

СТАТУТ
ВАСИЛІЯНСЬКОГО ЧИНУ
СВЯТОГО ЙОСАФАТА
СТАТУТ
ВАСИЛІЯНСЬКОГО
ЧИНУ СВЯТОГО
ЙОСАФАТА

ІСТОРІЯ • ПРАВИЛА
СТАТУТ • ДОДАТКИ

МІСІОНЕР • 2010

УДК 271.5-788(094) ББК
Э377/109(4Ун)-64 С - 78

С - 78 СТАТУТ ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ СВЯТОГО
ЙОСАФАТА: ІСТОРІЯ - ПРАВИЛА - СТАТУТ
-ДОДАТКИ. - Жовква: Місіонер, 2010. - 368 с.

ISBN 978-966-658-184-9

УДК 271.5-788(094) ББК
Э377/109(4Ун)-64

ISBN 978-966-658-184-9

© Видавництво «Місіонер», 2010
CONGREGATIO PRO
ECCLESIIIS ORIENTALIBUS

18 luglio 2009

0(1193 Roma
Via della Conciliazione, 34
[indirizzo postale: 00120 Città del Vaticano

Prot. N. 70/2004

Reverendissimo Padre Protoarchimandrita,

Con stimata Lettera Prot. N. 223/09 del 6 c.m., la Paternità Vostra rimetteva a questa Congregazione tre esemplari del testo dello "Statuto dell'Ordine Basiliano di San Giosafat", con le ultime aggiunte e correzioni proposte da questo Dicastero.

Questa Congregazione, "omnibus bene perpensis" approva il testo come versione ufficiale "ad septennium". Il Capitolo elettivo dell'anno 2016 si pronuncerà su eventuali modifiche o sulla sua conferma definitiva.

Auspico che il nuovo Statuto contribuisca a far sì che codesto Ordine continui nel fervore dello spirito ad essere dedito "alla vita contemplativa e alle Lodi Divine, ad esercitare attività pastorali di vario genere, a difendere e rafforzare l'unità tra i cristiani e ad offrire personale preparato e consacrato al servizio della Chiesa di Cristo, secondo l'esempio di San Ba

silio Magno e di San Giosafat" (Statuto OSBM, Art 2, § 2). E
invoco di gran cuore su di Lei, Reverendis-simo Padre, e
tutti i membri dell'Ordine la benedi-zione di Dio.

Con sensi di cordiale ossequio mi confermo

Suo dev.mo

Leonardo Card. Sandri
Prefetto

+ Cyril Vasil', S.I.
Arcivescovo Segretario

КОНГРЕГАЦІЯ ДЛЯ
СХІДНИХ ЦЕРКОВ

18 липня 2009

Прот. № 70/2004

Високопреподобний Отче Протоархимандрите,

Разом з листом Прот. № 223/09 від 6 липня 2009, Ви
передали до цієї Конгрегації три примірники тексту
«Статуту Василянського Чину святого Йосафата», з

останніми доповненнями та виправленнями, запропонованими цією Дикастерією.

Ця Конгрегація, *omnibus bene perpensis* (добре все зваживши), затверджує текст як офіційну версію *ad septennium* (на сім років). Генеральна виборча капітула 2016 року вирішить про можливі зміни або про остаточне затвердження.

Бажаю, щоб новий Статут спричинився до того, щоб ваш Чин з духовним запалом продовжував посвячуватись «контемплативному життю і служінню Церковного Правилу, здійснювати всесторонню душпастирську працю, захищати та укріплювати єдність між християнами та надавати Христовій Церкві досвідчених і відданих служителів, на зразок Св. Василя Великого і св. Йо-сафата» (Статут ЧСВВ, Прав. 2, § 2). З усього серця призиваю Боже благословення на Вас, Ви-сокопреподобний Отче, і на усіх членів Чину.

З належною пошаною

завжди Ваш

Леонардо Кардинал Сандрі
Префект

* Циріл Василь, ТІ
Архиєпископ Секретар

PP,OTOAP,CH1MAM0P,1TA ЛШ,
3иPЕгaCЖЕ СЕМЕНЕ МШ%
E1_1_0P,01ME PA3ИAHOY 1
3AЫЮЮ3AEAT 1

СІІР,ІА ЗЕЫЕРАИ21А
Via B. Giosafat, 8 (Piaia B. Privca)
00153 ROMA
Tel: 065780378, Pаж: 065741976

№ 010/10

Д Е К Р Е Т про освоєння та застосування нового Статуту Василіанського Чину Святого Йосафата

Я, отець Василій КОВБИЧ, Протоархимандрит Васи-
ліанського Чину Святого Йосафата, виконуючи обов'язки
свого уряду, зокрема ті, які стосуються дбання про добро усіх

ченців і кожного зокрема, а також цілісності Чину, кожної Провінції та всіх Чернечих осідків,

після затвердження нового Статуту Василянського Чину Святого Йосафата Конгрегацією для Східних Церков 18 липня 2009 року (лист прот. № 70/2004), з наслідком безпосереднього набрання чинності асі ехрегітептит (на пробу) до Звичайної Генеральної Капітули 2016 року,

зважаючи на те, що після ревної праці ченців та всіх тих, кому було доручено це завдання, виконано переклад офіційного італійського тексту на мови, які вживаються у нашому Чині, для того, щоб усі ченці могли поглиблено зрозуміти кожне правило та увесь Статут, і його спонтанно застосовувати,

силою повноважень, які впливають з мого уряду згідно з канонічним правом та цим же Статутом, порадившись з моєю Радою та компетентною Церковною владою,

для добра нашого Чину, усіх Провінцій і всіх Чернечих осідків, як також для добра усіх ченців та кожного ченця зокрема, видаю даний Декрет, яким наказую,

щоб кожен Протоігумен вжив усіх необхідних заходів для того, щоб до 31 березня 2010 року кожен окремий чернець, що йому підпорядкований, здобув ґрунтовне знання зобов'язуючого Статуту, аби від цієї дати застосування приписів цього Статуту могло відбуватися на якнайвищому рівні. До згаданої дати Статут повинен виконуватися з належною обережністю, зважаючи на період, призначений на ознайомлення з цими приписами, а також на те, що правила зобов'язуючого Статуту не вносять численних нововведень, які б могли створити проблеми для збереження чернечої дисципліни. Самі Протоігумени повинні дати відповідні розпорядження Вчителям новиків, щоб включити Статут, який став чинним, до програм виховання, щоб, таким чином, новики добре зрозуміли і прийняли, в духовному та буквальному вимірі, усе, що приписане Статутом.

Даний Декрет стає чинним від сьогоднішнього дня, незважаючи на жодні протилежні рішення та розпорядження.

Дано в Римі дня 19 січня 2010 року Божого.

о. *Василий Ковбич, ЧСВВ*
о. Василь Ковбич, ЧСВВ
Протоархимандрит

о. *Єфрем Кончак, ЧСВВ*
о. Єфрем Кончак, ЧСВВ
Головний Секретар

КОРОТКА ІСТОРІЯ

ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ І

РОЗВИТОК ЙОГО ПРАВИЛ

1. ТРИ ПРОВІДНІ ПОСТАТІ

ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ СЯТОГО

ЙОСАФАТА

Василіянський Чин Святого Йосафата заснований на духовній спадщині святого Василя Великого (329-379), але свою організацію - як монаший Чин - він завдячує Київському митрополитові Йосифу Веляминові Рутському (1574-1637) і святому священомученикові Йосафатові Кунцевичу (1580-1623), який своєю духовністю і апостольською працею, спрямованою на об'єднання християн, дав чіткий напрямок для започаткування цього інституту.

Початкову стадію Чину визначають ці три аскетичні особистості. До їхньої духовної ідентичності належать три складові елементи: життя у спільноті, апостольська праця і діяльність, спрямована на об'єднання християн.

Святий Василій Великий і життя у спільноті

Правила і твори Святого Отця нашого Василя надали життю у спільноті конкретної структури і скерували монахів на служіння Церкві. Згідно із святим Василієм, монаше вдосконалення реалізується у спільноті, життя в якій є наслідуванням християн первісної Церкви.

Таке спільне життя є одним із способів Божого поклику, щоб виконувати служіння проповіді Царства Божого на землі. Справжнім критерієм такого життя є дотримання Божих заповідей і цілковита підлеглість владі Святого Письма і Церкви. Кожен член монашої спільноти покликаний жертвувати собою в ім'я своїх співбратів, відрікаючись власної волі для того, щоб якнайкраще служити ближньому в душі братньої любові. Монах не живе для себе, а для добра своїх співбратів. Особиста харизма кожного монаха стає спільною для цілої спільноти. У спільноті легше виконувати Божі заповіді, виявляти любов до ближнього, вести духовну боротьбу, вдосконалюватися шляхом практикування євангельських рад. Святий Дух єднає серця братів у Господі нашим Ісусі Христі і Своїми дарами підтримує й освячує спільноту.

У своїх 80-х Моральних Правилах святий Василій зібрав близько 1500 уривків Святого Письма, які стали основою для розуміння його 55 Ширших Правил і 318 Коротших Правил. У всіх Василієвих правилах, а також у листах та інших творах спостерігаємо чудову рівновагу, що гармонізує життя молитви й праці чернечої спільноти під проводом головного наставника.

Святий Василій, як і всі справжні великі Святі, даючи відповіді на духовні питання свого часу, відповідає на прагнення і проблеми всіх наступних монаших поколінь. Його Правила назавжди визначили суть монашества.

Дух Василієвого Правила висвітлений вибраними уривками з його творів перед Статутом нашого Чину під назвою Правила Святого Отця нашого Василя Великого.

Митрополит Йосиф і початки нашого Чину

Митрополит Йосиф розвиває василіянську концепцію спільнотного життя в Чині, впроваджуючи у своїх монастирях єдину дисципліну і

підпорядковуючи їх єдиному настоятелю. Новий Чин поєднує у собі духовність Сходу й організаційний відбиток Заходу.

Статут нашого Чину змістовно відображає структуру, розвинену митрополитом Йосифом і пістѣма капітулами-нарадами, які відбулися за його життя, а також наступними.

Митрополит Йосиф поширив роль василіян-ських ченців у Церкві і в суспільстві та сприяв розвитку душпастирської, виховної і місійної діяльності Східної Церкви. Згідно з його настановами, монахи повинні не тільки зберігати монастирський розпорядок, а й бути святими, вченими, готовими до виконання будь-якої місії та відкритими до потреб Церкви і суспільства.

Святий Йосафат і об'єднання християн

Побожність святого Йосафата заохочувала до дисципліни і чернечого духу, сприяючи стрімкому поширенню василіянського монашества. Його життя - як монаха, а потім як єпископа - пройшло в молитві і проповіданні. Джерелом глибокої духовності Святого було літургійне життя, з якого він черпав силу і натхнення для свого апостольського служіння. Святий Йосафат постійно молився, особливу любов мав до літургійних молитов Східної Церкви.

Прагненням святого Йосафата було об'єднання усіх християн, тому він постійно молився: «Господи, нам єдність подай!» і за з'єднання християн пожертвував своє життя. Мученицькою смертю він постраждав у 1623 році; 1643 року був проголошений Блаженим, а 1867 року - Святим.

У 1932 році Апостольський Престол надав Чиніві офіційну назву: **Василіянський Чин Святого Йосафата.**

2. ПОЧАТКИ ВАСИЛІЯНСЬКОГО ЧИНУ СВЯТОГО ЙОСАФАТА І ЙОГО ПРАВИЛА

У 1607 році Іван Рутський, заохочений побожним монахом Йосафатом Кунцевичем, вступає в майже порожній монастир Пресвятої Тройці у Вільносі (Литва) і приймає ім'я Йосиф. Того ж року до них приєднуються інші юнаки і так постає нова монаша спільнота.

1605 року, ще перед вступом до монастиря, Рутський намалював досить ясний план духовного відродження Руської Церкви під заголовком Виклад одного русина на виправлення (церковного) устрою в Грецькому обряді, в основу якого лягло відновлення монашого життя. Він міркував так: «Якщо будемо мати вчених і побожних монахів, то єпископи й архієпископи, яких вибирають з монахів, також будуть вчені і побожні; тоді будемо мати і добре організовані школи для єпар-хіяльних священиків і державних мужів; добрих проповідників і духовних провідників та й зможемо допомогти іншим нашим братам, які мають той самий обряд».

Грунтуючись на творах святого Василя Великого, Рутський починає укладати для нової спільноти основні Правила спільного чернечого життя.

Спільні правила, Капітульні конституції і Партикулярні правила

У 1617 році, коли нова монаша спільнота мала п'ять монастирів (Вільно, Битень, Новго-родок, Мінськ і Жировиці) та близько сотні монахів, митрополит Йосиф, який в 1613 році став Київським митрополитом, скликає до Новгоро-дович першу Генеральну капітулу.

Під час першої сесії Рутський вручає своїм монахам Спільні правила нашого Святого Отця Василя Великого, архієпископа Кесарії Каппа-докійської та пояснює учасникам Капітули, що «він особисто протягом довгого часу збирав з різних творів Святого Отця [Василя] і уклав ці Правила, пристосовуючи їх до вимог теперішнього життя, поділяючи їх на деякі основні розділи, щоб легше їх

зрозуміти і запам'ятати». Правила поділялися на 5 розділів: ціль чернечого життя і засоби її досягнення: убожество, чистота, послух та спільне життя. «Завданням усього цього, - вів далі Митрополит, - є невідкладні потреби душ, які вмирають у нашому обряді [Церкві]. Ми повинні духовно заопікуватися їхніми душами, а не лише своїми..., а для цього потрібно здобути певні навички. Тому ми були змушені приписати деякі правила, які не були потрібні в давніх часах, а тепер потрібні. Ми це зробили, не віддаляючись від вчення нашого Святого Отця». Тож Спільні правила розпочинаються ось як: «Метою монашого життя є бути людиною досконалою в любові до Бога, тобто стати подібними до Бога в милосердній любові, і не лише прямувати до неї шляхом молитовного життя і особистих діянь, а також словами та прикладом дедалі більше притягати до неї ближнього».

Відтак були опрацьовані Капітульні конституції Василянської Конгрегації Пресвятої Тройці з таким устроєм: на чолі нової спільноти стоїть Митрополит, а всередині нею керує головний настоятель, названий протоархимандритом, обраний до кінця життя, якому допомагають чотири радники, також обрані довічно; його повноваження: кожних чотири роки скликати Генеральну капітулу, призначати за згодою радників ігуменів монастирів на чотирирічний період та наглядати за тим, щоб настоятелі та монахи дотримувалися Правил та Конституцій. Генеральна капітула, у якій беруть участь також єпископи, збирається, щоб обирати членів ради, оновляти Капітульні конституції і вирішувати проблеми Чину та Церкви. Єпископи будуть обиратися лише з-поміж членів нової монашої спільноти, тому що Чин та Ієрархія повинні бути нерозривно об'єднаними між собою.

Слід зауважити, що, згідно з тогочасним розумінням, митрополит Рутський вважав, що усі східні монахи становлять єдиний Чин Святого Василя Великого, а спільнота, яку він заснував, є лише малою

частиною - конгрегацією, тобто згуртуванням цього великого Чину.

Під час наступних Генеральних капітул (1621 та 1623 рр.) митрополит Йосиф разом із капітульними отцями укладають Партикулярні правила для окремих служінь, починаючи від уряду Про-тоархимандрита і закінчуючи дверником. До цих Правил можна також додати Правила для єпископів, написані митрополитом Рутським.

Затвердження Василянської Конгрегації та Конституції

4 жовтня 1624 року Ватиканська Конгрегація Поширення Віри схвалює об'єднання «руських монахів у Згромадження» під проводом одного головного настоятеля та надає їхнім Генеральним капітулам право укладати свої Конституції, зважаючи на документи Церкви. Конституції повинні бути тимчасово затверджені Римським Архиєреєм, але - щоб чернеча дисципліна не зазнала шкоди - монахи будуть їх дотримуватись доти, поки Апостольська Столиця не постановить інакше.

20 серпня 1631 року Папа Урбан VIII декретом «Представив нам» (Exponi Nobis), схвалює та затверджує апостольською владою декрет Конгрегації Поширення Віри.

Офіційне затвердження достовірності Правил та Конституцій

Після смерті митрополита Йосифа Рутського (1637) починають виникати непорозуміння між Митрополитами та Василянським Чином, тому що не були написані Правила для Митрополита, запропоновані під час першої Генеральної капітули. Митрополит Кипріян Жоховський піддає сумнівам достовірність Спільних правил Рутського і Капітульних конституцій. Завдяки декретові Конгрегації Поширення Віри у 1686 році скликано

Генеральну капітулу в Новгородському монастирі, яку в присутності митрополита Кипріяна очолив єзуїт Томаш Вейский. Під час Капітули підтверджено достовірність Спільних правил та Конституцій руських монахів Чину Святого Василя Великого і знайдено порозуміння (так званий Nexus) між Митрополитом та Чином. Копії цих Правил та акт про порозуміння переслано до Конгрегації Поширення Віри і сьогодні вони зберігаються в Історичному архіві Конгрегації Євангелізації Народів (CP, том 29).

Створення нової Василянської Конгрегації Покрови Пресвятої Богородиці

У 1739 році, рішеннями Замоїського синоду (1720) монастирі 5-х українських єпархій (Львівської, Перемиської, Луцької, Володимирської та Холмської) проводять у Львові свою Капітулу і засновують Конгрегацію Покрови Пресвятої Богородиці, яку згодом називають Руською, Свято-покровською, Польською або Коронною. Нова Конгрегація приймає Правила Конгрегації Пресвятої Тройці.

Руський Чин Святого Василя Великого

У 1743 році - за дорученням Папи Венедикта XIV - Фабріціо Сорбеллоні, апостольський нунцій у Варшаві, скликає у Дубні Генеральну капітулу двох Конгрегацій, яка проходить під проводом єпископа Юрія де Ласкаріса. В ній взяли участь 139 членів Конгрегації Покрови Пресвятої Богородиці та 66 членів Конгрегації Пресвятої Тройці. Капітула об'єднала дві Конгрегації в один Чин, який складається з двох Провінцій, і назвала його Руський Чин Святого Василя Великого.

Папа Венедикт XIV декретом «Між іншими» (Inter plures) від 11 травня 1744 року виправляє і затверджує Конституції, прийняті Дубенською капітулою.

Короткий виклад Правил Святого Отця нашого Василя Великого

У 1751 році опубліковано польською мовою Короткий виклад Правил Святого Отця нашого Василя Великого, що був тими самими Спільними правилами Рутського, представленими у більш логічному порядку. Наприкінці додано деякі уривки із проповіді святого Василя про відречення від світу та два декрети Папи Климента VIII: Про реформу монахів усіх Чинів (20 березня 1601) та Про застереження окремих справ для Головних настоятелів.

Проект Конституції для вивчення та прийняття на наступних Капітулах

Від 1617 до 1759 років Генеральні капітули збиралися аж 36 разів, безперервно оновлюючи Конституції Чину. Генеральна капітула, яка у 1759 році зібралася у Бересті, звертає увагу на необхідність систематизувати попереднє законодавство в один кодекс та опублікувати його. Для цього вона постановляє приготувати проект Конституцій і призначає комісію, до якої увійшли 12 членів. Вони збираються у Гощанському монастирі та укладають проект, що пізніше був опублікований під заголовком Конституції для вивчення та прийняття на наступних Капітулах.

Капітульні конституції 1772 року

Генеральна капітула, проведена 1772 року в Бересті, наказує опублікувати проект Гощанських конституцій і роздати його 1235 василям-нам, що проживали у 155 монастирях, щоб вони їх «прочитали та подали свої зауваження». Виправлення та доповнення, що їх запропонували монахи, були передані делегатам на Провінційні капітули, які також приготували зауваження на майбутню Генеральну капітулу.

Гощанські конституції мали визначальний вплив на майбутнє законодавство Чину аж до наших днів, можливо, через те, що містять уривки з творів святого Василя, Правил митрополита Іосифа Рутського, папських документів, постанов Конгрегації Поширення Віри, а також постанов попередніх Капітул. Гощанські конституції складаються з чотирьох частин. У першій частині сказано про «ціль монашого життя та засоби, які до неї провадять», друга містить «окремі правила для урядовців у Чині», третя - «формули з публічними актами та присягами» і четверта інформує про «карні конституції».

Під час тієї ж Капітули були виправлені та оновлені Капітульні конституції і відправлені до друку латинською мовою разом з Капітульними протоколами.

Кодекс Конституцій Чину Святого Василя Великого

Наступна Генеральна капітула збирається у Тороканях 1780 року та протягом двох місяців переробляє проект Гощанських конституцій (1772); зважаючи на зауваження Провінційних капітул, доручає остаточну редакцію чотирьом експертам.

Наступна Генеральна капітула, проведена 1788 року в Жидичині, не приймає цього проекту і доручає Головній управі опрацювати новий проект, який опубліковано 1791 року під назвою Кодекс Конституцій Чину Святого Василя Великого. Цей Кодекс, досить вдалий, так і не ввійшов у дію через поділи Польщі та суворі обмеження, накладені на Василянський Чин російським урядом.

Під час Капітули в Тороканях (1780) Чин поділено на чотири Провінції: Пресвятої Тройці (Литовська), Святого Миколая (Білоруська), Покрови Пресвятої Богородиці (Руська або Польська) та Найсвятішого Спасителя (Галицька). Три перші Провінції опинилися під російським пануванням, а четверта - під австрійським. У 1802 році проводиться остання

Генеральна капітула Чину, а в 1804 році скасовано уряд Протоархимандрита. Василянські Провінції, які залишилися на російській території, ще мали Провінційних настоятелів і могли проводити Провінційні капітули (до 1826 року), але перебували під загальним наглядом єпископів; листування з Апостольською Столицею були заборонені. Закриття монастирів, яке розпочалося у 1795 році, тривало до повної ліквідації їх у 1839 році.

*Спосіб управління, що його повинен
дотримуватися Чин Святого Василія
Великого*

Василянський Чин вижив на австрійських територіях. Провінція Найсвятішого Спасителя (Галицька) спочатку мала 44 монастирі (чотири перейшли до нової Провінції Різдва Матері Божої, званої Холмською, утвореної у 1810 році) та приблизно 330 членів, але через реформи імператора Йосифа II дуже швидко зменшилася до 14 монастирів з різними обмеженнями щодо приймання нових членів. Крім того, Василяни були підпорядковані Львівському, Перемиському та

Холмському єпархіяльним єпископам, які уклали Спосіб управління, що його повинен дотримуватися Чин Святого Василія Великого, прийнятий під час Провінційної капітули у Крехові 20 липня 1803 року.

*Синопсис Статутів Чину
Святого Василія Великого*

Коли на австро-угорський трон вступив імператор Франц Йосиф I (1848), чернечі Чини в імперії почали реорганізуватись згідно з вказівками Папи Пія IX. Кардинал Ф. фон Шварценберг, Празький архієпископ, доручив Пряшівському єпископові Йосифові Гаганцю провести канонічну візитацію василянських монастирів у Галичині. Під час Капітули, проведеної 1858 року в Добромільському монастирі, канонік Олександр Духнович разом з

Капітульними отцями уклали нові Конституції під назвою: Синопис Статутів Чину Святого Василя Великого.. , приписаний для зберігання ченцям цього ж Чину Галицької Провінції. Вони були надіслані до Конгрегації Поширення Віри, але не були затверджені.

**Конституції Руського Згромадження Чину
Святого Василя Великого, Обновленого згідно з
думкою конституції «Особливою охороною»
(Singulare praesidium) Папи Льва XIII**

У 1881 році Протоігумен Климентій Сарницький, не знайшовши іншого способу зміцнити Чин, запропонував Папі Льву XIII конкретний план для його реформи з допомогою Товариства Ісусового. Папа - Апостольською конституцією «Особливою охороною» - бере Чин під покровительство Апостольської Столиці та розпочинає так звану Добромильську реформу. Здійснення реформи довірено отцям із Товариства Ісусового. Слідуючи за папськими вказівками, о. Каспер Щепковскі, ТІ редагує нові Конституції на основі Спільних правил митрополита Йосифа Рутського та проекту Гоцанських конституцій з 1772 року.

Конгрегація Поширення Віри, перевіривши та виправивши їх, затверджує та видає в Римі 1896 року у власній друкарні нові Конституції під заголовком *Constitutiones Congregationis Ruthenae Ordinis S. Basilii M. reformatae ad mentem Constitutionis SS.D.N.Leonis PP. XIII Singulare praesidium*.

Далі було видруковано Витяг цих Конституцій латинською мовою та українською: *Витяг з Уставів Руського Згромадження Чина Св. Василя В., зреформованого по мисли конституції Святійшого О. П. Льва XIII* (Жовква, 1900).

Перша василіянська Капітула, що відбулася після Добромильської реформи в Крестинопільському монастирі 1906 року, змінює деякі частини згаданих Конституцій і надсилає текст до Конгрегації

Поширення Віри, яка під час кількох засідань (1907-1909) їх перевіряє та виправляє.

Святий Папа Пій X 27 липня 1909 року під час аудієнції, наданої кардиналові Антонієві Гот-ті, тодішньому Префектові Конгрегації Поширення Віри, затверджує ці Конституції і в 1910 році вони виходять друком латинською мовою у василіянській друкарні в Жовкві під поданим вище заголовком.

У 1924 році Конституції зреформованого Василіянського Чину прийняли монастирі Закарпаття, а пізніше - Чехословаччини, Угорщини та Румунії (Блажескої традиції), які приєдналися до Добромилської реформи.

Конституції Василіянського Чину Святого Йосафата

У 1931 році проведено першу Генеральну капітулу зреформованого Василіянського Чину, яка обрала Протоархимандритом о. Діонісія Ткачука та постановила, щоб постійним місцем проживання Головної управи був Рим.

У 1932 році Конгрегація для Східних Церков надає Чинові теперішню його назву: Василіян-ський Чин Святого Йосафата.

У 1952 році папа Пій XII проголошує нове законодавство для східного монашества, до якого Генеральна капітула, що зібралася в Римі 1953 року, пристосовує Конституції. Далі Папа Пій XII декретом «Божеський Василій Великий» від 16 червня 1954 року затверджує Конституції, які у 1954 році були опубліковані латинською мовою, а 1955 року - українською під назвою: Конституції Чина Святого Василя Великого.

Проекти Конституцій, видані на пробу в 1970-2002 роках

У 1969 році зібралась надзвичайна Генеральна капітула, щоб на основі Норм для дотримання декрету «Досконалої Любові» (PerГейае Сагаіііз)

Ватиканського Собору II, що їх видав Папа Павло VI 6 серпня 1966 року та інших соборових і по-соборових документів перевірити Конституції з 1954 року. Після 56 днів спільної праці Конституції достосовано до згаданих вище Норм і видано їх на пробу друком у 1970 році під заголовком Устав-Правила-Правильник, наказуючи їх виконувати. На Генеральній капітулі 1976 року цей проект ще раз виправлено і 1977 року знову видано його друком на пробу.

У 1990 році Вселенський Архиєрей Іван Павло II проголошує Кодекс канонів Східних Церков. Водночас чотири Східноєвропейські василіянські Провінції, які вийшли з підпілля, вносять із собою до життя Чину нові вимоги та перспективи. Три наступні Генеральні капітули (1992, 1996, 2002 роки) пристосовують Конституції до нового Кодексу та нової дійсності, через що опубліковано ще два проекти на пробу (1993 та 2002 роки).

Статут Василіянського Чину Святого Йосафата

Генеральна капітула 2000 року прийняла пропозицію вилучити з книги Устав-Правила-Правильник частину «Правильник», яка стосується дуже детальних практичних речей, доручаючи, щоб кожна Провінція видала його сама згідно з місцевими особливостями та вимогами і передала його на затвердження Протоархи-мандрита та його Ради. Ця ж Капітула доручила спеціальній комісії опрацювати новий проект

Статуту. Цей проект відхилила Капітула 2004 року, яка доручила іншій комісії виправити недоліки та внутрішні суперечності проекту, щоб через рік знову зібратися та затвердити його. Під час праці комісії виникла потреба в додатковому часі, щоб добре приготувати новий проект. Члени Капітули, опитані шляхом листування, прийняли пропозицію зібратися на другу сесію у липні 2006 року. Під час цієї сесії Капітула отримала новий проект Статуту як «перший

робочий текст», затвердивши також особливу методологію, запропоновану Протоархимандритом, якої слід дотримуватися до прийняття нового Статуту. Згідно із запропонованим методом, дещо відкорегованим лише у своїх стадіях, вдалося дійти до остаточної редакції нового Статуту італійською мовою, який Генеральна капітула 2008 року переглянула та прийняла і цього ж таки року передала на затвердження Апостольській Столиці.

Конгрегація для Східних Церков, додавши свої зауваження та виправлення, 18 липня 2009 року повернула Статут із радісною новиною: «Ця Конгрегація, добре все зваживши, затверджує текст як офіційну версію на сім років. Генеральна виборча капітула 2016 року вирішить про можливі зміни або про остаточне затвердження».

ПРАВИЛА

СВЯТОГО ОТЦЯ НАШОГО

ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

СПІЛЬНОТНЕ ЧЕРНЕЧЕ ЖИТТЯ НА

СЛАВУ БОЖУ

Христос - осередок монашого життя

1. «Спільне життя братів - це поле духовної боротьби, надійний шлях до досконалості, постійна вправа і роздумування над Божими заповідями. Мета такого життя - слава Божа, згідно з заповіддю Господа нашого Ісуса Христа, Який сказав: *Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі діла, прославляли вашого Отця, що на небі* (Мт. 5, 16)»¹.

«Божою благодаттю ми зібралися тут в ім'я Господа нашого Ісуса Христа. І маємо всі ту саму мету - святість життя. [...] Тому закликаю вас любов'ю Господа нашого Ісуса Христа, що приніс Себе в жертву за наші гріхи, почнімо ж нарешті турбуватися про наші душі, плачмо над марністю минулого життя, змагаймося за майбутнє на славу Бога, Його Христа і Святого Духа, Якому поклоняємося. [...] Ми працюємо задля самого добра і з любові до Бога, Який дав нам закон, і радіємо,

¹ Св. Василій Великий, *Ширші Правила* 7, 4, с. 160. Цитуючи *Ширші Правила* (= ШПр.), *Короткі Правила* (= КПр.), *Моральні Правила* (= МПр.) та *Науки: Про віру, Божий суд*, ми посилаємося на *Аскетичні твори Св. Отця Василія Великого* (= АТВ) - переклад митр. Андрея Шептицького, Львів, 1929; передрук - Рим, 1989.

що можемо служити такому славному і доброму Богові. [...] Отож всі ми, що змагаємося за святість, ми, що маємо в пошані зосереджене життя, віддалене від світських турбот, як поміч у виконванні євангельських настанов, спільно потрудімося, щоб ніщо з того, що нам наказано, не зосталося поза нашою увагою, [...] бо посиленою і старанною працею багатьох легше буде нам дослідити приховану правду, якщо Бог, за обітницею Господа нашого Ісуса Христа, дасть нам віднайти те, чого розшукуємо, а Святий Дух сподобить нас пізнати правду та її запам'ятати»².

Святий Дух оживляє спільноту

2. Нам потрібно проведу Святого Духа. Він єдиний правильно наставляє на дорогу істини в думках, словах і ділах. «Бо людина сліпа і живе в темряві, без сонця правди - яким є Господь наш Ісус Христос, що просвітлює, немов промінням, Своїми заповідями»³.

«Господь наш Ісус Христос навчає: *Якщо любите ви Мене, то виконуйте Мої заповіді. І Я проситиму Отця, і Він дасть вам іншого Утішителя, щоб з вами був повіки, Духа істини, Якого світ не може сприйняти (Йо. 14, 15-17). Тому, поки ми не будемо виконувати всіх заповідей Господніх і не станемо такими, щоб Господь міг про нас засвідчити: Ви не від світу цього (Йо. 15, 19)», не очікуймо Святого Духа*»⁴.

Вступне слово до ШПр., 1, 3, 4 (АТВ, с. 139, 142, 144). КПр. 1 (АТВ, с. 237). КПр. 204 (АТВ, с. 321).

Святе Письмо -правило спільнотного життя

3. «Моїм обов'язком, з Божої волі, - каже св. Василій, - є передати вам те, чого я навчився з богонатхненого Письма для спільного добра. Мушу держатися Святого Письма, бо й сам Господь, в Якому Отець мав уподобання, каже: *Отець дав Мені заповідь що Мені казати і що промовляти (Йо. 12, 49). І коли сам Святий Дух не мовить від Себе, а говорить тільки те, що почув від Нього (див. Йо. 16, 13), то наскільки більше це повинно бути правилом нашої поведінки, щоб ми могли побожно й безпечно думати й діяти в ім'я Господа нашого Ісуса Христа*»⁵.

«Брати, закликаю вас і прошу, майте думки й бажання, гідні небесного поклику, живіть згідно з Христовим Євангелієм в надії на життя вічне й Небесне Царство, приготоване всім, що зберігають заповіді Бога і Отця, згідно з Євангелієм Ісуса Христа Господа нашого у Святім Дусі й правді»⁶.

«Багато є речей, які богонатхнене Писання радить пильнувати тим, що бажають уподобатися Богові. [...] Отож треба, щоб християнин мав думки, гідні свого небесного звання, та й жив достойно Євангелія. Християнина ніщо не повинно відривати від пам'яті про Бога, від Його волі й судів. Він

⁵ *Про віру*, 5 (АТВ, с. 37).

⁶ *Там само*.

⁷ Св. Василій, *Лист 9 (22), Про досконалість чернечого життя*, 1, с. 40-41. Уривки з листів св. Василія взяті з пере-

повинен стати в усьому досконалим,

Спільнотне життя -наслідування перших християн

4. «Спільне життя відображає ту
прикмету

Святих, про яких Апостольські Діяння кажуть,
що

*всі віруючі були вкупі йусе мали спільним (Ді. 2,
44),*

*і ще: Громада вірних мала одне серце й одну душу, і
ні один не називав своїм щось із того, що йому на-
лежало, але все було в них спільне (Ді. 4, 32)»⁸.*

«З того, отже, виходить, що між першими християнами не було найменшого поділу і ніхто з них не жив за власною волею. Усіма керувала одна і та сама дбайливість, а було їх п'ять тисяч, і певно, що, по-людськи кажучи, не одно було поміж ними перешкодою до єдності»⁹.

«Поводьмося згідно з правилами Святих, що були побудовані на підвалині Апостолів і Пророків, де наріжним каменем - сам Ісус Христос. На Ньому вся будівля, досконало збудована, зростає у святий храм у Господі» (Еф. 2, 20-21)¹⁰.

5. «Головна дорога, що веде до пізнання по-
винності - це роздумування над Богом натхненними книгами. Вони бо подають і вказівки для доброї поведінки, і описують життя блаженних мужів, які є неначе ті живі ікони, повні Божого життя. А вміщені вони там, щоб ми
клали о. Сергія Федіяка: *Вибрані листи Св. Василія Великого* (= ВЛВ), Нью-Йорк 1964.

⁸ ШПр. 4 (АТВ, с. 160-161).

⁹ ШПр. 37, 3 (АТВ, с. 197-198).

¹⁰ *Про віру*, 5 (АТВ, с. 37-38).

наслідували
їхні добрі діла. І коли хтось спостереже, що йому
чогось у духовному житті бракує, нехай
споглядає на них, щоб наслідувати їх, нехай
черпає з того наслідування відповідний для
своєї недуги лік, немов із відкритої для всіх

лікарні. [...] Як художники, малюючи якусь картину, мають перед собою зразок і часто дивляться на оригінал та намагаються у своїй роботі відтворити його характер, - так само той, хто бажає стати досконалим у чесноті, повинен часто споглядати на життя Святих, на їхні живі й дієві образи і, наслідуючи їх, намагатися засвоїти їхнє добро»¹¹.

**Спільнотне
життя -вияв
єдності Церкви**

6. «Будучи покликаними до однієї надії, ми всі є одним тілом, головою якого є Христос, а всі ми собі взаємно - члени. Якщо, отже, не будемо гармонійно зв'язані любов'ю в одну спільноту у Святому Дусі, але кожний з нас вибиратиме собі свій спосіб життя, а не той, що милий Богові, тобто служіння спільним потребам, і якщо кожен йтиме за власною пожадливістю, за самолюбством, - як тоді зберігатимемо одну спільноту, любов і взаємодопомогу? Як же тоді виявимо послух Голові - Христові, якщо між собою будемо поділені і роз'єднані? Неможливо буде ні тішитися з прославленням, ані співчувати з терплячим, якщо житимемо кожний одинцем, не маючи змоги як слід пізнати стану

¹Лист до Григорія, 2, 3 (ВЛВ, с. 22-23).

²ШПр 7, 2 (АТВ, с. 159).

ближнього»¹².

**Спільнотне
життя
-спільність
дарувань**

7. «Крім того, одна людина не може мати всіх духовних харизм, але кожному дається згідно з даруванням Святого Духа, мірою його віри (див. Рм. 12, 6). У спільному ж житті окремі дарування стають власністю всіх: *Одному бо дається через Духа слово мудрості; іншому, згідно з тим самим Духом, слово знання; іншому віра в тім же Дусі; іншому дар зцілення у тім єдинім Дусі; іншому сила творити чуда; іншому дар пророкування; іншому розпізнавання духів; іншому різні мови, а ще іншому тлумачення мов* (1 Кр. 12, 8-10). Кожний із цих дарів людина приймає не так для себе, як для інших. Таким чином дія Святого Духа, що є наявною в одній людині, обов'язково переходить на всіх у спільноті. [...] У спільнотному житті кожен користується власним даром, уділяючи його іншим, та й збирає плоди з чужих дарів, немов би зі своїх»¹³.

Спільнотне життя - спільні обов'язки

8. «Ті, що спільно живуть, повинні бути гармонійно об'єднані в любові Ісуса Христа як члени одного тіла»¹⁴.

«Апостол каже: *Все нехай між вами діється пристойно і доладно* (1 Кр. 14, 40). Ось тому я думаю, що тільки такий спосіб спільнотного життя можна назвати *пристойним і доладним*, коли в ньому зберігається такий лад, який

¹³ ШПр. 7, 2 (АТВ, с. 159).

¹⁴ МПр. 60 (АТВ, с. 89).

панує між членами людського тіла: один виконує службу ока [...], інший - службу вуха або руки [...] і так кожний. Притому потрібно пам'ятати: якби якийсь орган тіла не виконав свого обов'язку і не послужив іншому, то всім членам грозила б небезпека, так само кожне занедбання настоятеля чи підвладного приносить шкоду. [...] Це так, якби рука чи нога не хотіла послухатись наказу ока»¹⁵.

Спільнотне життя -служіння Христові

9. «Усі ті, що служать братії будь-яким своїм даруванням, повинні це робити з такою дбайливістю про всіх, неначе служать не

людям, а самому Христові, Який з безконечної Своєї доброти приймає для Себе все, що ми робимо для посвячених Йому людей. За це Він обіцяє Царство Небесне: *Прийдіть, благословенні Отця Мого, візьміть у спадщину царство, що було приготоване вам від сотворення світу, бо все, що ви зробили одному з Моїх братів найменших - ви Мені зробили* (Мт. 25, 34. 40). Коли нагороду за ревність приймають ті, що дбайливо виконують свої обов'язки, а недбалих чекає страшний засуд, то якої дбайливості і праці потрібно докласти, щоб заслужити собі право називатися братами Христовими? Бо Господь навчає: *Хто чинить волю Мого Отця, що на небі, той Мені брат, сестра і мати* (Мт. 12, 50)»¹⁶.

МЕТА СПІЛЬНОГО ЖИТТЯ Святість -

жити святим Хрищенням

10. «Освячення полягає у повному посвяченні себе Всесвятому Богові - через повсякчасне та безперервне дбання і старання Йому в усьому подобатися»¹⁷.

«Яким є значення, або сенс Хрищення? - Ось яке: охрищений змінюється у своїх думках, словах і ділах і даною йому силою стає тим, з чого народився: *Всі бо ви, що в Христа христилися, у Христа зодягнулися* (Гл. 3, 27), *бо ви з себе скинули стару людину з її ділами й одягнулися в нову, що відновлюється до досконалого спізнання, відповідно до образу свого Творця* (Кл. 3, 9-10)»¹⁸.

«Що властиве християнинові? Наново народитися з води і Духа в Хрищенні. Що властиве тому, хто народився з води? Бути мертвим і невразливим на усякий гріх, як і Христос, який умер для гріха раз назавжди (Рм. 6, 10). Так і написано: *Всі ми, що в Христа Ісуса охристилися, у смерть Його христилися. Ми поховані з Ним через Хрищення на смерть. [...] Знаємо ж, що старий наш чоловік став розп'ятий з Ним, щоб знищено оце гріховне тіло, щоб нам гріхові більш не служити* (Рм. 6, 3. 6)»¹⁷.

Святий наш Отець Василій Великий заохочує кожного свого послідовника зберігати непорушною печать Хрищення. «Ти, що зодягнувся в одежу

¹⁷ КПр. 53 (АТВ, с. 258).

¹⁸ МПр. 20, 2 (АТВ, с. 61).

МПр. 80, 22 (АТВ, с. 127).

нетлінності, безплямну і незім'яту, - пише він до монаха Паладія, - повинен стати перед Господом, Який сіяє у блиску Святих. Тому зберігай святість усіх твоїх членів, бо ти зодягнувся у Христа. *Усі ви*, - каже Апостол, - *що в Христа христилися, у Христа зодягнулися*. Нехай, отже, всі твої члени будуть святі, щоб вони стали гідними зодягнутися у святу й світлу одежу»²⁰.

Послух Євангелію - чинити Божу волю

11. Святий Отець наш Василій навчає: «Пам'ятаймо про слова Апостола: *Пророцтва не легковажте, усе перевіряйте, тримайте те, що добре, і стримуйтеся від усякого роду лукавства* (1 Сол. 5, 20-22). [...] Коли нам наказують щось повністю згідне з заповіддю Христа [...], то це треба приймати як Божу волю та з ревністю і старанністю виконувати наказ, *терплячи один одного в любові*

(Еф. 4, 2) »²¹

«Потрібно заохочувати всіх до послуху Євангелію, необхідно проповідувати Боже Слово з усією сміливістю і давати свідчення правді. [...] *Що вам кажу в темноті, кажіть те при світлі; і що ви чуєте на вухо, голосіть з покрівель. Не бійтеся тих, що вбивають тіло, душі ж убити не можуть* (Мт. 10, 27-28)»²².

«З доброти і чоловіколюб'я благого Бога, благодаттю Господа нашого Ісуса Христа, діянням

Лист до Паладія, 66 (292) (ВЛВ, с. 197).

²¹ КПр. 114 (АТВ, с. 284-285).

МПр. 70, 13 (АТВ, с. 105).

Святого Духа я остерігся від помилок поганства; від народження і від перших років життя виховували мене християнські батьки: від дитинства я вчився від них

Святого Письма і вони допровадили мене до пізнання істини. А коли я став мужем, [...] то спостеріг, [...] що в єдиній Божій Церкві, за яку помер Христос, на яку щедро зілляв Святого Духа, є незвичайно великі непорозуміння між людьми і суперечності стосовно Святого Письма»²³.

«А коли доходжу до висловів у Євангелії самого Господа нашого Ісуса Христа, [...] знаходжу в них повну необхідність в усьому слухати Господа Бога»²⁴.

«З цих та інших мотивів я чітко переконаний про вкрай потрібну єдність духа в усій Божій Церкві, згідно з волею Христа у Святому Дусі; і про небезпеку та шкідливість непослуху Богові у взаємних роздорах»²⁵.

Зберігання заповідей

12. «Сам Господь установив порядок у заповідях, визначивши, що найперша і найбільша заповідь - це любов до Бога; а друга за послідовністю і подібна до першої, чи радше доповнююча й залежна від неї, - це заповідь любові до ближнього»²⁶.

«Передусім зробімо такий вступ: для виконання

²³ *Про Божий суд*, 1 (АТВ, с. 21).

²⁴ *Там же*, 8 (АТВ, с. 29).

²⁵ *Там же*, 4 (АТВ, с. 24).

²⁶ ШПр. 1, (АТВ, с. 147).

всіх заповідей, даних нам Богом, ми заздалегідь отримали від Нього також відповідні сили. [...] І якщо завдяки цим силам ми будемо поводитись правильно і належно, то провадитимемо доброчесне життя»²⁷.

«Тілесні вчинки славлять Бога, немов ізнизу, а таємничі, що їх голосить розум, беруть свій початок згори, неначе б ум давав відгомін завдяки Святому Духові. Отже, хто зберігає всі заповіді, той неначе творить з них гармонійну симфонію, грає Богові на

десятиструнний арфі, бо є десять загальних заповідей, написаних згідно з першим переданням закону»²⁸.

«Заповіді Господні треба виконувати совісно і з добрим наміром як щодо Бога, так і до людей. [...] Метою заповіді є любов, яка походить з чистого серця та доброї совісті й необлудної віри»²⁹.

«Божі заповіді треба так сповняти, щоб вони були просвіченням для усіх тих, які їх виконують, та прославою Господа Бога. Ви - світло світу. Не може сховатися місто, що лежить на верху гори. І не запалюють світла та й не ставлять його під посудиною, лише на свічник, і воно світить усім у хаті. Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі вчинки, прославляли вашого Отця, що на небі

(Мт. 5, 14-16). І щоб ви були чисті й бездоганні в день

²⁷ ШПр. 2, 1 (АТВ, с. 148).

²⁸ Св. Василій, *Гомілія на Псалом 32*, 2, с. 100-101. Гомілії цитуємо за перекладом о. С. Фединяка, *Гомілії на Псалми* (= ВГП), Нью-Йорк. 1979.

Христа, повні плодів праведності, що їх маємо через Ісуса Христа на славу й хвалу Божу (Флп. 1, 10-11)»³⁰.

13. «Коли кілька людей живе разом, то їм легше виконати більшість Христових заповідей. [...] А хто живе на самоті, тому нелегко пізнати свої помилки, бо нема кому попередити, лагідно і з любов'ю направити. [...] Тоді часто здійснюється слово Святого Писання: *Горе одному, бо як упаде, нема кому його піднести* (Проп. 4, 10). [...] Тоді можна занедбати найважливішу загальну заповідь, яка стосується безпосередньо нашого спасіння, бо неможливо за таких обставин нагодувати голодного, ані зодягнути нагого. [...] В такому житті, крім того, бракує вправи в

чеснотах, бо людина не пізнає ані своїх вад, ані свого поступу, просто усунена будь-яка нагода, щоб виконати заповіді. Яким чином така людина навчиться покори, не маючи нікого, перед ким би могла впокоритися? Як виявить милосердя, якщо зірвала всякі зв'язки з людьми? Як буде вдосконалюватися в терпеливості, якщо немає нікого, хто б противився її волі?»³¹.

Пресвята Євхаристія - єднання з Богом

14. «Що властиве християнину? Очиститись в Христовій крові від усякої плями тіла й духа, стати святим у Божому страді й Христовій лю-

¹ МПр. 18, 6 (АТВ, с. 58-59). ШПр.

7, 1-4 (АТВ, с. 159-160).

бові, і не мати порока, ані вади, ані чогось подібного, але бути святим і непорочним, і тоді споживати Тіло Христа і пити Його Кров»³².

«Коли хтось причащається, не збагнувши, задля чого дається Причастя Тіла і Крові Христа, то не має жодної користі; а хто негідно причащається, - той засуджений. Тому, хто буде їсти хліб або пити чашу Господню негідно, буде винний за тіло і кров Господню. Нехай, отже, кожний випробовує себе самого, і поді їсть і п'є цю чашу. Бо той, хто їсть і п'є, не розрізняючи Господнього тіла, суд собі їсть і п'є (1 Кр. 11, 27-29)»³³.

«Щоденно причащатися, приймати святе Тіло і Кров Христа, - це добре і дуже корисне діло. Бо Христос ясно сказав: *Хто тіло Моє їсть і кров Мою п'є, той живе життям вічним* (Йо. 6, 55). Хто ж тоді може сумніватись у тому, що бути безнастанним учасником життя - це жити у повноті?»³⁴.

«Хто ж запричащається Святих Таїн, повинен піснями подяки славити Господа, як читаємо в

Євангелії від Матея [...]: *І відспівавши, вийшли вони на Оливну гору (Мт. 26, 30)*»³⁵.

15. «Будучи охрищені в ім'я Святого Духа, ми заново народилися» (див. Йо. 3, 3); народжені й охрищені в ім'я Сина, ми зодягнулися в Христа (Гл. 3, 27); і зодягнувшись у нову людину, сотворену на подобу Божу, ми охристились в ім'я Отця, ми стали дітьми Божими (див. 1 Йо. 3, 1). І тому необхідно, щоб

МПр. 80, 22 (АТВ, с. 128).

МПр. 21, 2 (АТВ, с. 62).

Лист до патріції Кесарії, 39 (93), (ВЛВ, с. 132). МПр. 21, 4 (АТВ, с. 63).

ми споживали їжу життя вічного (Йо. 6, 27), як навчав сам Єдинородний Син Бога живого, кажучи: *Чоловік житиме не самим хлібом, а кожним словом, що виходить з уст Божих* (Мт. 4, 4); опісля ж, потвердивши двократним Амін-Амін сказані слова і утвердивши слухачів у правдивості Своїх слів, виголосив: *Якщо не споживатимете тіло Чоловічого Сина й не питимете Його кров, не матимете життя в собі. Хто тіло Моє їсть і кров Мою п'є, той живе життям вічним, і Я воскрешу його останнього дня. Бо тіло Моє - їжа правдива, і кров Моя - правдивий напій. Хто споживає тіло Моє і кров Мою п'є, той у Мені перебуває, а Я в ньому* (Йо. 6, 53-56)»³⁶.

ВЗАЄМИНИ З БОГОМ У МОНАШОМУ ЖИТТІ

Молитва

16. «Дієвість і сила молитви - у почуттях душі та в чеснотливих ділах усього нашого життя. Св. Павло каже: *Чи ви їсте, чи п'єте, чи будь-що робите, усеробіть на славу Божу* (1 Кор 10, 31). Коли, отже, сідаєш до столу - молися. Коли береш хліб - дякуй Подателеві. Коли

скріпляєш немічне тіло вином, тоді думай про Того, Хто дає тобі ці дари для веселості серця і підкріплення в немоцях (див. Сир. 31, 27-28; 40, 20). І хоч минув час поживи, та пам'ять про Добродія нехай не проминає. Коли одягаєшся - дякуй Тому, Хто дав тобі одіж. Як минув день -

дякуй Господеві, що вдень дав нам сонце для праці, а вночі місяць на освітлення і на інші життєві потреби. Ніч також спонукає нас до молитви. Коли глянеш на небо і подивляєш красу зір, тоді молися Господеві всього видимого світу, молися великому Творцеві цілого всесвіту, Який все сотворив Своєю премудрістю (див. Пс. 110, 24). Коли ж бачиш, що все живе створіння потонуло в нічному сні, тоді знову вклонися Тому, Хто, навіть проти нашої волі, перериває нашу працю сном і після короткого відпочинку дозволяє нам набратися нових сил. Ніч, отже, хай не буде для самого сну. Не дозволяй, щоб половина твого життя пішла на марний сон, але поділи нічний час на спання і молитву. Що більше, навіть саме спання має бути для тебе вправою побожності. [...] Так ти зможеш безустанно молитися, бо не обмежуєш своєї молитви до самих лише слів, але усім своїм єством завжди з'єднаєшся з Богом; так усе твоє життя стане постійною і безперервною молитвою»³⁷.

«Молитва кожного є явною перед Богом. Йому, отже, відомо хто шукає за небесними речами лише поверхово, а хто сумлінно; хто тільки губами вимовляє слова молитви, а серце його далеке від Бога. [...] Отож хай співає твій язик, а ум хай роздумує над значенням тих слів, щоб ти співав водночас духом і умом. Бог не потребує слави, але хоче, щоб ми стали гідними прославлення»³⁸.

³⁷ Св. Василій, *Гомілія на честь св. Юліти*, 3-4, с. 58-59. Див. *Науки Св. Василя Великого для народу* (=НВН), Глен Ков, 1954.

³⁸ *Гомілія на Псалом 28, 7* (ВГП, с. 79-80).

Богомислення

17. «Молитви, що розділяють читання Святого Письма, роблять душу молодшою і дозрі-лішою, бо надихають її бажанням наблизитись до Бога. Бог замешкує у нас, коли пам'ятаємо, що Він присутній у нас. Так стаємо Божим храмом, поки та пам'ять триває і не переривається заради земних турбот, і коли пристрасті не занепокоюють розуму. А хто любить Бога і тікає від того всього, той звертається до Бога, проганяючи з серця пристрасті, які спокушають його до нестриманості, та триває у вправах, що ведуть до чесноти»³⁹.

«Що ж чудесніше від Божої краси? Яка думка є милішою від думки про Божу велич? Чи може бути в душі міцніше й глибше почуття від того, яке Бог вкладає в очищену від усякого гріха душу, щоб вона справді відчула те, що виражають оці слова: *Я з любові змагаю* (Прип. 2, 5). Дійсно, неможливо висловити чи описати блиску Божої краси. Ця краса недоступна для тілесних очей; її можна сприймати лише душею і умом. Коли вона огортала Святих, то залишала в них нестерпне прагнення Бога. Ті, яких діткнулася і наповнила Божя Любов, не могли стримати пориву своєї любові. Переповнені ненаситним бажанням оглядати Божу красу, вони благали, щоб їхнє споглядання Господньої блаженності тривало усю вічність»⁴⁰.

*Лист до Григорія, 2, 4 (ВЛВ, с. 23).
ШПр. 2, 1 (АТВ, с. 149).*

«Мудрим і пильним роздумуванням над величчю Божої слави, думками вдячності, безнастанною пам'яттю про Божі добродійства наша душа стає спроможною виконати оце слово: *Любитимеш Господа,*

Бога твого, всім серцем твоїм, усією душею твоєю [...] і всією силою твоєю (Мр. 12, 30). Ось з яким настроєм потрібно служити Богові»⁴¹.

Псалмодія

18. «Псалом - це спокій душі, речник миру, що втихомирює розбурхані й неспокійні думки. Він також перемагає душевний гнів та стримує розгнужданість. Псалом скріплює приязнь, при-мирює тих, які посварені, і влагоджує неприязнь. Хто ж може вважати ворогом того, з яким спільно возносить молитву до Бога? Тому й найбільшим добром є те, що спів псалмів родить любов. Він неначе винаходить якесь єднання, якийсь зв'язок згоди, щоб гармонійно єднати, і збирає народ у симфонію одного хору. Псалом проганяє дияволів, а кличе на допомогу ангелів. Він є захистом проти нічних страхів і відпочинком у повсякденній праці. Псалом є безпекою дітей, окрасою молоді, втіхою похилих віком, найкращою оздобою жінок. [...] Псалом для початківців на шляху до досконалості - це основа, для тих, що поступають - зріст, для досконалих же - підтримка. Спів псалмів - це голос Церкви, він додає радості у час святкових днів і викликає розбудження спасенного в Бозі смутку. Псалом - діло ангелів, творіння неба, пахощі духовні»⁴².

КПр. 157 (АТВ, с. 303).

Молитва і праця

19. «І що ж може давати більше щастя, як не те, щоб на землі наслідувати ангельські хори! Вдосвіта йти на молитву, піснями і співами хвалити Творця, потім, коли сонце зійде вище і засвітить ясніше, поспішати до праці, яку супроводить молитва, коли піснями, наче сіллю, направляємо

труд. Милосвучність духовних гімнів приносить душі веселий настрій і спокій»⁴³.

«Так будемо молитися серед праці й дякувати Богові, Який дав рукам силу до праці, а розумові мудрість для сприйняття знань. Він дав нам матеріал до праці у знаряддях і в предметі ремесла, яким хто займається. Так будемо ж молитися, щоб діла наших рук були звернені на уподобання Боже. Таким чином ми досягнемо душевної зібраності, якщо в кожному ділі будемо просити в Господа сприяння в праці, дякувати за сили і дотримуватися наміру вгодити Богові. [...] Так треба поєднувати молитву з працею»⁴⁴.

Богопізнання

20. «Бога пізнаємо через слухання Його заповідей і через виконання того, що слухаємо. Пізнати Бога - це зберігати Його заповіді. [...] Доволі знати, що Він - Добрий Пастир, Який поклав Своє життя за

⁴² Гомілія на Псалом 1, 2 (ВГП, с. 20).

⁴³ Лист до Григорія, 2, 2 (ВЛВ, с. 21).

⁴⁴ ШПр. 37, 2-3 (АТВ, с. 200-201).

овець. В цьому й визначення Богопізнання»⁴⁵.

«Бог сотворив людину на Свій образ і подобу і зробив її гідною пізнавати Його, наділив її розумом на відміну від інших істот, надав їй можливість насолоджуватися невимовними принадами раю, настановив її володарем усього, що на землі»⁴⁶.

«Добре пізнання себе самого провадитиме тебе до пізнання Бога! Коли ти пізнаватимеш себе самого, тоді не матимеш необхідності пізнавати Творця через сотворені речі, але ти сам у собі, неначе в мініатюрі, оглядатимеш велику мудрість Творця. Завдяки втіленій у тобі душі зрозумієш, що Бог є безтілесним і не може бути обмежений жодним місцем!»⁴⁷.

21. «Духовного розуміння людина вчиться від самого Бога, Який промовляє словами пророка: *Хай не хвалиться мудрий мудрістю своєю, хай не хвалиться сильний силою своєю, хай не хвалиться багатий своїм багатством. Ні! Хто хвалиться, хай хвалиться тим, що розуміє і знає Мене, що Я -Господь* (Єр. 9, 22-23); і як каже Апостол: *Збагніть, що є Господня воля* (Еф. 5, 17)»⁴⁵.

«Варто зауважити, що неможливо одним словом або одною думкою висловити все про Божу велич і Божу славу, воно не дається висловити в розмові та збагнути розумом. Натхненне Писання багатьма словами, які ми вживаємо, говорить про це тим, які

⁴⁵ Гомілія на честь мученика Маманта, 4 (НВН, с. 150-151).

⁴⁶ ІІПр. 2, 3 (АТВ, с. 150-151).

⁴⁷ Уважай на себе, 7 (НВН, с. 41).

⁴⁸ КПр. 218 (АТВ, с. 325-326).

мають чисте серце, нечітко, неначе в дзеркалі (*див. 1 Кр. 13, 12*). А споглядання обличчям в обличчя і повне пізнання Бога буде дано у майбутньому житті тим, які достойні, згідно з обітницею. [...] Приймаючи з вдячністю часткове пізнання, сповнені радістю, очікуймо повного пізнання у майбутньому віці»⁴⁹.

Духовна боротьба

Джерело зла

22. «А про те, що лихе зароджується в наших серцях, Господь говорить відкрито: *З серця бо походять лихі думки* (Мт. 15, 19). Це трапляється тоді, коли хтось через власне недбальство полишає без догляду природні задатки добра. [...] А душа, яка від такого недогляду перетворилася на пустку і є покинутою, внаслідок цього родить лише терня і будяки»⁵⁰.

«Справжнє зло - це гріх. Лише він заслуговує на назву зла. Він залежить від нашої волі, бо ми можемо або здержатися від злого, або робити зло»⁵¹.

«Усякі розсіяння походять з безділля ума, який не займається тим, чим потрібно. Ум перебуває у бездіяльності й недбалстві через брак віри в Бога, Який вивідує серця й утроби (Пс. 7, 10)»⁵².

Вважай на себе

⁴⁹ Про віру, 2 (АТВ, с. 33-34).

⁵⁰ КПр. 75 (АТВ, с. 269).

⁵¹ Бог не є спричинником зла, 5 (НВН, с. 115).

⁵² КПр. 21 (АТВ, с. 246).

23. Святий Василій повчає: «Перестань вишукувати помилки інших і не дозволяй своїм думкам займатися чужими недомаганнями, але "вважай на себе!" - зверни око своєї душі на себе самого! Багато є тих, - каже Господь, - які дивляться на скалку в оці брата свого, але колоди у своїм оці не добачають (див. Мт. 7, 3). Тому завжди думай про речі, які стосуються тебе, запитуючи себе, чи живеш згідно із заповідями. І не оглядайся довкола, щоб знайти привід зганити брата, наслідуючи таким чином самовпевненого і гордого фарисея, який виправдовував себе самого, погорджуючи митарем (див. Лк. 18, 11). Не переставай сам себе запитувати, чи ти часом не прогрішився гадкою, чи язик твій не провинився, випереджуючи думку, чи в ділах рук твоїх не було чогось нерозважного! Коли ж у своєму житті знайдеш багато провин, а напевно знайдеш, бо ж ти людина, тоді скажи, як митар: *Боже, змилиуйся наді мною грішним!* (Лк. 18, 13)»⁵³.

«А в душі, що не дрімає і пильнує, не зменшується турбота про миле Богові й не зникають добрі думки»⁵⁴.

Пізнання Божої волі

24. «Перш за все потрібно визначити, якою є добра воля Божа, а потім, пізнавши добро, слід зважити, чи те добро є також миле Богові. [...] Наприклад, воля Божа і воля добра - давати милостиню, але робити це заради людської слави, вже не

⁵³ Уважай на себе, 5 (НВН, с. 38).

⁵⁴ КПр. 80 (АТВ, с. 270).

є милим Богові»⁵⁵.

«Очевидно у небезпеці перебуває той, хто у здоров'ї та в немощах не обирає Божої волі метою свого життя. У здоров'ї - виявляти труд любові ревністю у Божих ділах; а в немощах - терпеливо й з радістю зносити всі терпіння. Головною і найбільшою небезпекою для того, хто не виконує Божої волі, є те, що він відчужується від Господа і відлучується від спільноти братів. Інша небезпека полягає в тому, що він, недостойний, наважується прилучатися до того, що уготоване лише гідним. І тому необхідно пам'ятати слова Апостола: *Як співробітники, ми закликаємо вас, щоб благодаті Божої не приймати марно* (2 Кр. 6, 1)»⁵⁶.

Послух

25. «Єдинородний Син Божий, Господь наш Ісус Христос, через Якого все сталося, каже: *Я зійшов з неба, не для того, щоб чинити власну волю, а волю Того, хто Мене послав* (Йо. 6, 38), і *Сам від Себе нічого не чиню* (Йо. 8, 28). *Отець дав мені заповідь, - каже Він, - що Мені казати й промовляти* (Йо. 12, 49). А Святий Дух, що роздає великі й чудесні дари та все в усіх творить, не від Себе

; КПр. 276 (АТВ, с. 353). ;

ШПр. 34, 3 (АТВ, с. 195).

говорить, а промовляє те, що чує (див. Йо. 16, 13). Отож наскільки більше потрібно, щоб Церква Божа старанно зберігала *єдність духа зв'язком миру* (Еф. 4, 3) і виконувала те слово, що записане в Діяннях Апостолів: *Громада вірних мала одне серце й одну душу* (Ді. 4,

32), що значить: ніхто не виконував своєї власної волі, а всі спільно в єдиному Святому Дусі шукали волі єдиного Господа нашого Ісуса Христа»⁵⁷.

«Послух має одну межу - смерть. Коли хтось відмовляється від дорученого йому діла й шукає іншого, той, передусім виступає проти послуху та очевидно не відрікся себе самого»⁵⁸.

Дієство

26. «Хоча Апостол дозволив укласти подружжя і проголосив його гідним благословення, однак сімейним турботам він протиставляє піклування про Бога як несумісні між собою речі та й каже: *Хто нежонатий, клопочеться про Господні справи, як подобатися Господеві; а хто жонатий, клопочеться про справи цього світу, як догодити жінці* (1 Кр. 7, 32-33). Отож хто хоче щиро служити Богові, мусить звільнитися від усякого прив'язання до цього життя»⁵⁹.

«Тому той, у кого з'явилося непереборне прагнення слідувати за Христом, вже не може зважати ні на що, пов'язане з цим життям: ні на батьківську чи родинну любов, коли вона суперечить повелінням Господа; бо якраз у цих випадках можна застосувати слова: *Коли хтось приходить до Мене і не буде менше любити свого батька і матір, жінку, дітей, братів, сестер та ще й своє життя, той не може бути Моїм учнем* (Лк. 14, 26)»⁶⁰.

Про Божий суд, 4 (АТВ, с. 24).
КПр. 119 (АТВ, с. 287). ШПр. 5,
1-2 (АТВ, с. 154).
ШПр. 8, 2 (АТВ, с. 162).

«Великі це речі: дівство і неодруженість, вони бо ставлять нас в один ряд з ангелами і в особливий лад природи, бо не наслідуюся сказати: поряд з Христом, Який, постановивши народитись задля нас, народжених, народився із Діви, узаконюючи дівство як таке, що відділяє від світу, або радше ним людина відрікається від одного світу - теперішнього, заради іншого - майбутнього»⁶¹. «Отже, перш за все потрібно вважати блаженною чистоту ума, бо коренем тілесних діянь є рішення серця»⁶².

Убожество

27. «Як каже Господь, не слід бути багатим, а вбогим: не збирати собі скарбів на землі, а на небі»⁶³.

«Ми повинні вибрати лише один - небесний скарб, в який ми поклали б ціле наше серце, бо *де твій скарб, там буде й твоє серце* (Мт. 6, 21). Отже, якщо на цьому світі ми залишаємо собі якусь власність чи якесь тлінне багатство, тоді наш розум незмінно в ньому себе закопує, наче в якомусь болоті, а наша душа стає нездатною бачити Бога. Така душа - нечутлива на довічні блага й обіцяну в небі нагороду. А заволодіти ними неможливо, якщо не провадить до них сильне і вільне бажання, яке полегшує важку працю, необхідну

⁶¹ Св. Григорій з Назіянзу, *Надгробне слово на честь Св. Василя Великого*, 62. Див. *Велич Василя Великого*, Рим, 1951 (переклад о. С. Фединяка, ЧСВВ).

⁶² *Гомілія на Псалом 1, 4* (ВГП, с. 25).

⁶³ МПр. 48 (АТВ, с. 77).

для їхнього осягнення»⁶⁴.

«Ті є убогі духом, які стали убогими не через що інше, як тільки задля вчення Господа, Який сказав: *Піди, продай, що маєш, дай бідним, і будеш мати скарб на небі* (Мт. 19, 21). Але й той недалекий від блаженства, хто приймає убожество, звідки воно б не походило, і живе за волею Божою, як бідний Лазар (див. Лк. 16, 20-21)»⁶⁵.

«Дійсно, врівноважене й розумне ставлення до майна і використання його згідно із заповіддю, є для нас корисним в багатьох дуже важливих випадках. Іноді це допомагає нам очиститися від наших власних гріхів»⁶⁶.

28. «Не сміємо надмірно захоплюватися працею і переступати межі потреби, згідно зі словами Апостола: *Маючи поживу та одежу, будьмо цим вдоволені* (1 Тм. 6, 8). Бо надмір криє в собі засуд ідолопоклонства. Тому не годиться бути пожадливым на гріші і нагромаджувати багатства на безкорисні речі. Хто приходить до Бога, повинен у всьому зберігати убожество й бути перейнятий страхом Божим, згідно зі словами: *Тіло моє тремтить від страху перед Тобою, я присудів Твоїх боюся* (Пс. 119, 120)»⁶⁷.

«Наше справжнє щастя полягає не в про-

⁶⁴ ШПр. 8, 1, 3 (АТВ, с. 163).

⁶⁵ КПр. 205 (АТВ, с. 321).

⁶⁶ КПр. 92 (АТВ, с. 275).

⁶⁷ *Лист 9, 3 (22): Про досконалість чернечого життя* (ВЛВ, с. 197).

минаючих і марних благах, бо ми покликані до участі в правдивому і вічному багатстві»⁶⁸.

У спільнотному житті нехай ніщо нікому не належить як власність, за особисте нехай ніщо не вважається: ані одежа, ані посудина, ані жодна

потрібна в житті річ; нехай усі ті речі служать спільним потребам, а не одному власникові. «Посідати щось як власне суперечить свідченню Діянь Апостолів, де написано: *Ні один не називав своїм щось з того, що кому належало* (Ді. 4, 32). Тому, отже, коли хтось називає щось своїм, він відчужується від Божої Церкви і від любові Христа, Який навчав нас словом і ділом віддавати своє життя за друзів (див. Йо. 15, 13). І якщо необхідно віддати власне життя, то скільки більше - дочасні речі»⁶⁹.

«Не завжди убогство є похвальним, а лише тоді, коли його вільно обираємо, згідно з євангельською радою. Багато в житті є убогими, але в душі вони є дуже жадібними: отже, вони не спасенні своєю убогістю, але засуджені своїм на-ставленням. Отож не кожний убогий гідний похвали, а лише той, хто заповідь Христа вважає ціннішою за скарби цього світу. Таких Христос називає блаженними, кажучи: *Блаженні вбогі духом* (Мт. 5, 3)»⁷⁰.

Відречення

⁶⁸ *Наука про заздрість*, 9, 5 (НВН, с. 142).

⁶⁹ КПр. 85 (АТВ, с. 273).

⁷⁰ *Гомілія на Псалом 33*, 5 (ВГП, с. 128).

29. «Хто любить Бога - тікає від усього земного, звертається до Бога всім своїм серцем і проганяє з нього пожадання, які спокушають його до зла; він витривалий у виправах, які ведуть до чеснот»⁷¹.

«Таке відречення розпочинається тоді, коли відгороджуємось від зовнішніх речей: власності, пустої слави, життєвих звичок і прив'язання до всього непотрібного. [...] Отож той, у кого з'явилося непереборне прагнення слідувати за Христом, вже не

може зважати ні на що, пов'язане з цим життям: ні на батьківську чи родинну любов, коли вона супротивиться Божій любові. [...] Христос про це так ясно говорить, що не залишає місця для будь-якого викруту чи сумніву»⁷².

«Господь наш Ісус Христос каже: *Коли хтось хоче йти за Мною, нехай зречеться себе самого, візьме хрест свій і йде за Мною* (Мт. 16, 24). І знову: *Так і кожний з вас, хто не зречеться того, що має, не може бути Моїм учнем* (Лк. 14, 33). Думаємо, що те слово стосується багатьох речей, яких нам треба зректися. Ми, які відкинули таємну гидоту, найперше відрікаємося від диявола і тілесних пристрастей, від родинних зв'язків, людського приятелювання, життєвих звичок, які суперечать суті Євангелія спасіння. Але найбільше нам потрібно зректися себе самих, щоб скинути із себе *стару людину з її ділами* (Кл. 3, 9), яку *розтлівають звабливі пристрасті* (Еф. 4, 22). Покиньмо, отже, всі світові пристрасті, які

⁷²Лист до Григорія, 2, 4 (ВЛВ, с. 23).

⁷³ШПр. 8, 1-2 (АТВ, с. 161-162).

можуть бути перешкодою для досягнення мети побожного життя»⁷³.

«Той, хто справді має намір слідувати за Господом, повинен звільнитися від пут житейських пристрастей, а це можна цілковито досягнути, уникаючи попередніх звичок і забуваючи про них. [...] Без того ніколи не досягнемо мети, якою є припо-добитися Богові, бо Господь виразно сказав: *Так і кожний з вас, хто не зречеться всього, що має, не може бути Моїм учнем* (Лк. 14, 33)»⁷⁴.

«Зректися самого себе означає забути про все минуле, відступити від власних забаганок... Взяти свій хрест означає бути готовим на смерть заради Ісуса Христа, умиртвляти тіло й усі пристрасті, зносити

небезпеки задля Імені Христового й не мати ніякого прив'язання до дочасного життя»⁷⁵.

Мовчання

30. «Вправа в мовчанні є доброю для початківців, бо, стримуючи язик, вони, по-перше, дадуть великий доказ того, що панують над собою, а по-друге, у спокої, наполегливо та уважно вчи-тимуться від тих, які вміють володіти словом, як годиться запитувати і що відповідати кожному. [...] Мовчання дозволяє забути давні погані звички, - через їхнє невикористання і дає

⁷³ ШПр. 8, 1 (АТВ, с. 161-162).

⁷⁴ ШПр. 5, 2 (АТВ, с. 154).

⁷⁵ ШПр. 6, 1 (АТВ, с. 157).

можливість навчитися добрих звичаїв»⁷⁶.

«Однаке бувають люди, нестримані у мові, які не здатні виконати того, про що пише Апостол: *Жодне погане слово нехай не виходить з уст ваших, а лише гарне, що може в потребі повчити, і щоб це вийшло на користь тим, які чують його* (Еф. 4, 29). Саме таким людям потрібне повне мовчання, аж поки таким способом не вилікуються від пристрасі безглузвих розмов»⁷⁷.

Самота

31. «Цілковите відокремлення від цього світу полягає не в тому, щоб бути тілом поза ним, але щоб відірвати душу від тілесних зв'язків і не бути прив'язаним до батьківщини, дому, власності, земельних володінь, життя... і бути готовими прийняти до серця почуття, що народжуються в нас з Божого вчення. [...] У цьому чимало допомагає нам самота, бо вона втихомирює наші пристрасі й дає

нагоду розумові повністю викоренити їх із душі. Якщо диких звірів можна цілковито приборкати, присмирити їх, так і пристрасті: гнів, страх і смуток - ці отруйні лиха душі - можна приспати миром»⁷⁸.

«Життя у самоті допомагає душі звільнитися від розсіяності. Отже, для того, щоб ми не змогли ані побачити, ані почути нічого такого, що нас підбурюватиме до гріха і нечутно при звичаюватиме нас до нього, щоб не залишалося в душі, на її зіпсуття і

⁷⁸ ШПр. 13 (АТВ, с. 168).

⁷⁹ КПр. 208 (АТВ, с. 323).

⁸⁰ Лист до Григорія, 2, 2 (ВЛВ, с. 21).

погибель, жодних слідів побаченого і почутого, але щоб ми могли перебувати в молитві, - найперше потрібно усамітнитися. Так ми зможемо подолати також і попередні звички, за якими ми жили відчужено від Христових заповідей. Побороти власну звичку - це немала боротьба, бо звичай, скріплений довгим часом, набуває сили природного нахилу. А наполегливою молитвою і витривалим роздумуванням над Божою волею зможемо стерти з себе плями гріха. Серед численних справ життя, що втягують душу, дуже важко витривати на молитві й роздумуванні. І хто зуміє серед світу виконати те слово: *Коли хто хоче йти за Мною, нехай себе зречеться* (Лк, 9, 23)? Нам необхідно зректися себе, взяти свій хрест і йти слідом за Христом»⁷⁹.

Піст

32. «Піст родить пророків, зміцнює сильних! Піст додає мудрості законодавцям! Він - добрий сторож душі, щирий приятель тіла, зброя для хоробрих, виправа для атлетів! Він проганяє спокуси, схиляє до побожності, є вірним другом розсудливості, породжує поміркованість»⁸⁰.

«Щоб піст був похвальним, не достатньо самої тільки повздержливості від страв. Ми мусимо зробити цей піст приємним і милим Богові. Справжній піст - це віддалення себе від злого, це повздержливість язика, стриманість від гні-

⁷⁹ ШПр. 6, 1 (АТВ, с. 157).

⁸⁰ *Наука про піст I*, 6 (НВН, с. 15).

ву, подавлення в собі лихих пожадань, обмов, брехні та кривоприсяги. Бути вільним від цих речей - це справжній і приємний піст»⁸¹.

ДУХОВНИЙ ПРОВІД Потреба духовного провідника

33. «Якщо, отже, правилом християнського життя є, згідно з покликанням кожного, наслідувати Христа в Його людській природі, то ті, яким довірено бути проводирями для багатьох, повинні бути для слабких неначе посередниками в уподібненні Христові, згідно зі словами св. Павла: *Будьте моїми послідовниками, як і я Христа* (1 Кр. 11, 1)»⁸².

«Чоловіколюбець Бог, Який вчить нас знання (див. Пс. 94, 10), наказує через Апостола, щоб ті, яким був довірений дар учительства, тривали в навчанні (див. 1 Тм. 4, 6); а тих, які потребують вправлятися в Божому навчанні, повчає через Мойсея: *Запитай у свого батька, і покаже тобі тих старших твоїх, а вони тобі скажуть* (Втор. 32, 7). [...] Тому нам, яким довірено служити Слову, необхідно повсякчас бути готовими до вдосконалення душ і, чи то прилюдно даючи свідчення перед усією Церквою, чи приватно дозволяючи усім нас вільно запитувати, проповідувати про все, що стосується щирої віри й правди життя, згідного з Євангелією Ісуса»⁸³.

⁸¹ *Наука про піст II*, 7 (НВН, с. 30).

⁸² ШПр. 43, 1 (АТВ, с. 209).

⁸³ Вступ до КПр. (АТВ, с. 237).

34. «Думаю, що той, кому доручено настоятельство і піклування про інших, повинен вчитися і знати те, що до них стосується, аби всіх їх навчати Божої волі і вказувати кожному зокрема на те, що його стосується»⁸⁴.

«Пам'ятаючи про все це, вважаю, що ми повинні відкривати свої помисли тим, які мають із нами той самий дух і які дали свідчення своєї віри та второпності, щоб виправити погане та утвердити те, що добре»⁸⁵.

«Так само й гріхи треба визнавати перед тими, які здатні їх лікувати, згідно зі словами: *Ми, сильні, мусимо нести немочі безсильних* (Рм.

15,1)»⁸⁶.

«Кожен монах, який хоче дати доказ духовного поступу і жити згідно із заповідями Господа нашого Ісуса Христа, не повинен приховувати в собі жодного поруху своєї душі, але [...] мусить виявляти таємниці серця перед тими, яким доручено із співчуттям і милосердям дбати про немічних братів»⁸⁷.

«Не треба поверхово і нерозважно поручати себе тим, які вдають, що знають правду: натомість необхідно пізнавати кожного за ознаками, на які вказує Священне Писання. *Стережіться лжепророків, що приходять до вас в овечій одежі, а всередині - вовки хижі. Ви пізнаєте їх за плодами їхніми* (Мт. 7, 15). *З того усі спізнають,*

⁸⁴ КПр. 235 (АТВ, с. 333). КПр.

⁸⁵ 227 (АТВ, с. 330). КПр. 229

(АТВ, с. 330).

⁸⁷ ШПр. 26, 1 (АТВ, с. 186-187).

що Мої ви учні, коли любов взаємну будете мати (Йо. 13, 35). Тому заявляю вам: *Ніхто, говоривши під впливом Духа Божого, не каже: Анатема Ісус! (1 Кр. 12, 3)*»⁸⁸.

Настоятель - провідник спільноти

35. «Велика незгода і взаємна боротьба в Церкві Божій походить від погордження одним, великим, правдивим і єдиним Царем усіх, відступаючи він науки Господа нашого Ісуса Христа. Хто відступає від Ісуса - вибирає собі власні думки й правила згідно зі своїм власним уподобанням, кожний радше хоче керувати всупереч Господеві, ніж піддаватися Його владі. Застановляючись над тим і глибше призадумуючись, я дійшов, отже, до переконання, що усякий добрий лад і гармонія у спільноті панує доти, поки триває спільний послух якомусь настоятелю; натомість, усякий нелад і чвари, як також і збільшення керуючих, походять від нестачі одного управителя, - анархії»⁸⁹.

«Хто є настоятелем, повинен пам'ятати слова Апостола: *Будь зразком для вірних* (1 Тм. 4, 12). Нехай його життя буде добрим прикладом кожної Христової заповіді, щоб тим, яких виховує, не дав жодної підстави думати, що якусь Господню заповідь неможливо виконати чи можна її злегковажити. [...] Смиренність, лагідність поведінки та покора серця нехай будуть характерною рисою настоятеля. [...] Крім того, він мусить бути милосердний, вирозумілим для

⁸ МПр. 28 (АТВ, с. 66).

⁹ Про Божий суд, 2 (АТВ, с. 21-22).

тих, які через брак досвіду занедбали якийсь свій обов'язок. Не повинен мовчати на гріх, але лагідно й терпеливо поводитися з непослушними і подавати ліки з усяким милосердям і поміркованістю. [...] Повинен мати силу опертися сильним і зносити слабкість немічних. [...] Лише той, хто є таким, нехай буде настоятелем, нехай між братами втримує лад і нехай роздає працю за здібностями кожного»⁹⁰.

«Настоятель нехай не вивищується у достоїнстві, щоб не відпав від блаженства покори. Нехай боїться, щоб розгордівши, не потрапив під дияволів осуд (1 Тм. 3, 6). Нехай буде переконаний у тому, що опікуватися багатьма означає служити багатьом»⁹¹.

«Для порядку в монастирі потрібно, щоб настоятель спільноти був передбачливий, умів добре говорити, щоб був здержливий, милосердний та в усіх справах цілим серцем шукав Господнього закону»⁹².

Святого Василя запитали: «З яким настав-ленням духа настоятель повинен давати накази чи розпорядження?», - а він відповів: «Щодо Бога нехай буде як слуга Христовий й завідувач Божих таїнств (1 Кр. 4, 1); нехай остерігається, щоб не сказати чого чи ухвалити щось всупереч Божій волі, [...] а щодо братів нехай буде як годувальниця, що піклується про своїх дітей

ШПр. 43, (АТБ, с. 208-209).

ШПр. 30, (АТБ, с. 190). : ШПр.

35, (АТБ, с. 195-196).

(1 Сл. 2, 7), бажаючи передати кожному зокрема, щоб він міг уподобатися Богові, й усім разом, для їхнього спільного добра, не тільки Боже Євангеліє, але й власне життя»⁹³.

Братня пересторога

36. «Кожен прогріх повинен виявити настоятелеві той, хто провинився, або ті, які провину його знають, якщо самі не можуть його виправити, згідно із Христовим наказом»⁹⁴.

«Як можемо спонукати до навернення того, хто згрішив? Так, як наказав нам Господь: *Коли брат твій завинить супроти тебе, піди й докори йому віч-на-віч. Коли послухає тебе, ти придбав брата твого. Коли ж він не послухає тебе, візьми з собою ще одного або двох, щоб усяка*

справа вирішувалася на слово двох або трьох свідків. І коли він не схоче слухати їх, скажи Церкві; коли ж не схоче слухати й Церкви, нехай буде для тебе як поганин і митар [...] (Мт. 18,15-17)»⁹⁵.

«Спершу потрібно очистити себе від усякого прогірху, а тоді напоумляти інших. - Чого ти дивишся на скалку в оці брата твого? Колоди ж у власнім оці ти не добавляєш? Або як можеш своєму братові сказати: Дай, хай вийму скалку в тебе з ока, а он же колода в твоїм оці? Лицеміре! Вийми спершу зі свого ока колоду, і тоді побачиш, як вийняти з ока брата твого скалку (Мт. 7, 3-5)»⁹⁶.

⁹³ КПр. 98 (АТВ, с. 277-278).

⁹⁴ ШПр. 46 (АТВ, с. 212)

⁹⁵ КПр. 3 (АТВ, с. 238). МПр. 51 (АТВ, с. 80).

«Догану й попередження потрібно приймати як лік, що усуває пристрасті й дає здоров'я. Тож ті, які, бажаючи сподобатись людям, удають поблажливість і не напоумляють грішників, роблять їм велику шкоду і наражають на велику небезпеку їхнє правдиве життя»⁹⁷.

37. *«Як настоятель повинен бути керівником усієї братії, так водночас обов'язком тих, які мають у спільноті якусь першість, є напоумити настоятеля, коли зауважать за ним якусь провину. Але, щоб не послабилася дисципліна, треба дозволити напоумляти настоятеля лише тим, які віком і мудрістю перевищують інших»⁹⁸.*

«Як повинен настоятель напоумляти й картати?». Святий Василій повчає: Якщо йдеться про напоумлення, то нехай настоятель не робить цього під натиском емоцій. Картати брата з роздратуванням і гнівом - це не означає вивільнити його від гріха, але стягнути гріх на себе. Тому Апостол повчає: *лагідно*

⁹⁷ МПр. 72, 6 (АТВ, с. 117).

⁹⁸ ШПр. 27 (АТВ, с. 187).

⁹⁹ ШПр. 50 (АТВ, с. 214-215).

картаючи тих, що спротивляються (2 Тм. 2, 25). Нехай настоятель не дратується, коли хтось ним погорджує. А коли побачить, що хтось погорджує іншими, нехай виявить супроти грішника доброту: радше у цьому другому випадку повинен більше обурюватися за вчинений гріх»⁹⁹.

ЧЕСНОТИ

38. «Вправа в побожності є подібна до драбини, яку бачив колись блаженний Яків. Один її кінець був скерований вниз, до землі, а другий сягав самого неба. Отож ті, які хочуть чесножливо жити, повинні стати на перший щабель й від нього безперервно просуватися далі, до вищих щаблів, аж поки поволі вийдуть на висоту, доступну людській природі. Як у драбині перший щабель є віддалений від землі, так і в житті, зорганізованому згідно із Божою волею, бо початок поступу - це віддалення від зла»¹⁰⁰.

«Ті, які вивчають моральну філософію, зазначають, що чесноти поділяються на теоретичні і нетеоретичні. Наприклад, розсудливість впливає з роздумування над добром і злом, а поміркованість народжується від призадуми над тим, чого треба позбутися в собі, а що, навпаки, плекати. Справедливість постає тоді, коли ми своїм умом обмірковуємо, що кому розділити. Кожна душа є гарною, коли споглядати на неї в гармонії властивих їй чеснот. Але краса справжня і найбільш мила, яку може споглядати лише той, хто має чистий ум, - це краса благословенної і Божої природи»¹⁰¹.

¹⁰⁰ Гомілія на Псалом 1, 4 (ВГП, с. 24-25).

¹⁰¹ Гомілія на Псалом 29, 5 (ВГП, с. 91-92).

Богословські чесноти

Віра

39. «Віра - це прийняття і схвалення без найменшого сумніву того, що проголошене Божою благодаттю»¹⁰².

«Потрібно відважно, без боязні і сорому, іспо-відувати Господа нашого Ісуса Христа і Його науку. *Що вам кажу в темноті, кажіть те при світлі; і що ви чуєте на вухо, голосіть з покрівель. Не бійтеся тих, що вбивають тіло, душі ж убити не можуть; а бійтеся радше того, хто може погубити й душу і тіло в пеклі* (Мт. 10, 27-28)»¹⁰³.

«Не потрібно вагатися чи сумніватися в тому, що говорить Господь, але необхідно бути повністю переконаними, що кожне слово Боже є правдиве й могутнє, навіть тоді, коли б природа тому противилася. Саме в цьому виявляється боротьба за віру»¹⁰⁴.

«Що властиве християнину? Віра, що діє через любов. Що є ознакою віри? Сильне і безсумнівне переконання в правдивості Божих слів [...]»¹⁰⁵.

Надія

40. «Будьте вдоволені тим, що сказали Святі і сам Господь, думайте про речі, гідні небесного покликання, і поведіться достойно Євангелія Ісуса Христа, в надії вічного життя і Небесного

¹ *Про віру, 1* (АТВ, с. 32).
МПр. 6 (АТВ, с. 47).¹ МПр. 8
(АТВ, с. 48).² МПр. 80, 22
(АТВ, с. 127).

Царства, приготованого всім тим, які зберігають заповіді Бога і Отця, згідно з Євангелією Ісуса Христа,

блаженного Бога і нашого Господа, у Святому Дусі й правді»¹⁰⁶.

«Хто вірить у Божі обітниці і має в них непохитну надію, - не ухиляється від виконання наказів, якими б важкими вони не були, знаючи, що страждання нинішнього часу негідні майбутньої слави, яка має нам з'явитися (Рм. 8, 18)»¹⁰⁷.

Любов до Бога

41. «Всім очевидно, що любов - це настанова душі. А що вона є можливою, те показав і навчав нас сам Господь, Який об'явив любов Отця і Свою власну, ставши слухняним аж до смерті (Флп. 2, 8). І зробив Він це заради ворогів, бо не умер за друзів, як каже Апостол: Бог же показує Свою до нас любов тим, що Христос умер за нас, коли ми ще були грішниками (Рм. 5, 8). Апостол заохочує нас до цього словами: *Будьте, отже, послідовниками Бога, як любі діти, і ходіть у любові, за прикладом Христа, що полюбив вас і видав Себе за вас, як принос та жертву приємного Богові запаху* (Еф. 5, 1-2)»¹⁰⁸.

«Люди з природи бажають того, що є гарним. Але, щиро кажучи, гарним і милим є те, що добре. А Бог є добрим. Тому кожен, хто бажає добра, - бажає і Бога. [...] Бо хоча б ми й не знали, що Він добрий, проте за одне лише те, що Він нас сотворив, ми повинні безмежно Його любити і шанувати, і постійно

Про віру, 5 (АТВ, с. 37).

ШПр. 28, 2 (АТВ, с. 189).

КПр. 176 (АТВ, с. 310).

пам'ятати про Нього, тобто нашою пам'яттю триматися Його так, як діти тримаються своєї матері»¹⁰⁹.

42. «Любові до Бога неможливо навчити. Ми не навчалися від кого-іншого радіти зі світла чи цінувати життя, ані хто-інший не навчав нас любити батьків чи

вихователів. Так само, а то й ще більше, неможливо від когось навчитися любові до Бога. Але вже від моменту, коли формується жива істота (маю на увазі - людина), вкладено в нас якесь вроджене прагнення (наче зерно), яке має саме у собі схильність до любові. Відтак у школі Божих заповідей те прагнення душі розвивається, живиться мудрістю і за Божою ласкою доходить до досконалості. [...] Тож необхідно знати, що хоча любов до Бога є лише однією з чеснот, зате своєю силою охоплює і сповняє усі заповіді: *Коли хтось Мене любить, той Моє слово берегтиме* (Йо. 14, 23), - каже Христос»¹⁰⁹.

«Необхідно всіляко оберігати своє серце [...] і носити в наших душах святу думку про Бога, мов незатерту печать. Таким чином зростає у нас любов до Бога, яка водночас спонукає нас до виконання Господніх заповідей і через них сама стає стійкою і непорушною. Це виявляє Господь, кажучи: *Якщо любите ви Мене, то Мої заповіді берегтимете* (Йо. 14, 15)»¹¹¹.

¹⁰⁹ ШПр. 2, 2 (АТВ, с. 149-150).

¹¹⁰ ШПр. 2, 1 (АТВ, с. 148-149).

¹¹¹ ШПр. 5, 2 (АТВ, с. 154-155).

43. «Яка міра любові до Бога?» - запитує Св. Отець і сам відповідає: «Щоб душа завжди наполегливо намагалася виконувати волю Божу, шукаючи і бажаючи Його слави»¹¹².

А на запитання «З яким настроєнням духа потрібно служити Богові?» Св. Василій відповідає: «Думаю, що добре настроєння духа - це гаряче, сильне, ненаситне і непохитне бажання догодити Богові. До цього доходимо мудрим і ревним роздумуванням про велич Божої слави, думками вдячності і безнастанною пам'яттю про Божі добродійства. Усе це дає душі

спроможність виконати слово: *Будеш любити Господа Бога твого всім серцем твоїм і усією силою твоєю* (Мр. 12, 30) -за прикладом Давида, що сказав: *Як олень прагне до водних потоків, так душа моя прагне до Тебе, Боже* (Пс. 42, 1). З таким от настроєнням духа потрібно служити Богові, щоб виконати сказане Апостолом: *Хто нас відлучить від Христової любові? Горе чи утиск, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч?* (Рм. 8, 35)¹¹³.

Моральні чесноти

Любов до ближнього

44. «Ніхто із нас не є самодостатнім, ніхто не може повністю задовольнити власні тілесні потреби. Щоб забезпечити собі необхідні для життя засоби, ми потребуємо одні одних. [...] Бог Творець так установив, щоб ми взаємно собі

¹ КПр. 211 (АТВ, с. 324).
КПр. 157 (АТВ, с. 302).

допомагали, щоб були між собою об'єднані, як написано: *Усе живе любить собі подібне, і кожна людина - ближнього свого. Кожне тіло до свого роду приєднується, і чоловік пристає до собі подібного* (Сир. 13, 15-16)¹¹⁴.

«І хто, отже, не знає, що людина, - створіння добродушне й суспільне, а не дике та самотнє? Немає нічого характернішого нашій природі, як жити в спільноті, відчувати потребу один в одному і любити наших ближніх. З огляду на те, що сам Господь задалегідь дав нам зерно, то очевидно, що очікує його плодів, кажучи: *Нову заповідь даю вам, щоб ви любили один одного* (Йо. 13, 34). А бажаючи спонукати наші душі до виконання цієї заповіді, не вимагає чудес або надзвичайних знаків, як доказу того, що ми є Його

учнями (хоча й на це дав нам силу в Святому Дусі), але ось що каже: *З того усі пізнають, що ви Мої учні, коли любов взаємну будете мати* (Йо. 13, 35). І так з усіх боків зв'язав ці заповіді, що добре діло, зроблене для ближнього, вважає зробленим для Себе: *бо Я голодував, і ви дали Мені їсти...* (Мт. 25, 35); і додає: *Усе, що ви зробили одному з Моїх братів найменших, ви Мені зробили* (Мт. 25, 40). Так ото через першу заповідь можна виконати другу, а через другу - першу. Хто любить Господа, той любить також і ближнього. *Коли хтось Мене любить, - сказав Господь, - то й слово Моє берегтиме* (Йо. 14, 23); і знову: *Це Моя заповідь, щоб ви любили один одного, як Я вас полюбив* (Йо. 15, 12). Хто ж любить ближнього - виконує заповідь любові до Бога, оскільки Господь приймає ту любов, немов скеровану до Нього»¹¹⁵.

«Яку любов потрібно мати одним до одних?». На це св. Василій відповідає: «Яку виявив і якої навчив нас Господь, кажучи: *Любіть один одного, як Я вас полюбив! Ніхто неспроможний любити більше, ніж тоді, коли він за своїх друзів своє життя віддає* (Йо. 15, 12-13). Отож якщо потрібно віддати навіть власне життя, то наскільки більше необхідно виявляти готовність душі у щоденних ділах, не заради людської повинності, але щоб уподобатись Богові, а братам принести користь»¹¹⁶.

«А щоб братня любов не була вдаваною, але щирою і палкою, написано: *Ніжно любіть один одного братньою любов'ю*» (Еф. 4, 31)¹¹⁷.

Покора

45. «До євангельського життя належить також досконалість у покорі, щоб не вивищуватись своїми славними предками, не гордитись своїми природними даруваннями, тілесними чи духовними, як також не

личить, щоб добра думка інших про нас була для нас джерелом вивищення чи самохвальби»¹¹⁸.

«Дух суперництва, пиха, і самозакоханість -усе це є чужим для того, хто бореться доброю борнею згідно з правилами. Тому Апостол повчає: *Не будьмо*

ШПр. 3 (АТВ, с. 152-153). КПр. 162

(АТВ, с. 303).

КПр. 242 (АТВ, с. 336).

Лист 173: Теодорі (ВЛВ, с. 152).

*марнославні! (Гл. 5, 26)»*¹¹⁹.

«Хто бажає більшої слави в Небесному Царстві, повинен полюбити тут усе те, що покірне і останнє: *Хто, отже, стане малим, як ця дитина, той буде найбільший у Небеснім Царстві. Але як хтось хотів би у вас бути великий, нехай буде вам слуга. І хто хотів би бути у вас перший, нехай стане вам за раба (Мт. 18, 4; 20, 26-27). Не робить нічого під впливом суперечки чи марної слави, але вважаючи в покорі один одного за більшого від себе (Флп. 2, 3)»*¹²⁰.

46. «Апостол говорить: *Хто хвалиться, нехай у Господі хвалиться (1 Кр. 1, 31)*. І пояснює він це так: Христос став для нас мудрістю в Бога, і справедливістю, і освяченням, і відкупленням, щоб -як написано - хто хвалиться, хвалився у Господі. Дійсно, саме це є тією досконалою та правдивою хвалюбою у Бозі, коли людина не виноситься через свою праведність, а визнає, що їй необхідна правдива праведність і що вона оправдовується лише через віру в Христа. Тому Павло хвалиться тим, що погорджує своєю праведністю, а шукає праведності через Христа, тобто тієї, яка походить від Бога. І ми, у вірі, щоб пізнати Його і силу Його воскресіння, беручи участь у Його

¹¹⁸ КПр. 138 (АТВ, с. 295).

¹¹⁹ МПр. 45, 2 (АТВ, с. 74-75).

¹²⁰ Наука про покору (НВН, с. 216-217).

терпіннях та уподібнюючись до Нього в смерті, намагаємось досягнути воскресіння мертвих»¹²¹.

«Покору набуваємо передусім тоді, коли пам'ятаємо про заповідь Господа, Який сказав: *Навчіться від Мене, бо Я лагідний і сумирний серцем* (Мт. 11, 29) - і це Він неодноразово й різними способами нам показав і довів. Набуваємо покору також і вірою в Його обітницю: *Той, хто принижується, буде піднесений* (Лк. 14, 11) Тому необхідно ревно і постійно за кожної нагоди вправлятися у покорі. Лише такими зусиллями, постійно вправляючись, людина може виробити звичку покорі, як зазвичай буває й під час опанування мистецтв. Такий самий спосіб придатний і для того, щоб розвинути в собі будь-яку іншу чесноту, яку від нас вимагає заповідь Господа нашого Ісуса Христа»¹²².

Терпеливість

47. «Усе життя праведника переповнене терпінням; *тісні ворота і вузька дорога, що веде до неба* (Мт. 7, 14), і *багато злиднів у праведника* (Пс. 33, 20). Тому й Апостол каже: *Ми в труднощах* (2 Кр. 4, 8), і знову: *Через багато страждань нам треба увійти в Царство Боже* (Ді. 14, 22). Бог звільняє праведників від терпінь не так, що залишає їх без жодних випробувань, але даючи їм потрібну терпеливість у їхніх злиднях. Якщо терпіння виробляє терпеливість, а терпеливість - досвід (*див.* Рм. 5, 3-4), то кожний, хто уникає терпіння, позбавляє себе досвіду. Нікого не нагороджують вінком перемоги без противника, так само нікого не назвуть випробуваним без терпіння. Отож слова "Бог звільнив мене від усіх злиднів" не потрібно розуміти так, начебто Бог більше

¹²² КПр. 198 (АТВ, с. 319).

не дозволяв мене спокушувати, але -що разом із

спокуюсоу дає мені можливість вийти з неї, дає здатність її знести»¹²³.

«Буває і таке, що на домагання лукавого Чо-ловіколюбєць Бог дозволяє людині, наче великому борцеві, вийти на боротьбу із дияволом, і Господь упокорює його диявольську гордість величезною терпеливістю Своїх слуг, як це читаємо в історії Йова. Або ж для прикладу тим, що не вміють зносити терпіння, Бог показує людей, які здатні все перетерпіти аж до смерті, як наприклад, Лазар. Він, будучи покритий великими ранами (Лк. 16, 20), ніколи нічого не просив у багача і ніколи не нарікав на свій життєвий стан. Тим і сподобився відпочинку на лоні Авраама, адже *протягом свого життя зазнав багато зла* (Лк. 22, 25). - Так само й ми, приймаючи терпіння з рук Бога, Який з любов'ю та премудрістю керує нашим життям, насамперед просімо Його пізнати причини, задля яких Він дає нам хрести, а тоді просімо і про звільнення від терпінь та про терпеливість, щоб разом з випробуванням дав нам і силу їх знести»¹²⁴.

48. «А коли трапиться тобі щось прикре, не дай вивести себе з рівноваги, тим більше, що ти вже на це приготований. Полегшуй собі теперішній тяжкий стан надією на майбутні речі. Як ті, в кого слабкі очі, відвертають свій зір від яскравих предметів і залюбки

¹²³ Гомілія на Псалом 33, 4 (ВГП, с. 126).

¹²⁴ ШПр. 55, чч. 4, 3 (АТВ, с. 220-219).

споглядають на зелень і квіти, так і душа не повинна дивитися лише на сумні речі, але мусить підносити свій погляд до роздумування над правдивими благами. Якщо безнастанно пам'ятаєш про Бога, а надія на вічну нагороду полегшує тобі терпіння і прикрощі, які тебе непокоять, тоді зможеш завжди радіти. Може, хтось зранив твою славу? Тоді згадай про славу, яка за твоєю терпеливістю чекає тебе в небі. Завдали тобі

матеріальної шкоди? - Скеруй свій погляд на небесні багатства і той скарб, що його ти собі зготував своїми добрими ділами. Ти втратив батьківщину? - Думай про іншу батьківщину, красивішу, якою є Небесний Єрусалим!»¹²⁵.

Здержливість

49. «До дарів Святого Духа Апостол зараховує *здержливість* (Гл. 5, 23), а далі повчає, що наше служіння через *здержливість* стає непорочним: *у трудах, у неспанні, у постах, у чистоті* (2 Кр. 6, 5), і знову: *Кожний змагун стримується від усього* (1 Кр. 9, 25). Ніщо не дає такої перемоги й панування над тілом, як *здержливість*»¹²⁶.

«Здержливість від приємностей є на очищення тілесних пристрастей і на користь побожного життя»¹²⁷.

«Тому тим, які готові до християнського життя, потрібно стримуватися від усього того, що є предметом насолоди і палкого бажання пристрастних

¹ Наука про подяку, 7 (НВН, с. 53). ;

ШПр. 16, 1 (АТВ, с. 172). ⁷ ШПр. 16, 2 (АТВ, с. 173).

людей. А вправа у здержливості не стосується тільки приємності в їжі, а поширюється на все, що може бути перешкодою у духовному поступі»¹²⁸.

50. «Здержливість - це знищення гріхів, усунення пристрастей; це умертвіння тіла аж до подолання його природних поривань та пожадань; це початок духовного життя, завдаток вічних благ і пригашування жадоби розкошування. А насолода - це велика приманка зла, особливо через неї ми, люди, падаємо у гріх; вона кожную істоту, немов гачком, тягне до смерті [...]»¹²⁹.

«Не звертай надмірно уваги на тіло, бо воно тимчасове, натомість дбай про душу, бо вона безсмертна. Уважно застановись над тим, що корисне для них обох: для тіла дай поживу та одяг, а для душі - науку побожності, порядне виховання, вправу в чеснотах й приборкання шалених пристрастей. Не випасай надмірно свого тіла і не їж багато м'яса. Будь уважним, щоб не піддатись тілові, бо інакше витратиш багато сил на те, що менш вартісне. [...] Коли тіло добре випасене і важке, то дух немічний та млявий. І навпаки, коли душа чиста і підноситься до оглядання небесних речей, то тіло втрачає свою вагу і впевненість у своїх силах»¹³⁰.

Проповідування Божого слова

¹²⁸ ШПр. 16, 3 (АТВ, с. 173).

¹²⁹ ШПр. 17, 2 (АТВ, с. 174).

¹³⁰ Уважай на себе, 3 (НВН, с. 35).

51. «Для того, хто любить Господа, властиво з великою дбайливістю та усякими способами клопотатися про тих, кого він навчає: мати до них велику любов, навіть тоді, коли він мусів би бути аж до смерті витривалим у проповідуванні, як прилюдному, так і приватному: *Добрый пастир життя своє за овецъ покладе* (Йо. 10, 11)»¹³¹.

«Ми не можемо ні хвалитися, ні спекулювати Словом повчання, лестячи слухачам, з ціллю задовольнити наші похоті чи потреби, але, навпаки, ми повинні говорити лише для Божої слави, перебуваючи в Його присутності. *Ми не такі, що торгують словом Божим, ми щиро, як від Бога говоримо, перед Богом, у Христі* (2 Кр. 2, 17)»¹³².

Той, кому доручено проповідувати Боже слово, повинен бути милосердним і лагідним, передусім

супроти тих, які душевно страждають: *Ісус, бачивши юрби народу, милосердився над ними, бо вони були стомлені й прибиті, немов ті вівці, що не мають пастуха* (Мт. 9, 36)»¹³³.

52. «Якими, згідно зі Святим Письмом, мають бути ті, яким доручена проповідь Євангелія? Апостолами й слугами Христа та вірними завідувачами Божественних Таїнств, які ділом і словом постійно виконують лише те, що їм наказав Господь. Проповідниками Небесного Царства на знищення того, хто мав владу смерті, тобто

¹ МПр. 70, 19 (АТВ, с. 107-108). ¹

МПр. 70, 23 (АТВ, с. 109-110).

МПр. 70, 20 (АТВ, с. 108).

диявола (Євр. 2, 14). Прикладом або правилом побожності для скерування на пряму дорогу тих, які сліднують за Господом, і для викриття тих, які будь-яким способом виявляють свою непокірність. Проповідники повинні бути немов око в тілі, спроможні розрізнити добро від зла і скеровувати члени Христові до того, для чого вони призначені (Рм. 12, 4)»¹³⁴.

53. «Бога вшановує і прославляє той, хто виконує Його волю, натомість зневажає той, хто переступає Його закон: *Я прославив Тебе на землі, виконавши те діло, яке Ти дав мені до виконання* (Йо. 17, 4). *Ти хвалишся законом, а переступом закону зневажаєш Бога* (Рм. 2, 23)»¹³⁵.

«Той, кому доручено проповідувати Боже слово, повинен бути для інших зразком добрих діл, передусім повинен сам виконувати те, чого навчає: *Навчіться від Мене, бо Я лагідний і сумирний серцем* (Мт. 11, 29). *Ніхто твоїм молодим віком хай не гордує, але будь зразком для вірних у слові і поведінці* (1 Тм. 4, 12). *Ви - сіль землі. Коли ж сіль звітріє, чим її солоною зробити? Ні на*

¹ МПр. 80, 12-15 (АТВ, с. 124-125). :

МПр. 4 (АТВ, с. 110).

МПр. 70, 11 (АТВ, с. 104-105).

що не придатна більше, хіба - викинути її геть, щоб топтали люди (Мт. 5, 13)»¹³⁶.

Праця

54. «Той, хто бажає досягнути досконалість, повинен працювати вдень і вночі, щоб мати змогу давати тому, хто потребує (див. Еф. 4, 28)»¹³⁷.

«Потрібно добре знати, що той, хто працює, повинен це робити не для задоволення власних потреб, а для виконання заповіді Господа, Який сказав: *Бо я голодував, і ви дали Мені їсти; мав спрагу, і ви Мене напоїли; був чужинцем, і ви Мене прийняли; нагий, і ви Мене одягнули; хворий, і ви навідалися до Мене; у в'язниці був, і ви прийшли до Мене* (Мт. 25, 35-36). Турбуватися про самих себе цілковито заборонено Господом, Який сказав: *Не турбуйтеся вашим життям, що вам їсти та що пити, ні тілом вашим, у що одягнутись* (Мт. 6, 25); і додав: *Про все те побиваються погани* (Мт. 6, 32). Тому кожен у своїй діяльності повинен поставити собі за мету служити потребуючим, а не задовольняти власні потреби. Таким чином він уникне закидів у самолюбстві і отримає від Господа обіцяне благословення за братню любов. Він промовив: *Усе, що ви зробили одному з Моїх братів найменших - ви Мені зробили* (Мт. 25, 40)»¹³⁸.

«Такий спосіб життя корисний не лише для впокорення тіла, але також з огляду на любов до ближнього, щоб через нас Бог дав також і немічним братам те, що їм потрібне, за прикладом Апостола, який сказав: *У всьому я показав вам, що, так працюючи,*

¹³⁷ ШПр. 37, 1 (АТВ, с. 199).

¹³⁸ ШПр. 42, 1 (АТВ, с. 207).

треба допомагати слабосильним (Ді. 20, 35)»¹³⁹.

55. «І чи потрібно говорити про те, яким великим злом є неробство, якщо Апостол виразно наказує, щоб той, хто не працює, не їв? (пор. 2 Сл. 3, 10). Отож як кожному потрібна щоденна пожива, так само необхідно, щоб кожний працював відповідно до власних сил. Бо недаремно Соломон поміж похвалами і цю помістив: *Хліба не знає їсти, нічого не робивши* (Прип. 31, 27). І знову Апостол сам про себе свідчить: *Ані не їли ні в кого дармо хліба, а вдень і вночі тяжко та гірко працювали* (2 Сл. 3, 8), хоча й не міг він - як проповідник Євангелія - жити з Євангелія. Господь прирівнює лінощі до лукавства, коли каже: *Лукавий і лінивий слуга* (Мт. 25, 26). Тому ми повинні боятися, щоб у день Суду і до нас не скерував ці слова Той, Який дав нам силу до праці і Який вимагатиме від нас плодів, відповідно до тих сил, бо сказано: *Від усякого, кому дано багато, багато від нього вимагатимуть* (Лк. 12, 48)»¹⁴⁰.

ПЛОДИ МОНАШОГО ЖИТТЯ Вічне

життя у Господі

56. «Відректися від світу, як видно зі сказаного, - це зірвати пута матеріального і дочасного життя та звільнитися від усіх людських вигод; воно приготує і чинить нас здатними всту-

¹³⁹ ШПр. 37, 1 (АТВ, с. 200).

¹⁴⁰ ШПр. 37, 2 (АТВ, с. 200).

пити на дорогу, яка веде до Бога. Відречення - це також звільнення від перешкод на шляху до набуття та уживання речей, які є *дорожчі від золота найщирішого й солодші від меду й патоки найсолодшої* (Пс. 19, 11). Одне

слово, це переселення людського серця до небесного життя, щоб можна було сказати: *Бо наше громадянство в небі* (Флп. 3, 20). А щонайважливіше - це початок наслідування Христа, Який *зادля нас став бідним, будши багатим* (2 Кор. 8, 9)¹⁴¹.

Обожествлення, або життя у Святому Дусі

57. «У Святому Дусі, стосовно природи, все є односущним; у Ньому все односущне: доброта, справедливість, святість, життя. [...] Святий Апостол пише: *Закон Духа, що дає життя* (Рм. 8, 2)»¹⁴².

«Бога пізнаємо через просвічення Святого Духа, Який, наче сонце, розпізнаючи чисте око, покаже тобі в Самому Собі образ невидимого Бога. В блаженному спогляданні того образу ти побачиш невимовну красу Творця. Святий Дух підносить наші серця, підтримує слабких, ведучи їх за руку, а тих, які поступили на дорозі святості, ще більше удосконалює. Просвітлюючи тих, які очистилися від усякого бруду, завдяки спільності, яку вони із Ним мають, робить їх духовними. Як чисті і прозорі предмети блищать на сонці й відбивають його ясність, так і душі, які мають у собі Духа, просвічені Святим Духом, самі стають духовними та іншим передають благодать. До

¹ ШПр. 8, 3 (АТВ, с. 163-164).

² *Про віру*, 3 (НВН, с. 173).

одуховленого серця приходить дар передбачення майбутніх подій, розуміння Божих таїнств, пізнання скритих таємниць, роздавання духовних дарів, небесне громадянство, безконечна радість, перебування у Бозі, уподібнення до Нього і найвище із бажань - обожествлення»¹⁴³.

58. «Святий Дух надихає пророків, навчає законодавців, посвячує священиків, дає силу володарям, удосконалює праведників, прикрашає скромних, наділяє інших чудесними дарами оздоровлення, оживляє померлих, звільняє полонених від оков і відчужених приймає собі за дітей. Усе це Він чинить через відродження з висоти. Якщо Він знаходить віруючого митника -робить із нього євангелиста; якщо натрапить на рибалку - вчиняє із нього богослова (див. Мт. 9, 9; 4, 19); якщо зустріне розкаяного переслідувача -проголошує його апостолом народів, проповідником віри, вибраною посудиною (див. Ді. 9, 15). Завдяки Святому Духові немічні стають сильними, бідні - багатими, безглузді - мудрими»¹⁴⁴.

«Хто щиро любить Бога і твердо переконаний у Господній відплаті, той не вдовольняється тим, що має до виконання, але завжди бажає це доповнити і досягти більшого. Навіть якщо йому видається, що вже працює понад силу, то він не зупиняється у ревності, неначе б виповнив свою міру, а навпаки, бореться далі, немов той, який ще далеко від бажаної мети. Він

'Трактат про Святого Духа, 9. ¹ Про віру, 3 (НВН, с. 174).

слухає наказу Христа: *Як зробите все, що звелено вам, кажіть: Ми слуги непотрібні, виконали те, що повинні були зробити (Лк. 17, 10); і слухає Апостола, для якого світ був розп'ятий, і він для світу (див. Гл. 6, 14), який не соромиться сказати: Я не вважаю, що досягнув уже мету; на одне лише зважаю: забуваю те, що позаду, і змагаюся до того, що попереду, женусь до мети, по нагороду високого Божого покликання в Христі Ісусі (Флп. 3, 13-14)»¹⁴⁵.*

Дари Святого Духа

59. «Кожному даються від Бога дари по його вірі та для спільного добра. Маючи ж, згідно з даною нам благодаттю, різні дари: коли то дар пророцтва, виконуймо його мірою віри (Рм. 12, 6). Кожному дається виявлення Духа на спільну користь. Одному бо дається через Духа слово мудрості; іншому, згідно з тим самим Духом, слово знання; іншому віра у тім самім Дусі; іншому дар зцілення у тім єдинім Дусі; іншому сила творити чуда; іншому дар пророкування; іншому розпізнавання духів, іншому різні мови, іншому ж тлумачення мов (1 Кр. 12, 7-10)»¹⁴⁶.

«Хто даром одержав Божу благодать, повинен даром її роздавати і не повинен зловживати нею для задоволення власних похотей»¹⁴⁷.

· КПр. 121 (АТВ, с. 287-288). ·
МПр. 58, 2 (АТВ, с. 87). · МПр.
58, 3 (АТВ, с. 87).

«Хто, прийнявши з вдячністю один Божий дар, старанно ним користувався на Божу славу, той отримає також й інші дари; а хто так не чинить, той позбавляється дару, який мав, вважається негідним дару, який для нього приготовано, і - що більше - він зазнає покарання»¹⁴⁸.

«Оскільки дари Святого Духа різні і одна людина не може одержати їх усіх, і всі не можуть мати один і той самий дар, то потрібно, щоб кожен мудро і з вдячністю використовував даний йому дар і щоб усі гармонійно єдналися один з одним в любові Христовій як члени одного тіла»¹⁴⁹.

«Кожен, хто сподобився благодаті від Бога, повинен її примножувати, скеровуючи її на добро й користь усіх. Бо кожен є учасником Божої благодаті»¹⁵⁰.

Мир

60. «Хто одержав силу чинити добрі діла, той стає гідним Божого благословення. Мир, що є постійністю і міцністю ума, - це, мабуть, найдосконаліше з Божих благословень»¹⁵¹.

«Отож спокій є початком очищення душі: коли язик не говорить про людські справи, коли очі не зупиняються на принадах і гарних формах тіла, а слухом у душу не входять звуки, які ослаблюють її

¹⁴⁸ МПр. 58, 4 (АТВ, с.

¹⁴⁹ МПр. 60, 4 (АТВ, с.

¹ КПр. 253 (АТВ, с. 340).

¹⁵¹ Гомілія на Псалом 28, 8 (ВГП, с. 81).

¹⁵² Лист до Григорія, 2, 2 (ВЛВ, с. 21).

міць...»¹⁵².

На запитання: «Хто є миротворець, якого Господь називає блаженним?» Св. Василій відповідає: «Той, хто співпрацює з Христом, як каже Апостол: *Ми ж послі замість Христа, немов би сам Бог напоумляв через нас. Ми вас благаємо замість Христа: Примиріться з Богом!* (2 Кор. 5, 20)»¹⁵³.

Щирість

61. «Думаю, бути щирим означає не бути змішаним із чимось іншим і, що більше, бути досконалим чистим від усілякого протилежного почуття, і зосередженим та скерованим лише до страху Божого; і не лише до нього, а й до усього того, що є необхідним для цієї мети в кожному окремому моменті і в кожній окремій справі: так, щоб той, хто має якесь доручене завдання, не розсіювався навіть у виконанні добрих діл»¹⁵⁴.

Радість

62. «Яка є радість у Господі (Флп. 4, 4)? І якщо ми радіємо, то з чого повинні радіти?». Св. Василій відповідає: «Радіти в Господі - це тішитися з того, що діється згідно з Господніми заповідями на славу Божу. Тому коли ми виконуємо заповіді Господні чи щось терпимо задля Його імені, тоді ми й повинні радіти й взаємно тішитися»¹⁵⁵.

«Не в усіх душах живе радість Божа. Але якщо хтось довго оплакував свій гріх голосними стогами та безустанним плачем, начебто він оплакував свою власну смерть, такого смуток-плач перемінився у

¹ КПр. 215 (АТВ, с. 325).

¹ КПр. 264 (АТВ, с. 345-346).

¹ КПр. 193 (АТВ, с. 317).

радість»¹⁵⁶.

«Радійте, праведні, в Господі! - не тому, що все щасливо ведеться у вашому домі, не тому, що ви здорові, [...] а тому, що маєте Господа - великого у красі, великого у доброті, великого у мудрості. [...] Тому Псалмопівець закликає праведників берегти власну гідність. У праведника Божа і небесна радість є вічно тривалою, від тої, коли Святий Дух вперше у ньому оселився. Справді, перший плід Святого Духа - це любов, радість і мир (Гл. 5, 22)»¹⁵⁷.

СИНТЕЗ АСКЕЗИ СВЯТОГО ОТЦЯ НАШОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Із 22 листа: Про досконалість чернечого життя

«Хоч у богонатхненому Писанні є багато речей, які годиться зберігати тим, які бажають угодити Богові, у

цій короткій пригадці я намітив торкнутися тільки тих речей, стосовно яких ви мене запитуєте. Скажу про те, чого я навчився з богонатхненого Писання. [...]

Отож: треба, щоб християнин мав такі думки, які були б гідними його небесного покликання, та щоб вів життя, гідне Христового Євангелія.

Жодна річ не повинна віддаляти християнина від пам'яті про Бога, від Його волі й судів.

¹⁵⁶ Гомілія на Псалом 29, 7 (ВГП, с. 95).

¹⁵⁷ Гомілія на Псалом 32, 1 (ВГП, с. 98).

Християнин, який у всьому став досконалішим від виправдань Закону, не повинен божитися й говорити неправди.

Він не сміє хулити, ані лихословити, ані сперечатися, ані мститися, ані відплачувати злом за зло, ані гніватися.

Він повинен бути терпеливим, зносити всі кривди та вчасно напоумлявати того, хто кривдить. А слід робити це не з бажання помсти, а лише для того, щоб виправити брата, як це велів Господь.

Не треба говорити щось проти відсутнього брата, щоб його понизити, бо це лихословлення, хоч би воно й було правдою. Тому треба віддалятися від того, хто лихословить свого брата.

Не можна розмовляти про пусте. Не слід заводити балачок, які не приносять жодної користі слухачам, ані не служать потрібним взаєминам, на які дозволив Господь. Тому ті, що працюють, нехай намагаються працювати в мовчанці. А бесіднують нехай ті, що їм довірено розсудливо орудувати словом на збудування віри, щоб не засмучувати Святого Духа.

Не можна ставати невільниким вина, ані уживати надмірно м'яса та й узагалі не слід ніколи шукати приємності в їжі чи напитках. Бо ж той, хто бореться,

повинен бути стриманим у всьому. З речей, даних кожному для вжитку, нічого не треба вважати за власне або переховувати їх. Однак треба дбати про кожную річ як про Божу і не зловживати тим, що хтось викинув чи занедбав, коли часом таке трапиться.

Тому ніхто не повинен уважати себе самого паном, а радше слугою - на служіння братам. [...]

Не можна нарікати навіть при нестачі необхідних речей і під час праці, бо право судити про кожную річ мають тільки наставники.

Не потрібно кричати чи робити якихось знаків чи жестів, у яких виявляється гнів або забуття про Бога.

Голосу слід уживати в міру потреби.

Не годиться відповідати братові зарозуміло та гордо або з таким настроєм робити йому прислугу. Але в усьому і з усіма треба поводитися скромно і з пошаною.

Не личить також підступно моргати очима й робити хитрі знаки чи жести, які спричиняють братові прикрість або вказують на те, що ми ним погорджуємо.

В одязі та взутті не слід шукати краси, бо це ознака пустоти. Тому для потреб тіла слід вживати дешеві речі.

Не витратити нічого понад потребу або для хизування, бо це марнотратство.

Також не годиться шукати слави й побиватися за першенство.

Кожний повинен уважати всіх вищими від себе, і треба бути завжди послušним.

Хто може працювати, нехай даром не їсть. А й той, хто зайнятий якоюсь із тих справ, що робляться на славу Христа, повинен ревно працювати з усіх сил.

Кожну справу слід робити згідно з думкою настоятелів; навіть їсти й пити треба на славу Божу.

Не слід також переходити від одного заняття до іншого без схвалення тих, які поставлені розподіляти різні обов'язки, хіба що якась необхідна потреба змушує допомогти слабшому.

Кожний нехай залишається там, де йому призначено, і нехай не втручається у справи, які йому не повірені. [...]

Не треба заздрити, як іншого хвалять, і тішитися з чужих помилок.

У душі Христової любові треба співчувати з терплячим братом, сумувати через його немочі і радіти з його успіхів.

Не можна бути байдужим супроти тих, що грішать, або мовчки схвалювати їхні вчинки.

Той, хто напоумлює, нехай це робить лагідно, з Божим страхом, щоб виправити того, хто провинився.

А той, кого напоумлюють чи кому дають догану, нехай радо приймає перестороги, бачачи в них власну користь. [...]

Кожний, по змозі, повинен уважно вислухати того, хто має щось проти нього.

Не треба пам'ятати образи тому, хто згрішив і кається, але зі серця йому прощати.

Коли хтось каже, що кається з якогось гріха, то він повинен не тільки шкодувати, а й чинити плоди, гідні покаєння. [...]

Сонце нехай не заходить у гніві на брата, щоб ніч не розділила їх обох і не залишила непрощеної провини на день Суду.

Також не треба зволікати з виправленням свого життя, бо завтрашня днина непевна. Багато бо тих, що мали немало гарних задумів, не дочекались наступного дня.

Так само не можна піддаватися ситості черева, бо з цього походять нічні сновидіння.

Також не сміємо надмірно працювати й переступати меж необхідності, як каже Апостол: *Маючи поживу та одяг, цим будемо вдоволені* (1 Тм. 6, 8). Бо те, що понад потребу, вважається захланністю, а захланність - це ідолопоклонство.

Тому не годиться любити гріш, ні нагромаджувати багато безкорисних речей.

Треба, щоб той, хто наближається до Бога, став убогим і був пройнятий Божим страхом, згідно зі словами: *Тіло моє тремтить від страху перед Тобою, я присудів Твоїх боюся* (Пс. 119, 120).

Дав би Господь, щоб ви прийняли ці мої слова з радістю і приносили на Божу славу плоди, гідні Святого Духа, за Божим уподобанням і з поміччю Господа нашого Ісуса Христа. Амінь».

СТАТУТ

ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ

СВЯТОГО ЙОСАФАТА

СТАТУТ
ВАСИЛІАНСЬКОГО
ЧИНУ СВЯТОГО
ЙОСАФАТА¹

ВСТУПІ

ПРАВИЛА 1.

Опис Чину

1. - § 1. Офіційна назва нашого Чину - "ВАСИЛІАНСЬКИЙ ЧИН СВЯТОГО ЙОСАФАТА" (*Ordo Basilianus Sancti Josaphat*), традиційна - "ЧИН СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО"; вживається також назва - "ОТЦІ ВАСИЛІЯНИ".

§ 2. У цивільних цілях можна вживати будь-яку з цих трьох назв.

§ 3. Офіційна аббревіатура Чину - ЧСВВ.

2. - § 1. Мета Чину полягає в шуканні в усьому Божого вподобання та освяченні Ченців² шляхом практикування євангельських рад,

¹ Див. Кодекс канонів Східних Церков [=ККСЦ], кан. 922, § 1.

² Словом «Чернець» називаємо члена Василянського Чину Святого Йосафата.

³ Див. Ширші Правила Св. Василя Великого [=ШПР.] Вступ і 5,7; Коротші Правила Св. Василя Великого [=КПР.] 157, 197, 212, 213, 276. Цитуються тільки достовірні твори Св. Василя згідно з видавництвом *Opere ascetiche di Basilio di Cesarea*, за редакцією Умберто Нері, переклад Марії Бенедет-ти Аргіолі, *Classici UTET*, 1980.

згідно з нашими правилами³.

§ 2. Особливим завданням Чину є посвячувати себе контемплативному життю і служінню Церковного Правила, здійснювати всесторонню душпастирську працю, захищати та укріплювати єдність між християнами та надавати Христовій Церкві досвідчених і відданих служителів⁴, на зразок Св. Василя Великого, св. Йосафата, а також інших василянських мучеників та ісповідників⁵.

3. - § 1. Василянський Чин Св. Йосафата є чоловічим, клирицьким⁶ і папського права⁷; він належить до візантійської традиції та присутній у різних Церквах *свого права*⁸.

§ 2. Головний осідок Чину розташований у Римі.

4. - Василянський герб складається з таких елементів: обрамленого дугою вогняного стовпа, що означає полум'я любові - символ постійного служіння Богові і ближньому. Над вогняним стовпом зображено сонце - символ Ісуса Христа Спасителя. У сонці вміщена монограма Ісуса Христа, над якою є хрест як заклик Його наслідувати. Герб оточує вінок з двох галузок: дубової і лаврової. Дубова галузка символізує постійність і

⁴ Див. Папа Лев XIII, Апостольський лист *Singulare Praesidium* (Особливою охороною), 12 травня 1882.

⁵ Щодо цілого правила див. ККСЦ, кан. 922, § 2, 1°.

⁶ Див. ККСЦ, кан. 505, § 3.

⁷ Див. ККСЦ, кан. 505, § 1.

⁸ Див. ККСЦ, кан. 922, § 2, 2°.

силу в духовному зростанні та праці, а лаврова - вічну нагороду для переможців.

Правила святого іо Василія Статут

5. - Правила святого Василія, свято натхнені, є духовним керманічем спільноти у її аскетичних стараннях та прямуванні до гармонійної єдності Ченців.

6. - Статут, у свою чергу, - це докладний законодавчий кодекс Чину, законно ухвалений Генеральною капітулою і затверджений Апостольським Престолом.

7. - § 1. Василянський Статут, згідно з нормами канонічного права, в дусі Святого Письма, повчань святого Василія Великого та традицій Чину і Церков *свого права*, а також з дотриманням загальної церковної дисципліни, моралі і норм цивільного права, визначає характеристики, мету і правила управління Чину, за допомогою норм організаційного характеру.

§ 2. Статут періодично оновлюється, відповідно до обставин, що виникають.

8. - Офіційний текст Статуту Василянського Чину Святого Йосафата написаний італійською мовою.

3. Видання Статуту

9. - § 1. Статут видає Генеральна капітула.

§ 2. Генеральна капітула більшістю у дві третини голосів присутніх може ухвалити приготування нового тексту Статуту, видавати новий

Статут, змінювати, або доповнювати правила, скасовувати, замінювати їх або вводити нові.

§ 3. Генеральна капітула більшістю у дві третини голосів присутніх може, якщо це доцільно або вимагається, дати юридичне пояснення нормам Статуту⁹.

10. - § 1. Новий текст Статуту і будь-яка зміна правил у Статуті, законно ухвалені Генеральною капітулою, повинні отримати затвердження Апостольського Престолу і набувають чинності з моменту і в спосіб, визначений Апостольським Престолом.

§ 2. З моменту набуття чинності нового Статуту або змінених правил, скасовуються всі попередні правила, норми і звичаї, що суперечать Статуту¹⁰.

11. - У період між двома Генеральними капітулами Протоархимандрит, порадившись принаймні з одним досвідченим знавцем східного канонічного права, може пояснювати й усувати сумніви щодо значення будь-якого правила¹¹.

⁹ Щодо цілого правила див. ККСЦ, кан. 511, § 1.

¹⁰ Див. ККСЦ, кан. 1498, § 4.

12. - Додатки до Статуту не є правилами: вони складаються з текстів заяв та прохань, пояснювальних приміток і короткого зведення правил. Зміни, доповнення та усунення додатків можуть бути встановлені як Генеральною капі-тулою, так і Протоархимандритом, за згодою його Ради, і не вимагають затвердження Апостольським Престолом¹².

4. Першочергові правила

13. - Римський Архиєрей силою своєї звичайної, найвищої, повної, безпосередньої та загальної влади в Церкві має найвищу владу також і над нашим Чином¹³.

14. - Щодо чернечої організації і дисципліни Чин підпорядковується безпосередньо і виключно Апостольському Престолу¹⁴.

15. - Усі Ченці підлягають владі місцевого Ієрарха в тому, «що стосується прилюдної відправи Божого культу, проповідування слова Божого народів, релігійного і морального виховання вірних, особливо дітей, катехитичного і літургійного навчання, гідності духовного стану, а також різних справ, які стосуються апостоляту»¹⁵.

16. - Кожний Чернець повинен дотримуватись повчань святого Василя Великого¹⁶ і норм Статуту на більшу Божу

славу, для добра Церкви і Чину, для власного та спільного освячення і для спасіння ближнього.

Статут має бути для нього провідником для створення такого оточення, яке сприятиме

¹² Див. ККСЦ, канн. 1489, § 2 і 511, § 1.

¹³ Див. ККСЦ, канн. 43 і 412, § 1.

¹⁴ Пор. ККСЦ, кан. 413.

¹⁵ ККСЦ, кан. 415, § 1.

¹⁶ Синтез навчання святого Василя Великого - у Правилах, які передують Статутові.

гармонії спільнотного життя, що складається з ас-кези, апостоляту та організаційних завдань.

5. Провінційний правильник і Правильник Чернечого осідку

17. - § 1. Статут містить у собі правила, спільні для всіх Провінцій і всіх Осідків Чину.

§ 2. Натомість, інші правила встановлюються Провінційним правильником, який містить у собі правила, спільні для всіх Чернечих осідків Провінції. Провінційний правильник видає Провінційна капітула і потверджує Протоархи-мандрит за згодою його Ради, згідно з нормами загального права і Статуту.

§ 3. Правильник Осідку встановлює особливі правила для окремого Осідку. Він видається і затверджується згідно з нормами загального права, Статуту і Провінційного правильника.

§ 4. До Правильника Осідку додаються посадові інструкції.

ЧАСТИНА I

ЧЕРНЕЧЕ ФОРМУВАННЯ

18. - § 1. Чернече формування - це систематичний шлях аскези і пізнання, який Чернець здійснює під керівництвом Ченців-священиків, спеціально до цього призначених, і за допомогою навчального плану, визначеного Настоятелями.

§ 2. У практиці воно розподіляється на чотири стадії: вступний курс до василіянського чернечого життя, новіціят, тимчасова професія і постійне поглиблення чернечого формування.

§ 3. Чернече формування на всіх своїх етапах проходить згідно з програмою *Ratio formationis*, затвердженою Генеральною капітулою, Загальним планом василіянського формування, затвердженим Протоігуменом за згодою своєї Ради і потвердженням Протоархимандритом за згодою своєї Ради, а також особливою Програмою, укладеною та затвердженою згідно з нормами Статуту.

РОЗДІЛ I

ВСТУПНИЙ КУРС ДО ВАСИЛІЯНСЬКОГО ЧЕРНЕЧОГО ЖИТТЯ¹⁷

19. - § 1. Вступний курс до василіянського чернечого життя дає кандидатові можливість ознайомитись з особливостями чернечого життя у Чині.

§ 2. Дозволяє Чину оцінити покликання кандидата, особливо, з'ясувати, чи він морально і психічно

здатний до василіянського чернечого життя і чи в стані перейти до наступного етапу -новіціату¹⁸.

1. Кандидати на вступний курс до василіянського чернечого життя

20. - § 1. На вступний курс до василіянського чернечого життя може бути прийнятий католик будь-якого обряду¹⁹, який бажає служити Богові в спосіб, притаманний нашому Василіянському Чинові, керується чесним наміром і здатний вести чернече життя у нашому Чині²⁰.

§ 2. Кандидат повинен мати повних шістнадцять років і не повинен мати перешкод, які стосуються Новіціату.

¹⁷ Див. ККСЦ, кан. 518.

¹⁸ ШПр. 10, 38. Див. ККСЦ, кан. 453, § 2 <■ кан. 519.

¹⁹ Див. Папа Лев XIII, Апостольський лист *Singulare Praesidium*.

²⁰ Див. ККСЦ, кан. 448 <■ кан. 517, § 1; кан. 517, § 2 + кан. 5

21. - Кандидат має пред'явити такі документи:

1. свідоцтва про народження, про Хрищення і Миропомазання;
2. коротку автобіографію;
3. характеристику, що свідчить про добру поведінку, видану його парохом;
4. кандидат, який отримав свячення, - також відповідне свідоцтво від власного Єпископа;

5. єпархіяльний священнослужитель чи семінарист - письмову характеристику від єпархіяльного Єпископа чи, відповідно, від Ректора семінарії;

6. останній шкільний атестат або професійний диплом;

7. медичну довідку про стан фізичного і психічного здоров'я;

8. довідку про громадянський стан;

9. кандидат латинського обряду повинен пред'явити також попередній дозвіл від компетентного Протоігумена за згодою його Ради.

22. - Ця документація зберігається в архіві Провінційної Управи.

2. Організація вступного курсу, його Осідок і тривалість

23. - Протоігумен, на основі пред'явлених документів і вислухавши думку принаймні одного із своїх Радників, приймає кандидатів²¹. Те саме може робити Вчитель новиків, після того, як ви-

²¹ Див. ККСЦ, кан. 518.

слухає Настоятеля Монастиря або, якщо він сам є Настоятелем, після того, як вислухає думку своєї Ради; потім Вчитель повідомляє Протоігумена про прийнятих кандидатів.

24. - § 1. Вступний курс до василіянського чернечого життя відбувається в новіціятському Осідку під проводом Вчителя новиків²².

§ 2. Кандидат може розпочати вступний курс в іншому Чернечому осідку під проводом священика-василіянина, призначеного Протоігуменом. Але принаймні останні три місяці вступного курсу кандидат повинен пройти в Осідку

новіціату: Протоігумен не може його звільнити від цього обов'язку, хіба що з дуже поважних причин²².

25. - § 1. Вступний курс до василіянського чернечого життя триває повний і безперервний рік.

§ 2. Якщо є важливі причини, Протоігумен, за згодою Вчителя новиків або священика-про-відника і порадившись зі своєю Радою, може скоротити його тривалість, але щоб він тривав принаймні дев'ять місяців.

§ 3. Протоігумен, на пропозицію Вчителя новиків і порадившись зі своєю Радою, може продовжити його тривалість не більше, як на один рік.

²² Пор. ККСЦ, кан. 518 і кан. 449. Поряд із назвою «Вчитель новиків» в українській мові вживається рівноцінна їй назва «Магістр новиків» (*прим. до укр. перекл.*).

²³ Пор. ККСЦ, кан. 518; SACRA CONGREGATIO PRO RELIGIOSIS ET INSTITUTIS SAECULARIBUS, Інструкція *Revolutionis causam* - про осучаснення формування до чернечого життя, 6 січня 1969, в AAS 61 (1969), с. 103-120.

3. Порядок проходження вступного курсу до василіянського чернечого життя

26. - § 1. Кандидат подає письмове прохання про прийняття до Чину і на вступний курс до василіянського чернечого життя. (Див. Дод.

§ 2. Кандидат складає також окрему заяву, яка буде дійсна для державних установ, у якій засвідчить, що не буде вимагати ніякої винагороди за працю, виконану протягом вступного курсу до василіянського чернечого життя. (Див. Дод. I/2).

27. - Кандидат повинен пройти медичне обстеження, призначене Чином.

28. - Якщо кандидат проходить частину вступного курсу до василіянського чернечого життя поза Осідком новіціату, прохання про прийняття до Чину, разом з

письмовою характеристикою від священника-провідника, а також заява, надсилаються Вчителіві новіціату, де кандидат повинен пройти решту вступного курсу.

29. - § 1. Кандидат може вільно залишити вступний курс у будь-який момент, подаючи письмову заяву про своє рішення священникові-провіднику або Вчителіві новиків. (Див. Дод. I/3).

§ 2. Священик-провідник або Вчитель новиків може зі слушної причини відпустити кандидата зі вступного курсу до чернечого життя, повідомивши про це Протоігумена.

30. - Перед завершенням вступного курсу кандидат проходить оцінювання Вчителем новиків з двома екзаменаторами, призначеними Протоігуменом. Якщо результат буде позитивним, то його пропонують для допущення до новіціату²⁴.

31. - Кандидат, який був відпущений із вступного курсу до василіянського чернечого життя або не пройшов кінцевого оцінювання, вважається відпущеним з Чину на підставі цього факту (*ipso facto*) та повинен покинути Монастир, хіба що інакше вирішить Протоігумен за згодою своєї Ради.

РОЗДІЛ II

НОВІЦІЯТ

32. - Період новіціату перевіряє придатність особи і приготує її прийняти василіянську пропозицію: посвятити своє життя Богові і віддати його служінню спільноті та Церкві.

33. - Метою новіціату є:

1. зі сторони новика - пізнати особливі вимоги аскези і життя в Чині, перш ніж вступити на шлях чернечої професії²⁵;

2. зі сторони Чину - підготувати новика до василіянського чернечого життя²⁶.

²⁴ Пор. ККСЦ, кан. 519.

²⁵ Див. ШПр. 10, КПр. 112.

²⁶ Пор. ККСЦ, кан. 459, § 1.

1. Організація новіціату

34. - На новіціят кандидата допускає Протоігумен, порадившись зі своєю Радою²⁷.

35. - Протоігумен призначає, згідно з нормами Статуту, Вчителя новиків, Помічника Вчителя новиків і постійних Сповідників для Новіціату.

36. - § 1. Протоігумен, за згодою своєї Ради, за допомогою Вчителя новиків і Провінційного Економа, приготує бюджет витрат діяльності Новіціату.

§ 2. Щорічно виділяє відповідну суму до бюджету.

§ 3. Всі Осідки Провінції роблять вклад на потреби новіціату.

37. - § 1. Новіціятська спільнота проживає у власних приміщеннях, відокремлених від приміщень інших Ченців²⁸.

§ 2. Щоб забезпечити належне формування новиків, бажано, щоб їх було не більше двадцяти п'яти на один новіціятський курс.

38. - Новик може звертатися, крім постійних Сповідників, також до інших сповідників, яких визначає Протоігумен, попередньо порадив-

²⁷ Див. ККСЦ, кан. 519.

²⁸ Див. КПр. 15.

²⁹ Пор. ККСЦ, канн. 539, § 2.

шись із Вчителем новиків²⁹. За ним зберігається право приступати до святої Тайни Покаяння у будь-якого священника, який має повноваження уділяти цю святу Тайну, дотримуючись при цьому чернечої дисципліни.

39. - Вчитель новиків і його Помічник не можуть сповідати новиків, які їм доручені³⁰.

2. Осідок новіціату

40. - § 1. Щоб новіціат був правосильним, він повинен проходити в Осідку новіціату³¹.

§ 2. В особливих випадках і як виняток, за дозволом Протоархимандрита і за згодою його Ради, новіціат може відбуватись в іншому домі Чину під проводом досвідченого Ченця-священника, який заступив би Вчителя новиків³².

§ 3. Протоігумен за згодою своєї Ради може дозволити, щоб група новиків протягом визначеного часу перебувала в іншому Чернечому осідку Чину, ним призначеному³³.

3. Тривалість новіціату

41. - § 1. Для правосильності новіціату вимагається, щоб він тривав повний і безперервний рік. Відсутність у новіціаті протягом трьох місяців, або довше, безперервно чи з перервами, вчиняє новіціат недійсним. У цьому випадку новіціат потрібно повторити від початку³⁴.

²⁹ Див. КПр. 229. Пор. ККСЦ, кан. 734, § 3 і кан. 725.

³¹ Пор. ККСЦ, кан. 522, § 1. Пор. ШПр. 15.

³² Пор. ККСЦ, кан. 522, § 1.

³³ Пор. ККСЦ, кан. 522, § 2.

³⁴ Пор. ККСЦ, кан. 523, § 1.

§ 2. Відсутність у новіціяті тривалістю менше трьох місяців, навіть якщо з перервами, не шкодить правосильності новіціяту. Якщо час, якого не вистачає, перевищує п'ятнадцять днів, то він повинен бути доповнений, навіть якщо він був присвячений душпастирським вправам, з метою виховання новиків³⁵.

42. - § 1. У випадку, коли є сумніви щодо здатності новика, Протоігумен, вислухавши Вчителя новиків і за згодою своєї Ради, може йому продовжити період новіціяту, але не більше, як на один рік. Якщо по закінченні цього терміну сумніви залишаються, новика слід відпустити з Чину³⁶.

§ 2. Якщо новик має сумніви щодо свого покликання чи щодо особистої готовності до тимчасової професії, може просити у письмовій формі про продовження новіціяту (див. Дод. I/5). Також у цьому випадку продовження не може бути більшим, ніж на один рік³⁷.

4. Кандидати на новіціят

43. - На новіціят може бути допущений кандидат, який пройшов вступний курс до василіян-ського чернечого життя, а також чернець, який переходить з іншого чернечого інституту.

44. - Не можуть бути правосильно прийняті на новіціят:

³⁵ Пор. ККСЦ, кан. 523, § 1.

³⁶ Пор. ККСЦ, кан. 461, § 2 <=■ кан. 525, § 1.

³⁷ Пор. ККСЦ, кан. 461, § 2 <=■ кан. 525, § 1.

45.ті, яким ще не виповнилося 17 років³⁸;

46.некатолики³⁹;

3. ті, що підпали канонічній карі, за винятком покут, які полягають у молитвах, прощах, постах, милостинях, реколекціях тощо⁴⁰;

4. ті, що вступають або яких було прийнято під впливом примусу, погроз чи підступу⁴¹;

5. ті, що зв'язані правосильним подружжям (церковним або цивільним)⁴²;

6. ті, що перебували у відомому або явному позашлюбному співжитті;

7. єпархіяльні або титулярні Єпископи, навіть якщо вони щойно призначені;

8. ті, що зв'язані вузлом чернечої професії або іншим священним вузлом в інституті посвяченого життя, хіба що йдеться про законний перехід⁴³;

9. носії заразних хвороб, а також особи з тяжкими і хронічними захворюваннями;

10. ті, що звинувачені у тяжких злочинах⁴⁴;

11. ті, що були засуджені за тяжкі злочини⁴⁵.

45. - На новіціят правосильно, але недозволено, приймаються, хіба що Апостольський Престол надав би належні диспенси:

1. священнослужителі, приписані до єпархії, якщо не вислухано думки компетентного єпархіяльного

³⁸ Пор. ККСЦ, кан. 517, § 1.

³⁹ Пор. ККСЦ, кан. 450, 1° <=■ кан. 517, § 1.

⁴⁰ Пор. ККСЦ, кан. 450, 2° <=■ кан. 517, § 1 + кан. 1426, § 1.

⁴¹ Пор. ККСЦ, кан. 450, 5° <=■ кан. 517, § 1.

⁴² Пор. ККСЦ, кан. 450, 6° <=■ кан. 517, § 1.

⁴³ Пор. ККСЦ, кан. 450, 7° <=■ кан. 517, § 1.

⁴⁴ Пор. ККСЦ, кан. 450, 3° <=■ кан. 517, § 1.

⁴⁵ Пор. ККСЦ, кан. 450, 3° <=■ кан. 517, § 1.

Єпископа або якщо вона є протилежною⁴⁶;

2. ті, що мають несплачені борги;

3. ті, що втягнені у ситуації, через які можуть бути створені проблеми для Чину, або навіть Чин може бути втягнений у судовий процес;

4. ті, що мають дбати про таких батьків, бабусь або дідусів, сестер або братів, які без їх доходів могли б потрапити в скрутне становище, а також батьки, які повинні ростити та виховувати дітей⁴⁷;

5. кандидати до свячень, які мають канонічні перешкоди;

6. священнослужителі, які, за рішенням Апостольського Престолу, зобов'язані працювати на добро дієцезії, єпархії або місій.

7. - Особи, яким виповнилося п'ятдесят років, не можуть бути дозволено прийняті на но-віціят. Однак, на пропозицію Протоігумена і за згодою його Ради, Протоархимандрит, порадившись зі своєю Радою, може диспензувати від цієї перешкоди.

8. - § 1. З усією повагою до кандидатів, враховуючи їхні труднощі та дотримуючись якнайбільшої розсудливості, відповідальні особи, на підставі розпоряджень Церкви, все ж таки не повинні допускати до новіціату тих, які підтримують такі культурні течії, практикують або представляють тенденції і/чи аномалії, які не можна погодити з повною посвятою себе Богові через складення обі-тів

⁴⁶ Пор. ККСЦ, кан. 452, § 1 <=■ кан. 517, § 1.

⁴⁷ Пор. ККСЦ, кан. 452, § 2 <=■ кан. 517, § 1.

послуху, чистоти та убожества⁴⁸.

§ 2. Крім того, вони повинні з'ясувати, чи все, що вимагає загальне право і Статут для право-сильності і дозволеності новіціату, було виконане. Можливі перешкоди вирішуються через наради Протоігумена з його Радою, відповідно до канонічних норм.

5. Порядок проходження новіціату

48. - Кандидат готується до прийняття на новіціат триденними роздумами і молитвами.

49. - Кандидат складає письмове прохання про прийняття на новіціат⁴⁹. (Див. Дод. I/4).

50. - Перед прийняттям чернечого одягу новик може отримати чернече ім'я, згідно з порядком, встановленим Провінційним правильником.

51. - Новіціат розпочинається літургійним обрядом прийняття чернечого одягу⁵⁰, згідно з приписами літургійних книг або згідно із затвер-

⁴⁸ Див. ККСЦ, кан. 453, § 2 ф кан. 519. *КОНГРЕГАЦІЯ В СПРАВАХ КАТОЛИЦЬКОГО ВИХОВАННЯ*, Інструкція Конгрегації в справах католицького виховання щодо критеріїв розпізнання покликання в осіб з гомосексуальними тенденція-

ми при допущенні їх до семінарії та до свячень, Рим, 4.11.2005, 2,3. *КОНГРЕГАЦІЯ ДЛЯ ІНСТИТУТІВ БОГОПОСВЯЧЕНОГО ЖИТТЯ ТА ТОВАРИСТВ АПОСТОЛЬСЬКОГО ЖИТТЯ*, Лист Префекта Едуардо Кард. Мартінес Сомало, Ватикан, 15.01.2003:

ВКАЗІВКИ ЩОДО КАНОНІЧНОГО ВИРІШЕННЯ ТРАНССЕСУАЛІЗМУ В ІНСТИТУТАХ БОГОПОСВЯЧЕНОГО ЖИТТЯ. Пор. *Reficere semina*, 12 і далі.

⁴⁹ Див. ККСЦ, кан. 453. §§ 2 і 3 <=■ кан. 519.

дженим місцевим звичаєм⁵¹, у присутності Вчителя новиків і спільноти⁵². Під час обряду кандидат зачитує прохання про прийняття на новіціат⁵³.

52. - § 1. Після літургійного обряду початку новіціату прохання про прийняття завіряється Вчителем новиків і двома свідками - Ченцями-василіянами з довічною професією.

§ 2. Прохання зберігається в архіві Провінційної Управи.

53. - § 1. Під час новіціяту кожна спільнота новиків повинна присвятити принаймні десять днів на реколекції.

§ 2. Бажано, щоб реколекції проходили у самому Осідку новіціяту; для того, щоб вони проходили в іншому місці, потрібно попереднього дозволу Протоігумена.

54. - § 1. Новик, який не почувається придатним до василіянського чернечого життя, може залишити новіціят будь-коли, подавши Вчителеві новиків письмову заяву⁵⁴. (Див. Дод. I/6).

§ 2. Зі слушної причини, на пропозицію Вчителя новиків, Настоятель Монастиря за згодою своєї Ради або за затвердженням Протоігумена може будь-коли виключити новика з новіціяту⁵⁵.

⁵¹ Див. Провінційний правильник.

⁵² Див. КПр. 112.

⁵³ Див. ККСЦ, кан. 520.

⁵⁴ Пор. ККСЦ, кан. 461, § 1 <=■ кан. 525, § 1.

⁵⁵ Пор. ККСЦ, кан. 461, § 1 <=■ кан. 525, § 1.

55. - Перед завершенням новіціяту Вчитель новиків разом з Настоятелем Монастиря та його Радою проводять оцінювання новика⁵⁶.

56. - § 1. Екзаменатори визначають, чи новик проявив стійкість у покликанні, поступ у чеснотах, чи він придатний до чернечого життя і володіє достатнім знанням Статуту. Крім того, визначають, чи він здатний до навчання чи до іншої діяльності в Чині.

§ 2. Новика, якого визнали придатним, допускають до складення тимчасової професії⁵⁷.

§ 3. Новик, виключений з новіціяту або якого не визнали придатним для складення чернечої професії,

є виключений на підставі цього факту (*ipso facto*) з Чину і повинен покинути Монастир, хіба що Протоігумен за згодою своєї Ради вирішить інакше.

6. Новики

57. - З моменту початку новіціату, силою Статуту, припиняється приналежність новика до будь-яких рухів та організацій релігійного або світського характеру.

58. - § 1. Новик може спілкуватися з Ченцями з-поза новіціату під час спільних заходів, організованих Вчителем новиків.

§ 2. Натомість, у стосунках з мирянами новик повинен дотримуватись чіткого відокремлення: відвідування, розмови і листування з мирянами
Див. ККСЦ, кан. 461, § 2 <=■ кан. 525, § 1.
Пор. ККСЦ, кан. 461, § 2 <=■ кан. 525, § 1.

завжди повинні відбуватись під наглядом і проводом Вчителя новиків⁵⁸.

59. - Новик не може прийняти нижчих і вищих свячень.

60. - Новик не може ні дозволено, ні право-сильно зректись свого майна, віддати його в заставу чи обтяжити його іншими зобов'язаннями⁵⁹.

61. - Під час новіціату новик не може мати у своєму розпорядженні грошей, навіть на незначні особисті видатки.

62. - Під час новіціату новикові не можуть бути доручені завдання апостоляту.

63. - Новик повинен носити чернечий одяг протягом усього періоду новіціату.

7. Формування новиків

64. - Чернече формування є основою но-віціятського курсу. Інші складові курсу, такі як навчання або професійний вишкіл, є другорядними у стосунку до важливості допомогти новикові правильно сформуванати характер і по-справжньому вдосконалитись у чеснотах, щоб у подальшому осягнути чернечу професію⁶⁰.

65. - Формування проходить згідно з програмою *Ratio formationis*, Загальним планом василі-

⁵⁸ Див. ШПр. 15.

⁵⁹ Пор. ККСЦ, кан. 460 <=■ кан. 525, § 1.
Див. ШПр. 37, 38, 42. КПр. 69, 121, 207.

янського формування, а також за спеціальною програмою, підготовленою Вчителем новиків (або священиком-провідником), затвердженою Протоігуменом за згодою його Ради і потвердженою Протоархимандритом, за порадою його Ради.

66. - Вчитель новиків повинен мати розсудливу свободу ініціативи під час новіціятського курсу, з урахуванням віку і зрілості новиків.

67. - § 1. Формування новиків є завданням виключно Вчителя новиків, і тільки йому належить провід новіціяту⁶¹.

§ 2. Нікому не дозволено втручатися в цей провід, за винятком Протоігумена та Прото-архимандрита, і тих, які законно уповноважені проводити канонічні візитації⁶².

68. - § 1. До щоденних духовних вправ но-віціяту належать: Божественна Літургія, спільне церковне правило, розважання, принаймні півгодини духовного читання, іспит сумління. Можна дотримуватись також інших традицій-

них побожних практик або тих, які стали законними звичаями у нашому Чині чи лише в одній із Провінцій, аби тільки вони були включені у Провінційний правильник.

§ 2. Лекції, катехитичні й аскетичні пояснення і все те, що передбачене програмою формування, повинні проводитися щодня, кожного разу, коли цього вимагає предмет або потреби новиків.

⁶¹ Пор. ККСЦ, кан. 524, § 3.

⁶² Пор. ККСЦ, кан. 524, § 3.

69. - У дусі Правил святого Василя програма новіціату включає також фізичну працю та домашні роботи, щоб новики вправлялись у чесноті послуху та в служінні братам⁶³.

РОЗДІЛ III ТИМЧАСОВА

ПРОФЕСІЯ

70. - Період тимчасової професії є етапом поступового розвитку особистості Ченця і його духовного та інтелектуального дозрівання, через застосування навчальної методики, визначеної програмою *Ratio formationis*, з допомогою Настоятелів і під керівництвом Духівника. Тимчасова професія формує Ченця в дусі Євангелія і святого Василя⁶⁴, згідно з вимогами наших правил, укріплює⁶⁵ його в чеснотах покорі, послуху, чистоти, убожества і братньої любові⁶⁶, зближує його з Богом⁶⁷ через молитву⁶⁸, що провадить до святості⁶⁹, готує до завдань, які йому доручить

⁶³ Див. КПр. 69, 121, 207.

⁶⁴ Див. ШПр. 36.

⁶⁵ Див. ШПр. 8, КПр. 234.

⁶⁶ Св. Василій Великий, *Моральні Правила* [=МПр.] 5,1-5.

⁶⁷ Див. ШПр. 5.

⁶⁸ Св. Василій, *Лист до Григорія II*, стор. 630.

⁶⁹ Пор. II Ватиканський собор, Догматична конституція про Церкву *Lumen Gentium* 40, 41, 42. Пор. ШПр. 37, 38. Пор. ККСЦ, кан. 459, § 1 <■ кан. 525, § 1.

Чин.

1. Допущення до першої професії

71. - § 1. Новик, визнаний придатним і який цього бажає, складає прохання про допущення до першої чернечої професії. (Див. Дод. I/7).

§ 2. До першої професії правосильно допускає Протоігумен за згодою своєї Ради, на пропозицію Вчителя новиків і вислухавши думку Настоятеля Монастиря з його Радою⁷⁰.

2. Процедура складення перших обітів

72. - § 1. Для правосильного допущення до першої професії мають бути наявні такі документи⁷¹:

1. свідоцтво про Хрищення;
2. автобіографія;
3. заява про допущення до тимчасової професії;
4. акт передачі управління власним майном, якщо новик є власником майна⁷²;
5. документ із результатами оцінювання, що здійснюється наприкінці новіціату.

§ 2. Документи зберігаються в архіві Провінційної Управи.

73. - Для правосильності першої професії також вимагається, щоб:

1. кандидатів виповнилось вісімнадцять років⁷³;

⁷⁰ Пор. ШПр. 10.

⁷¹ Див. ККСЦ, кан. 527, 4°.

⁷² Див. ККСЦ, кан. 527, 4°.

⁷³ Див. ККСЦ, кан. 527, 4°.

2. новіціят був правосильно завершений⁷⁴;
3. кандидат був психічно і психологічно придатним⁷⁵;
4. кандидат був допущений до складення обітів згідно з прав. 71, §2;
5. була зачитана формула професії, передбачена обрядом складення першої тимчасової професії;
6. обіти були складені перед Протоігуменом або перед його законним делегатом⁷⁷;
7. обіти не були складені або прийняті під примусом, погрозами або підступом⁷⁸.

74. - Новик приготується до першої професії реколекціями, що триватимуть три повних днів⁷⁹.

75. - Перші тимчасові обіти складаються під час Божественної Літургії за особливим обрядом⁸⁰. До основних частин цього обряду належать:

1. прочитання формули професії;
2. вручення пояса, Статуту і запаленої свічки; якщо місцеві звичаї або літургійні книги передбачають, то замість пояса можна вручити ремінь;
3. Святе Причастя Ченця, який склав обіти.

⁷⁴ Пор. ККСЦ, кан. 527, 1°. Див. прав. 40, 41 і 44.

⁷⁵ Див. ККСЦ, кан. 527, 4°.

⁷⁶ Див. ККСЦ, кан. 527, 4°. Див. прав. 76.

⁷⁷ Пор. ККСЦ, кан. 527, 2°.

⁷⁸ Пор. ККСЦ, кан. 527, 3°.

⁷⁹ Пор. ШПр. 15.

⁸⁰ *Послідованіє великаго ангельскаго образа*, Жовква, Типографія Обителі Чина Святого Василя В. 1936. Пор. *Ordo professionis religiosae* (2.02.1970) в AAS 62 (1970), 553, н.7, н.15.

76. - Формула першої тимчасової професії:
«Я, Н.Н., складаю Господу Богу, в Пресвятий Тройці Єдиному, обіти ПОСЛУХУ, ЧИСТОТИ Й УБОЖЕСТВА, і обіцяю перебувати протягом одного року в цьому Чині Святого Василя Великого. Все

розумію і приймаю згідно зі Статутом цього Чину, затвердженим Апостольським Престолом».

77. - § 1. Акт складення першої тимчасової професії містить у собі проголошену формулу, дату і місце, дані Ченця, який склав обіти, дані Ченця, перед яким були складені обіти, а також їх підписи та підписи двох свідків - Ченців з довічною професією.

§ 2. Цей акт зберігається в архіві Провінційної Управи.

3. Ченці з тимчасовою професією

78. - З моменту складення першої тимчасової професії Чернець втрачає всі уряди, церковні чи цивільні, які до того займав⁸¹.

79. - З моменту складення першої професії і протягом усього періоду тимчасової професії Чернець:

1. залишається приписаним до своєї Єпархії, але є зобов'язаний правилами Чину⁸²;
2. підпорядковується владі своїх Настоятелів;

⁸¹ Пор. ККСЦ, кан. 529, § 6.

⁸² Див. ККСЦ, кан. 531.

⁸³ Пор. ККСЦ, кан. 497, § 1, 2° <■ кан. 551.

3. зобов'язується до celibату⁸³;

4. зберігає за собою право власності на своє майно, а також здатність набувати інше, однак, не може ним управляти і його відчужувати⁸⁴;

5. проходить навчальний курс або займається діяльністю, визначеною компетентною владою;

6. не може приймати свячень⁸⁵;

7. не може здійснювати фахової діяльності;

8. не може здійснювати будь-якого виду керівної діяльності, а також нагляду за перебігом майнових справ;

9. не може формально займати жодного цивільного чи церковного уряду як у Чині, так і поза ним.

80. - Під час тривання тимчасової професії Ченцеві можуть бути довірені завдання апосто-ляту. Проте йому не повинні бути доручені такі завдання, які перешкоджатимуть його чернечому формуванню.

81. - Тимчасова професія вчиняє акти, що суперечать чернечим обітам, недозволеними, але не робить їх неправосильними⁸⁶.

4. Тривалість тимчасової професії

82. - § 1. Тимчасова професія триває, як правило, п'ять років, і її потрібно відновлювати з року в рік.

⁸⁴ Пор. ККСЦ, кан. 529, § 2.

⁸⁵ Див. ККСЦ, кан. 537, § 1.

⁸⁶ ККСЦ, кан. 529, § 1.

§ 2. Тривалість може бути продовжена до шести років, з дотриманням звичайної процедури, передбаченої для відновлення тимчасової професії⁸⁷.

§ 3. На прохання самого Ченця або якщо є сумніви щодо духовного поступу і здатності Ченця, на пропозицію його безпосереднього Настоятеля і за рекомендацією Протоігумена та його Ради, Про-тоархимандрит за згодою своєї Ради може просити Апостольський Престол продовжити період тимчасової професії на сьомий рік.

§ 4. На прохання Ченця і на пропозицію Про-тоігумена за згодою його Ради,

Протоархиман-дрит за згодою своєї Ради може скоротити період тимчасової професії, який, однак, повинен тривати не менше трьох років⁸⁸.

5. Процедура відновлення професії

83. - До відновлення тимчасової професії правосильно допускає Протоігумен за згодою своєї Ради, на прохання Ченця і беручи до уваги думку компетентного Настоятеля Монастиря за порадою його Ради⁸⁹.

84. - За два місяці до закінчення строку тимчасової професії Чернець, який бажає відновити обіти, має подати письмове прохання про допущення до відновлення. (Див. Дод.І/9).

⁸⁷ Пор. ККСЦ, кан. 526, § 2.

⁸⁸ Пор. ККСЦ, кан. 526, § 2.

⁸⁹ Див. ККСЦ, кан. 527, 4°.

85. - § 1. Щоб відновлення тимчасової професії було правосильним, воно має відбутись того самого дня і місяця, коли були складені попередні обіти. Якщо цю дату пропущено, то професія переривається, внаслідок чого Чернець є виключеним з Чину і, щоб до нього повернутися, повинен повторити новіціят від початку⁹⁰.

§ 2. Однак, якщо мала місце надзвичайна ситуація або через вчинену помилку чи в інших подібних випадках, коли відомо, що дух обітів був безперервно дотриманий, Протоігумен за згодою своєї Ради може оздоровити перерваність тимчасової професії.

§ 3. Протоігумен за згодою своєї Ради, зі слушної причини, може дозволити Ченцеві відновити тимчасову професію достроково, але таке

випередження не може бути більшим, ніж на один місяць.

86. - Щодо Ченців, які підлягають обов'язковій військовій службі, слід дотримуватись приписів, визначених Провінційним правильником, що бере до уваги норми цивільного законодавства даної країни і Конкордату, якщо такий існує.

87. - До кожного відновлення тимчасової професії Чернець приготується одноденною духовною відновою; крім того, зберігається обов'язок

⁹⁰ Див. ККСЦ, кан. 527, 4°. Пор. PUJOL CLEMENTE, *La vita religiosa orientale. Commento al Sydice del Diritto Canynico Orientale (canoni 410-572)*. Roma, Pontificio Istituto Orientale, 1994, no. 373 [=Східне чернече життя. Коментарі до Кодексу канонів Східних Церков (кан. 410-572). Рим, Папський Східний Інститут, 1994, н. 373].

п'ятиденних щорічних реколекцій.

88. - Відновлення тимчасової професії відбувається за коротким спеціальним обрядом під час Божественної Літургії⁹¹. До основних частин цього обряду належать:

1. прочитання формули тимчасової професії;
2. Святе Причастя Ченця, який відновив обіти.

89. - Формула відновлення тимчасової професії є такою ж, як і при складенні перших обі-тів, беручи до уваги правило 101⁹².

90. - § 1. Акт відновлення тимчасової професії містить ті ж елементи, що й акт складення перших обітів.

§ 2. Цей акт зберігається в архіві Провінційної Управи.

6. Чернече формування і приготування до священнослужіння впродовж періоду тимчасової професії

91. - Чернече формування усіх Ченців із тимчасовою професією, окрім програми *Ratio formatio-nis* і Загального плану василіянського формування, проходить згідно з особливою Програмою, укладеною призначеним відповідальним. Протоігумен, за згодою своєї Ради, призначає відповідального і затверджує Програму.

⁹¹ Див. *Послідованіє великого ангельського образа*, 553, н.7, н.15.

⁹² Див. прав. 76.

92. - § 1. Ченці, які готуються до свячень, здійснюють це приготування за допомогою курсів з філософії та богослов'я, включених у навчальну програму. Як правило, таке приготування розпочинається в період тимчасової професії.

§ 2. Інші Ченці, тобто брати, які вивчають інші дисципліни або присвятили себе іншим завданням, здійснюють своє богословське формування⁹³ під проводом Ченця-священника, призначеного Протоігуменом.

§ 3. Протоігумен за згодою своєї Ради встановлює програму богословського формування для братів, а також інші види діяльності, що сприятимуть їх формуванню. Програма та інші види формаційної діяльності можуть бути розроблені також священником-провідником, але завжди повинні бути затверджені Протоігуменом за згодою його Ради, згідно з нормами Провінційного правилника.

§ 4. Формування братів повинно бути відповідно пристосоване до зрілості, здібностей та природних

дарувань Ченця, з дотриманням програми *Ratio formationis*.

7. Вихід з Чину під час тимчасової професії

93. - § 1. Після закінчення кожного терміну професії Чернець, який з поважних причин або в сумлінні відчуває себе неспроможним вірно дотримуватись Обітів, даних Богові згідно з по-

⁹³ Див. *Ratio formationis* [=План чернечого формування]; КПр. 216, 217.

кликанням, і відновити професію, може вільно залишити Чин, подавши письмову заяву своєму безпосередньому Настоятелю⁹⁴. (Див. Дод. I/10).

§ 2. Настоятель, який з поважних причин вважає свого Ченця непридатним до подальшого перебування в Чині, вислухавши думку своєї Ради, може запропонувати Протоігумену не допустити Ченця до відновлення обітів і виключити його з Чину⁹⁵.

94. - § 1. Чернець, з поважних причин, може просити залишити Чин ще перед закінченням строку тимчасової професії. Для цього він повинен подати прохання про остаточний вихід з Чину. (Див. Дод. I/11). Індульт остаточного виходу з Чину і повернення до світського життя надає Протоар-химандрит за згодою своєї Ради, на пропозицію Протоігумена за згодою його Ради⁹⁶. Такий індульт на підставі самого права (*ipso iure*) містить диспен-зу від чернечих обітів та від усіх обов'язків, які випливають з професії, але не від тих, що пов'язані зі свяченнями, якщо Чернець був висвячений⁹⁷.

§ 2. Протоархимандрит за згодою своєї Ради, на пропозицію Протоігумена за згодою його Ради і при наявності поважних причин, може відпустити Ченця з Чину ще до закінчення строку тимчасової професії.

95. - Фізична чи психічна недуга, особливо заразна

⁹⁴ Пор. ККСЦ, кан. 546, § 1.

⁹⁵ Пор. ККСЦ, кан. 547, § 1.

⁹⁶ Пор. ККСЦ, кан. 546, § 2.

⁹⁷ Пор. ККСЦ, кан. 546, § 2 + кан. 493, § 1.

або хронічна і тяжка, яка, за висновком фахівців, робить Ченця непридатним до життя в Чині, становить поважну причину не допустити його до відновлення тимчасової професії або до складення довічної професії і, тим самим, відпустити його з Чину. Проте, якщо хвороба була набута впродовж періоду тимчасової професії через недбалість Чину або внаслідок діяльності в Чині, Чернець не може бути відпущений з Чину⁹⁸.

РОЗДІЛ IV ДОВІЧНА

ПРОФЕСІЯ

96. - Чернечий стан приймається повноправно й остаточно через довічну чернечу професію⁹⁹. Вона ґрунтується на святій Тайні Хрищення і є її здійсненням і поглибленням. Складенням обітів послуху, чистоти й убожества Чернець цілковито й назавжди посвячується Богові¹⁰⁰.

1. Кандидати до довічної професії

97. - § 1. До складення довічної професії правосильно допускає Протоархимандрит за згодою своєї Ради¹⁰¹.

§ 2. З важливих причин, Протоархимандрит, порадившись зі своєю Радою, може, за приписами

⁹⁸ Пор. ККСЦ, кан. 547, § 2.

⁹⁹ Пор. ККСЦ, кан. 531.

¹⁰⁰ Див. ШПр. 20, 2; 80, 22.

¹⁰¹ Пор. ККСЦ, кан. 464, 2° <=■

кан. 532.

Статутів, відкласти складення довічної професії або не допустити Ченця до її складення¹⁰².

98. - § 1. Для правосильності допущення до складення довічної професії¹⁰³, мають бути наявними наступні документи:

1. письмове прохання про допущення до складення довічної професії; (Див. Дод. I/12).
2. свідоцтво про Хрищення;
3. думка і результат голосування Протоігумена і його Ради;
4. акт зречення власного майна. (Див. Дод. I/13).

§ 2. Документація для допущення повинна також включати:

1. автобіографію;
2. свідоцтво про Миропомазання;
3. характеристики, написані і підписані кількома Ченцями з довічними обітами, за винятком Сповідника і Духовного Провідника;
4. результат голосування Капітули монастиря, в якому Чернець перебував останній рік;
5. думку Настоятеля цього ж Монастиря.

99. - Для правосильності довічної професії вимагається:

1. не менше трьох років тимчасової професії у Чині¹⁰⁴;
2. правосильність тимчасової професії¹⁰⁵;

Пор. ККСЦ, кан. 547, § 1.

Див. ККСЦ, кан. 464, 4° <=■ кан. 532.

Див. ККСЦ, кан. 526, § 2.

Пор. ККСЦ, кан. 464, 4° <=■ кан. 532.

3. мінімальний вік - 23 роки¹⁰⁶;
4. допущення до професії згідно з правилом 97, §1.
5. складення професії перед Протоархимандритом або його делегатом¹⁰⁷;
6. прочитання формули довічної професії, передбаченої обрядом цієї професії¹⁰⁸;
7. складення і прийняття довічної професії без примусу, погроз чи підступу¹⁰⁹.

2. Процедура складення довічних обітів

100. - За шість місяців до закінчення року тимчасових обітів, враховуючи приписи правил 82 і 99, 1°, Чернець, який бажає остаточно прийняти чернечий стан, подає своєму безпосередньому Настоятелю прохання про допущення до довічної професії. Прохання має бути адресоване на ім'я Протоархимандрита. (Див. Дод. I/12).

101. - Якщо між датою закінчення останнього року тимчасової професії і датою, призначеною для складення довічних обітів, проходить менше, як один рік, Чернець повинен відновити тимчасову професію лише на цей період, відповідно пристосувавши формулу відновлення.

102. - Протягом останніх дванадцяти місяців тимчасової професії Чернець повинен перебувати в одній із більших спільнот Чину. Для звільнення його

¹⁰⁶ Пор. ККСЦ, кан. 464, 4° <=■ кан. 532.

¹⁰⁷ Пор. ККСЦ, кан. 464, 2° <=■ кан. 532.

¹⁰⁸ Пор. ККСЦ, кан. 464, 4° <=■ кан. 532.

¹⁰⁹ Пор. ККСЦ, кан. 464, 3° <=■ кан. 532.

від цього обов'язку Протоігуме-ну потрібно мати затвердження Протоархиман-дрита за згодою його Ради.

103. - § 1. Якщо складення довічних обітів припадає на шостий рік тимчасової професії, Протоігумен за згодою його Ради може скоротити цей останній рік тимчасової професії, яка триватиме не менше дев'яти місяців.

§ 2. Під час періоду продовження потрібно наново виконати всі формальності для допущення до довічної професії.

104. - Чернець приготується до довічної професії п'ятиденними реколекціями; крім того, зберігається обов'язок п'ятиденних щорічних реколекцій.

105. - § 1. Після належної духовної і канонічної підготовки¹¹⁰ Чернець складає довічну професію Господу Богу перед тим, хто має повноваження її приймати, в присутності чернечої спільноти і вірних, дотримуючись відповідного літургійного обряду.

§ 2. Усвідомлюючи велику Божу ласку приналежності до католицької Церкви, Чернець, разом із складенням довічної професії, урочисто обіцяє вірність і підлеглість Римському Архиєреєві, Христовому Намісникові¹¹¹.

106. - Формула довічної професії:

¹¹⁰ Див. ШПр. 15.

¹¹¹ III Василіянська Капітула - 1623 рік.

«Я, Н.Н., Чину Святого Василя Великого, урочисто складаю Господу Богу, в Пресвятій Трійці Єдиному, перед Тобою, Преподобним Отцем, Н.Н., Протоархимандритом (або: перед Тобою, Преподобним Отцем, Н.Н., делегатом отця Протоархимандрита), Божим Представником, довічні обіти ПОСЛУХУ, ЧИСТОТИ Й УБОЖЕСТВА у цьому

Чині і в ньому обіцяю постійно залишатись аж до смерті.

Крім цього, обіцяю Римському Архиєреєві, Христовому Наміснику, постійну вірність і підлеглість, і що жодним способом не буду намагатись досягнути будь-який уряд у Чині або в Церкві¹¹². У цьому мені, Боже, допоможи і ця свята Євангелія.

Все розумію і приймаю згідно зі Статутом нашого Чину, затвердженим Апостольським Престолом».

107. - Після складення довічної професії необхідно виконати наступне:

1. в окрему домову книгу внести ім'я Ченця, який склав довічну професію, ім'я того, хто її прийняв, дату складення професії;

2. виготовити акт складення довічних обітів, який міститиме формулу, а також інші елементи, приписані для тимчасової професії, і зберігатиметься в архіві Провінційної Управи;

3. Протоігумен висилає Протоархимандри-тові повідомлення, в якому зазначені: ім'я Ченця, який склав професію, дата, місце складених обітів, та ім'я того, перед ким була складена довічна професія, разом

Пор. II Василянська Капітула - 1621 рік.
з копіями усіх відповідних документів;

4. Протоігумен, згідно з приписами канонічного права, надсилає повідомлення до парафії, в якій була зареєстрована свята Тайна Хрищення Ченця, для того, щоб там зазначити також складення довічної професії, з усіма канонічними наслідками, які з цього випливають¹¹³;

5. акт зречення власного майна має бути завірений у компетентних установах, з усіма цивільними наслідками¹¹⁴.

108. - Документи, що стосуються складення довічної професії, повинні зберігатися в архівах Головної і Провінційної Управ, відповідно до розпоряджень Протоархимандрита¹¹⁵.

3. Наслідки довічної професії

109. - Довічна професія остаточно впроваджує в чернечий стан. Чернець перестає бути приписаним до своєї єпархії і повноправно входить до складу Чину, з усіма обов'язками і правами¹¹⁶.

110. - Після складення довічної професії у нашому Чині Чернець латинського обряду, через привілей¹¹⁷, переходить до східного обряду Церк-

¹¹³ Пор. ККСЦ, кан. 535, § 2.

¹¹⁴ Пор. ККСЦ, кан. 467, § 2 <— кан. 533.

¹¹⁵ Див. ККСЦ, кан. 535, § 2.

¹¹⁶ Пор. ККСЦ, кан. 531.

¹¹⁷ Див. Папа Лев XIII, Апостольський лист *Singulare Praesidium*.

ви свого права, у якій знаходиться Провінція, до якої він належить.

111. - Довічна професія робить неправосильними акти, що суперечать обітам, якщо ці акти можуть стати недійсними¹¹⁸.

РОЗДІЛ V ДОЧАСНЕ

МАЙНО 1. Новіціят

112. - § 1. Перш, ніж скласти тимчасові обіти, новик, який є власником майна, повинен передати його в управління фізичним або юридичним особам на свій вибір; крім того, повинен дати

розпорядження щодо його вживання та доходів з нього¹¹⁹.

§ 2. Для цього він складе заяву, яка буде дійсною перед цивільною владою. Заява повинна строго відповідати нормам цивільного права. Зразок тексту встановлюється Провінційним правильником. (Див. Дод. I/8). Заява має зберігатися в архіві Провінційної Управи.

2. Тимчасова професія

113. - § 1. Усе те, що Чернець набуває під час тимчасової професії своєю діяльністю або з огляду на Чин, набуває для Чину; якщо протилежне не є законно доведеним, то вважається, що

Пор. ККСЦ, кан. 466 <=■ кан. 533.

Пор. ККСЦ, кан. 525, § 2.

Чернець набуває з огляду на Чин¹²⁰.

§ 2. Чернець, який під час тимчасової професії набуває інше майно, повинен своєчасно подбати про передачу управління ним.

§ 3. Чернець, який з власної волі не здійснює акт передачі управління власним майном, про що йдеться у § 1, поводить незгідно із складеною професією, і на нього можуть бути накладені санкції, аж до відпущення з Чину.

§ 4. Чернець може будь-коли змінити умови передачі управління власним майном, але лише за дозволом Протоігумена та згідно із загальною церковною дисципліною¹²¹.

114. - Якщо Чернець покидає Чин, передача управління власним майном силою самого факту стає недійсною¹²².

3. Довічна професія

115. - § 1. Протягом шістдесяти днів перед довічною професією, Чернець повинен зректися усього майна, яке посідає, і віддати його на користь того, кому забажає, під умовою майбутньої професії¹²³.

§ 2. Таке зречення, вчинене раніше вищевказаних шістдесяти днів, є недійсним¹²⁴.

¹²⁰ Пор. ККСЦ, кан. 529, § 3. Пор.

¹²¹ ККСЦ, кан. 529, § 4. Пор. ККСЦ, кан. 529, § 4.

¹²² Пор. ККСЦ, кан. 467, § 1 <=■ кан. 533.

¹²³ Пор. ККСЦ, кан. 467, § 1 <=■ кан. 533.

§ 3. Акт зречення має бути складений офіційною мовою держави, громадянином якої є даний Чернець, і підписаний особисто Ченцем і двома свідками. Акт зречення повинен строго відповідати нормам цивільного права. Зразок акту включено у Провінційний правильник. (Див. Дод. I/13).

116. - § 1. Зі складенням довічної професії Чернець зрікається усього майна, яке посідає.

§ 2. Майно, яке Чернець отримає після професії, силою самого права переходить на Монастир, до якого він приписаний, за винятком того, про яке йдеться у § 3.

§ 3. Майно, яке він отримає у спадщину, силою самого права переходить на Провінцію, до якої Чернець приписаний.

РОЗДІЛ VI

ПОСТІЙНЕ ПОГЛИБЛЕННЯ ЧЕРНЕЧОГО ФОРМУВАННЯ

117. - § 1. «Нашою ціллю є уподібнення до Бога, наскільки це можливо людській природі, але нема подібності без пізнання, а пізнання походить від навчання»¹²⁵, тому формування Ченців-василіян має бути постійним.

§ 2. Притримуючись мети та шляху, вказаних святим Василієм Великим, кожний Чернець повинен дотримуватись *Ratio formationis* і Програми

¹²⁵ Св. Василій Великий, *Про Святого Духа*, 1, 2, РО 32, 69 В 2-12.

формування, яка його стосується. Усвідомлюючи свої дарування та власні недосконалості, він повинен також із особистої ініціативи вживати необхідних засобів, щоб у його житті відбувався постійний загальнолюдський, християнський, церковний та чернечий поступ.

118. - Ченці з довічною професією після завершення студій, приписаних Статутом, повинні розвивати й поглиблювати свої знання священних наук шляхом курсів і програм постійного формування, визначених Протоігуменом за згодою його Ради, та особистих ініціатив, затверджених компетентним Настоятелем¹²⁶.

119. - § 1. Крім того, Ченці повинні брати участь у конференціях, які Протоігумен вважатиме доцільними для поступу у священних науках і душпастирстві¹²⁷.

§ 2. Ченці повинні здобувати також відповідний запас світських знань, особливо тих, які тісно пов'язані зі священними науками¹²⁸.

¹²⁶ Пор. ККСЦ, кан. 372, § 1.

¹²⁷ Пор. ККСЦ, кан. 372, § 2. КПр. 96, 236.

¹²⁸ Пор. ККСЦ, кан. 372, § 3. КПр. 276, 282.

РОЗДІЛ VII

**ЧЕРНЕЦЬ, ЯКИЙ ПЕРЕХОДИТЬ ДО ІНШОГО
ЧИНУ. СВЯЩЕННОСЛУЖИТЕЛЬ І
СЕМІНАРИСТ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО
НАШОГО ЧИНУ****1. Чернець, який переходить до нашого
Чину**

120. - Чернець може правосильно перейти до нашого Чину з іншого чернечого Інституту, отримавши:

1. згоду компетентної влади інституту, який залишає;
2. згоду Протоархимандрита нашого Чину; у свою чергу, Протоархимандрит повинен отримати попередню згоду своєї Ради;
3. згоду Апостольського Престолу¹²⁹.

121. - § 1. Чернець, який переходить з іншого Інституту, звільняється від вступного курсу до василіянського чернечого життя. Однак, перш ніж допустити його до новіціату, Протоігумен може призначити йому випробувальний термін, але не більше ніж на три роки.

§ 2. Після закінчення випробувального терміну чернець повинен відбутися звичайний новіціят в нашому Чині.

§ 3. Протягом випробувального періоду чернець може виконувати душпастирські обов'язки.

¹ Пор. ККСЦ, кан. 544, § 3.

Проте, не слід доручати йому завдань, які перешкождали б його чернечому формуванню.

122. - Під час випробувального терміну і новіціату, хоч і залишаються в силі обіти, припиняються окремі права і обов'язки, які чернець мав у попередньому інституті, і він підлягає Настоятелям і Вчителів новиків нашого Чину також силою обіту послуху¹³⁰.

123. - Чернець з тимчасовою професією після закінчення новіціату складає тимчасові обіти, відповідно до приписів цього Статуту¹³¹.

124. - § 1. Чернець з довічною професією після закінчення новіціату складає довічні обіти у нашому Чині.

§ 2. Силою складення цих довічних обітів він цілковито й повноправно приєднується до Васи-ліянського Чину Святого Йосафата, а якщо він є священником, то приписується до нього як священник.

125. - Якщо Чернець, який перейшов з іншого Інституту, не складе обітів у нашому Чині згідно з приписами нашого Статуту, тоді він повинен повернутися до попереднього Інституту, хіба що на той час вже закінчиться термін його професії¹³².

¹³⁰ Пор. ККСЦ, кан. 545, § 1.

¹³¹ Пор. ККСЦ, кан. 545, § 2.

¹³² Пор. ККСЦ, кан. 545, § 3.

2. Чернець-василіянин, ереходить до іншого інституту

ЯКИЙ П

126. - § 1. Наш Чернець може правосильно перейти до іншого чернечого інституту, але для цього необхідна згода Апостольського Престолу¹³³.

§ 2. Чернець, який переходить до іншого Інституту, поки не складе обітів у новому Інституті, залишається зв'язаний обов'язками вже складених обітів. Його права в нашому Чині припиняються¹³⁴.

§ 3. Чернець, який не складе обітів у новому Інституті, повинен повернутися до нашого Чину, хіба що на той час закінчиться термін його професії¹³⁵. Якщо він цього не зробить, то компетентний Настоятель повинен застосувати щодо нього санкції, передбачені у випадку недозволеного перебування поза Чернечим осідком.

3. Священнослужитель і семінарист

127. - Священнослужитель або семінарист, приписаний до якоїсь єпархії, розпочинає чернече формування, починаючи із вступного курсу до василіянського чернечого життя, так само, як кандидат-мирянин.

¹³³ Див. ККСЦ, кан. 544, § 3.

¹³⁴ Див. ККСЦ, кан. 545, § 1.

Див. ККСЦ, кан. 545, § 3.

РОЗДІЛ VIII

НАВЧАННЯ У ВАСИЛІЯНСЬКОМУ ЧИНІ

128. - § 1. Формування Ченців, підготовлених і посвячених для апостоляту¹³⁶ і навчання¹³⁷, - це обов'язок, який Чин прийняв на себе за натхненням святого Йосафата та відповідно до «Правил» Митрополита Йосифа Рутського.

§ 2. Деякі Ченці, відповідно до своїх здібностей та потреб Чину і Церкви, проходять навчальні курси, які не спрямовані на приготування до святої Тайни Священства.

1. Кандидати на навчання

129. - Кандидатами на навчання є, як правило, Ченці з тимчасовою професією, які, на думку Вчителя новиків та інших екзаменаторів, наділені даруваннями, потрібними для успішного навчання.

130. - Протоігумен за згодою своєї Ради, із власної ініціативи чи на прохання зацікавлених, пропонує на навчання Ченців, які мають необхідні здібності, скеровує і супроводжує їх аж до закінчення спеціалізованого вишколу, беручи до уваги потреби Чину і Церкви.

2. Організація навчання

¹³⁶ Див. ШПр. 5.

¹³⁷ Див. ККСЦ, кан. 328.

131. - § 1. Протоігумен за згодою своєї Ради вибирає кандидатів на навчання. Для цього він користується допомогою Вчителя новиків та інших екзаменаторів, призначених для кожного конкретного випадку (*ad hoc*) цією ж владою.

§ 2. Крім того, Протоігумен, за допомогою Керівника студій та, якщо Провінція має у своєму розпорядженні Осідок студій, Ректора:

1. підготовляє і періодично оновлює навчальну програму кожного студента;

2. визначає, який Осідок, семінарію чи університет повинен відвідувати кожний студент;

3. визначає, де проживатимуть студенти, які відвідують семінарії або університети;

4. з допомогою Економа визначає суму витрат на семінарії, університети та проживання студентів. Здійснює відповідні асигнування в бюджет.

132. - Якщо Провінція має власний Осідок студій, компетентна влада подбає про призначення персоналу, який передбачений для Осідку.

133. - Якщо Провінція не має власного Осідку студій, компетентна влада призначить Керівника студій.

134. - Протоігумен контролює приготування до священнослужіння і навчання студентів, перевіряючи їхні характеристики й успішність їхнього навчання.

Крім того, він часто відвідує Осідок студій, щоб завжди бути ознайомленим з умовами і проблемами Осідку студій¹³⁸.

У цих завданнях йому допомагають Ректор і Керівник студій.

3. Інститути, які відвідують Ченці-студенти

135. - § 1. Осідки, які, як правило, відвідують Ченці-студенти:

1. Осідок студій власної Провінції, якщо такий існує;
2. Осідки студій інших Провінцій;
3. Семінарії як у власній, так і в інших Провінціях;
4. Університети, затверджені церковною владою, як у власній, так і в інших Провінціях;
5. Римські інститути і семінарії.

§ 2. У країнах, в яких це можливо і доцільно, курси Осідку студій можуть бути доповнені курсами

¹ Пор. ККСЦ, кан. 356, § 2.

світських університетів. У цьому випадку, до компетенцій Протоігумена належить з'ясувати, чи це не зашкодить доктринальному і моральному формуванню студентів та чернечій дисципліні, і вживати необхідних заходів, щоб доповнити можливі недоліки. У будь-якому разі, до компетенцій Протоархимандрита належить видавати час від часу відповідні розпорядження.

4. Навчальна програма

136. - § 1. Звичайна навчальна програма для Ченців-студентів включає:

1. закінчення середньої школи для тих Ченців, які цього не зробили перед новіціятим. Це потрібно виконати відразу після закінчення но-віціятю;
2. один вступний рік до філософсько-богословських студій;
3. філософсько-богословське формування, необхідне для допущення до дияконських¹³⁹ і пресвітерських¹⁴⁰ свячень;
4. повний курс риторики і курси пасторального богослов'я, методології місій і реколекцій для кандидатів до свячень;

§ 2. Програма має відповідати нормам Кодексу канонів Східних Церков¹⁴¹, загальним основам виховання і католицького формування, церковним документам, що стосуються формування священнослужителів¹⁴², традиціям Церков свого права, до яких належать студенти, традиціям Чину і Статутів. Ця програма повинна повністю виключати предмети, які суперечать вченню та авторитету католицької Церкви.

§ 3. Відповідно до потреб і програм Чину додаються інші дисципліни, факультативні чи додаткові, як-от: курси літургійних та сучасних мов, економіки,

¹³⁹ Див. ККСЦ, кан. 760.

¹⁴⁰ Див. ККСЦ, кан. 348, § 1.

¹⁴¹ Див. ККСЦ, кан. 342-356.

¹⁴² Див. ККСЦ, кан. 330, § 1.

інформатики, засобів суспільної комунікації¹⁴³ та інші.

137. - § 1. Осідок студій повинен мати власну навчальну програму приготування до священства.

§ 2. Навчальну програму Осідку студій розробляє Ректор у співпраці з персоналом Осідку¹⁴⁴. Сама програма, а також можливі зміни, повинні бути затверджені Протоігуменом за згодою його Ради і потверджені Протоархимандритом¹⁴⁵.

138. - Для Ченців, які навчаються не в Осідку студій, навчальну програму визначає Керівник студій у Провінції. Ця програма студій повинна бути затверджена Протоігуменом за згодою його Ради.

5. Ченці-студенти

139. - § 1. Ченці-студенти дотримуються навчальної програми, встановленої Протоігуменом на пропозицію Керівника студій, згідно з вимогами Церкви і Чину¹⁴⁶.

§ 2. Відвідують інститут, визначений Протоігуменом.

§ 3. Відвідують факультативні курси, які рекоментує Керівник студій.

¹⁴³ Див. ККСЦ, кан. 652, § 1.

¹⁴⁴ Див. ККСЦ, кан. 330 <=■ кан. 536, § 2 і кан. 337, §§ 1 і 2.

¹⁴⁵ Пор. ККСЦ, кан. 337, § 3.

¹⁴⁶ Див. канони, які стосуються формування тих, що готовуються до прийняття свячень: ККСЦ, кан. 346-356.

§ 4. Якщо відвідують семінарію або світський університет, проживають там, де призначить Протоігумен.

140. - § 1. Студенти Осідку студій повинні мати постійного Духівника. Однак, для свого духовного проводу студенти можуть вільно звертатися до будь-якого іншого священика, затвердженого Ректором¹⁴⁷.

§ 2. Крім того, вони мають у своєму розпорядженні постійних сповідників, призначених Протоігуменом, а також сповідників-візитаторів. За ними зберігається право звертатися до будь-якого іншого сповідника, наділеного владою уділяти святу Тайну Покаяння, навіть поза Осідком студій, завжди дотримуючись дисципліни Осідку студій¹⁴⁸.

141. - Студенти, які відвідують семінарію або світський університет, повинні проживати в Чернечому осідку, який знаходиться у місцевості, де вони навчаються, або поблизу, і підлягають Настоятелеві Монастиря і особі, яку він призначить.

142. - Ченці-студенти повинні сумлінно дотримуватись Правильника Чернечого осідку, в якому вони проживають, особливо того, що стосується спільнотного життя, літургійних та духовних практик.

¹⁴⁷ Пор. ККСЦ, кан. 339, § 1.

¹⁴⁸ Пор. ККСЦ, кан. 339, § 2.

Вони повинні з почуттям відповідальності виконувати свої чернечі і студентські обов'язки¹⁴⁹.

Повинні розсудливо, з розпізнаванням і почуттям відповідальності вживати засоби комунікацій, які використовують у цілях навчання.

Перш за все, вони є Ченцями, і тому повинні пам'ятати, що чернечі практики і формування мають пріоритет над будь-якими іншими занят-

6. Ченці-студенти в Римі

143. - Згідно з потребами Чину і на основі погоджень між Протоархимандритом і Протоігуменом за згодою його Ради, деяких Ченців скеровують на навчання до Риму.

144. - § 1. Відновлення тимчасових обітів, складення довічних обітів і прийняття дияконських та священничих свячень Ченцем, який перебуває в Римі, може відбутися як у Провінції, до якої належить Чернець, так і в Римі, згідно з правилами і церковним правопорядком.

§ 2. Протоігумен приймає рішення, що стосуються Ченця його Провінції, який проживає в Головному осідку. Однак, якщо один або більше актів, вказаних у § 1, відбуваються в Римі, Протоігумен пересилає Протоархимандритові всю належну документацію.

145. - За фінансування Ченця-студента, ске-

¹⁴⁹ Див. КПр. 253, 259.

¹⁵⁰ Див. КПр. 36, 235.

рваного до Риму, відповідає його Протоігумен, або воно відбувається згідно з іншою домовленістю між Протоархимандритом і Протоігуменом.

РОЗДІЛ IX СВЯЧЕННЯ 1.**Допущення до свячень**

146. - § 1. Чернець, який є кандидатом до пресвітерських свячень, повинен виконати програму філософсько-богословських студій, передбачену загальною церковною дисципліною, яка охоплює повних шість років: курс філософських предметів протягом двох років і курс богословських предметів протягом чотирьох років. Ці курси можуть бути пройдені послідовно або одночасно¹⁵¹.

§ 2. Кандидат до пресвітерату, який успішно завершив чотири роки філософсько-богословських студій, може бути дозволено висвяченим на диякона¹⁵².

§ 3. Кандидат до дияконату повинен пройти також курси літургії, риторики та інші, згідно з вимогами традицій власної Церкви свого права¹⁵³.

147. - § 1. Чернець, який бажає отримати лише дияконські свячення, повинен виконати спеціальну програму філософсько-богословських студій,

¹⁵¹ Пор. ККСЦ, кан. 348, § 1.

¹⁵² Пор. ККСЦ, кан. 760, § 1.

¹⁵³ Пор. ККСЦ, кан. 354.

сукупна тривалість якої становить три роки.

§ 2. Для висвячення такого Ченця на диякона, крім того, потрібно дотримуватись традицій власної Церкви свого права про дияконську службу літургії, слова і любові¹⁵⁴.

§ 3. Якщо згодом цей Чернець виявить бажання прийняти пресвітерські свячення, він повинен доповнити богословські студії¹⁵⁵.

148. - § 1. Чернець з довічною професією, який успішно закінчив призначені студії, може просити про допущення його до свячень, дотримуючись приписів канонічного права¹⁵⁶.

§ 2. Вищий Настоятель¹⁵⁷, якщо на це буде дуже важлива причина, має право заборонити дияконові прийняти пресвітерські свячення, навіть за відсутності формальних доказів, зі збереженням за зацікавленим права на відклик, згідно з нормами загального права¹⁵⁸.

149. - § 1. Рішення прийняти свячення повинно бути свідомим і добровільним. Отож, нікому не дозволено жодним способом і з будь-якої при-

¹⁵⁴ Пор. ККСЦ, кан. 354.

¹⁵⁵ Пор. ККСЦ, кан. 760, § 2.

¹⁵⁶ Пор. ККСЦ, кан. 537, § 1.

¹⁵⁷ Вищі настоятелі - це ті, про яких ідеться у ККСЦ, кан. 418, § 1, або у правилі 478. ¹⁵⁸

Пор. ККСЦ, кан. 755.

чини примушувати Ченця прийняти свячення.

§ 2. З іншого боку, не дозволено перешкоджати тому, хто придатний згідно з нормами права, прийняти свячення¹⁵⁹.

2. Процедура допущення до свячень

150. - Протоігумен зобов'язаний переконатись у придатності Ченця до прийняття свячень. З цією метою він перевірить усе, що вважатиме потрібним, порадившись також із Ректором Осідку студій і безпосереднім Настоятелем Ченця¹⁶⁰; однак, не може радитись у цій справі, ані безпосередньо, ані опосередковано, із Духовним провідником і Сповідником Ченця.

151. - Чернець приготується до прийняття свячень тижневими реколекціями¹⁶¹, але це не звільняє його від обов'язку п'ятиденних щорічних реколекцій.

152. - Відпускні грамоти для прийняття дияконських і пресвітерських свячень дає Протоігумен за згодою своєї Ради¹⁶².

153. - Протоігумен може дати відпускну грамоту, якщо наявні такі документи:

1. письмове прохання про допущення до дияконських або пресвітерських свячень¹⁶³. (Див. Дод. I/14 і відповідно I/15);

¹⁵⁹ Пор. ККСЦ, кан. 756.

¹⁶⁰ Див. ККСЦ, кан. 771.

¹⁶¹ Пор. ККСЦ, кан. 772.

¹⁶² Пор. ККСЦ, кан. 537, § 1.
Див. ККСЦ, кан. 761.

2. свідоцтво про закінчення студій¹⁶⁴;

3. характеристика про добру поведінку кандидата, видана Ректором Осідку студій або Ректором інституту¹⁶⁵;

4. рекомендація від єпархіальних Єпископів або Настоятелів інших чернечих інститутів, у яких кандидат попередньо перебував, щодо якостей кандидата і про те, що він вільний від будь-яких

канонічних перешк¹⁶⁴д, якщо це доцільно і цього вимагає справа ;

5. свідоцтво про дияконські свячення для кандидата до пресвітерату¹⁶⁷.

154. - Ці документи повинні зберігатися в архіві Провінційної Управи¹⁶⁸.

155. - Копія свідоцтва про свячення пересилається в архів Головної Управи.

156. - Протоігумен Ченця, який отримав свячення, заносить дані про це в спеціальну книгу¹⁶⁹ і надсилає повідомлення про це до парафії, у якій зареєстровано святу Тайну Хрищення висвяченого¹⁷⁰.

157. - § 1. Настоятель Монастиря може надавати новопресвітерам повноваження сповідати Ченців нашого Чину і тих, які постійно прожива-

¹⁶⁴ Пор. ККСЦ, кан. 769, § 1, 3°.

¹⁶⁵ Пор. ККСЦ, кан. 769, § 1, 4°.

¹⁶⁶ Пор. ККСЦ, кан. 769, § 1, 6°.

¹⁶⁷ Пор. ККСЦ, кан. 769, § 1, 1° + кан. 761.

¹⁶⁸ Див. ККСЦ, кан. 769, § 2.

¹⁶⁹ Пор. ККСЦ, кан. 774, § 2. Пор. ККСЦ, кан. 775.

ють у тому ж Монастирі. Однак, перед тим ново-пресвітери повинні скласти відповідний іспит (так звану «авдіенду») перед трьома священиками-екзаменаторами нашого Чину, призначеними Протоігуменом за згодою його Ради¹⁷¹.

§ 2. Щодо повноваження уділяти цю святу Тайну іншим вірним потрібно дотримуватись загального права¹⁷².

¹⁷⁰

¹⁷¹ Пор. ККСЦ, кан. 724, § 2.

¹⁷² Див. ККСЦ, кан. 722, §§ 3 і 4, кан. 723, § 1 і кан. 724.

ЧАСТИНА II

СПІЛЬНОТНЕ ЖИТТЯ

РОЗДІЛ I ВАСИЛІАНСЬКА СПІЛЬНОТА

158. - Однією з основних характеристик чернечого стану є життя у спільноті, про яке наш святий Отець Василій говорить, що це «поле духовної боротьби, дорога поступу, безупинна вправа і розважання Божих заповідей»¹⁷³

Він радить своїм Ченцям спільнотне життя, як найбільш боговгодне.

1. Законне перебування поза спільнотою

159. - § 1. Кожний Настоятель мусить уникати, наскільки це можливо, щоб його Чернець жив наодинці.

§ 2. У випадку очевидної необхідності та з оправданих і переконливих причин, Настоятель Чернечого осідку може дозволити своїм Ченцям перебувати поза спільнотою Чину на короткий період часу, визначений Провінційним правильником.

¹⁷³ *Opere ascetiche di Basilio di Cesbrea [=Аскетичні твори Василія з Кесарії], с. 246. Див. ШПр. 7.*

§ 3. Протоігумен за згодою своєї Ради і з оправданих причин може дозволити Ченцеві проживати поза Осідком Чину, але не довше ніж на шість місяців, хіба що йдеться про лікування, навчання або душпастирську працю, виконувану в ім'я Чину.

§ 4. На відсутність, що перевищує шість місяців, але не більше ніж один рік, якщо не йдеться про навчання, хворобу або душпастирську працю,

потрібно дозвіл Протоархимандрита за згодою його Ради.

§ 5. В окремих випадках Чернець може скористатись індультом ексклявстрації. (Див. правила 332-335).

2. Незаконна відсутність

160. - § 1. Якщо Чернець незаконно перебуває поза Чернечим осідком, Настоятель Монастиря дає йому попередження і накладає відповідну покуту.

§ 2. Якщо така відсутність повторюється або триватиме сім днів і більше, послідовно або з перервами, Протоігумен повинен накласти на Ченця дисциплінарні санкції, відповідно до норм Статуту і загального права¹⁷⁴.

§ 3. Після п'ятнадцятиденної незаконної відсутності, послідовно або з перервами, Протоігумен накладає відповідну канонічну кару. Однак, у випадку рецидиву або впертості Настоятель повинен розпочати процес відпущення з Чину.

Див. правила 336-348 і ККСЦ, кан. 550.
РОЗДІЛ II

УСТРІЙ СПІЛЬНОГО ЧЕРНЕЧОГО ЖИТТЯ

1. Ченці і Статут

161. - Спільнотне чернече життя зумовлюється органічним дотриманням правил Статуту¹⁷⁵ й інших пов'язаних з ним Правильників.

162. - § 1. Кожний Чернець повинен знати загальний і партикулярний церковний правопорядок, Статут і Правильники. Незнання законів і правил та їх

помилкове тлумачення не виправдовують порушення і не звільняють від його наслідків¹⁷⁶.

§ 2. Чернець, як з тимчасовою, так і з довічною професією, у будь-яких обставинах, повинен дотримуватись законів загального і партикулярного права, Статуту, Правильника Провінції, моралі і норм цивільного права.

163. - § 1. Чернець особисто відповідає за будь-який свій кримінальний вчинок і за будь-яку моральну або матеріальну шкоду, яка може з цього випливати.

§ 2. Чин не несе жодної відповідальності за правопорушення Ченця, але може забезпечити йому правову підтримку¹⁷⁷.

¹⁷⁵ Див. КПр. 241.

¹⁷⁶ Пор. ККСЦ, кан. 1497.

¹⁷⁷ Див. ККСЦ, канн. 468, §2 і 529, §5.

2. Приналежність Ченця до Провінції й Осідку

164. - Чернець, як з тимчасовою, так і з довічною професією, належить до Провінції, в якій пройшов новіціят (за винятком інших домовленостей між Провінціями), та до Чернечого осідку, до якого призначає компетентний Протоігу-мен, згідно з нормами Статуту.

165. - З моменту складення довічних обітів, Чернець, на підставі самого права, приписується до Провінції, до якої належить, і набуває право голосу в Провінції, згідно зі Статутом.

166. - Чернець з довічною професією, який переїхав до іншої Провінції на невизначений період, але залишився приписаним до попередньої Провінції,

після трьох років набуває право активного і пасивного голосу у Провінції, в якій проживає, одночасно втрачаючи його у попередній Провінції.

167. - Якщо Чернець знаходитиметься поза межами власної Провінції внаслідок непередбачених обставин, Протоархимандрит припише його тимчасово до іншої Провінції, порадившись перед тим із зацікавленим Ченцем і компетентними Протоігуменами.

168. - § 1. Чернець може подати прохання про переведення його до іншої Провінції. Але таке прохання підлягає прийняттю з боку обох зацікавлених Протоігуменів, кожного за згодою його Ради, і затвердженню Протоархимандри-том, за згодою його Ради.

§ 2. Протоархимандрит повинен визначити, чи наведені для переведення причини є вагомими, переконливі та обгрунтовані; непогодження Ченця з розпорядженнями Настоятеля не є вагомою причиною для його переведення.

169. - Протоархимандрит, за згодою своєї Ради, може перевести Ченця з одної Провінції до іншої, вислухавши зацікавленого Ченця і думку відповідних Протоігуменів.

170. - Протоігумен, вислухавши думку зацікавленого Ченця і порадившись із своєю Радою, декретом, згідно з нормами Статуту, може призначити Ченця, який йому підлеглий, до Чернечого осідку, що йому безпосередньо підпорядкований, або перевести Ченця з одного Осідку до іншого.

171. - Настоятель Монастиря не може нехтувати письмовими розпорядженнями Протоігумена, в яких ідеться про переведення, а навпаки, повинен

якнайшвидше посприяти переїздові Ченця до нового Осідку.

172. - § 1. Настоятель Монастиря повинен забезпечити Ченця, який переводиться до іншого Осідку, всім необхідним.

§ 2. Чернець, якого переводять в інший Монастир, бере із собою те, що вказано Провінційним правильником, за попереднім дозволом Настоятеля Монастиря. Щоб позичити щось, що належить Монастиреві, повинен мати письмовий дозвіл Настоятеля. В майбутньому Чернець повинен подбати про те, щоб, згідно з нормами Провінційного правильника, повернути у Монастир усе, що позичив.

3. Утримання Ченця

173. - § 1. Чернець довіряється Чинові в усіх своїх матеріальних потребах¹⁷⁸.

§ 2. Капітули і Настоятелі повинні піклуватися про потреби Ченця.

174. - § 1. Чин дбатиме про харчування, проживання, одяг, витрати на транспорт, медичне і соціальне страхування, кошти на особисті дрібні видатки, лікування, допомогу у похилому віці та у випадку інвалідності.

§ 2. Ченці отримують академічне чи професійне формування старанням і коштами Чину згідно з нормами Статуту.

§ 3. Як правило, Настоятель Монастиря забезпечує Ченця також усім іншим, що йому необхідне, за законом любові. Проте, на кожний видаток, загальна сума якого перевищуватиме п'ятиденний заробіток звичайного робітника, необхідно мати попередній дозвіл Настоятеля Монастиря. Усі інші

розпорядження щодо цього належать до компетенції Вищої капітули.

§ 4. Чин забезпечує Ченця матеріалами та обладнанням, необхідними для дорученої йому діяльності.

§ 5. Крім цього, надає Ченцеві у розпорядження суму грошей, необхідну для проведення дорученої діяльності. Однак, ці платежі повинні бути заздалегідь затверджені Провінційною капітулою або Протоігуменом за згодою його Ради і внесені у бюджет.

175. - Чин гарантує Ченцеві юридичний захист у спірних питаннях, які виникли б унаслідок виконання дозволеної діяльності, та в усіх випадках, коли Чернець діяв від імені Чину, згідно з нормами Статуту.

4. Відповідальність голосу

а) Активний і вирішальний голос

176. - Статут заохочує Ченця брати участь в управлінні Монастирем та Чином за допомогою права голосу, можливості посилати пропозиції на Капітули, а також апелювати до Вищих Настоятелів, відповідно до ієрархічного ладу, в передбачених цим же Статутом обставинах.

177. - § 1. Чернець з довічною професією має обов'язок і відповідальність брати участь в управлінні Монастирем і Чином, відповідно до правил цього Статуту.

§ 2. Обов'язок брати участь підкреслено правилами, які, серед іншого, визначають мінімальне число учасників, необхідне для правосильності Капітули, та обов'язок голосувати для учасників Капітули.

178. - Право голосу мають Ченці з довічною професією¹⁷⁹, за винятком:

1. Єпикопів¹⁸⁰;
2. екслявстрованих Ченців¹⁸¹;
3. тих, що подали прохання про перехід до іншого Інституту;
4. тих, що подали прохання про індульт виходу з Чину, доки воно є чинним;
5. тих, щодо яких виданий декрет про відпущення з Чину;
6. тих, які були виключені з Чину, навіть, якщо очікують остаточного рішення Апостольського Престолу;
7. тих, кого компетентний Настоятель законно позбавив права голосу.

179. - § 1. Чернець з правом голосу повноправно бере участь у Монастирській капітулі.

§ 2. Крім того, він бере участь у виборах делегатів на Провінційну капітулу.

180. - Чернець з тимчасовою професією не входить повноправно до складу Чину і тому не має права голосу¹⁸².

¹⁷⁹ Див. ККСЦ, кан. 531.

¹⁸⁰ Див. ККСЦ, кан. 431, § 2.

¹⁸¹ Див. ККСЦ, кан. 491 <■ кан. 548, § 2.

¹⁸² Див. ККСЦ, кан. 528.

б) Пасивний голос

181. - Згідно з нормами Статуту, чернечий стан, вік, час від складення перших обітів, при-писання до Провінції становлять вимоги для обрання Ченця Генеральною або Провінційною капітулами.

182. - Усі Пресвітери Чину з правом голосу, які відповідають вимогам щодо віку і часу від складення обітів, передбачених Статутом, і не мають перешкод, відповідно до норм загального церковного права і Статуту, можуть бути обрані Генеральною капітулою на будь-який уряд.

183. - § 1. Усі Пресвітери Провінції і Головної Управи з правом голосу, згідно з правилом 432, які відповідають вимогам щодо віку і часу від складення обітів, передбачених Статутом, і не мають перешкод, відповідно до норм загального церковного права і Статуту, можуть бути обрані Провінційною капітулою на будь-який уряд.

§ 2. Диякони з правом голосу, як із Провінції, так і з Головної Управи, можуть бути обрані, за квотою Братів, на уряд одного з Радників, за винятком Першого Радника, а також на одного з Делегатів на Генеральну капітулу.

§ 3. Брати з правом голосу, як із Провінції, так і з Головної Управи (дотримуючись правила 432), можуть бути обрані, як і Диякони, на уряд одного з Радників, за винятком Провінційного Вікарія, а також на одного з Делегатів на Генеральну капітулу.

5. Священнослужителі і Брати

184. - Ченці, які прийняли свячення, називаються священнослужителями¹⁸³.

185. - Згідно з нормами загального церковного права, священнослужителі поділяються, відповідно до свячень, на Єпископів, пресвітерів і дияконів¹⁸⁴.

186. - Усі інші Ченці називаються братами.

187. - Усі Ченці, священнослужителі чи брати, зв'язані тією самою чернечою професією, тимчасовою чи довічною, й усі підлягають тій самій дисципліні.

188. - За відповідним дозволом, усі Ченці, священнослужителі чи брати, можуть приймати завдання у шкільній, душпастирській, академічній або професійній сферах, як у чернечих спільнотах, так і поза ними.

6. Чернець-Єпископ і вислужений Чернець-Єпископ

189. - § 1. Чернець, якого призначили Єпископом, входить до колегії Єпископів, зобов'язаний послухом лише Римському Архиєреєві і є винятний з-під влади Настоятелів. Однак, продовжує належати до Чину і дотримується обов'язків, пов'язаних з чернечою професією,

¹⁸³ Пор. ККСЦ, кан. 326.

¹⁸⁴ Пор. ККСЦ, кан. 325.

які сумісні з його новим апостольським служінням¹⁸⁵.

§ 2. З моменту проголошення його нового стану, він втрачає всі уряди, які займав у Чині, та право активного і пасивного голосу¹⁸⁶. Також більше не має права втручатися у справи Монастиря або Чину, ні особисто, ні за посередництвом інших.

§ 3. Крім того, втрачає всі свої права в стосунку до Чину.

190. - § 1. Після закінчення свого уряду Чернець-Єпископ може повернутися до чернечого життя у Чині.

§ 2. Протоігумен, за згодою своєї Ради, може надати йому місце для проживання у Чернечому осідку своєї Провінції.

§ 3. З цією метою, Єпископ і Протоігумен укладають письмову угоду для врегулювання усіх аспектів співжиття, яка матиме також цивільно-правові наслідки.

§ 4. Вислужений Чернець-Єпископ і Протоігумен можуть відкликати або змінити угоду, але завжди у письмовій формі та з однією умовою: щоб будь-яку перешкоду, яка може виникнути, усувати мирним способом. Жодний з них не зобов'язаний пояснювати або доводити слушність свого рішення.

191. - § 1. Вислужений Чернець-Єпископ, в

¹⁸⁵ Пор. ККСЦ, кан. 431, § 2, 1°.

¹⁸⁶ Пор. ККСЦ, кан. 431, § 2, 1°.

дусі приналежності до спільноти, повертається до василіянського життя з притаманними йому духовністю та дисципліною.

§ 2. Ченці Осідку мають ставитися з пошаною до вислуженого Єпископа, який своєю присутністю збагачує спільноту духовними заслугами та душпастирським досвідом. Однак, його присутність не повинна ставати нагодою для послаблення чернечої дисципліни.

192. - § 1. Вислужений Чернець-Єпископ має право вирішального голосу у Монастирських капітулах. Натомість, не має активного і пасивного голосу¹⁸⁷.

§ 2. Може отримати будь-який уряд, на який призначає Протоігумен або Настоятель Монастиря, згідно з нормами Статуту.

7. Похилі віком, неповносправні та хворі

193. - Однією з характеристик нашого спільнотного життя є особлива турбота про немічних співбратів¹⁸⁸. Втішаймося їхньою присутністю і пам'ятаймо про шлях, який вони пройшли, і про служіння, яке виконали у чернечому житті.

194. - § 1. Ченці похилого віку та інваліди перебуватимуть у наших Осідках. Настоятель Монастиря повинен знайти для них найбільш відповідне місце, пристосоване для полегшення тягара немочі, й

¹⁸⁷ Пор. ККСЦ, кан. 431, § 2, 2°.

¹⁸⁸ Див. КПр. 135, 163, 200, 286, 314; ШПр. 55.

забезпечити їхні духовні та матеріальні потреби, як цього вимагають обставини.

§ 2. Там, де це можливо і необхідно, Настоятель призначить для похилих віком та інвалідів підготовлену і сумлінну особу, яка дбатиме про них з любов'ю і терпеливістю.

195. - Провінційну Управу потрібно інформувати про стан тяжкохворих Ченців. Протоігумен, у свою чергу, повідомляє про цю хворобу співбратів, єпархіального Єпископа, родину Ченця та інших можливих зацікавлених, заохочуючи всіх до молитви за хворого.

8. Померлі

196. - Про смерть Ченця потрібно негайно і надійним способом повідомити Протоігумена. Він, у свою чергу, через Секретаря, відразу повідомить про це Протоархимандрита, родину померлого, усіх Протоігуменів Чину, Настоятелів усіх Осідків своєї Провінції, а також усіх можливих зацікавлених. За душу померлого Ченця без зволікання повинні бути відправлені заупокійні молитви.

197. - Кожний Чернець пожертує Божественну Літургію за упокій померлого:

1. три рази за Ченця власної Провінції;
2. один раз за Ченця інших Провінцій.

198. - § 1. Життєпис покійного вписується у Книгу померлих Монастиря. Слід подбати про те, щоб згадати усі його заслуги та добрі діла, а також головні моменти його життя і праці.

§ 2. Копія життєпису пересилається до архівів Провінції та Головної Управи.

199. - § 1. Протоігумен особисто або через уповноваженого ним Ченця дбає про похорон померлого Ченця.

§ 2. Настоятель Монастиря особисто або через уповноваженого ним Ченця дбає про частину цвинтаря, яким опікується Монастир, і про могили похованих там Ченців.

§ 3. Щодо Ченців, померлих у Римі, відповідальність, про яку йдеться вище, несе Протоархимандрит або уповноважений ним Чернець.

9. Вирішення внутрішніх спорів у Чині

200. - § 1. Вирішення внутрішніх спорів є у компетенції такої влади:

1. спори між Ченцями однієї спільноти:
 - а) перша інстанція: Настоятель Монастиря (Ректор Осідку студій) зі своєю Радою;
 - б) друга інстанція: Протоігумен зі своєю Радою;
 - в) третя інстанція: Протоархимандрит зі своєю Радою.
2. спори між Ченцями чи юридичними особами різних Провінцій:
 - а) Протоархимандрит зі своєю Радою;
 - б) Трибунали Апостольського Престолу.
3. спори між Настоятелями (між Настоятелем і Ректором) однієї Провінції, між Настоятелем (Ректором) і Ченцем однієї спільноти або Провінції, а також між юридичними особами однієї Провінції:
 - а) Провінційна капітула або Протоігумен зі своєю Радою;
 - б) Протоархимандрит зі своєю Радою.
4. спори між Протоігуменами:
 - а) Генеральна капітула або Протоархимандрит зі своєю Радою;
 - б) Трибунали Апостольського Престолу.
5. спори, у які втягнений Протоархимандрит, є у компетенції Трибуналів Апостольського Престолу;
6. третьою інстанцією у спорах, про які йдеться у 2, 3 і 4 пунктах, є Трибунали Апостольського Престолу¹⁸⁹.

Якщо один із радників, який має вирішувати спір, також причетний до справи, то на цей випадок, попередньо порадившись з іншими радниками, його потрібно замінити іншим Ченцем, який відповідає вимогам, необхідним для цього уряду радника.

§ 2. Той, хто вважає, що декрет завдав йому шкоди, може, згідно з нормами права, подати рекурс до вищої влади того, хто видав цей де-крет¹⁹⁰.

РОЗДІЛ III

¹⁸⁹ Див. ККСЦ, кан. 1069, § 1.

¹⁹⁰ ККСЦ, кан. 997, § 1.

ЗДІЙСНЕННЯ ЧЕРНЕЧОЇ ПРОФЕСІЇ

201. - § 1. Професія обітів послуху, чистоти і убожества, разом з обітницею вірності та підлеглості Римському Архиєрею, є основою василіянської дисципліни.

§ 2. Складенням обітів Чернець зобов'язується уподібнюватись до Христа, зберігаючи три євангельські ради, і посвячується Богові через служіння Церкви, входячи у Чин з усіма правами й обов'язками згідно зі Статутом¹⁹¹.

§ 3. Святий Василій вказує Ченцю як дороговказ на цьому шляху надійні засоби молитви і практикування чеснот і запрошує його відкрити усі тайники свого серця Настоятелю, щоб отримати від нього підтримку у своєму людському і духовному діянні.

Разом з тим, вимагає від Настоятеля допомагати і радити підлеглому з прихильністю та людським розумінням, рекомендує йому бути пильним, щоб запобігати порушенням, а коли вони трапляються - виправляти їх без винятків¹⁹².

202. - Кожний Чернець, незалежно від свого становища та уряду в Чині, повинен вірно і цілковито дотримуватись складених обітів та працювати до досконалості свого стану¹⁹³.

¹⁹¹ Суттєві елементи - Кап. III, н. 4 - 1983.

¹⁹² Див. КПр. 43, 23.

¹⁹³ Див. КПр. 43, 23. Пор. ККСЦ, кан. 426.

1. Послух

203. - § 1. Обіт послуху - це акт, яким Чернець, під натхненням Святого Духа, посвячує Богові власну волю як жертвоприношення себе самого, слідуючи за Христом, Який з любові до нас став слухняним Отцеві аж до смерті (Фил. 2, 8), і зростаючи у свободі Божих дітей¹⁹⁴.

§ 2. Цим обітом Чернець підпорядковує владі настоятелів усі власні дії.

§ 3. Чернечий послух не лише не принижує людської гідності, а навпаки - збільшує свободу Божих дітей і провадить її до повного розвитку¹⁹⁵.

204. - Ченці живуть у тому самому Монастирі, моляться разом, харчуються разом, користуються спільним майном. Кожний Чернець, входячи у василіянське життя, повинен розвивати самозречення, щоб жертвувати власними схильностями і бажаннями для осягнення поведінки, яка відповідає спільнотному життю¹⁹⁶. Ченці, в душі покори, завжди повинні виконувати розпорядження Настоятелів¹⁹⁷.

205. - Настоятелі повинні усвідомлювати, що й вони не звільнені від послуху, що повинні першими дотримуватись правил і виконувати розпорядження своїх Настоятелів, та що повинні виражати дух послуху також і щодо своїх підлеглих співбратів, задовольняючи їхні слушні прохання.

¹⁹⁴ Пор. II Ватиканський собор, Декрет про оновлення чернечого життя *ГЕФ^Е Caritatis*, 14 (=РС, 14).

¹⁹⁵ Пор. РС, 14.

¹⁹⁶ Див. КПр. 29, 114, 115, 152, 317; Рм. 7.

¹⁹⁷ Див. **III** *battesimo II*, с. 530; ШПр. 29, 47; РС, 14.

206. - § 1. Чеснота послуху вимагає від Ченців цілковитої пошани до Церковної Ієрархії і підлеглості їй, відповідно до приписів загальної

дисципліни, правопорядку власної Церкви свого права і нашого Статуту.

§ 2. Пошана до Церковної Ієрархії вимагає, щоб наші Ченці уникали будь-чого, що може привести їх самих або вірних до непослуху Настоятелям Чину і власної Церкви свого права, особливо щодо розпоряджень та заборон.

207. - Обіт послуху особливим чином зобов'язує тоді, коли Настоятель про це виразно зазначить словами: «силою святого послуху». Тільки Протоархимандрит і Протоігумени, і лише у виняткових ситуаціях та з великою обережністю, можуть давати такі накази своїм підлеглим¹⁹⁸.

208. - § 1. Якщо Чернець зустрінеся з великими труднощами у виконанні дорученого йому завдання, він повинен викласти дану проблему безпосередньому Настоятелю. Настоятель може відхилити його заперечення, якщо на це матиме обґрунтовані причини. Однак, у цьому випадку Чернець може подати апеляцію Вищим Настоятелям, згідно з ієрархічним порядком; але, поки вони не вирішать даної справи, він повинен докласти усіх зусиль, щоб, в силу своїх можливостей, виконувати отримане

Див. ШПр. 28; КПр. 29.
завдання¹⁹⁹.

§ 2. У випадку апеляції, Вищий Настоятель повинен перевірити цю справу разом із Настоятелем Ченця і порадитись зі своїми Радниками.

2. Чистота

209. - § 1. Обіт чистоти - це свободний і добровільний дар Богові себе самого, яким Чернець приймає целібат разом із зобов'язанням досконалої стриманості, відповідної цьому стану, задля Божого Царства.

§ 2. Обіт чистоти зобов'язує Ченця, крім зберігання досконалої статевої стриманості, зосереджувати усі свої сили на служінні спільноті та Церкві²⁰⁰.

210. - Складаючи обіт чистоти, Чернець приймає целібат. Якщо б Чернець з тимчасовою професією уклав подружжя, воно, згідно з нормами загального права, є недозволенним²⁰¹, а у випадку Ченця з довічною професією - недійсним²⁰²; в обидвох випадках це є причиною для відпущення Ченця з Чину на підставі самого права²⁰³.

211. - Чернець повинен усвідомлювати руйнівну і дестабілізуючу силу, що впливає з нерозважливого використання засобів суспільної комунікації. І тому,

¹⁹⁹ Див. ІІІПр. 28, 47.

²⁰⁰ Лич. ІІІПр. 15, Пор. *Vita Consecrata* (= Богопосвячене життя) 1, 16, 18, 22, 26, 75.

²⁰¹ Пор. ККСЦ, кан. 529, § 1.

²⁰² Пор. ККСЦ, кан. 466 <■ кан. 533.

²⁰³ Пор. ККСЦ, кан. 497, § 1, 2° <■ кан. 551.

він свідомо і з почуттям відповідальності використовуватиме інтернет, газети, журнали, книги, фільми, аудіо- і телепрограми та інше. У василіянському дусі уникатиме надмірного вживання цих засобів. Кожний Чернець повинен бути пильним щодо цього.

3. Убожество²⁰⁴

212. - § 1. Обіт убожества - це наслідування Христа, Який «задя нас став убогим, будвши багатим, щоб ми його вбожеством розбагатіли» (2 Кор. 8, 9), і полягає у передачі всього майна для спільного вжитку, згідно з прикладом першої християнської спільноти (див. Діяння 2, 44).

§ 2. Обітом убожества Чернець зрікається права посідати дочасні речі та ділиться особистими матеріальними та духовними дарами, щоб вони послужили для збудування і збагачення спільноти та єдності, зміцнюючи покору і довіру до Божого Провидіння²⁰⁵.

213. - Заробіток Ченця, який виконує оплачувану працю, переходить безпосередньо на рахунок, який визначить компетентний Вищий Настоятель, попередньо порадившись із своєю Радою. Якщо це неможливо, тоді сам Чернець повинен без зволікання передати дану суму або особі, призначеній її отримати, або іншим визначеним способом.

²⁰⁴ Пор. ККСЦ, кан. 424.

²⁰⁵ Пор РГ 13

214. - Авторські права на всі твори Ченців належать Чинові.

215. - Будь-які пожертви або дарунки, зроблені Настоятелю або Ченцю, вважаються зробленими Чинові.

216. - § 1. Обіт убожества, згідно з нормами Статуту, позбавляє Ченця права посідати будь-яку річ як свою власну та самовільно нею розпоряджатись, даючи, приймаючи чи позичаючи її. Отож, ніхто із Ченців нехай не має нічого як своє власне, хоч би воно було й найменшим, ані не вважає його таким, не дає,

не дарує і не позичає будь-яку річ ні співбратам, ні чужим, ні рідним, а також нехай не приймає від них нічого у будь-який спосіб.

§ 2. Будь-яка річ, яку Чернець отримав від співбратів, сторонніх осіб або родичів, належить спільноті. Він може користуватися нею лише з дозволу компетентного Настоятеля²⁰⁶.

217. - Ченці повинні звітувати перед власним Настоятелем про прибутки й особисті витрати.

218. - Жоден Чернець не може безпосередньо розпоряджатися грішми, ні на основі угод з особами чи організаціями поза Чином, ні на основі таких угод у самому Чині; усі грошові операції повинні проходити через компетентного Настоятеля або через особу, призначену для цього Настоятелем, або іншим визначеним способом.

Див. КПр. 187, 304; Пор. ККСЦ, кан. 468, § 1.

219. - Оскільки постійне користування речами подібне до приватної власності, Чернець виявлятиме вдячність також у догляді за спільним добром, пам'ятаючи, що він підлягає Настоятелям і правилам також у користуванні речами, та вважаючи і їх посвяченими Богові.

РОЗДІЛ IV

ВІРНІСТЬ І ПІДЛЕГЛІСТЬ РИМСЬКОМУ АРХИЄРЕЄВІ

220. - § 1. Впродовж століть існування Чину василіани постійно були вірними Апостольському Престолу і, докладаючи не раз героїчних зусиль, протистояли всіляким формам церков-

них роздорів. Святий Йосафат, василіянські мученики та ісповідники віри і єдності спонукають кожного василіянина підтримувати цю вірність Римському Архиєреєві і завжди своєю діяльністю сприяти єдності християн.

§ 2. Складаючи довічні обіти, Ченці дають виразну обітницю постійної вірності і підлеглості Римському Архиєреєві, Христовому Намісникові, Наступникові Петра, Главі й Пастиреві Вселенської Церкви, - крім того, що підлягають йому також силою обіту послуху, - зобов'язуючись завжди, всюди і за будь-яких обставин захищати його авторитет.

РОЗДІЛ V

БОГОПОЧИТАННЯ

221. - Душею чернечого життя є розважання над Святим Письмом, а Літургія є його переходом у богочитання. Літургія є також виховним і розпізнавальним чинником спільноти вірних, а отже - засобом апостоляту.

1. Обряд

222. - Обряд є проявом власної ідентичності і духовною спадщиною Церкви, що «утверджує божественну єдність католицької віри в її різноманітності»²⁰⁷. Василіяни, за прикладом святого Йосафата, повинні знати обряд власної Церкви свого права, ретельно дотримуватись і ревно та з любов'ю його плекати²⁰⁸.

223. - У богослужіннях слід використовувати тільки літургійні книги, затверджені церковною владою²⁰⁹.

²⁰⁷ Пор. ККСЦ, кан. 39.

²⁰⁸ Пор. ККСЦ, канн. 39 і 40, § 2.

²⁰⁹ Пор. ККСЦ, кан. 656, § 1.

224. - Чернець повинен брати активну участь у літургійних відправах, згідно з приписами книг і розпорядженнями Настоятелів.

225. - Не слід вводити побожних практик, загальних чи особистих, хіба що після затверджен-

ня компетентною церковною владою та уникаючи будь-якого синкретизму²¹⁰.

226. - Протоігумен повинен подбати, щоб у Провінції в богослужіннях дотримувались практик, передбачених Провінційним правильником.

2. Згадування Ієрархів

227. - Під час богослужінь, відповідно до норм загального права і до приписів літургійних книг, наші священнослужителі згадують церковну Ієрархію, а також Протоархимандрита, Протоігумена і Настоятеля Монастиря. (Див. Дод. II/2).

3. Церковне Правило

228. - У кожному Чернечому осідку щодня повинно відправлятися Церковне Правило, згідно з установленим розпорядком²¹¹.

229. - Настоятель Монастиря може звільнити Ченця від обов'язку Церковного Правила, але тільки з поважних причин²¹².

4. Божественна Літургія і Пресвята Євхаристія

230. - У центрі життя кожного Ченця і всієї спільноти є відправа Божественної Літургії, завдяки якій згадується і уприсутнюється Жертва Ісуса

²¹⁰ Пор. ККСЦ, кан. 201, § 2.

²¹¹ Див. ШПр. 37; КПр. 157, 167, 173, 279, 307; Пор. II Ватиканський собор, Конституція про Святу Літургію *Sacrosanctum Concilium*, 88, 94.

²¹² Див. ШПр. 37; Пор. ККСЦ, кан. 538.

Христа як діло спасіння²¹³. Усі інші богослужіння беруть початок з Божественної Літургії і завершуються у ній²¹⁴.

231. - § 1. Ченці-священики відправлятимуть Божественну Літургію щодня, за винятком алітургічних днів, які визначені власною Церквою свого права, зберігаючи чернечу дисципліну. Тільки поважна причина може виправдати невиконання цього обов'язку, а хто має перешкоду, повинен повідомити про це власного компетентного Настоятеля²¹⁵.

§ 2. Священики, без особливої причини і дозволу єпархіального Єпископа, не повинні відправляти Божественну Літургію більше як один раз на день²¹⁶.

232. - § 1. Божественну Літургію, по можливості, мають відправляти разом усі священики Монастиря і з участю всієї чернечої спільноти, виражаючи цим єдність священства і жертви²¹⁷.

§ 2. Також диякони і брати повинні щоденно брати активну участь у Божественній Літургії²¹⁸.

²¹³ Іван Павло, *Oriëntale Lumen*, 10.

²¹⁴ Див. II Ватиканський собор, *Sacrosanctum Concilium*, 2, 6-7, 10, 13; Пор. ККСЦ, канн. 704, 716, 698.

²¹⁵ Пор. ККСЦ, канн. 704 і 473, § 1.

²¹⁶ Див. Конгрегація для Східних Церков, *Istruzione per l'applicazione delle prescrizioni liturgiche del Codice dei canoni delle Chiese Orientali*, Libreria Editrice Vaticana, Рим 1996, 65.

²¹⁷ Пор. ККСЦ, кан. 700, § 2.

²¹⁸ Див. II Ватиканський собор, *Sacrosanctum Concilium*, 14, 18, 30, 56.

У випадку якоїсь перешкоди вони повинні повідомити про це власного Настоятеля²¹⁹.

233. - У василіянських церквах стороннього священика можна допустити до відправи Божественної Літургії тільки тоді, коли він представить дійсне посвідчення від свого Ієрарха, або якщо настоятель церкви може в інший спосіб впевнитись у його чесності²²⁰.

234. - § 1. Пресвяту Євхаристію необхідно зберігати в кивоті, таким чином, щоб уникнути будь-якої небезпеки зіпсуття²²¹, з найбільшою пошаною адорувати і надійно захистити від можливості святотатства²²².

§ 2. Зберігання Пресвятої Євхаристії підлягає нагляду Настоятеля Монастиря²²³.

5. Спільні щорічні літургійні свята

235. - § 1. Спільними для всього Чину є такі щорічні свята і відправи²²⁴:

1. у свято святого Василія Великого в кожному Чернечому осідку вся спільнота відправить Божественну Літургію за розвиток Чину;

2. у свято святого Йосафата Божественна Літургія відправляється за єдність християн;

²¹⁹ Пор. ККСЦ, кан. 473, § 2, 1° <=■ 538, § 2.

²²⁰ Пор. ККСЦ, кан. 703, § 1.

²²¹ Див. ККСЦ, канн. 706, 707.

²²² Пор. ККСЦ, кан. 714, § 1.

²²³ Пор. ККСЦ, кан. 714, § 2.

²²⁴ Див. Конституції Чину Св. Василія Великого, Устав-Правила-Правильник, Видання Головної Управи ЧСВВ, Рим 2002 [=Конституції ЧСВВ - 2002], 168, § 1.

3. у заупокійні суботи: М'ясопусну і перед неділею П'ятидесятниці - уся спільнота відправить Божественну Літургію з Панахидою за всіх померлих Ченців.

§ 2. Хто з поважних причин не може відправити Божественної Літургії у вказані дні, повинен відправити її в такому наміренні в інший день.

236. - Перелік алітургічних днів подає Провінційний Правильник, згідно з літургійними нормами власної Церкви свого права.

6. Інші релігійні практики

237. - § 1. Кожна Провінція, крім загальних практик, може мати особливі літургійні практики, впроваджені Провінційною капітулою, затверджені Протоархимандритом за згодою його Ради і внесені у Провінційний правильник.

§ 2. В інших випадках Настоятелі чи Капітули, на основі їхніх компетенцій, можуть і повинні заохочувати наших Ченців до інших спільних молитов і відправ²²⁵.

РОЗДІЛ VI ДУХОВНІ ПРАКТИКИ 1. Іспит совісті

і свята Хайна Сповіді

238. - *«Нехай нашу думку ніколи не покидає пам'ять про страшний і неминучий Суд, до якого ми всі швидко зближаємося, хоч і дуже мало є*

Пор. Конституції ЧСВВ - 2002, 168, § 2.
тих, які про це пам'ятають та приготуються до тієї зустрічі»²²⁶.

239. - § 1. Складовою дібання про поступ у духовному житті є іспит совісті, який Чернець робитиме двічі на день.

§ 2. Іспиту совісті сприяє мовчання, зосередження, покаяння розуму, сокрушення серця, терпеливість і сповідь.

240. - Для кожної спільноти Протоігумен призначає принаймні одного постійного сповідника²²⁷. Однак, кожний чернець може сповідатися у будь-якого священика, наділеного повноваженням уділяти святу Тайну Покаяння згідно з нормами загального права і зважаючи на чернечу дисципліну²²⁸.

241. - Чернець повинен часто, принаймні раз на місяць, приступати до святої Тайни Сповіді²²⁹.

2. Розважання і духовне читання

242. - Пильним та постійним розважанням над Божим словом Чернець намагатиметься все більше уподібнити своє життя до Христового, вправляючись жити згідно з Євангелієм²³⁰.

²²⁶ Св. Василій, Лист 173 2,6.

²²⁷ Пор. ККСЦ, кан. 539.

²²⁸ Пор. ККСЦ, кан. 474, § 2 <=■ 538, § 3.

²²⁹ Пор. *Constitutiones Ordinis Basiliani Sancti Josaphat* [= Конституції ЧСВВ - 1954], Рим 1954, 167, § 2. Пор. ККСЦ, кан. 538, § 3. Див. також ККСЦ, канн. 369, § 1 і 719.

²³⁰ Пор. ККСЦ, кан. 473, § 2, 1° <=■ кан. 538, § 2. Див. також ККСЦ, канн. 346, § 2 1° і 369, § 1.

243. - Щодня Чернець повинен присвятити принаймні півгодини на розважання, бажано вранці.

244. - § 1. Кожний Чернець повинен присвятити щодня принаймні чверть години для духовного читання.

§ 2. Книгами для духовного читання, в першу чергу, повинні бути Святе Письмо, твори святого Василя Великого й Отців Церкви.

3. Духовна віднова

245. - Кожна спільнота повинна щомісяця провести один день духовної віднови²³¹.

246. - Кожний Чернець, незалежно від своїх обов'язків, повинен брати участь у дні духовної віднови, від якої ніхто не може бути звільнений чи звільнити себе самого.

247. - § 1. У день духовної віднови Настоятель або священник, призначений для цього, виголосить для Ченців духовне повчання на актуальну тему, за якою слідуватиме розважання.

§ 2. Якщо це буде корисним і слухним, після розважання може відбутися дискусія на духовні теми, про які йшлося протягом дня.

²³¹ Пор. ККСЦ, кан. 473, § 2, 1° <■ кан. 538, § 2. Див. також ККСЦ, кан. 369, § 2.

4. Реколекції

248. - Святий Василій нас повчає, що пізнання себе самих - це засіб наблизитися до пізнання Бога²³². Реколекції сприяють зосередженню, що є необхідною умовою для нелегкої справи самопізнання.

249. - Щорічно кожний Чернець візьме участь у п'ятиденних спільних василіянських реколекціях. Ніхто, у тому числі Настоятелі, не може бути звільнений від цього обов'язку, хіба що у випадку тяжкої хвороби. Хто не брав участі у спільних ре-колекціях, повинен зробити їх в інший час²³³.

250. - Якщо Чернець відчуватиме потребу додаткового періоду реколекцій, або це зауважить його

Настоятель, то Настоятель за згодою своєї ради і погодженням із Ченцем може надати час на додаткові реколекції, визначаючи їх місце і дату.

251. - Реколекції супроводять важливі етапи чернечого формування²³⁴:

252. перед початком новіціату - три дні роздумів і молитов;

253. під час новіціату - принаймні десять днів реколекцій;

254. перед складенням тимчасових обітів - повних три дні реколекцій;

255. перед кожною відною обітів - один день реколекцій;

²³² Пор. Св. Василій, Проповідь 9, 6.

²³³ Пор. ККСЦ, кан. 473, § 2, 3° <=■ кан. 538, § 2.

²³⁴ Пор. ККСЦ, кан. 473, § 2, 3° <=■ кан. 538, § 2.

256. перед складенням довічних обітів - п'ять днів реколекцій;

257. перед прийняттям свячень - один тиждень реколекцій.

252. - § 1. Доцільно, щоб кожна Провінція мала принаймні один Осідок для реколекцій.

§ 2. Протоігумен за згодою своєї Ради призначає Директора реколекційного Осідку.

253. - Протоігумен, порадившись із своєю Радою, вибирає Проповідника реколекцій.

254. - Програму реколекцій складає Проповідник і затверджує Настоятель чернечої спільноти, яка проходить реколекції.

255. - Кожна Провінція складає власний календар духовних віднов і реколекцій.

5. Піст і стриманість

256. - § 1. Спільною для всього Чину є така практика стриманості:

1. стриманість від м'ясних і молочних страв -у перший день Чотиридесятниці та Велику П'ятницю;

2. стриманість від м'яса:

а) в усі п'ятниці року, крім Загальниць;

б) у середи Великого і Різдвяного Посту;

в) від понеділка до суботи першого тижня Великого Посту і Страсного тижня;

г) у навечір'я Різдва Христового і Богоявлення;

г) у празник Усікновення голови Івана

Хрестителя; д) у празник Воздвиження Чесного Хреста. § 2. Ченці можуть бути звільненими від посту, якщо у вищевказані дні припадають Господ-ські й Богородичні свята, а також коли дні посту припадають на неділю.

§ 3. В дусі покути Чернець повинен практикувати, крім традиційних, також інші форми стриманості, характерні для наших часів, наприклад, стримуватись від використання засобів комунікації.

257. - Провінційна капітула визначає норми щодо посту та інших можливих форм стриманості згідно із загальною дисципліною і дисципліною власної Церкви свого права²³⁵. Ці норми міститимуться у Провінційному правильнику.

258. - Для приватних практик посту і стриманості від страв Чернець повинен отримати благословення Настоятеля або свого Духівника.

6. Духовний провід

²³⁵ Див. ККСЦ, канн. 880, 882, 883, § 1.

²³⁶ Пор. ККСЦ, кан. 473, § 2, 2° <=■ 538, § 2.

259. - Досвід нас навчає, що ніхто не може сам себе провадити у духовному житті. І тому кожний Чернець матиме як провідника Духовного отця²³⁶.

260. - Кожний Чернець має повну свободу щодо вибору Духівника. Однак, заохочується вибирати в першу чергу таких священиків з нашого Чину, яким притаманні розсудливість, обачність, любов, милосердя, знання і дотримання чернечого духу, і які мають принаймні десять років чернечої професії.

РОЗДІЛ VII УСТРІЙ

МОНАСТИРЯ

261. - Міра і достойність виражається в усьому навчанні святого Василя. Його правила мають на меті життя, присвячене молитві, практикуванню чеснот і братерській любові, а також гідну особисту поведінку, що є знаком відповідності з чернечою професією, чого вірні завжди шукають в кожному Ченцеві.

1. Чернечий одяг

262. - § 1. Ченці вдягають василіянський чернечий одяг, що відзначається своєю простотою, як символ посвяти²³⁷ і знак свідчення. Загальноприйнятий одяг у Василіянському Чині Святого Йосафата складається з таких елементів: чорний габіт з білим комірцем, пояс або ремінь²³⁸, мантія, каптур, нагрудний хрест і параман.

§ 2. Провінційна капітула може запропонувати власний варіант одягу, однак зберігаючи його основні елементи.

²³⁷ Див. II Ватиканський собор, *P22/2^ag ca.rita.tis*, 17; Пор. ШПр. 22, 23; КПр. 90, 210; Див. ККСЦ, кан. 540.

²³⁸ Див. ШПр. 23.

263. - § 1. Під час літургійних богослужінь Ченці вдягають габіт, а під час урочистих богослужінь, згідно із звичаєм, одягають також мантію і каптур.

§ 2. У спільноті та при виконанні апостольської праці, Ченці вживають василіянський одяг або, принаймні, одяг священнослужителя, згідно з місцевим звичаєм.

§ 3. Поза Осідками Чину Ченці вживають «клержімен» або використовують іншу чернечу відзнаку, з дотриманням стисліших норм, встановлених єпархіальним Єпископом²³⁹.

§ 4. У приватних справах Ченці можуть носити інший одяг, відповідний до місцевих звичаїв, дотримуючись завжди скромності, пристойності й поваги до себе і до ближнього.

§ 5. Провінційний правильник може дати детальніші розпорядження щодо обставин і способу використання василіянського одягу.

2. Трапеза

264. - Ченці харчуються разом при спільній трапезі. Хто не зможе бути присутнім, повинен попередньо повідомити власного Настоятеля.

265. - Постійно пам'ятаючи про Бога і виявляючи вдячність добродіям, Ченці завжди починають і закінчують трапезу молитвою.

266. - § 1. Перед або під час трапези, згідно з василіянською традицією, відбувається духовне читання²⁴⁰, відповідно до норм, визначених Провінційним правильником.
Див. ККСЦ, кан. 540.

§ 2. Настоятель Монастиря визначає, що і коли читати при трапезі. Як правило, читаються уривки з текстів Святого Письма, з місяцеслова, з пом'яника Ченців, із Статуту, а також загальні повідомлення та інформації.

§ 3. Під час читання Святого Письма не слід робити нічого, як лише слухати Слово Боже.

267. - § 1. Щодо їжі й напоїв Ченці враховують, в міру можливості, місцеві звичаї, дотримуючись поміркованості.

§ 2. Пожива є однаковою для всіх. Настоятелі повинні дбати, щоб їжа була здоровою і в достатній кількості, зважаючи також на потреби окремих Ченців і на медичні приписи.

268. - Після трапези Ченці збираються у храмі для молитви.

3. Дисципліна Чернечого осідку

269. - § 1. Розпорядок дня кожного Осідку повинен бути укладений таким чином, щоб охоплювати всі завдання Ченців.

§ 2. Розподіл спільних занять, розпорядок чернечих практик і програма різноманітної діяльності Монастиря належить до компетенції Настоятеля Монастиря з його Радою, за попереднім повідомленням Протоігумена.

²⁴⁰Див. КПр. 71, 72, 180, 196. ШПр. 19.

270. - Щодня, бажано після обіду і вечері, повинна бути перерва для спільної рекреації та відпочинку.

271. - § 1. Чернець повинен зберігати мовчання, що сприяє духовному зосередженню та приносить мир і внутрішню здатність розуміти Боже слово.

Мовчання є також проявом поваги і пошани до співбратів.

§ 2. Розмови Ченців повинні відзначатися розсудливістю, яка породжує повагу, і бути прикладом для ближніх²⁴¹.

272. - § 1. У всіх наших Осідках існує клявзура²⁴².

§ 2. Межі клявзури визначає Настоятель Монастиря і затверджує Протоігумен. Без дозволу Настоятеля Монастиря ніхто зі сторонніх не може входити до клявзури.

273. - Чернець повинен мати, де це можливо, окрему келію, обладнану в дусі убожества і пристосовану до праці, яку виконує.

274. - Листи Ченця, адресовані його Настоятелям, місцевому Ієрарху, Главі Церкви свого права, Папському Легату й Апостольському Престолу, а також листи від них, адресовані Ченцеві, не підлягають жодній перевірці²⁴³.

²⁴¹ Див. КПр. 173, 208.

²⁴² Див. ШПр. 6, 15.

²⁴³ Пор. ККСЦ, кан. 429.

275. - Чернець виходить за межі Осідку лише після того, як вкаже своєму Настоятелю причину і отримає від нього дозвіл, згідно з нормами Провінційного правильника²⁴⁴.

276. - Хто виходить з Осідку, повинен зробити відмітку про свою відсутність у спосіб, визначений Правильником Монастиря.

4. Вакації

277. - Протоігумен зі своєю Радою визначає програму вакацій та інших днів відпочинку, звертаючи особливу увагу на тих, хто зайнятий навчанням або виснажливою діяльністю.

278. - Під час вакацій Чернець, в дусі чернечих обітів, завжди вірно підтримуватиме духовне життя, пам'ятатиме, що він постійно є частиною чернечої спільноти, і дбатиме, щоб спільнота могла завжди з ним зв'язатися.

5. Гостинність

279. - § 1. У Чернечих осідках, наскільки це можливо, повинні бути відповідні приміщення для гостей.

§ 2. Гостей-співбратів треба сердечно приймати, відповідно до можливостей Монастиря, і за це Чин буде вдячний Ченцям²⁴⁵. У Монастирі гості-співбрати перебувають під послухом Настоятелю, Вікарію Монастиря або Відповідальному за спільноту і повинні

²⁴⁴ Див. КПр. 120.

²⁴⁵ Див. ШПр. 20; КПр. 97.

дотримуватися спільного розпорядку.

§ 3. Сторонніх гостей слід приймати скромно, але люб'язно, без надмірності й розкоші, але привітно.

§ 4. У наших Монастирях сторонні гості не можуть перебувати впродовж тривалого часу. Якщо їх

перебування розраховане більше ніж на п'ять днів, потрібен дозвіл Протоігумена.

6. Літопис та реєстраційні книги Чернечого осідку

280. - У кожному Чернечому осідку постійно ведуться власний літопис та реєстраційні книги згідно з вимогами загального церковного права й традицій та передбачені Провінційним правильником, наприклад:

1. книга канонічних візитацій;
2. літопис Монастиря;
3. книга померлих;
4. книга свячень;
5. книга намірень на Божественну Літургію, які мають бути відслужені і відслужених;
6. книга пожертв на Божественну Літургію;
7. реєстраційна книга побожних фундацій;
8. реєстраційна книга рухомого і нерухомого майна;
9. записи, податкові і законодавчі книги, згідно з місцевими нормами;
10. інші літописи і реєстри, передбачені Провінційним правильником.

7. Канонічна візитація

281. - Канонічна візитація приписана Кодексом канонів Східних Церков²⁴⁶ і має за ціль зберігати порядок та чернечу дисципліну і відновляти їх там, де вони підупали. (Див. Дод. II/3).

282. - Візитація належить до компетенції Протоігумена та Протоархимандрита і є відмінною та відокремленою від духовного проводу. Усі Ченці підлягають візитації власного Протоігумена і Протоархимандрита.

283. - Протоархимандрит повинен провести візитацію усіх Чернечих осідків принаймні один раз під час каденції Протоігумена, якому ці Монастирі підлягають.

284. - Протоігумен повинен щороку проводити візитацію Монастирів та Осідків, які йому підлягають.

РОЗДІЛ VIII АПОСТОЛЬСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

285. - Святий Йосафат, обновитель і покровитель Чину, прийняв для Чину завдання катехизувати та проповідувати Боже слово і потвердив цей заповіт своїм мучеництвом.

Статут робить свій внесок послуху цьому святому завданню, ставлячи апостолят серед особливих цілей Чину.

Пор. ККСЦ, кан. 420.

286. - Чин приготує Ченців до апостольської праці, включаючи у план студій курси риторики, душпастирського богослов'я, методології місій і реколекцій.

1. Загальні правила для апостольської діяльності

287. - § 1. Апостольська діяльність здійснюється шляхом проповідування і катехизи та проявляється в опіці над парафіями і школами, народних місіях, реколекціях для мирян, через пресу та інші засоби комунікації.

§ 2. Крім того, до засобів апостольської діяльності належить заснування і провід об'єднань вірних культурного та соціального спрямування, з метою виховання і формування вірних будь-якого віку, особливо молоді²⁴⁷.

288. - § 1. За прикладом святого Йосафата, Чернець, виконуючи апостольську працю, повинен приділяти особливу увагу єкуменізму згідно з директивами Вселенської Церкви і Церкви свого права.

§ 2. Чернець повинен ревно і жертовно присвячувати себе апостольській діяльності.

§ 3. Його життя повинно відповідати апостоляту, який він виконує.

§ 4. Повинен ставитись до всіх із скромністю, розсудливістю та пошаною.

⁷ Див. ШПр. 15, 53; КПр. 292.

§ 5. Без справжньої потреби він не відвідуватиме мирян, особливо коли такі відвідини можуть викликати здивування або згіршення.

§ 6. Для успішного апостоляту він повинен вміти достосовувати форму та зміст проповідей і повчань до віку, приготування і проблематики своїх слухачів, а також вживати найефективніші засоби для розповсюдження проповідей і повчань.

289. - Чернець повинен вміти пояснити, в чому полягає сутність, переваги та необхідність чернечого та священничого покликання, заохочуючи молодих людей його прийняти, а також сприяти зародженню нових покликань до богопосвяченого життя, особливо прикладом власного життя.

290. - Під час апостольської праці Чернець повинен поважати побожні практики Божого народу, які відправляються згідно з церковним правопорядком.

291. - Ченцям суворо забороняється здійснювати будь-який екзорцизм, як у наших Осідках, так і поза

²⁴⁸ Інкультурація - це процес, завдяки якому, в нашому випадку, Чернець виконує свою душпастирську діяльність згідно з особливостями культури та суспільства, що його оточує.

ними. Виняток становлять Екзорцис-ти, які відповідно підготовлені і мають спеціальний письмовий дозвіл, наданий єпархіяльним Єпископом на прохання Протоігумена.

292. - Для успішного виконання апостоля-ту необхідно, щоб Чернець знав мову, культуру і традиції народу, серед якого він працює, і був повністю готовим до інкультурації²⁴⁸.

2. Проповідкування і катехитичне навчання

293. - § 1. Нехай Ченці всюди, куди їх покликано, проповідують Боже слово вірним християнам, щоб вони зростали у вірі, надії і любові до Бога та щоб християнська спільнота давала свідчення любові так, як заповів Господь.

§ 2. За допомогою катехитичного навчання, яке відповідатиме кожній віковій категорії, Ченці повинні провадити вірних християн до входження у таїнство спасіння і до життя ним.

294. - Проповіді і катехитичні навчання наших Ченців повинні висвітлювати лише теми біблійного і духовного характеру, завжди дотримуючись навчання Церкви. У них не можна налякати на конкретних осіб, накидати або наголошувати власні погляди, особливо політичні.

3. Народні місії і реколекції для мирян

295. - Народні місії і реколекції для мирян мають на меті формування і духовний зріст дорослих шляхом систематичного проповідкування, катехизації і побожних практик.

296. - § 1. Протоігумен, порадившись із своєю Радою, призначає Координатора місійної діяльності

Провінції, який працює під його безпосереднім керівництвом.

§ 2. Місійна діяльність здійснюється шляхом проведення місій у різних місцях та діяльності Місійних осередків.

§ 3. Місіонери разом з Координатором визначають проблематику місій, цілі, відповідну методiku і необхідні засоби. Разом з Координатором періодично оцінюють поступ місійної діяльності і, відповідно до потреб, поновлюють цілі і способи місійної діяльності.

4. Обслуга парафії

а) Чернець і обслуга парафії

297. - § 1. Чернець-пресвітер може бути призначений парохом як у єпархіяльній церкві, так і на парафії, створеній при василіянському храмі, на прохання єпархіяльного Єпископа. У цьому випадку Протоігумен пропонує пресвітера, придатного для призначення на уряд пароха; так само чинить і щодо парафіяльного сотрудника. Право призначати парохів і парафіяльних сотрудников належить виключно Єпископу.

§ 2. Для здійснення такого призначення Протоігумен укладає письмову угоду з Єпископом, відповідно до приписів загального права.

298. - Ченцям-парохам повинна бути забезпечена необхідна сталість у їхньому уряді, згідно із обставинами і завжди зважаючи на добро душ.

299. - § 1. Чернець-парох чи парафіяльний сотрудник має права, обов'язки і привілеї, якими наділені всі парохі чи, відповідно, парафіяльні сотрудники.

§ 2. Проте, вони не можуть проживати наодинці і не повинні занедбувати інших обов'язків чернечого життя на користь парафіяльної діяльності.

300. - § 1. Чернець-парох своєю поведінкою, розсудливістю, повагою, якою користується, своїм прихильним ставленням та чернечим духом допомагатиме і провадитиме, в особливий спосіб, довірені йому душі на шляху до християнського вдосконалення.

§ 2. Він повинен усвідомлювати відповідальність за довірені йому душі; і тому, піклувати-меться про своє стадо та нічого не ставитиме понад душпастирське служіння, тим більше - свої особисті інтереси.

301. - Ченці, відповідальні за душпастирську діяльність, зустрічатимуться разом, а також з єпархіальним духовенством, щоб обмінюватися ідеями і досвідом, розробляти відповідні постанови для душпастирського служіння, відповідно до спільних потреб, проблем і недоліків, пов'язаних з душпастирською працею.

302. - § 1. Чернець-парох підпорядковується своєму Настоятелю. Лише у справах, які стосуються уряду пароха, підпорядковується церковній владі, а не Настоятелю.

§ 2. Настоятель, без попереднього порозуміння з парохом, не може вносити жодних змін у парафії чи давати будь-які розпорядження.

303. - § 1. У кожній парафії, яка довірена Ченцеві, парафія і Чернечий осідок повинні вести окремий бухгалтерський облік і мати окремі розрахункові рахунки.

§ 2. Економ Осідку може опікуватися також адміністрацією парафії, узгодивши це з Настоятелем Чернечого осідку.

304. - Коли парафія, яку провадить Чернець-парох, стає вакантною або коли Чернець-парох з якихось причин не може більше виконувати свої обов'язки, його Настоятель повинен негайно повідомити про це єпархіального Єпископа і Протоігумена; у цьому випадку справу вирішують єпархіальний Єпископ і компетентний Настоятель.

305. - Як єпархіальний Єпископ, так і Протоігумен, кожен без обов'язку просити згоди іншого, можуть усунути Ченця-пароха або парафіяльного сотрудника, з умовою повідомлення іншої сторони про цей факт. Ніхто з них не зобов'язаний давати пояснення про причини свого рішення чи доводити його правильність.

*б) Парафія, заснована при
василіянському храмі*

306. - § 1. При василіянському храмі може бути заснована парафія, довірена Ченцеві-пресвітеру. Рішення про це приймає єпархіальний Єпископ за згодою або на прохання Протоігумена за згодою його Ради.

§ 2. З цією метою Протоігумен укладає письмову угоду з єпархіальним Єпископом, відповідно до норм загального права.

307. - Розпорядок дня Монастиря, при якому діє парафія, повинен враховувати не лише чернечі обов'язки, але й парафіяльні.

308. - § 1. Парох, сотрудник та інші Ченці Чернечого осідку, при якому діє парафія, часто проводитимуть спільні зустрічі, щоб усі вони були ознайомлені з парафіальною діяльністю.

§ 2. Кожний Чернець, який проживає у такій спільноті, охоче братиме на себе частину

душ-пастирського служіння, згідно з потребами та особистими можливостями, але завжди і тільки в порозумінні з парохом.

§ 3. Ченці, які проживають у Чернечому осідку, включаючи Настоятеля і парафіяльного сотрудника, повинні забезпечити впорядкований перебіг парафіяльного життя. Вони повинні пам'ятати, що нічого не можна робити без дозволу пароха і що без його згоди не можна вводити жодних змін чи давати будь-яких розпоряджень.

309. - У церкві Чину, при якій заснована парафія, довірена Ченцям, парох, або його сотрудник, може будувати, відновлювати, прикрашати, умеблювати і робити інші вагомні зміни тільки після того, як це все буде обговорено із співбратами Осідку, на основі висновків спеціалістів; може розпочати роботи лише після затвердження Протоігуменом за згодою його Ради.

5. Школи та інші установи

310. - Відповідно до місцевих обставин та вимог, а також згідно з можливостями Провінції, Чин може відкривати школи.

311. - Чин може також засновувати ліцеї та інтернати для формування юнаків, які будуть під його особливою опікою і захистом.

312. - Чин може засновувати товариства, молодіжні групи та культурні організації релігійного спрямування.

313. - При заснуванні власних навчальних закладів та інших установ з метою апостоляту Протоігумен повинен враховувати вимоги та обставини країни, а також норми Статуту; такі ініціативи вимагають затвердження Протоархи-мандритом на пропозицію

Протоігумена, кожного за згодою своєї Ради, і регулюються Провінційним правильником.

314. - § 1. Метою виховання у наших школах є загальнолюдський та християнський розвиток особистості, відповідно до Вчення Католицької Церкви.

§ 2. Навчальна програма наших шкіл повинна включати, крім обов'язкових дисциплін, передбачених місцевими нормами, також курси християнського виховання та предмети, що стосуються власної Церкви свого права, її літургії та історії.

315. - Ректори, Директори, Адміністратори і Духовні провідники шкіл та інших установ вибираються з-поміж найбільш відповідних Ченців і призначаються Протоігуменом за згодою його Ради, згідно з нормами загального права.

316. - Кожна школа або установа повинна мати власний Правильник, укладений згідно з нормами загального права, місцевими нормами, звичаями, традиціями та обставинами, який має бути затверджений Протоігуменом за згодою його Ради. Правильник періодично потрібно перевіряти, оновлювати й усучаснювати, згідно із змінами законодавства та відповідно до вимог і потреб.

317. - Директори наших шкіл та установ є незалежними від Настоятелів у справах власної компетенції, але в усьому, що стосується дисципліни Чернечого осідку, підлягають Настоятелю Осідку, як і всі Ченці, відповідно до наших правил.

318. - Якщо школа або інша установа довірена одному з Чернечих осідків, тоді Осідок і школа повинні вести окремий бухгалтерський облік і мати окремі розрахункові рахунки. Економ Монастиря веде також і

управління школи, у порозумінні з Настоятелем Чернечого осідку.

6. Апостольська діяльність за допомогою засобів комунікації

319. - Норми загального права зобов'язують Церкву використовувати засоби масової комунікації для звіщення Євангелія і наповнення їх Христовим духом.

320. - Настоятелі сприятимуть формуванню Ченців до критичного і корисного вживання цих засобів і підтримуватимуть добрі ініціативи щодо цього.

321. - Бажано, щоб василіянські письменники та автори будь-яких творів, у тому числі призначених для телебачення чи інтернету, були об'єднані у Колегію василіянських авторів і мали свій Правильник, затверджений Протоархиман-дритом за згодою його Ради.

322. - § 1. Василіянська традиція заохочує Ченців, які мають письменницький дар, вести апостольську працю також через пресу.

§ 2. У своїх працях вони приділятимуть особливу увагу історії та сучасності Василіянського Чину.

323. - Зважаючи на роль телебачення та інтернету, яку вони відіграють в наш час, є доречною василіянська присутність у цих ділянках, з метою апостоляту, зокрема через приготування відповідних текстів і програм.

324. - При публікації книжок, газет, веб-сторінок та інших текстів потрібно дотримуватись норм загального церковного та цивільного права.

325. - Будь-який написаний Ченцем твір, який пояснює католицьку віру чи мораль, потребує церковного затвердження або дозволу. Церковний дозвіл або затвердження надає Ієрарх місця, де публікуються тексти, і Протоігумен. Місцевий Ієрарх або Протоігумен може довірити оцінювання цензорам, яких вони виберуть²⁴⁹.

326. - Щодо інтернету, Чернець зобов'язується не створювати особистих веб-сторінок, як незалежних, так і включених в інші, а також нічого не публікувати на них без затвердження компетентним Настоятелем.

327. - Чернець повинен бути розсудливим і відповідальним, коли дає інтерв'ю для преси, радіо чи телебачення, щоб усе ним сказане і представлене було для добра Чину і Церкви.

328. - Протоігумен вибирає з нашого Чину Ченців, придатних для виконання завдання цензорів, і пропонує їх компетентній владі для внесення у список цензорів Церкви свого права.

РОЗДІЛ IX ЗОВНІШНІ СПІВПРАЦІВНИКИ

329. - Для виконання різних праць Чин потребує співробітників: вчителів для студійних Осідків і шкіл, лікарів, персоналу для структур медичної опіки, службовців, ремісників, робітників, водіїв та помічників для різномірних завдань.

330. - Чернець повинен бути вдячний цим співпрацівникам. Він не повинен бачити у них звичайних виконавців робіт, але ближніх, згідно з євангельським духом. У стосунку до тих, які виконують найскромніші роботи, нехай пам'ятає, що святий Василій дуже високо оцінює ручну працю.

331. - Настоятелі, крім дотримання правила 542 цього Статуту, мають обов'язок захищати права своїх співробітників, а також несуть щодо цього цивільну та судову відповідальність. Зокрема вони повинні:

1. дотримуватися цивільних законів щодо прийому на роботу, звільнення з роботи, страхування тощо;

2. своєчасно виплачувати заробітну плату;

3. шанувати приватне життя співпрацівників, наприклад, не накладаючи їм такого графіку праці, який примушував би їх занедбувати родинні обов'язки.

РОЗДІЛ X

ЕКСКЛЯВСТРАЦІЯ

332. - § 1. Ексклявстрація - це законне перебування Ченця з довічною професією поза Чинном, на визначений період.

§ 2. Індульт ексклявстрації надає Апостольський Престол на прохання Ченця, враховуючи думку Протоархимандрита з його Радою, який попередньо порадиться з компетентним Протоігуменом і його Радою²⁵⁰.

§ 3. Ексклявстрація може бути також накладена. Її накладає Апостольський Престол на прохання Протоархимандрита за згодою його Ради.

333. - § 1. Ексклявстрований Чернець залишається зобов'язаним чернечою професією і підлягає усім обов'язкам професії, сумісним з його новим станом.

§ 2. Екслявстрований повинен зняти чернечий одяг; він втрачає право голосу на увесь час екслявстрації.

§ 3. Замість Настоятелям, екслявстрований, також силою обіту послуху, підлягає єпархіяльному Єпископу за місцем проживання²⁵¹.

334. - Після закінчення періоду екслявстрації, Чернець повинен повернутися до Чину або просити про вихід з нього. Якщо він цього не зробить, компетентний Настоятель повинен діяти згідно із правилами, що стосуються Ченця, який незаконно покидає Чернечий осідок²⁵².

335. - Якщо Чернець помре під час екслявстрації, за нього будуть відправлені усі моління, приписані цим Статутом, і будуть віддані усі похоронні почесті, немовби він не був екслявстрований.

РОЗДІЛ XI

ПОКУТИ І ДИСЦИПЛІНАРНІ САНКЦІЇ

336. - Святий Василій, знаючи, що не буває дисципліни без порушень, повчає, що порушенню потрібно запобігати, а коли воно трапляється - виправляти. Однак, Святий Отець напоумляє, що виправлення не є помстою над правопорушником; карається винного не за те, що вже сталося, але щоб він став кращим і щоб інші мали приклад,

²⁵¹ Пор. ККСЦ, кан. 491 <■ 548, § 2.

²⁵² Див. ККСЦ, кан. 495.

який спонукав би їх правильно поводитися.

1. Братня пересторога

337. - Ченці допомагають один одному також шляхом взаємної перестороги, згідно з євангельським законом (див. Мт. 18, 15-17). І тому, якщо хтось довідався, що його співбрат у чомусь провинився, повинен доброзичливо зробити йому зауваження. Проте, якщо сумнівається, що зможе успішно зробити це зауваження, повинен повідомити Настоятеля цього співбрата про шкоду, яку той завдав спільноті переступом правил, з метою повернути співбрата на правильну дорогу і виправити шкоду²⁵³.

338. - Якщо Адмонітор робить зауваження Настоятелю згідно із Статутом, він повинен прийняти це зауваження охоче і з вдячністю.

2. Батьківське напоумлення і накладення покут

339. - Кожен Настоятель, окрім скеровувати і допомагати Ченцям, які йому підпорядковані²⁵⁴, має завдання також пильнувати і виправляти порушення. Проте, виправляти порушників він повинен з любов'ю та повчанням, таким чином, щоб ні Чернець не впав у відчай, ні дисципліна у спільноті не послабилась²⁵⁵.

²⁵³ Див. КПр. 4, 73, 165, 182.

²⁵⁴ Див. ШПр. 25, 28, 30, 43, 50, 51; КПр. 19, 81, 98, 99, 113.

340. - § 1. Настоятель повинен бути розважним щодо накладення будь-якої покути і завжди дотримуватись закону любові та справедливості.

§ 2. Настоятель ніколи не повинен докоряти своїм підлеглим у присутності інших, як мирян, так і Ченців, хіба що це буде необхідним для виправлення згрішення; він повинен повністю уникати того, щоб до

мирян проникала будь-яка інформація про кари, накладені на Ченців.

341. - § 1. Якщо загальним правом не передбачені інші санкції, Настоятелі можуть накладати покути, які полягають у виконанні якогось релігійного, побожного або милосердного діла, наприклад: молитви, піст, реколекції або якесь особливе служіння для спільноти. Такі покути встановлюються Провінційним правильником.

§ 2. Покути у Чині є приватними і прилюдними, залежно від характеру порушення, таємного чи явного.

§ 3. Відповідно до стародавнього звичаю у нашому Чині, Чернець, що провинився, повинен з власної ініціативи покірно попросити прощення і покути у Настоятеля та виконати призначену покуту, щоб надолужити за власну провину²⁵⁶.

3. Дисциплінарні санкції

342. - Якщо перестороги, дані безпосереднім Настоятелем, не будуть достатніми, щоб виправити порушення, то Протоігумен чи Протоархимандрит, кожний у межах своєї компетенції, мають обов'язок накласти дисциплінарні санкції, але завжди дотримуючись закону любові і справедливості, згідно із звичаями нашого Чину й нормами загального права²⁵⁷.

343. - Відповідно до норм загального права, Протоігумен та Протоархимандрит можуть накладати санкції через карний процес або позасудовим декретом²⁵⁸.

344. - Характер злочину, можливий рецидив, а також пом'якшуючі або обтяжуючі обставини, допомагають визначити санкцію для застосування²⁵⁹.

345. - Компетентний Настоятель, відповідно до норм загального права, може накласти такі санкції:

1. догану у присутності свідків²⁶⁰;
2. прилюдне прочитання догани у присутності спільноти, з доданням покути.

346. - У важких випадках компетентний Настоятель за згодою своєї Ради, відповідно до норм загального права, може:

1. заборонити правопорушникові відвідувати визначені місця або осіб²⁶¹;

²⁵⁷ Див. КПр. 159; ККСЦ канн. 1401-1467.

²⁵⁸ Пор. ККСЦ, кан. 1402, §§ 1 і 2.

²⁵⁹ Щодо покарань за окремі злочини, див. ККСЦ, канн. 1436-1467.

²⁶⁰ Див. ККСЦ, кан. 1427, § 1.

²⁶¹ Пор. ККСЦ, кан. 1429, § 1.

2. позбавити його активного чи пасивного голосу, або обидвох;

3. заборонити правопорушнику священнодіяти, якщо він є священнослужителем;

4. накласти малу або навіть велику екскому-ніку.

347. - У крайніх випадках Чернець може бути відпущений з Чину.

РОЗДІЛ XII

ВІДПУЩЕННЯ З ЧИНУ ПОЗАСУДОВИМ ШЛЯХОМ

348. - Загальний кодекс та Статут передбачають чотири способи відпущення з Чину позасудовим шляхом:

1. добровільний вихід з Чину;
2. відпущення на підставі самого права (*ipso iure*);
3. відпущення з необхідності на підставі виконуваного уряду (*ex officio*);
4. відпущення шляхом декрету (*per decretum*).

1. Добровільний вихід з Чину

349. - § 1. Якщо Чернець під час тимчасової професії з вагової причини просить залишити Чин:

1. він пише на ім'я Протоархимандрита прохання про індульт виходу з Чину і надсилає його Протоігумену, а копію - Настоятелю Чернечого осідку;

2. Протоігумен передає дане прохання Протоархимандритові, разом із своєю думкою і думкою своєї Ради;

3. Протоархимандрит за згодою своєї Ради може надати індульт остаточного виходу з Чину²⁶².

§ 2. Чернець з довічною професією не повинен просити про індульт виходу з Чину і повернення до світського життя, хіба що з дуже поважних причин²⁶³; у цьому випадку слід дотримуватись такої процедури:

1. Чернець пише на ім'я Римського Архиєрея прохання про індульт виходу з Чину і надсилає його Протоархимандриту, а копію - Протоігумену. З моменту отримання Протоархимандритом цього прохання і до остаточного вирішення справи, призупиняється право активного, пасивного і вирішального голосу даного Ченця;

2. Протоархимандрит передає прохання Апостольському Престолу²⁶⁴ разом із своєю думкою і думкою своєї Ради²⁶⁵;

3. Апостольський Престол розглядає прохання і, якщо на це є причини, надає індульт;

4. індульт стає чинним, коли зацікавлений його отримає;

5. копії документів повинні зберігатися в архівах Головної і Провінційної Управ.

²⁶² Пор. ККСЦ, кан. 546, § 2.

²⁶³ Див. ККСЦ, кан. 549, § 1.

²⁶⁴ Див. ККСЦ, кан. 549, § 2.

²⁶⁵ Див. ККСЦ, кан. 549, § 1.

2. Відпущення на підставі самого права (*ipso iure*)

350. - На підставі самого права, відпущеним з Чину слід вважати Ченця, який:

1. прилюдно відрікся католицької віри (відступництво, ересь, схизма);

2. уклав чи намагався укласти подружжя, навіть тільки цивільне²⁶⁶.

351. - У випадку відпущення силою самого права слід дотримуватись наступної процедури:

1. Протоігумен, порадившись зі своєю Радою, повинен без зволікання зібрати докази і видати декларацію про даний факт, для юридичного ствердження відпущення, негайно повідомити Протоархимандрита і вислати копії актів до Головної Управи²⁶⁷.

2. Протоархимандрит повідомить Апостольський Престол.

3. Відпущення з необхідності на підставі

виконуваного уряду (*ex officio*)

352. - Відпущення *ex officio* застосовується до Ченця, який є причиною явного і дуже тяжкого зовнішнього зіршення або шкоди стосовно Монастиря²⁶⁸.

Пор. ККСЦ, кан. 497, § 1 <=■ кан. 551.

Пор. ККСЦ, кан. 497, § 2 <=■ кан. 551.

Пор. ККСЦ, кан. 498, § 1 <=■ кан. 551.

353. - У випадку відпущення з необхідності на підставі виконуваного уряду слід дотримуватись наступної процедури:

1. Протоігумен за згодою своєї Ради виключає винного; якщо зволікання може погіршити ситуацію, то також Настоятель Чернечого осідку за згодою своєї Ради може виключити Ченця, негайно повідомивши про це Протоігумена²⁶⁹;

2. Протоігумен, у разі потреби, подбає, щоб розпочався процес відпущення згідно з нормами права, або передасть справу Протоархимандриту²;

3. у свою чергу, Протоархимандрит може розпочати процес відпущення або передати справу Апостольському Престолу²⁷¹.

354. - Наслідки відпущення *ex officio*:

1. виключений повинен негайно зняти чернечий одяг. Якщо він є священнослужителем, то не може священнодіяти, хіба що пізніше Апостольський Престол вирішить інакше;

2. однак, виключений залишається Ченцем, і якщо був з довічною професією, йому призупиняється право активного, пасивного і вирішального голосу.

²⁶⁹ Пор. ККСЦ, канн. 551 і 498.

²⁷⁰ Пор. ККСЦ, кан. 498, § 2 <=■ кан. 551.

²⁷¹ Пор. ККСЦ, кан. 498, § 2 <=■ кан. 551.

4. Відпущення шляхом декрету (*per decretum*)

355. - § 1. Декретом може бути відпущений чернець, винний у:

1. постійному занедбуванні обов'язків бого-посвяченого життя;
2. впертому непослуху розпорядженням Настоятеля у важливих справах;
3. впертій підтримці або поширенні релігійних доктрин, які суперечать навчанню Церкви;
4. прилюдному приєднанні до ідеологій, заражених матеріалізмом, атеїзмом, расизмом або політичним екстремізмом, а також релігійним фундаменталізмом та екстремізмом;
5. незаконній відсутності у спільноті більше, як два тижні;
6. морально згіршуючій поведінці;
7. пошуку або незаконному творенні стилю життя або духовності, що суперечать чи відхиляються від чернечого життя і духовності нашого Чину;
8. серйозних занедбань під час виконання власного уряду;
9. важких зловживань владою у виконанні власного уряду;
10. інших важких правопорушень, визнаних такими навчанням Церкви.

§ 2. Ці злочини завжди караються відповідними канонічними карами, а старання Настоятелів повинно бути постійно спрямоване на те, щоб виправити винних, однак, у випадках рецидиву і впертості та при наявності обтяжуючих обставин, Настоятелі можуть не мати іншого вибору, як відпущення правопорушника.

§ 3. Якщо відпущення Ченця неминуче, Настоятель пропонує йому мирне вирішення справи через добровільний вихід з Чину.

§ 4. Якщо Чернець не приймає цієї пропозиції, Настоятель розпочинає процедуру відпущення.

а) Відпущення декретом Ченця з тимчасовою професією²⁷²

356. - § 1. Розпочати процес відпущення Ченця з тимчасовою професією можна тільки при наявності таких умов:

1. злочин повинен бути тяжким, доведеним і провинним;

2. Протоархимандрит повинен достовірно і докладно знати причини пропозиції відпущення, навіть якщо немає необхідності, щоб вони були формально доведені²⁷³;

3. Ченця необхідно повідомити про причини його відпущення, надаючи йому повну можливість себе захистити, а його відповіді повинні бути вірно передані Протоархимандриту²⁷⁴.

§ 2. Відсутність чернечого духу, що може бути причиною згіршення, є достатньою причиною для відпущення, якщо повторне поперед

²⁷² Пор. ККСЦ, кан. 552, §§ 2 і 3.

²⁷³ Пор. ККСЦ, кан. 552, § 2, 3° <=■ кан. 553.

²⁷⁴ Пор. ККСЦ, кан. 552, § 2, 3° <=■ кан. 553.

ження, разом із спасенною покутою, виявилося марним²⁷⁵.

357. - Процедура відпущення:

1. Протоігумен за згодою своєї Ради представляє Протоархимандриту задокументовану пропозицію про відпущення;

2. Протоархимандрит разом із своєю Радою розглядає пропозицію і, якщо правопорушення є достатньо доведене, видає, за згодою своєї Ради, декрет про відпущення. Декрет включає також диспензу від професії і чернечих обов'язків²⁷⁶;

3. зацікавлений може подати відклик проти декрету про відпущення протягом п'ятнадцяти корисних днів з дня повідомлення про декрет; наслідком відклику є призупинення виконання декрету²⁷⁷;

4. акти, що стосуються відпущення з Чину, зберігаються в архіві Головної Управи, а їх копії - в архіві Провінційної Управи.

б) Відпущення декретом Ченця з довічною професією²⁷⁸

358. - Рішення про відпущення є правосиль-

²⁷⁵ Пор. ККСЦ, кан. 552, § 2, 2°.

²⁷⁶ Пор. ККСЦ, кан. 552, § 1.

²⁷⁷ Пор. ККСЦ, кан. 552, § 3. Щодо рекурсу, дотримуватись канн. 996-1006 ККСЦ.

²⁷⁸ Пор. ККСЦ, кан. 500, § 2 <=■ кан. 553.

ним при наявності таких умов²⁷⁹.

1. причини були важкими, осудливими і прав-
но доведеними разом з браком виправлення²⁸⁰;

2. відпущенню передували, якщо природа
причини відпущення цього не виключає, два канонічні
попередження разом з формальними погрозами про
відпущення, які виявились да-ремними²⁸¹;

3. причини відпущення були доведені до відома
Ченця у письмовій формі, і після кожного
попередження він мав повну можливість себе
захищати²⁸²;

4. минуло три тижні корисного часу²⁸³ від
останнього попередження²⁸⁴.

359. - Процедура відпущення Ченця з довічною
професією:

1. до актів додаються письмові відповіді Ченця;

2. акти висилаються Протоархимандритові;

3. рішення належить до компетенції
Прото-архимандрита за згодою його Ради;

4. після того, як Протоархимандрит видав декрет
про відпущення, завірені копії усіх актів повинні бути
надіслані Апостольському Престолу;

5. декрет відпущення не може бути переданий до
виконання без затвердження Апостольським
Престолом²⁸⁵;

²⁸⁰ Пор. ККСЦ, кан. 500, § 2, 1° <=■ кан. 553.

²⁸¹ Пор. ККСЦ, кан. 500, § 2, 2° <=■ кан. 553.

²⁸² Пор. ККСЦ, кан. 500, § 2, 3° <=■ кан. 553.

²⁸³ «Корисний час» - див. ККСЦ, кан. 1544, § 2.

²⁸⁴ Пор. ККСЦ, кан. 500, § 2, 4° <=■ кан. 553.

²⁸⁵ Пор. ККСЦ, кан. 500, § 4.

6. декрет повинен бути якнайшвидше доведений до відома зацікавленого²⁸⁶. Доки декрет не доведений до відома зацікавленого, не розпочинається відлік корисного часу для відклику;

7. зацікавлений може подати відклик проти декрету про відпущення протягом п'ятнадцяти днів, наслідком чого є призупинення виконання декрету. Якщо декрет не був затверджений Апостольським Престолом, зацікавлений може вимагати, щоб справа розглядалась у судовому порядку²⁸⁷. Видатки на процес покриває Провінція, до якої приписаний Чернець;

8. акти процесу зберігаються в архіві Головної Управи, а їх копії - в архіві Провінційної Управи.

5. Правові наслідки відпущення з Чину

360. - § 1. Внаслідок відпущення, за винятком того, про що мова у правилі 350²⁸⁸, припиняються усі вузли та обов'язки, які випливають з чернечої професії²⁸⁹.

§ 2. Якщо зацікавлений є священнослужителем, він не може священнодіяти, поки не знайде доброзичливого єпархіального Єпископа, який прийме його до своєї єпархії²⁹⁰.

²⁸⁶ Пор. ККСЦ, кан. 501, § 1 <=■ кан. 553.

²⁸⁷ Пор. ККСЦ, кан. 501, § 2 <=■ кан. 553.

²⁸⁸ Пор. ККСЦ, кан. 497.

²⁸⁹ Пор. ККСЦ, кан. 502 <=■ кан. 553.

²⁹⁰ Пор. ККСЦ, кан. 494 <=■ кан. 502 <=■ кан. 553.

361. - § 1. Зацікавлений залишає Чернечий осідок і не може проживати в будь-якому будинку, що знаходиться в розпорядженні Чину.

§ 2. Хто був законно відпущений, не може нічого домагатися від Чину; однак, щодо нього потрібно дотримуватись любові та справедливості²⁹¹.

РОЗДІЛ XIII ПОВТОРНЕ ПРИЙНЯТТЯ ДО ЧИНУ

362. - § 1. Чернець, як з тимчасовою, так і з довічною професією, який добровільно вийшов з Чину або був відпущений, може бути знову прийнятий до Чину, але тільки при умові, що він виявляє справжнє покаяння, та його повторне прийняття не створюватиме проблем іншим Ченцям і не буде причиною згіршення.

§ 2. Повторне прийняття належить до компетенції Протоігумена за одноголосною згодою його Ради і затвердженням Протоархимандрита за згодою його Ради.

§ 3. Хто повторно приймається до Чину, прирівнюється до кандидата на новіціят, немовби ніколи не був членом нашого Чину, і повинен повторити шлях новіціату і тимчасової професії²⁹².

Пор. ККСЦ, кан. 503 <=■ кан. 553.

Пор. ККСЦ, кан. 493, § 2.

ЧАСТИНА III

КАПІТУЛИ

РОЗДІЛ I

ЗАГАЛЬНІ НОРМИ ЩОДО КАПІТУЛ

363. - Капітули - це зібрання Ченців Чину з довічною професією, які скликаються та відбуваються згідно з нормами загального права і Статуту.

364. - § 1. У Чині існують Генеральна, Провінційна і Монастирська капітули.

§ 2. Термін «Велика капітула» у цьому Статуті означає Генеральну і Провінційну капітули.

§ 3. Монастирська капітула називається також Малою капітулою.

365. - § 1. Ченці повинні усвідомлювати можливості Капітул для більшої Божої прослави і для добра Чину.

§ 2. Кожна Велика капітула повинна бути старанно підготовлена, задля чого можна провести попередні зустрічі, щоб вона відбулася у спосіб і час, узгоджені між Протоархимандритом за згодою його Ради і Протоігуменами за згодою їхніх відповідних Рад.

§ 3. Також і Мала капітула повинна бути добре підготовлена Настоятелем Монастиря з його Радою та проведена у час і спосіб, визначений Настоятелем Монастиря за згодою його Ради і попередньою домовленістю з Намісниками підпорядкованих йому Осідків, та після затвердження Протоігуменом і з дотриманням норм Статуту.

366. - Під час Капітули кожний Чернець з активним і вирішальним голосом має право дати тільки один голос у кожному виборчому голосуванні або голосуванні для прийняття постанов.

1. Велика капітула

367. - § 1. Велика капітула - це орган, через який Ченці здійснюють законодавчу владу, на рівні Чину чи, відповідно, Провінції, згідно з нормами Статуту.

§ 2. Крім того, вона є найвищою владою контролю і визначення напрямків діяльності на рівні Чину чи, відповідно, Провінції, згідно з нормами загального права і Статуту.

368. - Велика капітула може бути звичайною або надзвичайною. Обидві проводяться згідно з тими самими правилами.

369. - Звичайна Велика капітула скликається кожних чотири роки, у високосні роки.

370. - Надзвичайна Велика капітула скликається в особливих обставинах або з важливих причин.

2. Проведення Великої капітули

371. - Хто скликає Капітулу, той призначає місце і час її проведення; за допомогою своєї Ради, а у випадку необхідності - спеціально створеної Комісії (*ad hoc*), підготовляє порядок денний; опісля повідомляє про все це тих, які мають на це право, згідно з нормами Статуту, з дотриманням термінів, визначених Статутом.

372. - Капітулу можна правосильно розпочати і проводити тільки у випадку присутності двох третин тих, які мають право брати у ній участь, та у призначених місці й часі.

373. - Працю Капітул випереджує один день зосередження і роздумів, а кожне засідання розпочинається і закінчується молитвою.

374. - На початку роботи порядок денний обговорюється, а якщо потрібно - змінюється, і ставиться на відкрите голосування. Для затвердження вимагається більшість голосів присутніх.

375. - § 1. Кожний Чернець має право вільно подавати на Капітулу свої письмові пропозиції

через її повноправних учасників .

§ 2. Пропозиція, яку окремо подали три учасники, повинна обов'язково бути обговорена.

376. - § 1. Голова Капітули, якому допомагають Асистенти і Судді, перевіряє, чи немає перешкод для проведення Капітули. Ймовірні перешкоди розв'язуються самою Капітулою, якщо вони в її компетенції, а в іншому випадку - представляються для вирішення Апостольському Престолу.

§ 2. Крім того, Голова Капітули забезпечить проведення Капітули відповідно до норм Статуту і загального права.

377. - Голова, за згодою двох третин голосів тих, хто має право брати участь, може переносити, відкладати або розпускати Капітулу ще до її початку; коли вона вже розпочалася, вистачає згоди двох третин присутніх.

3. Органи Великої капітули

378. - Головою Капітули є той, хто має право її скликати, хіба що вища влада вирішить інакше.

379. - § 1. Голові допомагають два Асистенти і Секретар; разом вони становлять Президію Капітули.

§ 2. Двох Асистентів і Секретаря Капітула вибирає з-поміж повноправних учасників таємним голосуванням відносною більшістю голосів.

§ 3. Асистент, якого обрали першим, призначається Першим Асистентом.

§ 4. До вибору Капітулою Секретаря, його завдання виконуватиме Секретар Управи.

380. - Два повноправні учасники Капітули, найстарші за чернечою професією, які не є членами Президії, виконують роль Суддів.

381. - Два повноправні учасники Капітули, наймолодші за чернечою професією, які не є членами Президії, виконують роль рахівників²⁹⁴.

382. - § 1. За попередньою згодою простої більшості повноправних учасників Капітули, Голова Капітули може скористатись також допомогою осіб з-поза Капітули чи з-поза Чину.

§ 2. Сама Капітула своєю постановою визначить роль зовнішніх співробітників і сесії, у яких кожний із них може, а в яких не може брати участь.

4. Вибори на Великій капітулі

383. - § 1. Учасники Капітули дбатимуть лише про добро Чину. Обиратимуть тих, кого в Господі насправді вважають найбільш гідними і придатними виконувати доручений уряд. Стримуватимуться від будь-якого зловживання, індивідуального чи колективного, а особливо - від здобування голосів як для себе, так і для інших²⁹⁵.

§ 2. Перед початком голосування виборці складають таку присягу: «Прикликаю за свідка Господа нашого Ісуса Христа, що обираю того, кого вважаю найбільш достойним і придатним».

384. - Учасники Капітули мають обов'язок голосувати під час кожних виборів і за кожну постанову.

²⁹⁴ Пор. ККСЦ, кан. 955, § 1.

²⁹⁵ Пор. ККСЦ, кан. 445.

385. - Виборець може віддати голос лише за одного кандидата в кожному голосуванні²⁹⁶; не повинен голосувати за самого себе і не може утримуватись від голосування.

386. - § 1. Голос повинен бути:

1. вільним. Тому голос є недійсним, якщо виборець був примушений голосувати за визначеного кандидата під дією безпосереднього чи посереднього насильства, погрози або підступу;

2. таємним, виразним, безумовним, однозначним. Інакше голос є недійсним.

§ 2. Умови, додані до голосу, є недійсними, з усіма наслідками²⁹⁷.

387. - Якщо учасник Капітули є присутнім у домі, в якому відбувається голосування, але через недугу не може взяти участі в голосуванні, рахівники прийдуть до нього, щоб отримати його голос²⁹⁸.

388. - § 1. На виборах у Капітулі вимагається, якщо інакше не передбачено Статутом, абсолютна більшість голосів при першому або другому підрахунку; при третьому - вистачає відносна більшість. Проте, якщо після третього підрахунку кількість голосів буде рівна, слід вважати обраним кандидата, старшого за першою чернечою професією у Чині; якщо кандидати будуть рівні також і за чернечою професією, тоді слід вважати обраним кандидата, старшого за віком²⁹⁹.

²⁹⁶ Пор. ККСЦ, кан. 950 і кан. 955, § 3.

²⁹⁷ Пор. ККСЦ, кан. 954.

²⁹⁸ Пор. ККСЦ, кан. 512, § 2.

§ 2. Проте, вимагається дві третини голосів у першому голосуванні для вибору:

1. Протоархимандрита для другої підряд каденції;
2. Протоігумена для третьої підряд каденції;
3. Головного Радника для третьої підряд каденції;
4. Провінційного Радника для третьої підряд каденції.

389. - Оголошувати обраного - завдання Голови³⁰⁰. Якщо буде обраний сам Голова, тоді оголошує Перший Асистент.

390. - § 1. Обраного слід негайно повідомити про обрання, письмово або в інший законний спосіб³⁰¹.

§ 2. Обраний протягом двадцяти чотирьох корисних годин від отримання повідомлення повинен сповістити Голову, чи він приймає вибір, чи відмовляється від нього, інакше вибори не матимуть наслідку³⁰².

§ 3. Обраний, який не прийняв вибору у приписаний строк або відмовився від нього, втрачає будь-яке право, набуте внаслідок виборів. Вибір не може стати правосильним через пізніше висловлення згоди. Однак, він залишається з правом активного і пасивного голосу та може бути наново обраним на той

²⁹⁹ Пор. ККСЦ, кан. 956, § 1.

³⁰⁰ Пор. ККСЦ, кан. 956, § 2.

³⁰¹ Пор. ККСЦ, кан. 957, § 1.

³⁰² Пор. ККСЦ, кан. 957, § 2.

самий уряд. Капітула повинна приступити до нового голосування протягом двох днів від одержання повідомлення про відмову від вибору³⁰³.

391. - § 1. Якщо уряд вимагає також затвердження вибору, кандидат, який приймає вибір, набуває лише право просити затвердження ви-

бору³⁰⁴. Здійснені ним акти до отримання затвердження є недійсними³⁰⁵.

§ 2. Затвердження обраного потрібно просити відразу після кожного окремого вибору і ще до проведення наступного голосування.

392. - Для дозволеного вибору тих, яким виповнилося сімдесят п'ять років, вимагається затвердження Апостольського Престолу.

393. - Якщо до або під час виборів виявиться будь-яке зловживання на користь якогось кандидата, тоді обов'язково потрібно повідомити про це Суддям, які разом з членами Президії зобов'язані дослідити даний факт. В разі доведення змови Ченця і його спілльників члени Президії разом із Суддями вирішать більшістю голосів, про накладення санкцій; міра покарання може сягати навіть позбавлення права активного і пасивного голосу та виключення з Капітули.

³⁰³ Пор. ККСЦ, кан. 957, § 3.

³⁰⁴ Пор. ККСЦ, кан. 958.

³⁰⁵ Пор. ККСЦ, кан. 959, § 2.

5. Постуляція

394. - § 1. Якщо вибору Ченця заважає кано́нічна перешкода, від якої можна диспензувати, виборці можуть постулювати його в Апостольського Престолу шляхом голосування³⁰⁶.

§ 2. Для цього, на початку виборчої Капітули, виборці матимуть у своєму розпорядженні один або більше окремих списків кандидатів для постуляції, тобто Ченців, які мають тільки одну перешкоду для виборів.

395. - Постуляція є правосильною тільки тоді, коли кандидат обраний двома третинами голосів до третього голосування включно; у протилежному випадку слід приступити до виборів, немовби нічого не було зроблено³⁰⁷.

396. - § 1. Допущення постуляції належить до компетенції Апостольського Престолу. Капі-тула повинна вислати постуляцію якнайскоріше і не пізніше восьми днів від голосування³⁰⁸.

§ 2. Постульований не набуває жодного права з постуляції; Апостольський Престол не зобов'язаний її допустити³⁰⁹.

§ 3. Постуляцію, вислану Апостольському Престолу, виборці не можуть відкликати³¹⁰.

³⁰⁶ Пор. ККСЦ, кан. 961.

³⁰⁷ Пор. ККСЦ, кан. 962.

³⁰⁸ Пор. ККСЦ, канн. 961 і 963, § 1.

³⁰⁹ Пор. ККСЦ, кан. 963, § 3.

³¹⁰ Пор. ККСЦ, кан. 963, § 4.

397. - § 1. Якщо Апостольський Престол не допустить постуляцію, Капітула приступає до наступного голосування³¹¹.

§ 2. Про допущення постуляції слід негайно повідомити постульованого; потім все відбувається згідно з процедурою виборів: обраний приймає або відмовляється від вибору³¹².

§ 3. Той, хто приймає допущену постуляцію, відразу повноправно отримує уряд³¹³.

6. Постанови Капітул

398. - § 1. Капітула повинна прийняти постанови щодо всіх питань порядку денного, а також

щодо інших питань, запропонованих Ченцями і прийнятих на обговорення.

§ 2. Питання, яке уже було обговорене і про-голосоване, не може у тій самій формі знову бути внесеним на обговорення.

399. - Постанови Капітули приймаються таємним або відкритим голосуванням, залежно від того, як буде щоразу визначено Капітулою.

400. - Постанови Капітули затверджуються більшістю голосів присутніх, хіба що компетентною владою, загальним правом чи Статутом виразно встановлено щось інше.

³¹¹ Пор. ККСЦ, кан. 964, § 1.

³¹² Пор. ККСЦ, кан. 964, § 2.

Пор. ККСЦ, кан. 964, § 3.

7. Дотримання таємниці про справи Капітули

401. - § 1. Учасники Капітули мають обов'язок зберігати в таємниці те, що було обговорюване під час Капітули і могло б якимось чином спричинити будь-яку шкоду особам, Чинові або справам, які обговорювалися, а також те, про що сама Капітула вирішила, що воно має залишитися в таємниці.

§ 2. Категорично заборонено вносити до приміщень Капітули будь-який засіб комунікації, аудіо- чи відеозапису, хіба що це виразно дозволить сама Капітула.

§ 3. Якщо під час Капітули виявиться, що хтось із учасників порушує приписи цього правила, слід повідомити про цей факт Суддів, а вони, разом з

членами Президії, мають обов'язок його дослідити. Коли факт буде доведено, члени Президії разом із Суддями більшістю голосів вирішують, які карі слід накласти на того, хто провинився.

РОЗДІЛ II ГЕНЕРАЛЬНА

КАПІТУЛА

402. - Генеральна капітула є найвищою законодавчою владою, владою контролю та визначення напрямків діяльності в Чині³¹⁴. До компетенцій Генеральної капітули належить:

1. перевіряти і скеровувати життя та діяльність Чину, особливо в духовному аспекті, і пристосовувати їх до вимог часу, в дусі Євангелія і Статуту;

2. видавати Статут і вносити до нього зміни;

3. обирати, згідно з нормами Статуту, Протоархимандрита³¹⁵, членів його Ради, а з-поміж них - Генерального Вікарія;

4. оцінювати економічне та організаційне управління Чину за останній період, в тому числі на основі представлених на Капітулі звітів і видаткових кошторисів;

5. оцінювати діяльність головного секретаріату за останній період;

6. ознайомитись із станом кожної Провінції;

7. визначати напрямні для майбутньої діяльності Чину.

403. - § 1. Звичайну Генеральну капітулу скликає Протоархимандрит за шість місяців до визначеної дати її початку.

§ 2. Якщо уряд Протоархимандрита з будь-якої причини передчасно стає вакантним, звичайну Генеральну капітулу скликає Генеральний Вікарій.

404. - Надзвичайну Генеральну капітулу скликає Протоархимандрит або, якщо він не є при уряді, - Генеральний Вікарій за згодою Ради Протоархимандрита і вислухавши думку Протоігуменів.

405. - Той, хто скликає Генеральну капітулу, повідомляє про це Апостольський Престол, церковну Ієрархію і Настоятелів Чинів та Згромаджень Церков свого права і тих місцевостей, у яких діє Василіянський Чин.

406. - Витрати на проведення Генеральної капітули розподіляються між Провінціями, відповідно до того, як це визначить Протоархимандрит, попередньо порадившись з Протоігуменами.

1. Учасники

407. - У Генеральній капітулі беруть участь:

1. чинні Протоархимандрит і Головні Радники. Вони повноправно беруть участь у Генеральній капітулі аж до її завершення, навіть, якщо не будуть переобраними;

2. Головний Економ;

3. Головний Секретар;

4. Протоархимандрит і Радники, обрані даною Генеральною капітулою. Якщо буде обраний Чернець, який не бере участі у Капітулі, він повинен якнайшвидше прибути на Капітулу і повноправно брати в ній участь;

5. чинні Протоігумени. Якщо хтось із них має законну перешкоду, його замінить його Вікарій;

6. вислужені Протоархимандрити;

7. Протоігумени, які завершили свою каденцію на останній Провінційній капітулі;

8. Делегати, обрані на Провінційних капітулах. Якщо хтось із делегатів має законну пе-

решкоду, щоб прибути на Генеральну капітулу, його замінить заступник, перший з обраних³¹⁶. Про законність перешкоди вирішує Протоігу-мен, вислухавши думку своєї Ради.

408. - Якщо з будь-якої причини Провінція не може вислати приписане число делегатів, навіть їх меншу кількість, у Генеральній капітулі в будь-якому випадку повинен взяти участь Про-тоігумен.

409. - Кожний учасник Генеральної капітули повинен бути повний ревності і відповідальності, особливо під час її тривання, усвідомлюючи, що він становить частину органу з широкими повноваженнями, який приймає рішення для всього Чину; нехай кожний учасник пам'ятає, що вся його праця під час Генеральної капітули, стосується цілого Чину, а не тільки його Провінції.

2. Звіти

410. - § 1. Протоархимандрит, Головний Економ, Головний Секретар і Протоігумени представляють свої звіти.

§ 2. Під час Капітули її учасники можуть просити

3. Вибори Протоархимандрита і його Радників

411. - Після представлення звітів визначається дата початку виборів. Вибори можуть роз'яснень, уточнень та іншого, стосовно звітів.

починатись лише через три дні від повідомлення визначеної дати.

412. - Кожний учасник Генеральної капітули отримує, принаймні за три дні до дати початку голосування, список Ченців, які відповідають вимогам для того, щоб бути обраними Генеральною капітулою; окремий список Ченців з довічною професією, які мають тільки одну перешкоду для виборів і можуть бути постульовані; список Ченців, які можуть бути обраними тільки більшістю у дві третини голосів у першому голосуванні.

413. - Вибори починаються обранням Про-тоархимандрита, якщо йдеться про Генеральну капітулу, на якій воно має відбутися. В іншому випадку відразу потрібно приступити до вибору Головних Радників, Генерального Вікарія і Заступників Головних Радників.

414. - § 1. Чернець, якого обрано на уряд Про-тоархимандрита і який прийняв вибір, проголошується Протоархимандритом, згідно з нормами Статуту³¹⁷.

§ 2. Обраний Протоархимандрит відразу складає приписані визнання віри та присягу і негайно отримує всі повноваження уряду, включаючи головування на даній Генеральній капітулі³¹⁸.

³¹⁷ Пор. ККСЦ, кан. 956, § 2.

³¹⁸ Пор. ККСЦ, кан. 958.

415. - § 1. Після обрання Протоархимандрита Капітула обирає чотирьох Радників Протоархимандрита і двох їхніх заступників.

§ 2. По можливості, Головними Радниками не повинні бути обрані ті, які походять з тієї самої Провінції або з Провінції Протоархимандрита.

§ 3. Після того з-поміж обраних Радників Капітула обирає Генерального Вікарія, який одночасно буде Першим Головним Радником.

416. - § 1. Хто був обраний Генеральною капітулою на будь-який уряд і прийняв вибір, але не є учасником Капітули, повинен якнайшвидше прибути на цю Капітулу і повноправно брати у ній участь.

§ 2. Відразу після вибору Генерального Вікарія, кожний з чотирьох Радників складає перед Капітулою приписані визнання віри і присягу. Якщо обраний не є учасником Капітули, тоді він повинен це виконати, як тільки прибуде на Капітулу. (Див. Дод.

4. Постанови

417. - Після закінчення виборів Генеральна капітула обговорює і голосує стосовно питань порядку денного і тих, які були запропоновані Ченцями і прийняті на обговорення³¹⁹.

418. - § 1. Постанови Генеральної капітули проголошуються Протоархимандритом і вступають в силу від дня їх проголошення, хіба що сама Капітула вирішить по-іншому.

§ 2. Вони можуть бути змінені, замінені або скасовані лише наступною Генеральною капітулою, хіба що Капітула вирішить по-іншому.

РОЗДІЛ III

ПРОВІНЦІЙНА КАПІТУЛА

419. - Провінційна капітула є вищою законодавчою владою, владою контролю та визначення напрямків діяльності на рівні Провінції. До ком-петенцій Провінційної капітули належить:

1. перевіряти та управляти діяльністю Провінції в духовному та організаційному аспектах у дусі Євангелія і Статуту;
2. видавати Провінційний правильник і вносити до нього зміни;
3. обирати, згідно із Статутом, Протоігумена³²⁰, його Радників і заступників Радників, Провінційного Вікарія, делегатів на Генеральну капітулу і двох їхніх заступників;
4. оцінювати організаційне та економічне управління Провінції, у тому числі на основі представлених на Капітулі звітів і видаткових кошторисів;
5. визначати напрямні для майбутньої діяльності Провінції;
6. видавати постанови щодо питань, які стосуються Провінції, в межах своїх повноважень;
7. визначати питання, які потрібно представити Генеральній капітулі або Протоархимандриту.
8. вирішувати, чи Радників Монастиря повинно бути два чи чотири.

1. Скликання Провінційної капітули

420. - § 1. Звичайну Провінційну капітулу скликає Протоігумен. Якщо уряд Протоігумена з будь-яких причин передчасно стає вакантним, Капітулу скликає Провінційний Вікарій, попередньо повідомивши Протоархимандрита.

§ 2. Звичайна Провінційна капітула скликається попереднім повідомленням принаймні за дев'яносто днів до її початку.

§ 3. Звичайна Провінційна капітула повинна відбуватись і завершитись принаймні за три місяці до початку Звичайної Генеральної капітули.

421. - Надзвичайну Провінційну капітулу скликає Протоігумен або, якщо Протоігумен не є при уряді, - Провінційний Вікарій, за згодою Ради Протоігумена і за затвердженням Протоархимандрита, або Протоархимандрит за згодою своєї Ради.

2. Учасники

422. - У Провінційній капітулі повноправно беруть участь, з дотриманням прав. 192, § 1:

1. Протоігумен і Радники Протоігумена, які є при уряді. Вони повноправно беруть участь у Капітулі аж до її завершення, навіть, якщо не будуть переобрані;

2. Протоігумен останньої попередньої каденції, якщо закінчив свій уряд згідно з правилами;

3. Провінційний Економ;

4. Провінційний Секретар;

5. Настоятелі Монастирів;

6. Вчитель новиків;

7. Ректор Осідку студій;

8. Протоігумен і Радники, обрані Провінційною капітулою, що триває. Якщо буде обраний Чернець, який не бере участі в Капітулі, тоді він повинен якнайшвидше прибути на Капітулу і повноправно брати в ній участь аж до її завершення;

9. Вислужені Протоархимандрити, приписані до Провінції;

10. Делегати Ченців Провінції. Якщо обраний делегат не може взяти участь у Провінційній капітулі з вагомих і оправданих причин, потверджених Протоігуменом за згодою його Ради, його замінить Чернець, який отримав найбільшу кількість голосів після останнього обраного делегата в тому самому виборчому списку.

3. Вибори делегатів на Провінційну капітулу

423. - Відразу після скликання Провінційної капітули Ченці Провінції з правом активного голосу вибирають делегатів згідно з процедурою, передбаченою Провінційним правильником.

424. - У цих виборах передбачається тільки одне голосування більшістю голосів. Підрахунок голосів здійснюється під контролем Протоігумена з його Радою і Провінційного Секретаря; результат голосування повідомляється Прото-архимандритові та всім Ченцям Провінції.

425. - Кількість делегатів-пресвітерів дорівнює результатів поділу на сім загальної кількості Ченців-священиків Провінції з довічними обітами, включаючи Єпископів. Якщо залишок від поділу становить чотири, п'ять або шість, до частки додається ще один.

426. - Кількість делегатів-дияконів і братів дорівнює результатів поділу на сім кількості дияконів і братів Провінції з довічними обітами. Якщо залишок від поділу становить чотири, п'ять або шість, до частки додається ще один.

427. - Якщо Провінція нараховує 30 або менше Ченців з довічною професією, тоді усі Ченці повноправно, згідно з нормами Статуту, беруть участь у Провінційній капітулі.

4. Звіти

428. - § 1. Протоігумен, Провінційний Економ, Провінційний Секретар, Вчитель новиків і Ректор Осідку студій представляють свої звіти. Настоятелі Монастирів, Намісники Резиденцій і місійних Осідків подають на Капітулу свої письмові звіти.

§ 2. Під час Капітули учасники можуть просити пояснень, уточнень та іншого, стосовно звітів.

5. Вибори Протоігумена, його Радників та делегатів на Генеральну капітулу

429. - § 1. Після представлення звітів Капітула визначає дату виборів.

§ 2. Вибори на Провінційній капітулі не вимагають трьохденної перерви перед початком виборів.

430. - Обрані на Провінційній капітулі - Протоігумен, Радники, делегати на Генеральну капітулу та їхні заступники - підлягають затвердженню Протоархимандритом за згодою його Ради, згідно з нормами Статуту.

431. - Кожний учасник Провінційної капітули отримує на початку Капітули список Ченців Провінції, які відповідають вимогам для того, щоб бути обраними Провінційною капітулою; окремий список Ченців з довічною професією, які мають тільки одну перешкоду для виборів і можуть бути постульовані; список Ченців, які можуть бути обрані тільки більшістю у дві третини голосів у першому голосуванні; список Ченців, яким на день початку Капітули сповнилося 80 років життя.

432. - §1. Протоархимандрит і Головні Радники під час виконання свого уряду втрачають право голосу у власних Провінціях.

§ 2. Проте, за шість місяців до закінчення їхньої каденції, можуть бути обраними у власних Провінціях. Якщо обрані приймають вибір, їхні уряди в Головному осідку стають вакантними.

Уряд, який став вакантним, обіймається згідно з нормами Статуту.

433. - § 1. Спершу проводиться голосування для вибору Протоігумена.

§ 2. Протоархимандрит зі своєю Радою може відмовити у затвердженні вибраного і не зобов'язаний давати пояснення щодо свого рішення. Чернець, обраний, але не затверджений, втрачає право пасивного голосу на уряд Протоігумена на Капітулі, що триває³²¹.

§ 3. Протоігумен, який закінчує своє служіння, але знову вибраний на якийсь уряд, однак, не затверджений Протоархимандритом, втрачає також право брати участь у Генеральній капітулі, хіба що Протоархимандрит за згодою своєї Ради вирішить інакше.

434. - § 1. Чернець, обраний на уряд Протоігумена і затверджений, проголошується Протоігуменом згідно з нормами Статуту³²².

§ 2. Затверджений Протоігумен відразу складає приписані визнання віри і присягу та негайно одержує всі повноваження, пов'язані з урядом, включаючи головування на Провінційній капітулі, що триває. (Див. Дод.

435. - Коли обраний не приймає вибору або не буде затверджений, Капітула обирає іншого кандидата на той самий уряд.

³²¹ Пор. ККСЦ, кан. 960, § 1.

³²² Пор. ККСЦ, кан. 956, § 2.

436. - Після обрання Протоігумена капітула обирає Радників Протоігумена та їхніх заступників, дотримуючись щодо кожного з них тієї ж процедури, що й при виборах Протоігумена.

437. - § 1. Серед Провінційних Радників, які є пресвітерами, Капітула обирає Провінційного Вікарія, який одночасно буде Першим Радником Провінції.

§ 2. Протоігумена, який під час проведення Капітули закінчив другу каденцію підряд, ця Капітула може обрати Провінційним Радником, але не Провінційним Вікарієм.

438. - Відразу після обрання Провінційного Вікарія кожний з Радників складає перед Капітулою приписані визнання віри і присягу. Якщо обраний не є учасником Капітули, тоді він повинен виконати це відразу після прибуття. (Див. Дод.

439. - Після вибору Радників, Капітула вибирає, за тією ж процедурою, двох заступників Провінційних Радників.

440. - § 1. Опісля Капітула обирає трьох делегатів на Генеральну капітулу.

§ 2. Двох делегатів обирають з-поміж пресвітерів з довічною професією як з Провінції, так і з Головного осідку, за винятком тих, які беруть участь з уряду. Якщо Капітула обрала нового Протоігумена, то попередній Протоігумен є делегатом силою права. У цьому випадку Капітула обирає тільки одного з цих делегатів.

§ 3. Третього делегата обирають з-поміж усіх Ченців з довічною професією: братів, дияконів і пресвітерів як з Провінції, так і з Головного осідку, за винятком тих, які беруть участь з уряду.

§ 4. Мінімальні вимоги щодо віку і років професії для делегатів на Генеральну капітулу такі самі, як для Провінційних Радників. Проте, щоб обрати делегатом Ченця, якому виповнилося 80 років, він має отримати дві третини голосів у трьох голосуваннях.

441. - § 1. Останніми є вибори двох заступників делегатів на Генеральну капітулу. Заступників вибирають з-поміж пресвітерів Провінції

і Головного осідку, за винятком тих, які беруть участь з уряду.

§ 2. Якщо делегат не може брати участі в Генеральній капітулі, його заміняє той заступник, який був обраний першим.

6. Постанови

442. - § 1. Після закінчення виборів Капітула розглядає питання порядку денного і ті, які були запропоновані Ченцями і прийняті на обговорення, та голосує щодо них.

§ 2. У випадку виборів в Американських Провінціях може виникнути довга перерва між переданням до Риму результату виборів і отриманням в Америці потвердження. Аналогічні випадки можуть трапитись з причини перешкод, які може мати Протоархимандрит.

Однак, у всіх цих випадках, Провінційна капітула може розпочати обговорення питань порядку денного, очікуючи на затвердження Протоархимандритом.

443. - § 1. Постанови Провінційної капітули вимагають затвердження Протоархимандритом за згодою його Ради і проголошуються Протоігуменом.

§ 2. Вони вступають в силу від дня їхнього проголошення або від дати, встановленої Капітулою.

РОЗДІЛ IV МОНАСТИРСЬКА КАПІТУЛА

444. - § 1. Монастирську капітулу скликає Настоятель Монастиря. Під час його відсутності, у випадку невідкладної справи, за дозволом Протоігумена, її скликає Намісник Монастиря. Монастирська капітула відбувається принаймні один раз на рік.

§ 2. Головує під час Монастирської капітули той, хто її скликає.

445. - У Монастирській капітулі повноправно беруть участь усі Ченці з довічною професією, які належать до Монастиря, структур, приєднаних до Монастиря, а також Резиденцій і Місійних осідків, залежних від цього Монастиря.

§ 2. Монастирська капітула правосильно відбувається, якщо присутні принаймні дві третини Ченців з довічними обітами, наділених правом участі і канонічно скликаних.

446. - Метою Монастирської капітули є:

1. видавати Правильник Монастиря і Правильники Осідків, які підлягають цьому Монастиреві;
2. голосувати у справі допущення Ченця до довічної професії;
3. приготувати план праці;
4. визначати фінансовий бюджет;
5. оцінювати видатковий кошторис.

447. - Якщо на Монастирській капітулі вирішуватимуть питання про допущення Ченця до довічної професії, скликання Капітули повинно бути оголошене принаймні за три дні до її початку, з вказуванням імені Ченця. Таким чином Ченці матимуть час на виважені роздуми і щоб зібрати дані про кандидата.

448. - § 1. Мала капітула оцінює розвиток монастирської спільноти, визначає річну програму її діяльності, аналізує проблеми, згідно з нормами Статуту і Провінційного правильника.

§ 2. Під час проведення річної Монастирської капітули Настоятель звітує про управління Монастирем, а Економ - про економічний стан. Після

цього, відповідно до потреб і обставин, вони дають потрібні пояснення.

§ 3. Якщо на Монастирській капітулі потрібно обговорити питання, які стосуються структури, залежної від цього Монастиря, тоді у зібранні обов'язково повинен взяти участь принаймні один представник даної структури.

449. - § 1. Учасники зобов'язані голосувати при прийнятті рішень Монастирської капітули.

§ 2. Рішення Монастирської капітули вступають в силу після затвердження їх Протоігуменом за згодою його Ради.

ЧАСТИНА IV

ІЄРАРХІЯ ТА ІНШІ УРЯДИ

450. - Призначення на уряди в Чині відбувається таким способом:

1. Ченці вибирають делегатів на Провінційну капітулу;

2. у Провінційній капітулі беруть участь делегати Ченців; крім того, з уряду у ній беруть участь Ченці, вказані у Статуті;

3. Провінційна капітула вибирає Протоігу-мена та його Радників, а також своїх делегатів на Генеральну капітулу;

4. у Генеральній капітулі беруть участь делегати Провінцій; крім того, з уряду у ній беруть участь Ченці, вказані у Статуті;

5. Генеральна капітула вибирає
Протоархи-мандрита та його Радників;

6. Настоятелі призначають на інші уряди³²³.

Загальні правила для всіх урядів

451. - Кожний Чернець бере участь у житті та діяльності всього Чину, зокрема виконанням своїх обов'язків, пов'язаних з урядом, який йому доручено.

452. - Кожний Чернець повинен виконувати свій уряд старанно і добросовісно, піклуючись про добро Чину, не шукаючи власних вигод.

До Настоятеля, у свою чергу, належить відповідальність спонукати і провадити своїх підлеглих у їхній діяльності, запобігати помилкам і завжди виправляти порушення.

453. - Уряди в Чині не є оплачуваними.

454. - Кожний уряд у Чині доручається й приймається на визначений час.

455. - § 1. Будь-який уряд в Чині може стати вакантним з таких причин: закінчення визначеного на уряд терміну, призначення на інший церковний уряд, зречення, усунення, позбавлення або смерть³²⁴.

§ 2. Усунення з будь-якого уряду відбувається декретом або судовим рішенням, згідно з нормами Статуту. Позбавлення, натомість, може бути накладене лише через карний процес³²⁵.

456. - Кожний Настоятель, Радник, Економ³²⁶, Секретар і кожний помічник Економа та Секретаря, приступаючи до виконання свого уряду, особисто складає визнання віри і присягу вірності у виконанні уряду, згідно з церковними нормами і нормами Статуту. (Див. Дод.

³²⁴ Пор. ККСЦ, канн. 431, § 2 і 965, § 1.

³²⁵ Пор. ККСЦ, кан. 1402.

³²⁶ -----

РОЗДІЛ ІЄРАРХІЯ В

ЧИНІ

1. Ієрархи і Вищі Настоятелі

457. - Поняття Ієрархії визначає наявність кількох ступенів влади всередині організації, і як таке, тісно пов'язане з поняттям Чину і прийняте цим Статутом.

458. - Згідно із загальним правом Ієрархами є, серед інших, «Вищі Настоятелі в інститутах богопосвяченого життя, які мають звичайну владу управління»³²⁷. (Див. Дод.

459. - Вищими Настоятелями в Чині, окрім Протоархимандрита та Протоігуменів, є також Генеральний Вікарій і Провінційні Вікарії, а також ті, які, за відсутності вищезгаданих, тимчасово і законно заступають їх в уряді³²⁸.

460. - § 1. Вищі Настоятелі керують Чином чи Провінцією згідно з мандатом Генеральної чи Провінційної капітули.

§ 2. Капітула не може обмежувати їхню владу.

461. - Вищі Настоятелі є законними представниками й адміністраторами Чину та Провінції³²⁹, з усіма повноваженнями, які стосуються звичайного управління.

³²⁷ ККСЦ, кан. 984, § 3.

³²⁸ Пор. ККСЦ, кан. 418, § 1.

³²⁹ Пор. ККСЦ, кан. 984, § 3.

До кожного з них, відповідно до його компетенції, зокрема належить:

1. скликати й очолювати Велику капітулу;
2. приводити у виконання постанови Капітул;

3. скликати й очолювати засідання Ради;
4. приводити у виконання рішення Ради;
5. затверджувати бюджети за згодою своєї ради;
6. призначати і затверджувати ієрархічно підпорядковані органи управління згідно з нормами Статуту.

462. - Право звертатись в органи судової влади від імені Чину мають тільки Протоархимандрит і Протоігумен, кожний у межах своєї компетенції, а також ті, які законно ними делеговані, згідно з нормами Статуту і цивільного права.

463. - § 1. Протоархимандрит і Протоігумен можуть доручити деякі види діяльності чи особливі завдання своїм Радникам.

§ 2. У межах своєї компетенції і згідно з нормами Статуту вони призначають Намісника для Осідку Управи; можуть призначати Заступників для окремих ділянок і в загальному делегувати обов'язки своїм заступникам, як приналежним до Управи, так і з-поза неї.

§ 3. Уповноваження завжди надається в письмовій формі й точно визначає доручені обов'язки та його тривалість.

2. Рада Настоятеля

464. - § 1. Кожний Настоятель має власну постійну Раду, з якою повинен радитись або просити згоди, перш ніж приймати визначені рішення³³⁰.

§ 2. Рішення приймає Настоятель; Рада робить свій вклад щиро висловлюючись, коли Настоятель радиться з нею або просить її згоди, згідно з нормами Статуту.

465. - § 1. Статут визначає, що для прийняття деяких рішень Настоятель повинен порадитись

зі своєю Радою. У цих випадках, для правосильності його рішення, він повинен скликати Раду у повному складі. Настоятель і Радники голосують разом.

§ 2. Настоятель не зобов'язаний діяти згідно з рішенням Ради: загальний кодекс заохочує, але не зобов'язує Настоятеля не відхилятися від думки Ради, особливо одноголосної. Все ж таки є слушним, щоб він приймав своє рішення розсудливо і справедливо: без поважної причини він не повинен діяти всупереч відмінній думці своїх Радників, особливо, коли вона однозгідна³³¹.

466. - § 1. Статут визначає, що для прийняття інших рішень Настоятель повинен мати згоду своєї Ради. У цих випадках він повинен скликати Раду у повному складі. Настоятель і Радники голосують разом. У даних випадках він діє правосильно лише тоді, коли пропозиція була схвалена

³³⁰ Пор. ККСЦ, кан. 422, § 1.

³³¹ Пор. ККСЦ, кан. 934, § 1.

більшістю голосів³³².

§ 2. У випадках, коли вимагається одноголосна згода його Ради, Настоятель може правосильно діяти лише тоді, коли його пропозиція була одноголосно схвалена Радою у повному складі.

467. - Коли вимагається порада або згода його Ради, Настоятель повинен надати всю інформацію у справі та всіляким чином забезпечити свободу судження³³³. У свою чергу, Радники зобов'язані щиро висловити свою думку.

468. - Усі учасники засідань Ради повинні зберігати таємницю щодо обговорюваних справ; Настоятель може постановити, щоб це стало умовою для правосильності прийнятого рішення³³⁴.

³³² Пор. ККСЦ, кан. 934, § 1.

³³³ Пор. ККСЦ, кан. 934, § 3.

³³⁴ Пор. ККСЦ, кан. 934, § 4.

469. - Якщо хтось із Радників через відсутність або з причини іншої законної перешкоди не може взяти участь у засіданні Ради Настоятеля протягом періоду понад один тиждень, а тим часом виникає необхідність терміново скликати Раду в повному складі, Настоятель за згодою інших Радників призначить замість нього іншого священика, але тільки для цього засідання, який повноправно братиме участь у засіданні як Радник.

470. - § 1. Поза Радою Радники завжди захищатимуть розпорядження Настоятеля і ніколи їх не оспорюватимуть перед підлеглими, навіть якщо особисто їх не поділяють.

§ 2. Якщо вони вважають, що рішення Настоятеля шкідливе, і якщо Настоятель, незважаючи на їхнє зауваження, не змінює своє рішення, можуть апелювати до влади, вказаної у Статуті. Див. прав. 200.

471. - Радники не можуть присвоювати жодної влади, яка не входить до їхнього мандату. Без особливого доручення не можуть втручатися у діяльність інших урядів.

3. Протоархимандрит

472. - Головний Настоятель обирається Генеральною капітулою і підлягає безпосередньо Римському Архиєреєві.

473. - § 1. Головним Настоятелем може бути правосильно обраний Чернець-пресвітер³³⁵, який перебуває в нашому Чині принаймні дванадцять років від чернечої професії і якому виповнилось сорок років³³⁶.

§ 2. Головний Настоятель називається також Протоархимандритом.

474. - Каденція Протоархимандрита триває вісім років³³⁷.

³³⁵ Пор. ККСЦ, кан. 505, § 1.

³³⁶ Пор. ККСЦ, кан. 513.

³³⁷ Пор. ККСЦ, кан. 514, §§ 1 і 3.

475. - § 1. Протоархимандрит може бути правосильно обраний на другу каденцію підряд двома третинами голосів у першому голосуванні. Однак він не може бути обраним на третю каденцію підряд³³⁸.

§ 2. Протоархимандрит, якого не переобрали, не може бути відразу обраний ані Головним Радником, ані заступником Головного Радника.

476. - Зречення з уряду, подане Протоархи-мандритом, вступає в силу з моменту його прийняття Генеральною капітулою, якщо вона триває, або, в період між двома Генеральними капітулами, - Апостольським Престолом³³⁹.

477. - Усунення Протоархимандрита з уряду належить до компетенції Апостольського Престолу. У такому випадку Генеральний Вікарій повинен описати очевидні і достатні причини для усунення, надати відповідні документи та письмову думку кожного Головного Радника³⁴⁰.

478. - Коли уряд Протоархимандрита з будь-яких причин стає вакантним, тоді:

1. якщо це стається протягом перших двох років каденції, Генеральний Вікарій тимчасово управляє Чином та скликає Надзвичайну Генеральну капітулу для вибору Протоархимандри-та. Новий Настоятель завершить решту каденції попередника;

³³⁸ Пор. ККСЦ, кан. 514, §§ 1 і 3.

³³⁹ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, § 1.

³⁴⁰ -----

2. якщо це стається після половини першого чотириріччя, Генеральний Вікарій керує Чином із звичайною заступною владою управління³⁴¹ до першої звичайної Генеральної капітули. На цій Капітулі буде обраний новий Протоархимандрит на повну каденцію.

479. - § 1. Протоархимандрит, який закінчив свою каденцію, повертається до своєї Провінції, хіба що йому були б доручені інші обов'язки згідно з нормами Статуту.

§ 2. Перш ніж повернутися до своєї Провінції, він передає керівництво своєму наступникові і представляє його достойникам Апостольського Престолу.

§ 3. Якщо новий Протоархимандрит вступає на місце того, який не завершив своєї каденції, керівництво передає Генеральний Вікарій.

480. - Протоархимандрит повинен бути:

1. визначним у досконалості і чернечому самозреченні;
2. вірним Святій Католицькій Церкві і Римському Архиєреєві;
3. дбайливим про добро Чину;
4. привітним і братолюбним;
5. розсудливим, досвідченим в керівництві людьми та здатним до управління;
6. не пов'язаним з жодними світськими рухами;
7. шанованим за здорову доктрину;
8. ревним за спасіння душ.

«Звичайна заступна влада» - див. ККСЦ, кан. 981.

9. - Протоархимандрит є Ієрархом у Чині. Він представляє Чин перед Вселенською Церквою і суспільством, є законним представником Чину і має владу управління як у внутрішній, так і у зовнішній

сферах, щодо всіх Ченців і всього, що стосується духовного та організаційного управління всіх Провінцій і Чернечих осідків Чину, згідно з нормами загального права і цього Статуту¹.

10. - Протоархимандрит повинен вміти здобувати прихильність церковних і цивільних достойників, налагоджувати добрі стосунки між Чином і різними структурами Церкви, між Чином та іншими Інститутами богопосвяченого життя, а також між Чином і різними верствами суспільства.

11. - Протоархимандрит має обов'язок кожних чотири роки здійснювати канонічну візитацію всіх Ченців, по можливості особисто. Канонічній візитації підлягають всі Провінції і всі Чернечі осідки. (Див. Дод. II/3). Канонічна візитація не повинна відбуватися в останні шість місяців каденції компетентного Протоігумена².

12. - Протоархимандрит висилатиме Апостольському Престолу, принаймні кожні п'ять років, звіт про стан Чину, згідно зі схемою, визначеною самим Апостольським Престолом³.

485. - Крім обов'язків, передбачених Статутом і загальною церковною дисципліною, до компетенції Протоархимандрита належить:

¹ Пор. ККСЦ, кан. 511. Пор. Конституції ЧСВВ - 1954, прав. 351.

² Пор. ККСЦ, кан. 420, § 1.

³ Див. ККСЦ, кан. 419, § 1. Для цієї цілі може бути корисним, як модель, те, що написано в Листі КОНГРЕГАЦІЇ ДО СПРАВ ЧЕНЦІВ ТА СВІТСЬКИХ ІНСТИТУТІВ, *Sedes apostolica*, Рим, 2.01.1988 в AAS 80 (1988), 104-105. Італійська версія в OR 21.01.1988, оригінальна та італійська версія в: EV 11, нн. 1-3.

1. бути посередником між Провінціями, Монастирями та окремими Ченцями, між Чином і Римським Архиєреєм та органами його управління, зі збереженням права на апеляцію;

2. призначати і затверджувати ієрархічно підпорядковані органи управління згідно зі Статутом;

3. керувати і підтримувати чернечу й організаційну діяльність Провінцій, Чернечих осідків Чину й окремих Ченців. Пильнувати, щоб усюди і всі дотримувались чернечої дисципліни і якнайшвидше відновляти її там, де її забракне;

4. координувати апостольську діяльність Чину згідно з загальним правом і Статутом;

5. виконувати судову владу і приймати апеляції в судовому чи адміністративному порядку згідно з нормами Статуту;

6. забезпечити потреби юридичного представництва Чину перед Церквою, державною владою і суспільством;

7. здійснювати щодо Головного осідку і Чернечих осідків, які йому безпосередньо підпорядковані, таку ж саму владу, яку Протоігумен здійснює у власній Провінції, хіба що інакше виразно визначено Статутом або впливає з природи речі;

8. залагоджувати усі непередбачені справи, які стосуються Чину в цілому або його частин.

486. - У ділянці економічного управління Протоархимандрит:

1. є першим відповідальним за утримання Ченців і за фінансування діяльності й апостоля-ту Чину;

2. є управителем Головного осідку та Чернечих осідків, які йому безпосередньо підпорядковані, та їхнього майна;

3. координує діяльність Провінцій, зокрема з метою зменшити економічну нерівність між Про-

вінціями. Тому він є посередником між Провінціями при складенні зведеного бюджету Чину;

4. забезпечує моніторинг фінансового і майнового управління в Чині, зокрема за допомогою візитацій Головного Економа, а також, якщо необхідно, через аудит, довірений установам з-поза Чину;

5. є виконавцем побожних записів, фундацій, пожертв і благодійництв, заснованих на користь Чину.

487. - Протоархимандрит наглядає за адміністративною діяльністю Чину. До компетенції Протоархимандрита, зокрема, належить:

1. впроваджувати стандартизацію адміністративних процедур у Провінціях, де це корисно і необхідно;

2. сприяти і заохочувати Ченців до підготовки і підвищення кваліфікації у використанні комп'ютерних технологій в адміністративних процедурах.

3. - Протоархимандрит повинен мати секретний архів, добре зачинений, або, принаймні, секретний сейф в архіві Головної Управи, який не можна було б зрушити з місця. У цьому секретному архіві або сейфі він зберігає секретні документи⁴.

4. - Щороку він вилучатиме із секретного архіву та знищуватиме процесуальні акти за злочини щодо моралі, які стосуються померлих або тих, справи яких закриті десять років тому, зберігаючи лише короткий опис факту і текст остаточного вироку або декрету⁵. У всіх випадках він повинен строго дотримуватися строків архівації, визначених нормами цивільного права, які часто є довшими, ніж ті, що вказані у Статуті.

⁴ Пор. ККСЦ, кан. 259, § 1.

⁵ Пор. ККСЦ, кан. 259, § 2.

5. - § 1. Тільки Протоархимандрит може зберігати ключ від секретного архіву⁶.

§ 2. Коли уряд Протоархимандрита стає вакантним, ключ зберігає Генеральний Вікарій. Секретний архів або сейф можна відкрити лише у випадку справжньої необхідності, і це може зробити тільки Генеральний Вікарій⁷.

§ 3. Не можна виносити документи з секретного архіву або сейфа⁸.

4. Рада Протоархимандрита

491. - § 1. Рада Протоархимандрита складається з чотирьох Радників³⁵⁰, яких називають також Головними Радниками.

§ 2. Радники обираються Генеральною капітулою згідно з нормами Статуту.

§ 3. Генеральна капітула вибирає також двох заступників Головних Радників.

492. - § 1. Радником Протоархимандрита, тобто Головним Радником, може бути обраний Чернець-пресвітер, який склав чернечі обіти в Чині принаймні дванадцять років тому і якому виповнилось тридцять п'ять років. Те саме вимагається для заступника Головного Радника.

§ 2. Інші вимоги такі ж, як і для Протоархимандрита.

§ 3. Вимоги для заступників - такі ж, як і для Головних Радників.

493. - Каденція Головного Радника триває чотири роки.

⁶ Пор. ККСЦ, кан. 260, § 1.

⁷ Пор. ККСЦ, кан. 260, § 2.

⁸ Пор. ККСЦ, кан. 260, § 3.

494. - Головний Радник може бути обраний на другу каденцію підряд за звичайною процедурою, і на третю каденцію підряд - двома третинами голосів у першому голосуванні. Натомість, він не може бути обраним на четверту каденцію підряд.

495. - Головні Радники проживають у Римі і в справах, які стосуються керівництва Чину, підпорядковуються виключно Протоархимандритові. У всіх інших справах - керуються Правильником Головного осідку.

496. - Головний Радник, який не був переобраний на нову каденцію, повертається до своєї Провінції, хіба що Протоархимандрит доручить йому інший уряд.

497. - § 1. Зречення з уряду, подане Головним Радником, буде правосильним після того, як його прийме Генеральна капітула або Протоархимандрит за згодою своєї Ради. Про прийняття зречення потрібно повідомити Апостольський Престол⁹.

§ 2. Головного Радника може усунути з уряду Генеральна капітула або Протоархимандрит за одноголосною згодою інших Головних Радників і затвердженням Апостольського Престолу¹⁰.

498. - Генеральний Вікарій на підставі самого права є Першим Головним Радником. Порядок першості інших Радників залежить від черговості їх обрання.

499. - У зв'язку з важливістю свого уряду, Перший Радник повинен проживати в Головному осідку. Його головним завданням є заступати Протоархимандрита, коли той перебуває поза Осідком або перешкоджений

⁹ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

¹⁰ Пор. ККСЦ, кан. 974.

у виконанні свого уряду, а також від імені Протоархимандрита всюди представляти Чин, відповідно до загального церковного правопорядку і Статуту.

500. - Коли з будь-якої причини уряд Головного Радника стає вакантним, наступні Головні Радники піднімаються на один ступінь в порядку черговості, а перший Заступник стає останнім Головним Радником.

501. - Заступник Головного Радника продовжує проживати у Чернечому осідку, до якого належить. Коли з будь-якої причини уряд Головного Радника стає вакантним, Заступник, який вступає на уряд, переїжджає до Риму.

5. Головна Управа

502. - § 1. Протоархимандрит, Головні Радники, Головний Економ і Головний Секретар разом становлять Головну Управу.

§ 2. Спільним елементом цих урядів є завдання підтримки взаємин із церковними інституціями - на рівні Чину, і з державними інституціями - на рівні Головного осідку.

6. Протоігумен

503. - § 1. Провінційний Настоятель обирається Провінційною капітулою і підпорядковується Протоархимандритові, згідно з нормами Статуту³⁵³.

§ 2. Провінційний Настоятель називається також Протоігуменом або, згідно з нормами Статуту, Архимандритом.

504. - § 1. Протоігуменом правосильно може бути обраний Чернець-пресвітер, який перебуває в нашому Чині принаймні дванадцять років

від чернечої професії і якому виповнилось тридцять п'ять років³⁵⁴.

§ 2. Інші вимоги для уряду Протоігумена є такими ж, як і для Протоархимандрита.

505. - Каденція Протоігумена триває чотири роки³⁵⁵.

506. - Протоігумен може бути обраний на другу каденцію підряд за звичайною процедурою. Щоб бути правосильно обраним на третю каденцію підряд, він повинен отримати дві третини голосів у першому голосуванні. Натомість, він не може бути обраним на четверту каденцію підряд³⁵⁶.

507. - § 1. Зречення з уряду, подане Протоігуменом, вступає в силу з моменту його прийняття Протоархимандритом за згодою його Ради³⁵⁷.

§ 2. З дуже важливих причин Протоархимандрит може усунути Протоігумена за одноголосною згодою своєї Ради, вислухавши у даній справі думку всіх дотичних Провінційних Радників. Щоб рішення про усунення було правосильним, Рада Протоархимандрита повинна бути у повному складі³⁵⁸.

³⁵⁴ Пор. ККСЦ, кан. 513, § 1.

³⁵⁵ Пор. ККСЦ, кан. 514, §§ 1 і 3.

³⁵⁶ Пор. ККСЦ, кан. 514, §§ 1 і 3.

³⁵⁷ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

Пор. ККСЦ, кан. 514, § 2.

508. - Коли уряд Протоігумена з будь-яких причин стає вакантним, Перший Радник на підставі самого права стає Протоігуменом, з усіма наслідками, до наступної Провінційної капітули.

509. - Протоігумен є Ієрархом у Провінції і має владу управління над усіма Ченцями і в усьому, що стосується духовного та організаційного управління у

Провінції та в Чернечих осідках, які йому підлягають, згідно з церковним правом і Статутом¹¹.

510. - Згідно з нормами загальної церковної дисципліни і Статуту до компетенцій Протоігумена належить:

1. до кінця першого півріччя кожного року представляти Протоархимандриту детальний звіт про стан Провінції, якою він управляє, за попередній рік;

2. щороку візитувати, особисто або через свого делегата, всі Осідки Провінції¹², спрямовувати їхню діяльність, давати розпорядження та поради¹³;

3. керувати виховною, навчальною та апостольською діяльністю Провінції;

4. виконувати у Провінції судову владу у першій інстанції;

5. представляти Провінцію і виступати від її імені перед церковною і цивільною владою;

6. перебувати в тісному канонічному зв'язку з Головною Управою і часто спілкуватися з іншими Провінціями та Протоігуменами, в межах своєї компетенції;

7. дозволяти на відсутність Ченців поза спільнотою довшу ніж на тиждень, але яка не перевищує шести місяців;

8. повідомляти всіх Ченців Провінції про документи Римського Архиєрея та Апостольського Престолу, що стосуються Чину і Ченців, рішення Генеральної і Провінційної капітул та розпорядження Протоархимандрита;

¹¹ Пор. ККСЦ, кан. 511. Пор. Конституції ЧСВВ - 1954, прав. 351.

¹² Пор. ККСЦ, кан. 420, § 1.

¹³ Пор. ККСЦ, канн. 420, § 1 і 421.

9. засновувати Монастирі, Резиденції, місійні Осідки та інші чернечі структури в Провінції;

10. призначати і переводити Ченців до різних Осідків своєї Провінції;

11. забезпечувати цензуру текстів будь-якого змісту, призначених для друку або поширення, авторами яких є Ченці його Провінції.

511. - У сфері чернечого формування до компетенції Протоігумена, згідно з нормами загальної церковної дисципліни і Статуту, належить:

1. добирати кандидатів на вступний курс до василіянського чернечого життя;

2. допускати кандидатів на новіціят;

3. скорочувати і продовжувати тривалість вступного курсу і новіціату;

4. допускати до складення перших і до відновлення тимчасових обітів;

5. добирати кандидатів на навчання і визначати план студій для кожного;

6. надавати відпускні грамоти для дияконських і пресвітерських свячень³⁶²;

7. засновувати Осідок студій;

8. щорічно включати у провінційний бюджет кошти, необхідні для чернечого формування.

512. - У сфері адміністрування до компетенції Протоігумена належить:

1. забезпечувати застосування у Провінції адміністративних процедур, визначених Прото-архимандритом;

2. дбати про те, щоб Ченці вміли користуватися відповідним програмним забезпеченням.

513. - В економічній сфері Протоігумен:

1. є першим, хто несе відповідальність за утримання Ченців, за фінансування діяльності та апостоляту в Провінції;

2. є управителем Провінції та її майна. Він, за згодою своєї Ради, затверджує бюджет Провінції. Займається веденням майнових справ, які до нього належать;

3. координує діяльність Монастирів, зокрема з метою зменшити економічну нерівність між Осідками Провінції. Тому він є посередником між Монастирями при складанні зведеного бюджету Провінції;

4. забезпечує правильне фінансове і майнове управління в Чернечих осідках Провінції, зокрема за допомогою візитацій Провінційного Економа, а також, якщо необхідно, через аудит, довірений установам з-поза Чину;

5. є виконавцем побожних записів, фундацій, пожертв і благодійництв, установлених на користь Провінції;

6. дозволяє, згідно з нормами загального церковного права, здавати в оренду або позичати майно, вартість якого не перевищує рівня, встановленого Апостольським Престолом.

514. - Протоігумен призначає, затверджує і пропонує для призначення підлеглих йому Ченців на ієрархічно підпорядковані уряди, згідно зі Статутом.

515. - Протоігумен матиме свій секретний архів. Щодо цього архіву зобов'язують ті самі правила, які встановлені для секретного архіву Протоархимандрита³⁶³.

7. Рада Протоігумена

516. - § 1. Рада Протоігумена складається з чотирьох Радників, якщо Провінція має сорок

і більше Ченців, або з двох Радників, коли Провінція має менше ніж сорок Ченців³⁶⁴; ці Радники називаються Провінційними Радниками; вони обираються Провінційною капітулою згідно з нормами Статуту.

§ 2. В обидвох випадках одним із Радників може бути брат, диякон або священик. Усі інші Радники обов'язково повинні бути пресвітерами.

§ 3. Капітула також обирає двох заступників Провінційних Радників; якщо одним із Радників є брат або диякон, тоді заступники повинні бути пресвітерами.

517. - § 1. Провінційним Радником може бути обраний Чернець, який перебуває в нашому Чині принаймні дванадцять років від чернечої професії і якому виповнилось тридцять років. Те саме вимагається для заступника Провінційного Радника.

§ 2. Інші вимоги для уряду Радника Протоігумена або заступника Радника є такими ж, як і для Протоігумена.

518. - Каденція Радника Протоігумена триває чотири роки.

519. - Радник Протоігумена може бути обраним на другу каденцію підряд за звичайною процедурою, на третю каденцію підряд - двома третинами голосів у першому голосуванні. Натомість, він не може бути обраним на четверту каденцію підряд.

520. - Провінційний Вікарій, силою самого права, є Першим Провінційним Радником. Якщо Провінційних Радників є чотири, порядок першості інших Радників є таким: спершу Радники-священики,

потім диякон або брат. Серед Радників-пресвітерів першим буде той, хто був обраний першим.

521. - § 1. Зречення з уряду, подане Провінційним Радником, вступає в силу з моменту його прийняття Протоархимандритом за згодою його Ради³⁶⁵.

§ 2. Провінційного Радника з дуже поважних причин може усунути з уряду Протоархимандрит за згодою своєї Ради на пропозицію Протоігумена, за згодою його Ради, або Протоархимандрит за одноголосною згодою своєї Ради, вислухавши думку дотичного Протоігумена³⁶⁶.

522. - § 1. Якщо з будь-якої причини уряд Провінційного Радника стає вакантним, наступні Провінційні Радники піднімаються на один ступінь в порядку черговості, і перший Заступник стає Провінційним Радником.

§ 2. Якщо не всі Радники є священиками, тоді порядок першості визначається правилом 520.

523. - Рада Протоігумена, в межах своєї компетенції, виконує ті самі завдання, що й Рада Протоархимандрита.

8. Провінційна Управа

524. - § 1. Протоігумен, Провінційні Радники, Провінційний Економ і Провінційний Секретар разом становлять Провінційну Управу.

§ 2. Спільним елементом цих урядів є завдання підтримки взаємин з Головною Управою і з церковними та цивільними інституціями в місцях діяльності Провінції.

РОЗДІЛ II

УРЯДИ, ЯКІ НАДАЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗНАЧЕННЯ АБО СИЛОЮ САМОГО ПРАВА

525. - § 1. До важливих обов'язків Вищих Настоятелів належать призначення ієрархічно підпорядкованих органів управління, згідно з нормами Статуту:

1. Настоятеля Монастиря;
2. інших Ченців, які очолюють спільноти: Ректора Осідку студій, Намісника Головного осідку, Намісника Провінційного осідку, Намісника Монастиря, Намісника Резиденції, Намісника місійного Осідку, Директора реколекційного Осідку;

3. вихователів: Вчителя новиків, Відповідального за чернече формування у Провінції, постійного Духівника, постійного Сповідника, Проповідника реколекцій, Керівника студій;

і на дві організаційні посади:

4. Економа;
5. Секретаря: Осідку студій, Провінційної Управи і Головної Управи.

§ 2. Натомість, Секретаря Монастиря призначає Настоятель Монастиря.

Настоятель Монастиря розподіляє також інші обов'язки в управлінні Монастирем: архівіста, бібліотекаря, історіографа тощо.

526. - § 1. Настоятель Монастиря ієрархічно підпорядкований Протоігуменові.

§ 2. Ті, що виконують інші завдання, підпорядковуються Настоятелям Монастиря. У виконанні своїх обов'язків вони дотримуються розпоряджень Настоятеля або посадових інструкцій. У всьому іншому вони дотримуються дисципліни Осідку.

³⁶⁵ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

³⁶⁶ Пор. ККСЦ, кан. 974.

527. - Ректор може бути підпорядкованим або Протоігуменові, або Настоятелеві Монастиря. В обох випадках персонал Осідку студій підпорядкований безпосередньо Ректорові у тому, що стосується різних обов'язків в Осідку. У всьому іншому вони дотримуються дисципліни Осідку.

1. Спільні правила щодо урядів, які надаються через призначення

528. - Спільними для всіх урядів, які надаються через призначення, є такі правила:

1. призначають на уряди Протоархимандрит та Протоігумен, кожен у межах своєї компетенції. Тільки на деякі внутрішні уряди може призначати Настоятель Монастиря. У всіх випадках буде вислухана думка зацікавленого Ченця;

2. уряд припиняється силою самого права, коли закінчується каденція Настоятеля, який призначив на уряд;

3. звичайна тривалість каденції становить чотири роки. Однак, влада, яка призначає на уряд, має право встановлювати тривалість каденції;

4. якщо, з будь-якої причини, уряд стає вакантним ще до звичайного закінчення каденції, Настоятель протягом одного місяця призначить заміну;

5. уряд може бути тимчасово продовжений, але не більше як на чотири місяці;

6. уряд може бути поновлено, згідно з нормами Статуту, компетентною владою, яка призначає на уряд;

7. та сама влада, яка здійснює призначення, може звільнити з уряду, за винятком спеціально окреслених випадків;

8. у випадку зречення Ченця належить до влади, яка призначила його на уряд, прийняти це зречення. Воно вступає в силу тільки після того, як компетентна

³⁶⁵ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

³⁶⁶ Пор. ККСЦ, кан. 974.

влада його прийме, за винятком спеціально окреслених випадків.

529. - Усувається з будь-якого уряду силою самого права Чернець:

1. який попросив про вихід з Чину або ексклявстрацію; був відпущений, ексклявстрований чи виключений з Чину; втратив священичий стан;

2. який винний у злочинах, що призводять до відпущення з Чину силою самого права. У цьому випадку для правосильності усунення повинно бути задеклароване компетентним Вищим Настоятелем.

530. - Чернець може бути усунений з уряду також з інших поважних причин, наприклад: важка і хронічна хвороба, яка перешкоджає йому виконувати його обов'язки, або незадовільне виконання обов'язків, що стосуються уряду. У випадку хвороби усунення повинно базуватись на відповідних медичних висновках. Процедура усунення відбувається згідно з нормами, визначеними канонічним правом і цим Статутом¹⁴.

2. Настоятель Монастиря

531. - § 1. Настоятель Монастиря - це керівник, призначений духовно і організаційно провадити спільноту, а зокрема оберігати її чернечий дух і єдність.

§ 2. Настоятель Монастиря називається також Ігуменом.

532. - Настоятелем Монастиря правосильно може бути призначений Чернець-священик, який перебуває в нашому Чині принаймні дванадцять років

¹⁴ Пор. ККСЦ, канн. 1401 і 1402.

³⁶⁵ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

³⁶⁶ Пор. ККСЦ, кан. 974.

від першої професії і якому виповнилось тридцять років¹⁵.

533. - Кровноспоріднений Настоятеля або Намісника Чернечого осідку, до другого ступеня включно, не може займати уряду Настоятеля або Намісника Чернечого осідку у той самий період та у тій самій Провінції.

534. - § 1. Ігумена призначає Протоігумен за згодою своєї Ради та затвердженням Протоархи-мандрита за згодою його Ради¹⁶.

§ 2. Ігумен може бути призначений на другу каденцію підряд. Протоігумен може його призначити на третю каденцію підряд тільки за одноголосною згодою своєї Ради, і це призначення повинно бути затверджене Протоархимандри-том за згодою його Ради. Натомість, він не може його призначити на четверту каденцію підряд¹⁷.

535. - § 1. Ігумен може зректися свого уряду, але зречення вступає в силу з моменту його прийняття Протоігуменом за згодою його Ради і потвердження Протоархимандрита за порадою його Ради¹⁸.

§ 2. Протоігумен, за одноголосною згодою своєї Ради і затвердженням Протоархимандри-та за згодою його Ради, може усунути Ігумена з уряду¹⁹.

536. - До Настоятеля Монастиря належить:

1. розподіляти завдання та інші обов'язки між Ченцями Монастиря та підпорядкованих йому

¹⁵ Пор. ККСЦ, кан. 513, § 1.

¹⁶ Пор. ККСЦ, кан. 939, 1°.

¹⁷ Пор. ККСЦ, кан. 514, § 3.

¹⁸ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

¹⁹ ——— - " -

³⁶⁵ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

³⁶⁶ Пор. ККСЦ, кан. 974.

структур, згідно з нормами Статуту; якщо потрібно, наймати зовнішніх співпрацівників для забезпечення всіх потреб Монастиря;

2. скликати та очолювати Малу капітулу;

3. з поважних причин звільняти Ченця від припису якогось правила, але тільки в межах своєї компетенції;

4. пильнувати, щоб Ченці завжди брали участь у спільних молитвах, а в окремих випадках, у разі потреби, звільняти від них;

5. застосовувати програму філософсько-богословського формування та осучаснення знань Ченців, визначену Провінційним правильником;

6. дбайливо сприяти гармонії всередині спільноти;

7. виправляти порушення церковної і чернечої дисципліни та накладати покути, передбачені Провінційним правильником;

8. з поважних причин дозволяти Ченцям перебувати поза Монастирем, але тільки в тій самій Провінції і не більше одного тижня;

9. забезпечувати, щоб у Монастирі панували гостинність і приязне ставлення до гостей, як приналежних до Чину, так і з-поза нього, без шкоди для спільнотного життя і монастирського порядку;

10. за згодою своєї Ради і затвердженням Протоігумена підписувати договори, угоди, контракти та інші акти і виконувати все, що стосується адміністрування чернечої спільноти, Монастиря і структур, приєднаних до Монастиря, в межах своєї компетенції;

11. забезпечувати ведення реєстраційних книг, приписаних Статутом і Провінційним правильником;

³⁶⁵ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

³⁶⁶ Пор. ККСЦ, кан. 974.

12. застосовувати адміністративні, бухгалтерські й управлінські норми, приписані Статутом і Провінційним правильником.

537. - § 1. Ігумен кілька разів у році повинен провести розмову з кожним Ченцем. Зокрема, він проведе розмову з Ченцем перед кожним відновленням професії, щоб оцінити його духовну зрілість та зауважити його труднощі й недоліки.

§ 2. Якщо проблеми Ченця стосуються зовнішньої сфери, рекомендується, щоб Ігумен надав свої зауваження у письмовій формі.

538. - Ігумен проживає в Монастирі й може відлучатися з нього лише з поважної причини³⁷³.

539. - Кожного разу, коли виникає необхідність, і щонайменше один раз на місяць, Ігумен повинен зібрати свою Раду, щоб перевірити діяльність Монастиря і вислухати думку Радників у цій справі.

540. - Ігумен Монастиря дотримуватиметься розпорядку Монастиря і його звичаїв, і не вводитиме змін, принаймні не порадившись попередньо зі своєю Радою і не повідомивши Прото-ігумена³⁷⁴.

541. - Ігумен несе відповідальність за врегулювання становища Ченців Монастиря і підлеглого персоналу відповідно до місцевих нормативних вимог соціального і медичного страхування. Якщо державою таких норм не встановлено, тоді він повинен подбати про належне страхове забезпечення в провідних компаніях даної галузі³⁷⁵.

542. - § 1. Ігумен завжди проситиме згоди своєї Ради, перш ніж приймати працівників чи їх звільняти. Дбатиме про працівників і, передусім,

³⁷³ Пор. ККСЦ, кан. 446.

³⁷⁴ Пор. ККСЦ, кан. 426.

³⁶⁵ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

³⁶⁶ Пор. ККСЦ, кан. 974.

Пор. ККСЦ, канн. 192, § 5, 390, § 2, 1021, § 2.

не встановлюватиме такого графіку роботи, який змушував би їх занедбувати родинні обов'язки.

§ 2. Забезпечить своєчасну виплату заробітної платні.

§ 3. Своїх родичів або родичів інших Ченців може приймати на роботу лише за одноголосною згодою своєї Ради.

543. - § 1. Ігумен не може розпочинати нових будов, перебудов чи розбудов без попереднього дозволу Протоігумена.

§ 2. Не повинен обтяжувати Монастир боргами, хіба що з дуже поважних причин і лише за попереднім дозволом Вищого Настоятеля.

§ 3. Може надавати позики, роздавати милостині і дарунки лише на основі асигнувань, включених у бюджет, і в межах права на видатки, визначеного Генеральною капітулою.

544. - § 1. Ігумен Монастиря уникатиме, наскільки це буде можливим, майнових судових справ та вирішуватиме ці проблеми мирним шляхом.

§ 2. Якщо хтось інший порушив судову справу проти Монастиря і неможливо її вирішити мирним шляхом, тоді він повідомить про це Протоігумена.

§ 3. Не порушуватиме жодної судової справи без дозволу Протоігумена.

§ 4. Якщо зволікання із поданням судового позову виставляє Монастир на ризик можливої шкоди, він може подати його без дозволу Протоігумена, але повинен мати згоду своєї Ради.

545. - Щоб забезпечити успішне управління Монастирем, у якому є достатня кількість Ченців, Ігумен може призначити еклезіарха, бібліотекаря, архівіста, історіографа, відповідального за хворих, а також їхніх помічників, вибраних з-поміж Ченців, чітко визначаючи їхні обов'язки.

3. Рада Ігумена

546. - § 1. Рада Ігумена складається з чотирьох або двох Радників, які також називаються Радниками Монастиря³⁷⁶. Їхню

кількість визначає Провінційна капітула.

§ 2. Її обов'язки аналогічні до обов'язків Ради Протоігумена³⁷⁷.

547. - § 1. Якщо Радників Монастиря є чотири, тоді два Радники обов'язково повинні бути пресвітерами. Два інші, натомість, можуть бути братами, диякони або пресвітери.

§ 2. Коли Радників є два, то один з них обов'язково повинен бути пресвітером, а інший може бути братом, дияконом або пресвітером.

548. - Якщо до Монастиря приєднаний новіціят, Вчитель новиків завжди є Радником цього Монастиря, хіба що він виконує уряд Ігумена.

549. - Радників Настоятеля Монастиря призначає Протоігумен, порадившись із своєю Радою і вислухавши думку Настоятеля Монастиря.

550. - § 1. Зречення з уряду, подане Радником Монастиря, вступає в силу з моменту його прийняття Протоігуменом за згодою його Ради³⁷⁸.

§ 2. Радника Монастиря може усунути Протоігумен за згодою своєї Ради, на пропозицію Ігумена за згодою

його Ради, або Протоігумен за
одноголосною згодою своєї Ради,
вислухавши думку Ігумена³⁷⁹.

551. - § 1. Порядок першості
Радників зале-
жить від священичих свячень: спершу
йдуть
священики, потім диякони, а відтак
брати. Між
Радниками, що мають ті самі свячення,
першість
визначається роками чернечої професії
у Чині.

§ 2. Коли з будь-яких причин уряд
Радника Монастиря стає вакантним,
наступні Радники в черговому порядку
піднімаються на один ступінь,
враховуючи, однак, те, про що
говориться у § 1.

4. Намісник Резиденції або місійного Осідку

552. - Намісником Резиденції або
місійного Осідку правосильно може
бути призначений Чернець-священик з
довічною професією.

553. - § 1. В Осідках, які тимчасово
підпорядковані Протоархимандритові,
Намісника призначає
Протоархимандрит за згодою своєї
Ради.

§ 2. У всіх інших Осідках Чину Намісника призначає Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку дотичного Настоятеля Монастиря.

§ 3. Намісник підпорядковується Настоятелеві, вказаному в акті призначення.

554. - Намісник будь-якого Осідку в Чині може зректись уряду; зречення вступає в силу з моменту його прийняття безпосереднім Настоятелем³⁸⁰.

555. - Настоятель, який призначає Намісника будь-якого Осідку в Чині, визначає його обов'язки і права, відповідно до цього Статуту і до церковної дисципліни.

556. - Намісник Осідку Чину може бути також Радником Настоятеля, якому він підпорядкований згідно з нормами Статуту.

557. - Намісник Резиденції або місійного Осідку, що має таку кількість Ченців, яка вимагається для Монастиря, може діяти з повноваженнями Настоятеля Монастиря. Для цього він повинен отримати дозвіл від Настоятеля, якому підлягає Резиденція або місійний Осідок, попередньо отримавши згоду Протоархимандрита за згодою його Ради.

5. Адмонітор

558. - § 1. Найстарший за віком Головний Радник силою самого права є Адмонітором Протоархимандрита³⁸¹.

§ 2. Найстарший за віком Провінційний Радник-пресвітер силою самого права є Адмоні-тором Протоігумена.

§ 3. Найстарший за віком Чернець-пресвітер Монастиря є кандидатом на уряд Адмонітора Ігумена. Офіційне призначення він отримує від Протоігумена.

559. - § 1. Завданням Адмонітора є робити зауваження відповідному Настоятелю, з пошаною, попередньо порадившись з відповідними Радниками.

§ 2. Якщо пересторога буде безрезультатною, Адмонітор, за згодою відповідних Радників, повідомить про даний факт владу, яка, згідно з нормами Статуту, має право усунути Настоятеля³⁸².

560. - § 1. Стосовно зречення з уряду Адмонітора або його усунення слід дотримуватись правил, які стосуються зречення або усунення відповідних Радників.

§ 2. Адмонітор, який є одночасно Радником та який зрікається уряду Радника або його усувають із цього уряду, тим самим втрачає також уряд Адмонітора.

6. Вчитель новиків

561. - Вчителем новиків повинен бути зразковий Чернець-священик, який перебуває в нашому Чині не менше десяти років від чернечої професії, відзначається розсудливістю, любов'ю, побожністю, богословськими знаннями, добротою і вірним дотриманням обов'язків чернечого стану, а також ознайомлений з основами педагогіки та психології³⁸³.

562. - Вчителя новиків призначає Протоігумен за згодою своєї Ради і потверджує Протоархимандрит³⁸⁴.

563. - § 1. Згідно з нормами Статуту Вчитель новиків може бути Провінційним Радником.

³⁸⁰ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

³⁸¹ Див. ШПр. 27.

§ 2. Якщо Новіціят підпорядкований Монастиреві, Вчитель новиків, навіть якщо є Провінційним Радником, буде Настоятелем або принаймні Радником Монастиря згідно з нормами Статуту.

§ 3. Коли Вчитель новиків є Настоятелем, у Монастирі обов'язково повинен бути Економ для виконання економічних та адміністративних обов'язків.

564. - Вчителеві новиків підпорядковуються як вихованці вступного курсу до василіянського чернечого життя, так і новики. Зважаючи на особливості свого завдання, він не може відлучатися з новіціату, хіба з поважної причини.

565. - Завданням Вчителя новиків є передати вихованцям вступного курсу і новикам основи євангельського вдосконалення, розсудливо і з лагідністю допомагати їм у зростанні в чеснотах, у духовності та вірному зберіганні чернечої дисципліни, виправляти їхні недоліки, заохочувати їх до витривалості у їхній ревності.

566. - § 1. Вчитель новиків виявлятиме євангельську щирість і доброту та допомагатиме вихованцям вступного курсу і новикам розвивати послух, щирість і довіру до Настоятелів.

§ 2. З цією метою часто, не менше двох разів на місяць, проводитиме розмови з кожним із них і перевірятиме, чи кожний із них насправді вправ'яється у зберіганні внутрішньої рівноваги духа, чи має труднощі у виправленні власних недоліків, чи любить спільнотне життя, чи старанно виконує духовні справи, чи дотримується новіціятського порядку, чи присвячує себе молитві і з яким результатом. Цікавитиметься всім, що могло б допомогти краще його пізнати, і таким чином стати провідником, відповідним до його потреб.

³⁸³ Пор. ККСЦ, кан. 524, § 1.

³⁸⁴ Пор. ККСЦ, кан. 524, § 1.

§ 3. Дбатиме, щоб новик отримав відповідне формування особистості та щоб відповідно, позитивно і розсудливо був поінформований про почуттєве життя так, щоб знав не тільки про красу і велич посвяченої Богові невинності, але також про обов'язки та гідність християнського подружжя.

567. - § 1. Якщо кількість вихованців вступного курсу і новиків або інша слушна причина цього вимагатиме, Протоігумен, на прохання Вчителя новиків, призначає йому Помічника (Соція). Протоігумен порадиться з Вчителем новиків щодо кандидата, найбільш придатного для цього завдання.

§ 2. Помічник Вчителя новиків повинен бути Ченцем-священиком³⁸⁵, з якостями та здібностями, аналогічними до тих, які вимагаються для Вчителя новиків.

§ 3. Помічник Вчителя новиків залежить від Вчителя в усьому, що стосується провадження но-віціяту, заступає його у випадку відсутності і виконує обов'язки, які йому доручає Вчитель новиків.

568. - § 1. Помічника Вчителя новиків призначає Протоігумен за згодою своєї Ради, на позицію Вчителя новиків.

§ 2. Звільняє Помічника від його обов'язків Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку Вчителя новиків.

§ 3. Вчитель новиків може запропонувати, в письмовій формі, звільнити Помічника, виразно вказуючи причини пропозиції. Протоігумен за згодою своєї Ради приймає рішення щодо можливого звільнення.

7. Ректор Осідку студій та його Рада

³⁸³ Пор. ККСЦ, кан. 524, § 1.

³⁸⁴ Пор. ККСЦ, кан. 524, § 1.

569. - Ректором Осідку студій повинен бути Чернець-священик; його призначає Протоігумен за згодою своєї Ради і потверджує Протоархи-мандрит за згодою своєї Ради.

570. - § 1. Зречення з уряду, подане Ректором Осідку студій, приймає Протоархимандрит за згодою своєї Ради³⁸⁶.

§ 2. Ректора може усунути Протоархимандрит за згодою своєї Ради, на пропозицію Протоігумена за згодою його Ради, або Протоархимандрит за одноголосною згодою своєї Ради, вислухавши думку компетентного Протоігумена³⁸⁷.

571. - Якщо Осідок студій залежить від Монастиря, тоді Ректор може бути одночасно Настоятелем Монастиря.

572. - Ректором повинен бути Чернець, зразковий у чеснотах, чернечому дусі та вірності вченню Церкви; повинен відзначатися адміністративними і керівницькими здібностями і відповідною академічною підготовкою, а, крім того, в минулому виявив належне розуміння важливості студій.

573. - § 1. Ректор забезпечує управління Осідку студій згідно з нормами Статуту і Правильника; забезпечує загальне дотримання Статуту, Правильника і планів формування з боку викладачів, студентів та іншого персоналу Осідку; координує діяльність усіх функцій Осідку студій³⁸⁸.

§ 2. Ректор негайно вживатиме заходів щодо тих, які не виконують його розпоряджень або виявляють занедбання у виконанні своїх обов'язків.

§ 3. Ректор не може відлучатися з Осідку студій без поважної причини.

³⁸³ Пор. ККСЦ, кан. 524, § 1.

³⁸⁴ Пор. ККСЦ, кан. 524, § 1.

574. - § 1. Ректор повинен щороку висилати Протоігумену характеристику кожного Ченця-студента і звіт про стан Осідку студій³⁸⁹.

§ 2. Складаючи характеристики студентів, Ректор не може запитувати думки Духівників або Сповідників³⁹⁰.

575. - Ректор має двох Радників, яких призначає Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку Ректора.

Постійний Духівник Осідку студій.

та С гудій

Постійні

сповідники Новіціату

576. - § 1. Постійний Духівник Осідку студій має велику відповідальність забезпечувати духовний провід і формування студентів за допомогою розважань, особистих бесід, сповідей та візитів інших Духівників.

§ 2. Духівником повинен бути Чернець-священник, досвідчений в аскетизмі, психології і педагогіці та повинен відзначатися духом розпізнавання, любові, милосердя і відданості Чину.

§ 3. Духівником не може бути Ректор³⁹¹ чи особа, яка здійснює адміністративну і керівну діяльність в Осідку студій.

577. - Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку Ректора, призначає постійного Духівника і постійних сповідників для Осідку студій.

³⁸⁹ Пор. ККСЦ, кан. 356, § 1.

³⁹⁰ Пор. ККСЦ, кан. 339, § 3.
Пор. ККСЦ, кан. 339, § 1.

578. - Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку Вчителя новиків, призначає постійних сповідників для новіціату.

³⁸⁷ Пор. ККСЦ, кан. 974.

³⁸⁸ Див. ККСЦ, кан. 338, § 2.

9. Керівник студій і Викладачі

579. - Керівником студій повинен бути Чернець-священик, якого призначає Протоігумен за згодою своєї Ради, попередньо порадившись з Ректором.

580. - Якщо Провінція не має власного Осідку студій, Керівник студій безпосередньо підпорядковується Протоігумену.

581. - Керівник студій допомагає Протоігумену в адміністративному управлінні студіями, зокрема:

1. приготує навчальні програми для кожного студента та оновлює їх при потребі;

2. допомагає студентам у виборі факультативних курсів;

3. шукає можливості для навчання студентів Провінції в Осідках студій інших Провінцій, семінаріях та університетах своєї та інших Провінцій, а також у римських інститутах;

4. дбає про місце проживання студентів, які відвідують семінарії та університети.

582. - Якщо Провінція має у своєму розпорядженні власний Осідок студій, Керівник підпорядковується Ректору.

583. - Керівник студій, підпорядкований Ректору, окрім вищевказаних обов'язків, здійснює контроль над викладачами Осідку, зокрема забезпечує, щоб вони:

1. належно виконували свої обов'язки;

2. діяли узгоджено для забезпечення повного викладу філософських і богословських наук;

3. дотримувались доктрини і вчення Церкви, а також традиції;

4. постійно збагачували та поглиблювали свої знання у дисциплінах, які викладають.

584. - Викладацький склад повинен бути відповідним до кількості студентів, дисциплін та рівня студій. Викладачі повинні відзначатися релігійним духом та вірністю Вчительському Уряду Церкви і Чинові; задовольняти вимоги, передбачені місцевим законодавством щодо дисциплін і рівня викладання, яке вони здійснюють.

585. - § 1. По можливості, викладачами будуть Ченці-василіяни; проте, можуть бути також Ченці інших чернечих Інститутів, єпархіяльні священнослужителі, а також миряни-католики, які відзначаються педагогічними здібностями і зразковою поведінкою.

§ 2. Викладачів призначає Ректор за погодженням із своєю Радою та затвердженням Протоігумена.

586. - У виняткових обставинах можуть бути призначені також викладачі з інших конфесій, однак, кожне з таких призначень повинно бути затверджене Ректором за порадою його Ради та попереднім затвердженням Протоігумена за згодою його Ради.

587. - Викладачі дотримуватимуться програми священничого формування, не впроваджуючи в неї змін, та слідуватимуть вказівкам Керівника студій стосовно управління Осідком студій та викладацької діяльності²⁰.

588. - Керівник студій і Викладачі повинні відповідати вимогам, приписаним місцевими нормами для виконання рівнозначних функцій у державних закладах.

²⁰ Пор. ККСЦ, кан. 351. Див. також *Конституції ЧСВВ -2002*, 64, § 2.

10. Економ

589. - Економом повинен бути Чернець з довічною професією, здатний до виконання цього обов'язку.

590. - § 1. Економом може бути також, згідно з нормами Статуту, Радник Протоархимандрита, Протоігумена, Настоятеля Монастиря чи Ректора Осідку студій.

§ 2. Згідно з нормами Статуту Економ може бути одночасно Провінційним Секретарем або Секретарем Монастиря чи Осідку студій.

591. - § 1. Протоархимандрит, Протоігумен, Вчитель новиків і Ректор Осідку студій не можуть виконувати обов'язків Економа. Настоятель Монастиря може їх виконувати, але тільки в особливих випадках ²¹ та за уповноваженням Протоігумена за згодою його Ради.

§ 2. Родич Настоятеля, до четвертого ступеня кровного споріднення або до другого ступеня посячення включно, не може бути призначений Економом, залежним від даного Настоятеля²².

592. - Економ безпосередньо підпорядковується Настоятелеві і діє від його імені і за нього²³.

593. - Кожний Економ повинен виконувати свій уряд із старанністю доброго батька родини, усвідомлюючи обіт убожества²⁴.

²¹ Пор. ККСЦ, кан. 516, § 2.

²² Див. ККСЦ, кан. 263, § 3.

²³ Пор. ККСЦ, кан. 516, § 1.

²⁴ Пор. ККСЦ, кан. 1028, § 1.

594. - До обов'язків Економа належить: набувати майно та послуги, вирішувати адміністративні, бухгалтерські і податкові справи, надавати Настоятелю допомогу в рішеннях економічного характеру.

595. - Економ бере участь у засіданнях відповідної Ради, коли обговорюються економічні питання і коли Настоятель вважатиме це доцільним, але, в кожному випадку, завжди і тільки з дорадчим голосом, хіба що він сам є Радником.

596. - У виконанні своїх обов'язків Економ повинен строго дотримуватись приписів про економічне управління, які подані в частині VI, розд. III.

597. - Економ може приймати дарунки від жертводавців, але повинен їм пояснити, що все це буде призначене на потреби Монастиря і повинно бути безпосередньо передане Настоятелю.

598. - § 1. Влада, яка призначає Економа, може призначити йому помічника.

§ 2. Помічником Економа повинен бути Чернець з довічною професією; він підпорядковується Економові в усьому, що стосується виконуваних обов'язків, заступає його у випадку відсутності і виконує завдання, які той йому доручає.

а) Головний Економ

599. - § 1. Головного Економа призначає Протоархимандрит за згодою своєї Ради³⁹⁷.

§ 2. Як Економ він безпосередньо підпорядкований Протоархимандриту.

600. - Він діє як на рівні Економа Головного осідку, так і на рівні координатора бухгалтерського обліку Чину.

601. - Завдання Головного Економа визначає відповідна посадова інструкція, додана до Правильника Головного осідку.

б) Провінційний Економ

602. - § 1. Провінційного Економа призначає Протоігумен за згодою своєї Ради і підтверджує Протоархимандрит за згодою своєї Ради.

§ 2. Як Економ він безпосередньо підпорядкований Протоігумену.

603. - Провінційний Економ діє як на рівні Економа Провінційного осідку, так і на рівні економічного координування Чернечих осідків Провінції.

604. - Завдання Провінційного Економа визначає відповідна посадова інструкція, додана до Провінційного правильника.

в) Економ Монастиря

605. - § 1. Економа Монастиря призначає Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку Настоятеля Монастиря.

§ 2. Як Економ він безпосередньо підпорядкований Настоятелеві Монастиря.

606. - Економ Монастиря виконує адміністративні та управлінські завдання, які належать до компетенції Монастиря, а також Резиденцій, місійних Осідків, Новіціату та інших структур, приєднаних або залежних від цього Монастиря.

607. - Завдання та обов'язки Економа Монастиря визначає відповідна посадова інструкція, додана до Правильника Монастиря, яку встановлює Протоігумен за згодою своєї Ради, попередньо порадившись із Настоятелем Монастиря.

г) Економ Осідку студій

608. - § 1. Економа призначає Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку Ректора Осідку студій.

§ 2. Як Економ він безпосередньо підпорядкований Ректору.

609. - Економ виконує адміністративні та управлінські завдання, які належать до компетенції Осідку студій.

610. - Завдання та обов'язки Економа студійного Осідку визначає відповідна посадова інструкція, додана до Правильника цього Осідку.

11. Секретар

611. - Секретар виконує своє служіння від імені безпосереднього Настоятеля у всьому, що стосується організації і функціонування Головної Управи, Провінційної Управи чи Монастиря, а саме:

1. кореспонденції;
2. протоколів засідань Ради Настоятеля та інших формальних засідань;
3. ведення документації церковного, адміністративного, канцелярського та судового характеру;
4. ведення літопису і реєстраційних книг Чернечого осідку;
5. архіву, бібліотеки тощо.

612. - § 1. Відповідно до вимог Осідку і кількості осіб, Настоятель може доручити іншим Ченцям деякі обов'язки Секретаря.

§ 2. Сам Настоятель може виконувати деякі обов'язки Секретаря.

§ 3. Обов'язки Секретаря можуть поєднуватися з обов'язками Економа згідно з нормами Статуту, за винятком Головного Економа і Головного Секретаря.

а) Головний Секретар

613. - § 1. Головним Секретарем повинен бути Чернець з довічною професією.

§ 2. Головного Секретаря призначає Прото-архимандрит за згодою своєї Ради.

§ 3. Він проживає в Головному осідку Чину.

614. - Головний Секретар у виконанні своїх обов'язків підпорядковується виключно Прото-архимандритові.

615. - Як Секретар він не має права голосу під час засідань Ради Протоархимандрита. Протоархимандрит може запитати його думку, коли вважатиме це слушним.

616. - Головний Секретар є нотарем Головної Управи.

617. - § 1. Завданнями Головного Секретаря є:

1. виконувати доручені Протоархимандритом обов'язки й завдання у справах секретаріату;

2. складати протоколи засідань Протоархи-мандрита з його Радою і всіх інших офіційних засідань Головної Управи; подавати протоколи на підпис Протоархимандрита, після чого їх завіряти; у випадку періодичних засідань на їх початку зачитувати протокол попереднього засідання;

3. провадити канцелярію Головної Управи згідно з нормами, встановленими Протоархи-мандритом;

4. редагувати листи, циркуляри і документи, які впливають з актів Головної Управи і розпоряджень Протоархимандрита;

5. протоколювати кореспонденцію
Протоархимандрита і Головної Управи;

6. вести головний архів і провадити літопис
Монастиря;

7. підготовляти річні статистичні дані і Каталог
Чину до зазначеного часу й у відповідній формі, не
пізніше кінця першого кварталу, на основі даних,
поданих Провінційними Секретарями, станом на
останній день попереднього року.

§ 2. Коли уряд Протоархимандрита стає ва-
кантним або Протоархимандрит зазнає перешкоди у
виконванні своєї діяльності, Секретар повинен
якнайшвидше передати документи і реєстри, як
паперові, так і електронні, тому, хто законно вступає
на уряд.

618. - Завдання Головного Секретаря визначає
відповідна посадова інструкція, додана до
Правильника Головного осідку.

619. - Головний Секретар може мати помічника,
яким повинен бути Чернець з довічною професією,
призначений Протоархимандритом за порадою своєї
Ради.

б) Провінційний Секретар

620. - § 1. Провінційним Секретарем пови-
нен бути Чернець з довічною професією.

§ 2. Його призначає Протоігумен за згодою своєї
Ради і повідомляє Протоархимандрита про це
призначення.

§ 3. Він проживає у Провінційному осідку.

621. - Провінційний Секретар підпорядковується
виключно Протоігуменові.

622. - Як Секретар він не має права голосу. Однак, Протоігумен може запитати його думку, коли вважатиме це слушним.

623. - Провінційний Секретар є також нота-рем Провінційної Управи.

624. - § 1. Завдання Провінційного Секретаря є аналогічними до завдань Головного Секретаря.

§ 2. Крім того, його особливим завданням є повідомляти про смерть Ченця, який належав до Провінції, Протоархимандриту, родичам, усім Протоігуменам, усім Ченцям Провінції та іншим зацікавленим особам, а також церковній та чернечій владі сусідніх Провінцій.

§ 3 Аналогічно, його завданням є повідомляти про смерть Ченця, який належав до іншої Провінції, усім Ченцям власної Провінції.

625. - Завдання Провінційного Секретаря детально викладені у відповідній посадовій інструкції, доданий до Правильника Провінційного осідку.

626. - Протоігумен, порадившись із своєю Радою, може призначити помічником Провінційного Секретаря Ченця з довічними обітами.

в) Секретар Монастиря

627. - Секретарем Монастиря повинен бути Чернець з довічною професією.

628. - Його призначає, якщо це необхідно, Настоятель Монастиря, порадившись із своєю Радою і попередньо повідомивши про це Протоігумена.

629. - Секретар Монастиря виконує обов'язки, визначені Настоятелем.

г) Секретар Осідку студії

630. - § 1. Секретарем Осідку студій повинен бути Чернець з довічною професією.

§ 2. Його призначає Протоігумен, порадившись із своєю Радою і вислухавши думку Ректора, попередньо повідомивши про це Протоархи-мандрита.

631. - Завдання й обов'язки Секретаря Осідку студій визначає відповідна посадова інструкція, додана до Правильника цього Осідку.

12. Інші служіння у Монастирі

632. - § 1. У будь-якому Осідку Чину можуть бути доручені також інші завдання, відповідно до обставин та потреб. Призначення надає Настоятель Осідку за згодою своєї Ради, попередньо повідомивши про це безпосередню владу. Ченці виконують своє служіння під владою Настоятеля, який їх призначив, і на основі уповноважень, наданих Настоятелем. Їхні завдання описує Правильник даного Осідку.

§ 2. Еклезіарх дбає про церкву і про все, що стосується літургійних відправ, та веде церковні реєстраційні книги, коли це потрібно.

§ 3. Історіограф-архівіст веде літопис Монастиря і Книгу померлих Ченців; зберігає та архівує документи історичної цінності.

§ 4. Бібліотекар дбає про бібліотеку Монастиря. Протоігумен асигнує кошти для бібліотеки.

633. - Щодо осіб, які не належать до Чину, необхідно чітко дотримуватись також норм цивільного права у даній справі.

ЧАСТИНА V

ТЕРИТОРІАЛЬНА СТРУКТУРА ЧИНУ

РОЗДІЛ І ЮРИДИЧНЕ ОКРЕСЛЕННЯ

634. - § 1. Василянський Чин Святого Йосафата є церковною юридичною особою²⁵ з усіма кано́нічними наслідками і має Головний осідок у Римі.

§ 2. Територіальна структура Чину складається з Головного осідку і різних Провінцій²⁶; Провінції - із Чернечих осідків. Чернечі осідки можуть бути: Монастирями, Резиденціями, місійними Осідками, Осідком новіціату та Осідком студій.

§ 3. Головний осідок, Провінції і законно засновані Чернечі осідки силою самого права є церковними юридичними особами, наділеними необхідними реквізитами для здійснення своєї діяльності²⁷.

635. - Юридичне представництво з усіма канонічними наслідками належить до Вищих Настоятелів:

²⁵ Пор. ККСЦ, кан. 423.

²⁶ Пор. ККСЦ, кан. 418.

²⁷ Пор. ККСЦ, кан. 423.

1. Протоархимандрит представляє Чин; крім цього, представляє Чернечі осідки, які тимчасово підпорядковуються його безпосередній владі, згідно з нормами Статуту;

2. Протоігумен представляє Провінцію, а також Чернечі осідки, які територіально знаходяться поза Провінцією, але підпорядковуються його владі, згідно з нормами Статуту.

Ніхто не може виступати або діяти від імені цих юридичних осіб, навіть місцевий єпархіяльний Єпископ, хіба що йому це доручено законним способом.

636. - Головний осідок, Провінції та окремі Чернечі осідки, визнані державою, є також юридичними особами з усіма цивільними наслідками, кожна з яких підпорядкована місцевому законодавству.

РОЗДІЛ II

ПРОВІНЦІЇ

637. - § 1. Чин складається з Провінцій⁴⁰¹, кожна з яких підпорядкована владі Протоігумена.

§ 2. Мета Провінції - зберігати культурні і літургійні особливості Церков свого права в рамках чернечої єдності Чину. Такий устрій дозволяє сьогодні Чинові пристосуватися до державних і адміністративних поділів територій, в межах яких він здійснює свою діяльність.

638. - § 1. Згідно з нормами загального церковного права межі Провінції відповідають межах Держави або областям Держави.

§ 2. Статут, у свою чергу, визначає мінімальну кількість Ченців і Монастирів, необхідну для офіційного створення Провінції.

§ 3. Василіяни також присутні в деяких Державах, у яких їхня кількість не достатня для заснування Провінції згідно з нормами Статуту. Отож, існують Чернечі осідки, які територіально не належать до жодної Провінції. У цих випадках Протоархимандрит визначає згідно з нормами Статуту, котрий Протоігумен є Настоятелем для Осідків у кожній з цих Держав.

639. - Провінція може називатись Архиман-дрією за затвердженням Протоархимандрита і за згодою його Ради. У такому випадку Протоігумен буде називатись Архимандритом, зберігаючи ті самі права і обов'язки.

640. - Провінція має власний Правильник, виданий Провінційною капітулою і затверджений Протоархимандритом за згодою його Ради, відповідно до цього Статуту.

641. - Для заснування Провінції необхідно, щоб у межах території Держави або області було не менше трьох спільнот Чину, серед яких принаймні дві були Монастирями, і щоб ці три спільноти налічували загалом не менше п'ятнадцяти Ченців з довічною професією, серед яких принаймні десять священників.

642. - Заснування Провінції, об'єднання вже існуючих Провінцій або встановлення інших меж Провінцій належить до Генеральної капітули або Протоархимандрита за одноголосною згодою його Ради, після консультації із зацікавленими Протоігуменами з їхніми Радами, і здійснюється шляхом видання Декрету²⁸.

²⁸ Пор. ККСЦ, кан. 508, § 2.

643. - Провінція, яка протягом десятирічного безперервного періоду налічувала тільки дві спільноти і в загальному менше як п'ять Ченців з довічною професією, серед яких менше ніж три священники, втрачає статус Провінції. Новий статус цих спільнот визначить Протоархимандрит за згодою його Ради.

644. - Рішення про скасування Провінції належить до Генеральної капітули або, у разі нагальної потреби, до Протоархимандрита за одноголосною згодою його Ради ²⁹. Для правосильності скасування необхідна також згода Апостольського Престолу ³⁰. Про скасування Провінції потрібно повідомити дотичних єпархіальних Єпископів.

645. - Генеральна капітула або, у разі нагальної потреби, Протоархимандрит за згодою своєї Ради вирішує про призначення майна скасованої Провінції або Провінції, яка залишилась без Ченців, з дотриманням справедливості і волі жертводавців³¹.

РОЗДІЛ III

ЧЕРНЕЧІ ОСІДКИ

646. - Заснування, зміна призначення, скасування та устрій Чернечих осідків регулюються загальним церковним законодавством, місцевим цивільним законодавством, Статутом і Правильником Провінції.

1. Головний осідок

²⁹ Пор. ККСЦ, сап 508.

³⁰ Пор. ККСЦ, кан. 928, 3°.

³¹ Пор. ККСЦ, канн. 508, § 3 і 926, § 1.

647. - § 1. Монастир у Римі, названий у цьому Статуті Головним осідком, є Осідком Головної Управи, а також церковною і цивільною юридичною адресою Чину. Головна Управа Василіянського Чину Святого Йосафата визнана Італійською Державою як Церковна організація і зареєстрована як юридична особа³².

§ 2. Головний осідок не належить до жодної з Провінцій; ним управляє Протоархимандрит, з безпосередньою допомогою свого Намісника для Головного осідку; має власний Правильник, встановлений Протоархимандритом за згодою його Ради.

648. - Власні прибутки Головного осідку становлять тільки незначний внесок для покриття його потреб. Тому утримання Головного осідку в основному залежить від внесків Провінцій³³.

³² Королівський декрет н. 1722 з 21 серпня 1937. Записаний у реєстрі Юридичних Осіб і зберігається у Римській Префектурі - Територіальне Урядове Управління, під номером 523/87.

³³ Пор. Конституції ЧСВВ - 1954, прав. 442, § 3.

649. - § 1. Головний осідок підпорядковується безпосередньо Протоархимандритові.

§ 2. Організаційне управління доручається Наміснику Головного осідку.

§ 3. Протоархимандрит, попередньо порадившись зі своєю Радою, призначає Намісника для Головного осідку.

2. Провінційний осідок

650. - Монастирем чи Резиденцією, у яких розміщена Управа Провінції і які у цьому Статуті називаються Провінційним осідком, управляє Протоігумен особисто або через Намісника Провінційного осідку.

651. - Усі Чернечі осідки Провінції робитимуть внески на утримання Провінційного осідку.

652. - § 1. Провінційний осідок підпорядковується безпосередньо Протоігуменові.

§ 2. Організаційне управління доручається Наміснику Провінційного осідку.

§ 3. Протоігумен, попередньо порадившись зі своєю Радою, призначає Намісника Провінційного осідку.

3. Спільні правила для інших Чернечих осідків

653. - Чернечий осідок може бути підпорядкований як Протоігуменові, так і Настоятелю Монастиря, до якого приєднано Осідок.

654. - Ченці Осідку згідно із Статутом беруть участь у Малій капітулі Провінційного осідку чи, відповідно, Монастиря.

655. - Рішення про заснування Осідку належить або до Провінційної капітули за затвердженням

Протоархимандрита за згодою його Ради, або до Протоігумена за згодою його Ради і затвердженням Протоархимандрита за згодою його Ради.

656. - Щоб правосильно заснувати Чернечий осідок, вимагається письмовий дозвіл компетентного єпархіального Єпископа⁴⁰⁸.

657. - Дозвіл єпархіального Єпископа на заснування Чернечого осідку, згідно з нормами загального церковного права, надає право мати при ньому церкву та священнодіяти у ній, зважаючи, однак, на застереження, законно вміщені у дозволі⁴⁰⁹.

658. - § 1. Пропозиція щодо заснування Осідку повинна містити розроблений і задокументований проект, відповідно до вимог Провінційного Правильника.

§ 2. Крім того, вона повинна містити кошторис витрат та відповідний план фінансування, які приготує Економ.

659. - Усі акти стосовно заснування і зміни призначення Осідку повинні бути складені у письмовій формі; їх оригінали повинні зберігатися в архіві Монастиря, якому підпорядкований Осідок, а копії надіслані до Провінційного та Головного осідків.

660. - Якщо Осідок розташований або має бути заснований у місцевості, яка територіально не належить до жодної Провінції, Протоархимандрит за згодою своєї Ради визначає, якому Протоігумену підпорядковуватиметься даний Осідок, і цей Протоігумен подбає про його заснування.

661. - Протоігумен згідно з нормами Статуту призначає на уряди в Осідку, переводить Ченців з одного Осідку Провінції в інший, розпоряджається

⁴⁰⁸ Пор. ККСЦ, кан. 509, § 1.

⁴⁰⁹ Пор. ККСЦ, кан. 437, § 1 <=■ кан. 509, § 2.

переміщенням речей з одного Осідку Провінції в інший.

662. - § 1. У надзвичайно особливих обставинах Чернечий осідок може бути безпосередньо підпорядкований Головному Настоятелю. Для цього Протоархимандритові потрібно одноголосної згоди своєї Ради. Проте, якщо йдеться про Осідок, який знаходиться в межах території однієї з Провінцій, і зміна підлеглості не була пропозицією Протоігумена, Протоархимандрит повинен попередньо вислухати думку компетентного Протоігумена та його Ради. Однак, таке підпорядкування повинно бути якнайменш тривалим, не довше як до найближчої Генеральної капітули.

§ 2. У цьому випадку Протоархимандрит заміняє Протоігумена в усіх обов'язках, які належать до компетенції Протоігумена.

663. - Настоятель, якому безпосередньо підпорядковується Осідок, має обов'язок пильнувати, щоб Ченці у ньому дотримувалися чернечої дисципліни, а коли б її забракло, то рішуче її відновлювати.

664. - Провінційний Економ та Економ Монастиря, кожний відповідно до своєї компетенції, складають кошториси витрат на утримання кожного окремого Осідку та періодично їх оновлюють.

665. - Щоб змінити призначення Чернечого осідку, наприклад, з Монастиря на лікарню або школу, вимагаються ті самі формальності, що й для його заснування, хіба що зміна стосується тільки внутрішньої організації або чернечої дисципліни Осідку³⁴.

666. - § 1. Рішення про скасування Осідку належить до Протоархимандрита за згодою його Ради, на прохання Протоігумена за одноголосною згодою його Ради.

§ 2. У виняткових обставинах Протоархимандрит може скасувати Осідок лише порадившись із Протоігуменом та його Радою; однак, у цьому випадку Протоархимандрит повинен мати одноголосну згоду своєї Ради.

667. - Для правосильного скасування Чернечого осідку потрібно також попередньо порадитися з єпархіальним Єпископом.

668. - Щодо закриття церкви, приєднаної до Осідку, діють відповідні норми загального права.

669. - Та ж сама влада, яка заснувала Осідок, вирішує, за дозволом Протоархимандрита за згодою його Ради, про призначення майна скасованого Осідку, дотримуючись справедливості та волі жертводавців.

670. - § 1. Оригінал акту скасування Осідку зберігається в архіві Монастиря, якому був підпорядкований Осідок, одна копія - в архіві Провінційної Управи, інша копія - в архіві Головної Управи.

§ 2. Оригінал акту про скасування Монастиря зберігається в архіві Провінційної Управи, а копія - в архіві Головної Управи.

671. - Архів передається до Осідку, до якого належав скасований Осідок.

4. Монастир

672. - Монастир є серцем василіянського життя. Монастиреві можуть бути підпорядковані Новіціят, Резиденції, місійні Осідки, а також інші

⁴⁰⁸ Пор. ККСЦ, кан. 509, § 1.

⁴⁰⁹ Пор. ККСЦ, кан. 437, § 1 <=■ кан. 509, § 2.

відокремлені структури, які виконують діяльність апостоляту, навчання і надання допомоги.

673. - Монастир є Осідком спільноти, яка складається принаймні із шести Ченців з довічною професією, з яких принаймні чотири є священиками.

674. - § 1. Монастир підпорядковується Протоігумену.

§ 2. Монастирем управляє Ігумен.

675. - Монастир потрібно засновувати у таких місцях, де передбачається, що Ченці зможуть виконувати служіння згідно із своїм покликанням та особливостями Чину, і де обставини забезпечуватимуть фінансову самостійність Монастиря.

676. - § 1. Монастир, у якому протягом шести років без перерви проживало менше ніж чотири Ченці, зберігає юридичний статус Монастиря, але матиме тільки права Резиденції.

§ 2. В особливому випадку, коли йдеться про історичний Монастир, тобто такий, що існує більше сорока років, він зберігає прерогативи Монастиря також і тоді, коли кількість його Ченців залишається меншою від приписаної Статутом.

5. Резиденція

677. - Для заснування Резиденції потрібно принаймні три Ченці з довічною професією, з яких принаймні два священики.

678. - § 1. Резиденція може підпорядковуватись як Ігумену, так і Протоігумену.

§ 2. Резиденцією управляє Намісник Ігумена чи, відповідно, Протоігумена.

679. - Резиденція може існувати навіть у складі двох Ченців з довічною професією, з яких принаймні один священик.

680. - Якщо Резиденція досягне відповідної кількості Ченців, виконуються формальності для піднесення її до статусу Монастиря.

681. - Якщо протягом шести років без перерви до Резиденції належав тільки один Чернець або жоден, потрібно виконати формальності для її скасування.

6. Місійний Осідок

682. - Місійний Осідок засновується в особливих обставинах для виконання своєрідних душпастирських завдань.

683. - § 1. Місійний Осідок може підпорядковуватись як Ігумену, так і Протоігумену.

§ 2. Місійним Осідком управляє Намісник Ігумена чи, відповідно, Протоігумена.

684. - Для заснування і діяльності місійного Осідку необхідно принаймні двох Ченців з довічною професією, з яких принаймні один священик.

685. - Якщо кількість Ченців досягає рівня, який вимагається Статутом, потрібно виконати формальності для піднесення місійного Осідку до статусу Резиденції або Монастиря.

686. - Якщо до місійного Осідку протягом шести років без перерви належав тільки один Чернець або жоден, потрібно виконати формальності для його скасування.

7. Осідок новіціату

⁴⁰⁸ Пор. ККСЦ, кан. 509, § 1.

⁴⁰⁹ Пор. ККСЦ, кан. 437, § 1 <=■ кан. 509, § 2.

687. - § 1. В Осідку новіціату діє вступний курс до василіянського чернечого життя та новіціят.

§ 2. Кожна Провінція повинна мати новіціят.

688. - Осідок новіціату підпорядковується Ігумену або безпосередньо Протоігумену.

689. - Приміщення, призначені для діяльності новіціату, повинні бути відокремлені від приміщень, призначених для вступного курсу до василіянського чернечого життя та іншої діяльності Осідку.

690. - § 1. До проводу новіціату входять Вчитель новиків, його Помічник і постійні Сповідники.

§ 2. За дозволом Вчителя також інші священники можуть виконувати обов'язки духівника і сповідника в новіціяті.

§ 3. Однак, новик має право сповідатись також у священників з-поза новіціату, з дотриманням чернечої дисципліни.

8. Осідок студій

691. - § 1. Бажано, щоб кожна Провінція мала власний Осідок студій³⁵.

§ 2. Заснування Осідку студій можна розпочати лише тоді, коли ствердиться, що Провінція має у своєму розпорядженні відповідні людські та фінансові ресурси для заснування і дієздатності Осідку, з викладачами високого рівня, приміщеннями, пристосованими для викладацької діяльності, а також помешканнями для викладачів і студентів.

³⁵ Див. ККСЦ, кан. 471, § 1 <=■ кан. 536, § 1 і пор. ККСЦ, кан. 536, §2.

§ 3. Якщо Провінція не має достатніх засобів для заснування власного Осідку студій, дві або й більше Провінцій можуть заснувати спільний Осідок.

692. - Осідок студій підпорядковується Ігумену або безпосередньо Протоігумену.

693. - § 1. Персонал Осідку включає Ректора і двох його Радників, Керівника студій, постійного Духівника, яким не може бути Ректор³⁶, постійних Сповідників, Викладачів, Економа і Секретаря³⁷.

§ 2. За дозволом Ректора також інші священники можуть виконувати обов'язки духівника і сповідника в межах Осідку студій.

§ 3. Однак, студент має право сповідатись також у священників з-поза Осідку, з дотриманням чернечої дисципліни.

694. - § 1. Осідок студій має власний Правильник і власну програму священничих студій³⁸.

§ 2. Правильник і навчальну програму, а також можливі зміни до них, приготує Ректор Осідку студій, затверджує Протоігумен за згодою своєї Ради і потверджує Протоархимандрит³⁹.

695. - § 1. Кожний Осідок студій повинен бути офіційно зареєстрований як навчальний заклад, з усіма цивільними наслідками.

§ 2. Його назву визначає Протоігумен за згодою своєї Ради.

§ 3. Осідок студій розташовується, по можливості, поблизу одного з католицьких університетів; більше

³⁶ Пор. ККСЦ, кан. 339, § 1.

³⁷ Див. ККСЦ, кан. 338, § 1.

³⁸ Див. ККСЦ, кан. 330 <=■ кан. 536, § 2 і кан. 337, §§ 1 і 2.

³⁹ Пор. ККСЦ, кан. 337, § 3.

⁴⁰⁸ Пор. ККСЦ, кан. 509, § 1.

⁴⁰⁹ Пор. ККСЦ, кан. 437, § 1 <=■ кан. 509, § 2.

того, бажано, щоб Осідок став філією цього університету.

§ 4. Осідок повинен мати у своєму розпорядженні відповідні приміщення, як для викладачів, так і для студентів, по можливості, окремі кімнати для кожного, аудиторії, відпочинкові зали, читальний зал, відповідну бібліотеку, а також матеріали та оснащення для навчальної діяльності.

§ 5. Приміщення Осідку студій повинні бути прикрашені релігійними і мистецькими творами, приналежними нашому Чину, Церкві і даній Державі.

§ 6. Церква повинна бути дбайливо оздоблена за вимогами візантійської традиції і мати окремий вхід для мирян з-поза Осідку студій.

9. Інші василіянські структури

696. - Провінція може створювати власні структури для діяльності апостоляту й благодійництва, наприклад, притулки та школи; вони можуть бути розташовані в Чернечому осідку або окремо.

697. - Для заснування школи, притулку або іншої структури, відокремленої від Чернечого осідку, для кожної вимагається окрема письмова згода компетентного Єпископа; згода включає в себе дозвіл мати церкву при даній структурі⁴⁰.

ЧАСТИНА VI

АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

РОЗДІЛ I

АДМІНІСТРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

698. - § 1. Приклад святого Василя показує, що посідання дочасних благ є дозволеним, аби тільки супроводжувалося чесним походженням, було спрямованим до братньої любові та позбавленим розкоші й марнотратства.

§ 2. Згідно з цивільним законодавством необхідною умовою для надання Чинові державного визнання є наявність та відповідність економічних ресурсів.

699. - § 1. Загальне церковне право визначає відповідальність влади різного рівня щодо управління та нагляду в економічних справах.

§ 2. Цивільне законодавство встановлює паралельні, додаткові обов'язки, скеровані на врегулювання кожного аспекту адміністрування та економічного управління. Велику кількість і різноманітність завдань можливо здійснити завдяки наявності і можливостям сучасних комп'ютерних технологій.

Саме тому для правильного адміністративного та економічного управління на даний час необхідно користуватись комп'ютерними технологіями.

1. Державне визнання

700. - § 1. Згідно з нормами цивільного права Чин є юридичною особою, визнаною Державою. Держава надає своє визнання установі, яка виявляє здатність виконувати власні зобов'язання. В дійсності, майно адміністраторів не може бути гарантією для кредиторів юридичної особи: їхні права захищені лише майном установи і нормами, призначеними для їх охорони.

§ 2. Установа повинна мати такі реквізити, щоб отримати визнання з боку Держави:

1. дозволена статутна мета з прозорими економічними складовими;
2. власне майно в обсязі, який відповідає вимогам економічної діяльності згідно із статутною метою;
3. управління, згідне із статутною метою;
4. прозорий, правдивий і доступний для третіх осіб бюджет.

§ 3. Визнання Державою надає установі статусу юридичної особи і досконалу майнову автономію, паралельно з правом набувати нерухомість, приймати спадок, дарування і пожертвування та виконувати усі законні операції фінансового і майнового характеру, яких вимагає статутна мета.

Досконала майнова автономія звільняє адміністраторів від будь-якої відповідальності майнового характеру. Цим пояснюється контроль влади над

майном установи, а також обов'язок звітування, накладений на адміністраторів.

§ 4. Ці норми є загальними для всіх Держав, у яких діє Чин.

2. Адміністративне координування

701. - Впровадження програмного забезпечення передбачає попереднє узгодження адміністративних процедур на рівні Провінції і Чину.

702. - § 1. Генеральна капітула визначає напрямні адміністративного координування.

§ 2. Протоархимандрит, попередньо порадившись із Протоігуменами, видає розпорядження щодо здійснення адміністративного координування.

§ 3. Розпорядження Протоархимандрита повинні бути включені в Провінційний правильник і Правильник Чернечого осідку.

3. Бюджет

703. - § 1. Бюджет відповідає вимогам закону і, крім того, є найвідповіднішим інструментом для розподілу ресурсів і контролювання їх вжитку.

§ 2. Бюджет Чину укладається згідно із фінансовою системою: це відповідає потребам Чину і, разом з тим, максимально спрощує його виконання та розуміння.

704. - § 1. Бюджет (званий також кошторисом) є інструментом для визначення фінансових ресурсів та їхнього розподілу.

§ 2. Для Осідків і Провінцій з ресурсами, недостатніми для покриття потреб, бюджет є також інструментом для доступу до додаткових ресурсів.

705. - Заключний фінансовий звіт, у свою чергу, є інструментом контролю фінансових надходжень та їхнього використання.

706. - Кожний Чернечий осідок приготує власний бюджет, згідно із розпорядженнями, виданими Протоархимандритом.

707. - На основі власного бюджету і бюджетів усіх Осідків, їй підпорядкованих, Провінційна Управа приготує зведений бюджет на рівні Провінції. На цьому етапі повинні бути узгоджені прогнози прибутків і видатків на рівні Провінції.

708. - На основі власного бюджету і бюджетів Провінцій Головна Управа приготує зведений бюджет на рівні Чину. На цьому етапі повинні бути узгоджені прогнози прибутків і видатків на рівні Чину.

709. - Наприкінці кожного економічного року кожний Чернечий осідок складає власний заключний фінансовий звіт; Провінційний осідок укладає зведений звіт на рівні Провінції, а Головний осідок - на рівні Чину.

710. - Доцільно, щоб заключний фінансовий звіт супроводжувався «Моральним звітом». Цей звіт має завдання інформувати не тільки про числа, але й про виконанні завдання; допомагати читачам зрозуміти фінансову інформацію, закладену у звіті; надавати потрібну інформацію тим, які постачають або можуть постачати ресурси.

РОЗДІЛ II

ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

1. Координування економічного управління

711. - § 1. Генеральна капітула та Протоархимандрит, згідно з нормами загального церковного права і Статуту, контролюють і координують еко-

номічне управління на рівні Чину, а Провінційна капітула і Протоігумен - на рівні Провінції.

§ 2. Координування економічного управління здійснюється шляхом спільних рішень, прийнятих під час Генеральної капітули, зі строгим дотриманням зобов'язань, накладених різними місцевими законодавствами. Протоархиман-дрит і Протоігумен приводять у виконання директиви відповідної Капітули і відповідають за це перед Капітулою і цивільною владою.

712. - § 1. Ченці, як члени василіяньської родини, будуть готовими до взаємної допомоги, відповідно до потреб і можливостей, особливо щодо формування і навчання. Це здійснюється при розподілі ресурсів під час складення бюджету.

§ 2. Ченці нехай будуть вдячні своїм спів-братам, які з готовністю виходять назустріч багатьом потребам Чину.

2. Роль Великої капітули

713. - У роки скликання Капітули повинні:

1. оцінювати організаційний та економічний стан Чину чи, відповідно, Провінції;
2. перевіряти заключні фінансові звіти Чину чи, відповідно, Провінції;
3. визначати організаційні та економічні напрями Чину чи, відповідно, Провінції;
4. окреслювати багаторічні економічні плани Чину чи, відповідно, Провінції;
5. наново встановлювати межі видатків на різних рівнях влади;
6. визначати пріоритети діяльності та видатків, коли прогнозовані видатки перевищують прогнозовані прибутки.

3. Роль Настоятеля

714. - § 1. Згідно з василіянськими духом і традицією Настоятель є духовним та організаційним провідником спільноти.

§ 2. На основі норм цивільного права він є її адміністратором.

715. - Настоятель, попередньо порадившись із своїм економом:

1. визначає власні інституційні завдання і відповідні пріоритети;

2. зберігає і шукає нові джерела фінансування, необхідні для існування Чину і виконання його інституційних обов'язків;

3. встановлює пріоритети видатків;

4. забезпечує комп'ютеризацію процедур там, де це потрібно і корисно.

716. - Зокрема, Протоігумен має забезпечувати Провінцію програмним забезпеченням, відповідним до місцевих потреб та сумісним з іншими системами Провінції і Чину.

4. Взаємодоповнюваність і розмежування функцій Настоятеля та Економа

717. - Економічне управління характеризується взаємодоповнюваністю функцій Настоятеля та Економа. Статут вимагає розрізнення функцій та відповідальності і, з цією метою, встановлює не-сумісність обов'язків Настоятеля та Економа⁴¹⁷.

718. - Відмінність між відповідальністю Настоятеля та Економа стає очевидною в управлінні бюджетом. Настоятель, в якості адміністратора, бере на себе відповідальність за наявність і за використання

ресурсів, розписаних у бюджеті, навіть якщо це сам Економ надав дані та уклав бюджет.

Економ є відповідальним за те, щоб реалізувати осягнення суми надходжень, передбаченої у бюджеті, й утримувати видатки в межах, вказаних у бюджеті.

719. - Економ не може, без спеціального дозволу Настоятеля, діяти всупереч тому, що передбачене бюджетом; повинен, натомість, виявляти і своєчасно повідомляти Настоятеля про відхилення актуального стану від прогнозованого. Настоятель, на основі оцінок Економа, вирішує, яких заходів вживати.

РОЗДІЛ III

ПРАВИЛА ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

1. Загальні правила

720. - Чернець повинен вважати дочасне майно Божим даром, шанувати його і відповідально ним користуватись, завжди виявляючи при цьому духовдячності та убожества.

721. - Ресурси Чину призначені для існування Чину і для здійснення статутної мети.

722. - Ченці уникатимуть операцій спекулятивного характеру, як таких, що протидіаються ва-силіяньському духу, і, разом з тим, несумісні з цивільними нормами, які стосуються організацій.

723. - Ченці старанно виконуватимуть завдання економічного характеру як у стосунку до третіх осіб, так і до співбратів. Зокрема, старанно і з любов'ю виконуватимуть зобов'язання стосовно зовнішніх співпрацівників.

724. - § 1. Законодавство дозволяє Чинові виконувати діяльність комерційного характеру, однак в обсязі, обмеженому статутними завданнями, і їм підпорядковану.

§ 2. Загальний церковний кодекс забороняє окремому Ченцеві, без дозволу Апостольської Столиці, займатися комерційною та підприємницькою діяльністю задля особистого зиску або зиску інших осіб⁴¹⁸. Порушення цього закону вважається злочином⁴¹⁹.

2. Роздавання милостині

725. - Настоятель Монастиря включає в річний бюджет суму, призначену для благодійної діяльності, згідно із законним звичаєм. За роздавання милостині відповідає Економ, але дарування повинні бути в межах визначеної суми. Тільки Настоятель, в особливих випадках, з милосердя і любові, може давати милостиню понад передбачену суму. Настоятель, у свою чергу, обмежений розпорядженнями Протоігумена і постановами Капітули.

3. Майно

726. - § 1. Згідно з нормами загальної церковної дисципліни владою, яка управляє майном, є:

1. Генеральна капітула;
2. Протоархимандрит за згодою своєї Ради;
3. Провінційна капітула за затвердженням Протоархимандрита за згодою його Ради;
4. Протоігумен за згодою своєї Ради і затвердженням Протоархимандрита за згодою його Ради.

§ 2. Генеральна капітула визначає розмір суми, в межах якої може законно діяти кожна влада.

727. - § 1. При відчуженні майна потрібно поважати волю жертводавців.

§ 2. Для відчуження майна вимагається:

1. виправдана причина, наприклад, невідкладна потреба, очевидна користь, милосердя чи любов;

2. письмова оцінка відчужуваного майна, здійснена експертами;

3. письмова згода компетентної влади, без якої відчуження є неправосильним⁴²⁰.

4. Пожертви вірних

728. - Наші Ченці можуть збирати пожертви лише за дозволом Протоігумена і письмовим дозволом Ієрарха місця, у якому проводиться збирання пожертв⁴²¹.

729. - Пожертви, отримані для визначеної цілі, можуть бути використані лише для цієї цілі.

730. - Від пожертв не можна відмовлятися, хіба що з виправданої причини. У випадку пожертв у значних розмірах для відмови потрібно мати дозвіл Протоігумена.

731. - Щоб прийняти пожертви, обтяжені зобов'язаннями на майбутнє або під іншими умовами, потрібний дозвіл Протоігумена за згодою його Ради.

732. - Стосовно відправи Божественної Літургії і відповідних пожертв потрібно дотримуватись таких приписів:

1. сума пожертви за відправу Божественної Літургії повинна бути такою, яка вказана епар-хіяльними приписами;

2. прийняті пожертви і намірення, в яких від-правляється, повинні бути старанно зазначені у

спеціальній реєстраційній книзі, яку потрібно пред'являти під час канонічних візитацій;

3. прийняті пожертви не можуть бути використані перед відprawою відповідної Літургії;

4. намірення на відправу Божественної Літургії, які не можуть бути відслужені, повинні бути якнайшвидше передані Протоігумену. Він, у свою чергу, передасть їх тим спільнотам Провінції, які мають у цьому потребу, або ж, коли їх буде ще забагато, перешле до Головної Управи.

5. Давність

733. - Давність - це норма, що існує як у церковному загальному праві, так і у цивільному праві, яка встановлює припинення права чи зобов'язання, коли таке припинення не було визначене сторонами.

734. - Давності підлягають права і зобов'язання майнового характеру.

735. - Згідно з нормами загального церковного права, після тридцяти років підлягають давності нерухомість, цінні речі, твори мистецтва, антикваріат і пожертвовані цінності⁴¹.

736. - Щодо давності у випадку священних речей, тобто тих, які призначені для богочинення через посвячення або благословення, потрібно строго дотримуватись спеціальних норм загального церковного права⁴².

737. - Не підлягають давності права і зобов'язання морального характеру, наприклад:

⁴¹ Пор. ККСЦ, кан. 1019.

⁴² Див. ККСЦ, кан. 1018.

1. права й обов'язки, які випливають з Божого закону;
2. права, які можна одержати тільки на підставі апостольського привілею;
3. права й обов'язки, які безпосередньо стосуються духовного життя вірних;
4. зобов'язання, які стосуються відправи Божественної Літургії;
5. канонічне призначення уряду, який згідно з нормами права повинен виконувати священик;
6. право візитації;
7. обов'язок послуху⁴³.

6. Побожні неавтономні фундації

738. - Побожні неавтономні фундації складаються з пожертв, прибутки з яких призначені для благодійності, апостоляту чи духовного милосердя, обтяжені довготривалими зобов'язаннями, всі умови яких описані в акті прийняття. У Василіянському Чині побожні неавтономні фундації можуть бути правосильно прийняті лише за письмовим затвердженням Протоігумена за згодою його Ради; вони можуть надати свою згоду лише після того, як оцінять вже взяті дотичною василіянською юридичною особою зобов'язання і переконуються, що вона може взяти на себе також нове зобов'язання⁴²⁵.

739. - Протоігумен приймає на зберігання майно побожної фундації, інвестує капітал, розпоряджається прибутками з неї на користь компетентної василіянської одиниці і повідомляє їй про доручені зобов'язання та їхню тривалість⁴²⁶.

740. - § 1. Протоігумен, у межах своєї компетенції, з виправданих і важливих причин може скоротити,

⁴³ Пор. ККСЦ, кан. 1542.

обмежити, змінити розпорядження фундатора, але тільки коли має виразний дозвіл жертводавця.

§ 2. Якщо зменшення доходів фундації, девальвація або інша причина, без вини Чину, робить неможливим виконання прийнятих зобов'язань, тоді Вищий Настоятель, у межах своєїкомпетенції, попередньо порадившись з вищою владою і якнайвірніше зберігаючи волю фундатора, може правосильно звузити ці зобов'язання, дотримуючись приписів Статуту.

741. - Будь-яке звуження зобов'язань щодо відправи Божественної Літургії застерігається виключно Апостольському Престолу⁴⁴.

742. - Кожний Чернечий осідок приготує і поновлює список підпорядкованих йому побожних фундацій та відповідних зобов'язань, і він повинен бути доступним для Ченців⁴⁵.

7. Довірене майно

743. - Якщо Ченцю нашого Чину довірено майно, призначене для церков місця чи єпархії або для християн, які проживають у даній місцевості, або для побожних справ, він повинен повідомити Ієрарха місця про отримане довір'я, вказуючи йому все дотичне майно і пов'язані з ним зобов'язання. Якби, однак, жертводавець йому виразно і цілковито заборонив це зробити, Чернець не повинен приймати доручення⁴⁶.

⁴⁴ Пор. ККСЦ, кан. 1052, § 1.

⁴⁵ Пор. ККСЦ, кан. 1051.

⁴⁶ Пор. ККСЦ, кан. 1046, § 3.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК ДО ВСТУПНОЇ ЧАСТИНИ Компетенції Провінційного Правильника нормативного характеру відповідно до норм загального церковного права і Статуту

- (1) Самобутність власної Церкви свого права;
- (2) Особливі побожні практики, спільні або індивідуальні, у Провінції;
- (3) Особливі літургійні практики у Провінції;
- (4) Особливі практикування посту і стриманості у Провінції;
- (5) Календар днів духовної віднови та реколекцій;
- (6) Алітургійні дні;
- (7) Народні місії і реколекції для мирян;
- (8) Покути, які накладає безпосередній Настоятель;
- (9) Програма вступного курсу до василіянсько-го чернечого життя;
- (10) Програма формування під час новіціату;
- (11) Програма філософсько-богословських студій для кандидатів до свячень;
- (12) Програма факультативних або додаткових предметів для кандидатів до свячень;
- (13) Програма формування братів;
- (14) Програма постійного поглиблення чернечого формування;
- (15) Вибір і вживання чернечого імені;
- (16) Текст акту передачі управління власним майном;
- (17) Текст акту зречення власного майна
- (18) Відновлення чернечої професії: норми для Ченців, підлеглих обов'язковій військовій службі;
- (19) Місцевий варіант чернечого одягу;

- (20) Літопис та реєстраційні книги Чернечого осідку;
- (21) Програма вакацій та інших днів відпочинку;
- (22) Переведення Ченця: норми щодо речей, які передаються йому в постійне або тимчасове користування;
- (23) Цензура текстів, написаних Ченцями Провінції і призначених до публікації або розповсюдження;
- (24) Процедура вибору делегатів на Провінційну Капітулу;
- (25) Адміністративні і бухгалтерські норми;
- (26) Дисципліна спільного життя;
- (27) Радники Монастиря;
- (28) Норми щодо компетенції Правильника Чернечого осідку;
- (29) Інші питання, визначені Генеральною капі-тулою або Протоархимандритом за згодою його Ради.

ДОДАТОК ДО ЧАСТИНИ I

Дод. I/1 - Прохання про прийняття до Чину і на вступний курс до василіянського чернечого життя:

Високопреподобному отцю
Протоігумену Провінції

Я, нижчепідписаний,, народжений (дата), у (місце), син (ім'я і прізвище батька)і (ім'я і прізвище матері), паспорт (або інший документ, який засвідчує особу) (серія/номер), виданий (ким і коли),

оцим прошу прийняти мене до Василіянського Чину Святого Йосафата і допустити до приписаного вступного курсу до василіянського чернечого життя.

У цьому мені, Боже, допоможи, а Пресвята Божа Мати нехай візьме мене під свій святий Покров.

*Місце, день/місяць/рік Підпис кандидата на
вступний курс до василіянського чернечого життя.
Підпис священика, який прийняв прохання.*

**Дод. 1/2 - Заява, яка буде дійсна для державних
установ, складена кандидатом на
вступний курс до василіянського
чернечого життя:**

Я, нижчепідписаний,, народже-
ний (дата), у (місце), син (ім'я і
прізвище батька) і (ім'я і прізвище мате-
рі), паспорт (або інший документ, який
засвідчує особу) (серія/номер), виданий (ким
і коли),

на основі мого прохання про прийняття до
Василіянського Чину Святого Йосафата і на при-
писаний вступний курс до василіянського чернечого
життя,

заявляю, що жодним способом не проситиму
ніякого виду винагороди за будь-яку працю, виконану
мною під час проходження вступного курсу до
василіянського чернечого життя, відповідно до
Статуту цього ж Чину.

Складаючи дану заяву, усвідомляю всі цивільні
наслідки, що з неї випливають.

*Місце, день/місяць/рік Підпис кандидата на
вступний курс. Підписи двох свідків, Ченців-василіян з
довічними обітами.*

**Дод. I/3 - Заява кандидата, який вирішив залишити
Чин під час вступного курсу до
василіянського чернечого життя:**

Високопреподобному отцю
Протоігумену Провінції

Я, нижчепідписаний,, народже-
ний (дата)....., у (місце)....., син (ім'я і
прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище мате-
рі)....., паспорт (або інший документ, який
засвідчує особу) (серія/номер)....., виданий
(ким і коли)....., прийнятий, на моє про-
хання, на вступний курс до чернечого життя у
Василіянському Чині Святого Йосафата (коли і
ким),

оцим заявляю, що залишаю Чин з таких при-
чин Одночасно заявляю, що Чин
не має жодного матеріального чи морального
обов'язку щодо мене.

Місце, день/місяць/рік

Підпис кандидата, що залишає Чин.

Дод. I/4 - Заява кандидата на прийняття в но-віціят:

Високопреподобному отцю
Протоігумену Провінції.....

Я, нижчепідписаний,, народже-
ний (дата)....., у (місце), прийнятий
до Василіянського Чину Святого Йосафата
(дата), після закінчення вступного
курсу до василіянського чернечого життя у (міс-
це)під проводом (кого),

бажаю розпочати приписаний дванадцятимі-
сячний новіціят у Василіянському Чині Святого

Йосафата, як член Провінції у (країна).....

Обіцяю вірно дотримуватись Божих і церковних заповідей, правил і програми новіціату у Василіянському Чині, слухаючись розпоряджень і порад його Настоятелів. У цьому часі намагатимусь пізнати Чин і вимоги життя в ньому і погоджуюсь підлягати усім потрібним приписам і розпорядженням Настоятелів, щоб краще пізнати мою придатність до життя в Чині.

Крім того, заявляю, що не проситиму жодної винагороди за працю, виконану мною у Чині під час новіціату. Складаю дану заяву, усвідомлюючи всі цивільні наслідки, відповідно до Статуту цього Чину.

У цьому допоможи мені, Боже, своєю благодаттю.

Місце, день/місяць/рік

Підпис новика.

Підписи Магістра новиків і двох свідків.

Дод. I/5 - Прохання на продовження новіціату:

Високопреподобному отцю

Протоігумену Провінції

Я, нижчепідписаний,, народжений (дата)....., у (місце)....., прийнятий до Василіянського Чину Святого Йосафата (дата)....., новіціат розпочав (дата).....,

заявляю, що не відчуваю себе ще достатньо готовим для складення перших обітів з таких причин

Все ж таки бажаю залишитись у Василіянському Чині Святого Йосафата, тому прошу Вас продовжити мені період новіціату на місяців (або на час, визначений Протоігуменом).

Місце, день/місяць/рік

Підпис новика.

**Дод. I/6 - Заява новика, який вирішив залишити
Чин під час новіціяту:**

Високопреподобному отцю

Протоігумену Провінції

Я, нижчепідписаний,, народже-
ний (дата), у (місце), прийма-
ний до Василіянського Чину Святого Йоса-
фата (дата), новіціят розпочав
(дата),

отим заявляю, що залишаю Чин з таких при-
чин Одночасно заявляю, що Чин
не має жодного матеріального чи морального
обов'язку щодо мене.

*Місце, день/місяць/рік Підпис новика,
що залишає Чин.*

**Дод. I/7 - Прохання про допущення до першої
чернечої професії:**

Високопреподобному отцю

Протоігумену Провінції.....

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське
ім'я), у чернечому стані (чернече ім'я, якщо
воно було вибране, навіть якщо воно співпадає з од-
ним із наданих при Хрищенні), народжений
(дата), у (місце), син (ім'я і прізвище
батька)і (ім'я і прізвище матері)....., чер-
нець Василіянського Чину Святого Йосафата, Про-
вінції....., прийнятий до Чину (дата), у
(місце), новіціят розпочав (дата),

бажаючи жити чернечим життям у
Василіян-ському Чині Святого Йосафата і виконувати
всі обов'язки, які випливають з моєї приналежності до
цього Чину,

свідомо і добровільно прошу допустити мене до
складення перших тимчасових обітів.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця.

**Дод. І/8 - Акт передачі управління власним май-
ном:**

За місцем вимоги

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське
ім'я), у чернечому стані (чернече ім'я,
якщо воно було вибране, навіть якщо воно співпа-
дає з одним із наданих при Хрищенні), на-
роджений (дата), у (місце), син (ім'я
і прізвище батька) і (ім'я і прізвище мате-
рі), паспорт (або інший документ, який
засвідчує особу) (серія/номер), виданий (ким
і коли),

у зв'язку з поданням прохання про допущення до
складання тимчасових обітів, відповідно до церковних
законів і Статуту Чину, на період тривання тимчасової
професії

передаю (ім'я, прізвище) , народженому (-
ій) (дата), у (місце), паспорт (або інший
документ, який засвідчує особу) (серія/номер)

,
виданий (ким і коли), що проживає у (адре-
са), управління моїм майном (стислий опис
майна великої вартості), якого я є закон-
ним власником. Проте залишаю за собою право вільно
розпоряджатися ним і доходами з нього.

Свідомо складаю цей акт, з усіма цивільними
наслідками, що з нього випливають.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця.

Підпис двох свідків, Ченців-василіян з довічною професією.

Дод. I/9 - Прохання про допущення до відновлення тимчасової професії:

Високопреподобному отцю.....

Протоігумену Провінції

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське ім'я), у чернечому стані (чернече ім'я, якщо воно було вибране, навіть якщо воно співпадає з одним із наданих при Хрищенні), на-роджений (дата), у (місце), син (ім'я і прізвище батька) і (ім'я і прізвище мате-рі), чернець Василіянського Чину Свя-того Йосафата, Провінції ... , прийнятий до Чину (дата), у (місце), новіціят проходив з (дата) до (дата закінчення), перші тимчасові обіти склав (дата), [остан-ній раз відновив обіти (дата)],

бажаючи жити чернечим життям у Василіян-ському Чині Святого Йосафата і виконувати всі обов'язки, які випливають з моєї приналежності до цього Чину,

свідомо і добровільно прошу допустити мене до відновлення тимчасових обітів, згідно зі Статутом нашого Чину.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця.

Дод. I/10 - Заява Ченця, який вирішив залишити Чин після закінчення строку тим-часової професії:

Високопреподобному отцю.....
 Ігумену монастиря (назва).....
 в (місцевість)

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське ім'я) , у чернечому стані (чернече ім'я, якщо воно було вибране, навіть якщо воно співпадає з одним із наданих при Хрищенні)..... , народжений (дата)..... , у (місце)..... , син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері)....., чернець Василіянського Чину Святого Йосафата, Провінції ... , прийнятий до Чину (дата)..... , у (місце)..... , новіціят проходив з (дата).....до (дата закінчення) , перші тимчасові обіти склав (дата)....., [останній раз відновив обіти (дата)], заявляю, що, після належної застанови, у сумлінні не відчуваю себе здатним відновити тимчасову професію з таких причин З огляду на це залишаю Василіянський Чин Святого Йосафата. Одночасно заявляю, що Чин не має ніякого морального чи матеріального обов'язку по відношенні до мене.

Місце, день/місяць/рік Підпис Ченця,
 що залишає Чин.

Дод. - Прохання Ченця, який вирішив залишити Чин перед закінченням строку тимчасової професії:

Всесвітлішому отцю.....
 Протоархимандриту Василіянського Чину Святого Йосафата

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське ім'я) , у чернечому стані (чернече ім'я,

якщо воно було вибране, навіть якщо воно співпадає з одним із наданих при Хрищенні)....., на-
 роджений (дата)....., у (місце)....., син (ім'я
 і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище мате-
 рі)....., чернець Василянського Чину Свя-
 того Йосафата, Провінції ..., прийнятий
 до Чину (дата)....., у (місце)....., новіціят
 проходив з (дата).....до (дата закінчення)....., ,
 перші тимчасові обіти склав (дата)....., [остан-
 ній раз відновив обіти (дата).....,]

у зв'язку з (викладаються причини, через які
 подається дане прохання про вихід з
 Чину)..... прошу Вас надати мені індульг
 остаточного виходу з Василянського Чину Святого
 Йосафата.

[(Чернець, який прийняв свячення, додає:) Усві-
 домлюю, що оскільки я отримав дияконські /
 пре-світерські свячення, надання індульги, про який
 прошу, не звільняє мене від обов'язків, пов'язаних із
 свяченнями, і тому залишаюсь зв'язаний цими
 обов'язками.]

Одночасно заявляю, що Чин не має ніякого
 морального чи матеріального обов'язку по відношенні
 до мене.

*Місце, день/місяць/рік Підпис Ченця,
 що залишає Чин.*

Дод. I/12 - Прохання про допущення до довічної професії:

Всесвітлішому отцю

Протоархимандриту Василянського Чину Святого
 Йосафата

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське
 ім'я)....., у чернечому стані (чернече ім'я,

якщо воно було вибране, навіть якщо воно співпадає з одним із наданих при Хрищенні)..... , народжений (дата)..... , у (місце)..... , син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері)..... , чернець Василянського Чину Святого Йосафата, Провінції ... , прийнятий до Чину (дата)..... , у (місце)..... , новіціят проходив з (дата)..... до (дата закінчення)

,
перші тимчасові обіти склав (дата)..... , і відновляв їх регулярно щороку,

бажаючи жити постійно чернечим життям у Василянському Чині Святого Йосафата, виконувати всі обов'язки, які випливають з моєї приналежності до нього, і перебувати в цьому Чині аж до смерті,

свідомо і добровільно прошу допустити мене до складення довічних обітів.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця, що залишає Чин.

Дод. І/13 - Акт зречення власного майна:

За місцем вимоги

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське ім'я) , у чернечому стані (чернече ім'я, якщо воно було вибране, навіть якщо воно співпадає з одним із наданих при Хрищенні)..... , народжений (дата)..... , у (місце)..... , син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері)..... , паспорт (або інший документ, який засвідчує особу) (серія/номер)..... , виданий (ким і коли)..... ,

будучи цілком свідомим і ніким не примушений, добровільно зрікаюся всього майна, яким володію, за умови, що вслід за тим наступить довічна професія:

а. нерухомого майна (вказати яке) - на користь (детально і поіменно перелічити осіб та усі їх дані)..... ;

б. рухомого майна (перелічити) - на користь (вказати кого)

Складаю цей акт, з усіма канонічними і цивільними наслідками, що з нього випливають. Будучи розумово і фізично здоровим, власноручно підписую це моє зречення і заповіт.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця.

Підписи двох свідків, Ченців-василіян з довічної професією. Підпис Ігумена Монастиря.

Цей документ завершується так: " Завірено і вчинено дійсним у (назва установи)....., (місце)....., " - відповідно до вимог даної країни.

Дод. I/14 - Прохання про допущення до дія- конських свячень:

Високопреподобному отцю.....

Протоігумену Провінції

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське ім'я), у чернечому стані (чернече ім'я, якщо воно було вибране, навіть якщо воно співпадає з одним із наданих при Хрищенні), на-
роджений (дата), у (місце), син (ім'я і прізвище батька) і (ім'я і прізвище мате-
рі)....., чернець Василіянського Чину Свя-
того Йосафата, Провінції ... , прийнятий
до Чину (дата), у (місце), довічні обі-

ти склав (дата)..... ,

засвідчую, що свідомо і добровільно бажаю прийняти дияконські свячення, з усіма обов'язками, пов'язаними із цими свяченнями, і навічно присвятити себе церковному служінню, тому прошу допустити мене до прийняття дияконських свячень.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця.

Дод. I/15 - Прохання про допущення до пресві-терських свячень:

Високопреподобному отцю.....

Протоігумену Провінції.....

Я, нижчепідписаний, ієродиякон (прізвище і світське ім'я)....., у чернечому стані (чернече ім'я, якщо воно було вибране, навіть якщо воно співпадає з одним із наданих при Хрищенні)....., народжений (дата)....., у (місце)....., син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері)....., чернець Василянського Чину Святого Йосафата, Провінції..., при-
йнятий до Чину (дата)....., у (місце)....., до-
вічні обіти склав (дата)....., отримав дияконські
свячення (дата)....., у (місце)....., з рук Ви-
сокопреосвященного (або Блаженнішого) влади-
ки (ім'я, прізвище і титул святителя).....,

засвідчую, що свідомо і добровільно бажаю прийняти пресвітерські свячення, з усіма обов'язками, пов'язаними із цими свяченнями, і навічно присвятити себе церковному служінню, тому прошу допустити мене до прийняття пресві-терських свячень.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця.

ДОДАТОК ДО ЧАСТИНИ II

Дод. - Визначення Ієрархів:

Відповідно до кан. 984, §1 і §3 ККСЦ, «Ієрархами, крім Римського Архiereя, є:

- 1) передусім Патріарх;**
- 2) Верховний Архiepіскоп;**
- 3) Митрополит,** який очолює якусь Церкву свого права;
- 4) і єпархіяльний Єпископ;**
- 5) а також ті, які, згідно з приписами права, тимчасово стають їх наступниками в управлінні;**
- 6) «Вищі Настоятелі** в інститутах посвяченого життя, які мають звичайну владу управління, також є Ієрархами, але не місцевими».

Дод. II/2 - Згадування Ієрархії

У літургійних відправах священнослужителі Осідків Чину згадують церковну Ієрархію: Про-тоархимандрита, Протоігумена й Ігумена Монастиря, в якому вони перебувають, відповідно до нижчеподаних норм:

1. «Патріарха повинні згадувати у Божественній Літургії і в церковному правилі після Римського Архiereя всі Єпископи та інші священнослужителі, відповідно до приписів літургійних книг» (ККСЦ, кан. 91). Коли немає Патріарха, а тільки Архiepіскоп або Митрополит, тоді вони будуть згадуватися після Римського Архiereя.

2. «Митрополита повинні згадувати всі Єпископи та інші священнослужителі під час Божественної Літургії і в церковному правилі, згідно з приписами літургійних книг» (ККСЦ, кан. 135) після Римського Архiereя і Патріарха (або Верховного Архiepіскопа, згідно з ККСЦ, кан. 152 і 154, або Митрополита, який

очолює митрополичу Церкву свого права, згідно з ККСЦ, кан. 161).

3. «Єпархіального Єпископа повинні згадувати всі священнослужителі у Божественній Літургії і в церковному правилі, згідно з приписами літургійних книг» (ККСЦ, кан. 209 §2) після Римського Архиєрея, Патріарха (або Верховного Архієпископа) і Митрополита.

4. Настоятелів Чину згадують після Єпископів у такому порядку: Протоархимандрита, Протоігумена та Ігумена Монастиря. Протоігумен згадує тільки Протоархимандрита. У Головному Осідку після Римського Архиєрея і Верховного Архієпископа згадують тільки Протоархимандрита.

5. ККСЦ не приписує згадувати інших Єпископів (Вислужених, Кoad'юторів, Єпископів-помічників, Титулярних). Однак Василіяни повинні завжди згадувати присутнього Єпископа, як того, що відправляє богослужіння, так і того, що бере в ньому участь, перед згадуванням Настоятелів Чину.

У випадку невиконання норм щодо згадування Ієрархів ККСЦ, кан.1438, передбачає: «Хто навмисно пропускає приписане правом згадування Ієрарха в Божественній Літургії і в церковному правилі, якщо попереджений згідно з законом, не опам'ятається, той повинен бути відповідно покараний, не виключаючи великої екскомуніки».

Дод. II/3 - Схема канонічної візитації:

1. Візитатор повинен повідомити дотичного Настоятеля про дату і програму візитації принаймні за місяць до її початку. Настоятель, у свою чергу, подбає,

щоб усі Ченці, з якими візитатор має провести розмову, були присутні під час візитації.

2. Канонічна візитація починається з церкви. Тут, у присутності зібраної спільноти, візитатор насамперед віддає шану Пресвятій Євхаристії і потім, у короткій промові, просить Ченців про молитву за успішне проведення візитації і запрошує всіх до сумлінної співпраці.

3. Візитатор насамперед зустрічається із Настоятелем Чернечого осідку, після чого зустрічається з кожним Ченцем окремо, щоб вислухати його думку про справи, які стосуються його самого та спільноти в цілому.

4. Візитатор повинен терпеливо вислухати усіх Ченців; повинен уникати того, щоб заздалегідь, без причин, повідомляти про можливі зміни в монастирі, уникаючи тим самим передчасних дискусій і непорозумінь між Ченцями і Настоятелем та серед самих Ченців.

5. Візитатор повинен оглянути весь Осідок і все, що до нього належить, перевірити його управління і все те, що вважає гідним уваги.

6. Зокрема уважно перевіряє, чи виконуються літургійні зобов'язання, чи ведеться літопис Осідку, чи впорядковані бібліотека й архів.

7. Наприкінці візитації знову зустрічається з Настоятелем Осідку, щоб з'ясувати власні сумніви, і представляє йому свої висновки. Визначає разом із Настоятелем, що сказати прилюдно спільноті, що Радникам Монастиря, що кожному Ченцю зокрема, а що має намір доповісти Вищому Настоятелю.

8. Якщо потрібно комусь докорити за порушення, повинен зробити це рішуче, але з любов'ю і розсудливістю, згідно з повчаннями святого Василія.

9. Записує свої зауваження і розпорядження у книгу канонічних візитацій. У відповідний момент вони будуть доведені до відома всіх Ченців і зобов'язуватимуть осідок аж до наступної візитації або до їх відміни компетентним Вищим Настоятелем.

10. Канонічна візитація повинна бути проведена старанно, але беручи до уваги потреби Ченців і монастирів, і не повинна бути продовжена без потреби.

11. На закінчення візитатор відправляє Боже-ственну Літургію. Потім перед чернечою спільнотою представить свої висновки, схвалення і зауваження.

12. Потім, з нагоди канонічної візитації, надає повний відпуст, благословить Ченців, покропивши їх свяченою водою, і завершує візитацію.

ДОДАТОК ДО ЧАСТИНИ III

Дод. - Текст присяги вірності при прийнятті уряду:

Я,....., приймаючи уряд....., обіцяю, як у словах, так і в діях, завжди зберігати єдність з Католицькою Церквою.

З якнайбільшою старанністю і вірністю виконуватиму обов'язки щодо Церкви і щодо Чину, у яких, за нормами права, я покликаний виконувати своє служіння.

Виконуючи уряд, доручений мені від імені Церкви, зберігатиму в цілості, передаватиму і вияснюватиму вірно депозит віри, тим самим відки-даючи всяке не згідне з ним вчення.

Підтримуватиму правопорядок, спільний для цілої Церкви, дбатиму про виконання всіх церковних законів, зокрема тих, які містяться в Кодексі канонів Східних Церков та у правилах Василян-ського Чину

Святого Йосафата, а також за будь-яких обставин виявлятиму послух по відношенні до Настоятелів і дбатиму про його дотримання.

Зберігатиму з християнським послухом те, що проголошують святі пастирі як справжні вчителі і наставники віри або те, що вони встановлюють як провідники Церкви. В єдності з єпархіальними єпископами, зберігаючи особливості та мету Василіянського Чину Святого Йосафата, охоче трудитимусь, щоб апостольська діяльність, яку потрібно виконувати в імені і з доручення Церкви, здійснювалась у сопричасті з Церквою⁴⁷.

Крім того, обіцяю зберігати дискретність і таємницю в доручених мені справах і в тому, що у виконванні обов'язку дійшло б до мого відомо, як під час, так і після виконання цього уряду, згідно зі Статутом і розпорядженнями моїх Настоятелів, і не розголошувати нічого, що могло б спричинити будь-яку шкоду особам, Чину чи справам.

Так мені, Боже, допоможи, і це святе Євангеліє.

(підпис Ченця)

Дод. III/2 - Схема і черговість виборів під час Капітули:

А) ГЕНЕРАЛЬНА ТА ПРОВІНЦІЙНА КАПІТУЛИ: ВИБОРИ КАПІТУЛЬНИХ УРЯДОВЦІВ

1. Перший Асистент Голови Капітули
2. Другий Асистент Голови Капітули

⁴⁷ Див. КОНГРЕГАЦІЯ ВІРОВЧЕННЯ, *Professio fidei et iusiurandum fidelitatis in suscipiendo officio nomine Ecclesiae exercendo una cum Nota doctrinalis* Inde ab ipsis primordiis adnexa, 29.06.1998; *Acta Apostolicae Sedis* 90 (1998), ст. 542551, а також в *Enchiridion Vaticanum*, том 17, чч. 1130-1155

3. Секретар Капітули

4. Два Судді

5. Два Рахівники

Б) ВИБОРИ НА ГЕНЕРАЛЬНИЙ КАПІТУЛУ

1. Протоархимандрит (якщо Капітула проводить ці вибори)

2. Чотири Радники Протоархимандрита

3. Генеральний Вікарій

4. Перший заступник Радника Протоархимандрита

5. Другий заступник

В) ВИБОРИ НА ПРОВІНЦІЙНИЙ КАПІТУЛУ

1. Протоігумен (якщо Капітула проводить ці вибори)

2. Чотири (або два) Провінційні Радники

3. Провінційний Вікарій

4. Перший заступник Провінційного Радника

5. Другий заступник

6. Три делегати на Генеральну Капітулу

Примітка. Якщо Капітула обрала нового Протоігумена, попередній Протоігумен є делегатом силою права і Капітула обирає тільки двох делегатів.

7. Перший заступник делегата на Генеральну Капітулу

8. Другий заступник

ЗАГАЛЬНА СХЕМА ДО ЧАСТИН III та IV

Уряди в Чині, спосіб призначення, вимоги чернечого стану, чернечої професії та віку, які вимагаються для призначення на уряд, обмеження:

Уряд	Спо	Чернечий стан	Р	о	з	Вік (спо	І	н
------	-----	---------------	---	---	---	----------	---	---

				Е			
Протоархи-мандрит	А			Х		12	40 (1)
Вікарій і Перший Головний Радник	А			Х		12	35 (7)
Головний Радник	А			Х		12	35 (7)
Заступник Головного Радника	А			Х		12	35 (7)
Протоігумен	Б			Х		12	35 (1)
Вікарій і Перший Провінційний Радник	Б			Х		12	35 (8)
Один/три Провінційні Радники	Б			Х		12	30
Один з Провінційних Радників	Б	Х	Х	Х		12	30
Заступник Провінційного Радника	Б			Х		12	30
Два Делегати на Генеральну капітулу	Б			Х		12	30 (2) (3) (10)
Один з Делегатів на Генер. капітулу	Б	Х	Х	Х		12	30 (3) (10)
Ігумен Монастиря	Г			Х	Х	12	30 (1) (9)
Два Радники Монастиря	Д			Х	Х	-	-
Один з Радників Монастиря	Д	Х	Х	Х	Х	-	-
Намісник Чернечого осідку	Д			Х	Х	-	- (9)

Вчитель новиків	Г			X	X	10	-	(1)
Ректор Осідку студій	Е			X	X	10	-	(1)

Головний Економ	В	X	X	X	X	-	-	(4)
Провінційний Економ	Е	X	X	X	X	-	-	(4)
Економ Монастиря	Є	X	X	X	X	-	-	(4)
Економ Осідку студій	Ж	X	X	X	X	-	-	(4)
Головний Секретар	В		X	X	X	-	-	
Провінційний Секретар	З		X	X	X	-	-	
Секретар Осідку студій	И		X	X	X	-	-	
Секретар Монастиря	Ї	X	X	X	X	-	-	
Інші обов'язки в Монастирі	Й	X	X	X	X	-	-	

Спосіб призначення на уряд

Керівник студій	І			X	X	-	-	
-----------------	---	--	--	---	---	---	---	--

А - Обирає Генеральна капітула

Б - Обирає Провінційна капітула і потверджує Протоархимандрит за згодою своєї Ради

В - Призначає Протоархимандрит за згодою своєї Ради

Г - Призначає Протоігумен за згодою своєї Ради і потвердженням Протоархимандрита

Д - Призначає Протоігумен, порадившись зі своєю Радою і вислухавши думку Ігумена Монастиря

Е - Призначає Протоігумен за згодою своєї Ради і підтверджує Протоархимандрит за згодою своєї Ради

Є - Призначає Протоігумен за згодою своєї Ради і вислухавши думку Ігумена Монастиря

Ж - Призначає Протоігумен за згодою своєї Ради і вислухавши думку Ректора Осідку студій

З - Призначає Протоігумен за згодою своєї Ради і повідомляє Протоархимандрита

И - Призначає Протоігумен, порадившись зі своєю Радою і вислухавши думку Ректора, повідомивши попередньо Протоархимандрита

І - Призначає Протоігумен за згодою своєї Ради, попередньо порадившись з Ректором

Ї - Призначає Настоятель Монастиря, порадившись зі своєю Радою і повідомивши попередньо Протоігумена

Й - Призначає Настоятель Чернечого осідку за згодою своєї Ради, повідомивши попередньо безпосередню владу

Обмеження при призначенні на уряди

(1) Уряди, які несумісні з обов'язками Економа: Протоархимандрит, Протоігумен, Вчитель новиків та Ректор Осідку студій. Ігумен може виконувати обов'язки економа тільки в особливих випадках.

(2) Якщо на Капітулі було обрано нового Протоігумена, попередній Протоігумен силою права є делегатом, а Капітула обирає тільки одного делегата.

(3) Не може бути обраний Чернець, який бере участь в Капітулі з уряду.

(4) Несумісність з урядом Економа у зв'язку із спорідненістю. Родич Настоятеля, до четвертого ступеня кровного споріднення або до другого ступеня посвоячення включно, не може бути призначений Економом, залежним від даного Настоятеля.

(5) Вимагається затвердження Апостольським Престолом для дозволеного вибору на будь-який уряд тих, яким виповнилося сімдесят п'ять років.

(6) Протоархимандрит і Головні Радники втрачають право пасивного голосу у власних Провінціях на час своєї каденції, за винятком останніх шести місяців.

(7) Протоархимандрит, не переобраний після закінчення своєї каденції, не може бути відразу обраний ані Головним Радником, ані Заступником Головного Радника.

(8) Протоігумен, який закінчив другу або третю каденцію підряд, не може бути відразу обраний Провінційним Вікарієм.

(9) Кровноспоріднений Настоятеля або Намісника Чернечого осідку, до другого ступеня включно, не може займати уряду Настоятеля або Намісника Чернечого осідку у той самий період та у тій самій Провінції.

(10) Той, кому виповнилося 80 років, має бути обраний двома третинами голосів.

ЗМІСТ

КОРОТКА ІСТОРІЯ ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ І РОЗВИТОК ЙОГО ПРАВИЛ

1. ТРИ ПРОВІДНІ ПОСТАТІ ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ ЄВЯТОГО ЙОСАФАТА	13
2. ПОЧАТКИ ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ СВЯТОГО ЙОСАФАТА І ЙОГО ПРАВИЛА	16

ПРАВИЛА СВЯТОГО ОТЦЯ НАШОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

СПІЛЬНОТНЕ ЧЕРНЕЧЕ ЖИТТЯ НА СЛАВУ БОЖУ	33
Христос - осередок монашого життя.....	33
Святий Дух оживляє спільноту.....	34
Святе Письмо - правило спільнотного життя.....	35
Спільнотне життя - наслідування перших християн	36
Спільнотне життя - вияв єдності Церкви.....	37
Спільнотне життя - спільність дарувань	38
Спільнотне життя - спільні обов'язки.....	38
Спільнотне життя - служіння Христові.....	39
МЕТА СПІЛЬНОГО ЖИТТЯ	40
Святість - жити святим Хрищенням	40
Послух Євангелію - чинити Божу волю	41
Зберігання заповідей.....	42
Пресвята Євхаристія - єднання з Богом.....	44
ВЗАЄМИНИ З БОГОМ У МОНАШОМУ ЖИТТІ.....	46
Молитва.....	46
Богомислення.....	48
Псалмодія	49

Молитва і праця	50
Богопізнання.....	50
Духовна боротьба	52
Відречення.....	59
ДУХОВНИЙ ПРОВІД	63
Потреба духовного провідника	63
Настоятель - провідник спільноти.....	65
Братня пересторога.....	67
ЧЕСНОТИ	69
Богословські чесноти.....	70
Моральні чесноти	73
Проповідування Божого слова	81
Праця.....	83
ПЛОДИ МОНАШОГО ЖИТТЯ	84
Вічне життя у Господі.....	84
Обожествлення, або життя у Святому Дусі.....	85
Дари Святого Духа	87
СИНТЕЗ АСКЕЗИ СВЯТОГО ОТЦЯНАШОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО	90
Із 22 листа: Про досконалість чернечого життя	90

СТАТУТ ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ СВЯТОГО ЙОСАФАТА

ВСТУПНІ ПРАВИЛА	97
1. Опис Чину	97
2. Правила святого Василя і Статут.....	99
3. Видання Статуту.....	99
4. Першочергові правила	101
5. Провінційний правильник і Правильник Чернечого осідку 102	

ЧАСТИНА І

ЧЕРНЕЧЕ ФОРМУВАННЯ	103
РОЗДІЛ І. ВСТУПНИЙ КУРС ДО ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧЕРНЕЧОГО ЖИТТЯ	104
1. Кандидати на вступний курс до василіанського чернечого життя.....	104
2. Організація вступного курсу, його Осідок і тривалість.....	105

3. Порядок проходження вступного курсу до василіяньського чернечого життя	107
РОЗДІЛ II. НОВІЦІЯТ	108
1. Організація новіціату	109
2. Осідок новіціату	110
3. Тривалість новіціату	110
4. Кандидати на новіціат	111
5. Порядок проходження новіціату	114
6. Новики	116
7. Формування новиків	117
РОЗДІЛ III. ТИМЧАСОВА ПРОФЕСІЯ	119
1. Допущення до першої професії	120
2. Процедура складення перших обітів	120
3. Ченці з тимчасовою професією	122
4. Тривалість тимчасової професії	123
5. Процедура відновлення професії	124
6. Чернече формування і приготування до священнослужіння впродовж періоду тимчасової професії	126
7. Вихід з Чину під час тимчасової професії	127
РОЗДІЛ IV. ДОВІЧНА ПРОФЕСІЯ	129
1. Кандидати до довічної професії	129
2. Процедура складення довічних обітів	131
3. Наслідки довічної професії	134
РОЗДІЛ V. ДОЧАСНЕ МАЙНО	135
1. Новіціат	135
2. Тимчасова професія	135
3. Довічна професія	136
РОЗДІЛ VI. ПОСТІЙНЕ ПОГЛИБЛЕННЯ ЧЕРНЕЧОГО ФОРМУВАННЯ	137
РОЗДІЛ VII. ЧЕРНЕЦЬ, ЯКИЙ ПЕРЕХОДИТЬ ДО ІНШОГО ЧИНУ СВЯЩЕННОСЛУЖИТЕЛЬ І СЕМІНАРИСТ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО НАШОГО ЧИНУ	139
1. Чернець, який переходить до нашого Чину	139
2. Чернець-василіянин, який переходить до іншого інституту	141
3. Священнослужитель і семінарист	141
РОЗДІЛ VIII. НАВЧАННЯ У ВАСИЛІАНСЬКОМУ ЧИНІ	142

1. Кандидати на навчання.....	142
2. Організація навчання	143
3. Інститути, які відвідують Ченці-студенти	144
4. Навчальна програма.....	145
5. Ченці-студенти.....	146
6. Ченці-студенти в Римі	148
РОЗДІЛ ІХ. СВЯЧЕННЯ	149
1. Допущення до свячень	149
2. Процедура допущення до свячень	151
ЧАСТИНА ІІ	
СПІЛЬНОТНЕ ЖИТТЯ	154
РОЗДІЛ І. ВАСИЛІАНСЬКА СПІЛЬНОТА	154
1. Законне перебування поза спільнотою	154
2. Незаконна відсутність	155
РОЗДІЛ ІІ. УСТРІЙ СПІЛЬНОТНОГО ЧЕРНЕЧОГО ЖИТТЯ	156
1. Ченці і Статут.....	156
2. Приналежність Ченця до Провінції й Осідку	157
3. Утримання Ченця	159
4. Відповідальність голосу	160
а) Активний і вирішальний голос	160
б) Пасивний голос	162
5. Священнослужителі і Брати	163
6. Чернець-Єпископ і вислужений Чернець-Єпископ ...	163
7. Похилі віком, неповносправні та хворі	165
8. Померлі	166
9. Вирішення внутрішніх спорів у Чині	167
РОЗДІЛ ІІІ. ЗДІЙСНЕННЯ ЧЕРНЕЧОЇ ПРОФЕСІЇ	169
1. Послух.....	170
2. Чистота	172
3. Убожество	173
РОЗДІЛ ІV. ВІРНІСТЬ І ПІДЛЕГЛІСТЬ РИМСЬКОМУ АРХІЄРЕЄВІ	175
РОЗДІЛ V. БОГОПОЧИТАННЯ	176

1. Обряд	176
2. Згадування Ієрархів	177
3. Церковне Правило	177
4. Божественна Літургія і Пресвята Євхаристія	177
5. Спільні щорічні літургійні свята	179
6. Інші релігійні практики	180
РОЗДІЛ VI! ДУХОВНІ ПРАКТИКИ	180
1. Іспит совісті і свята Тайна Сповіді	180
2. Розважання і духовне читання	181
3. Духовна віднова	182
4. Реколекції	183
5. Піст і стриманість	184
6. Духовний провід	185
РОЗДІЛ VII УСТРІЙ МОНАСТІРЯ	186
1. Чернечий одяг	186
2. Трапеза	187
3. Дисципліна Чернечого осідку	188
4. Вакації	190
5. Гостинність	190
6. Літопис та реєстраційні книги Чернечого осідку	191
7. Канонічна візитація	192
РОЗДІЛ VIII. АПОСТОЛЬСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ	192
1. Загальні правила для апостольської діяльності	193
2. Проповідування і катехитичне навчання	195
3. Народні місії і реколекції для мирян	195
4. Обслуга парафії	196
а) Чернець і обслуга парафії	196
б) Парафія, заснована при василіянському храмі	198
5. Школи та інші установи	199
6. Апостольська діяльність за допомогою засобів комунікації	201
РОЗДІЛ IX. ЗОВНІШНІ СПІВПРАЦІВНИКИ	203
РОЗДІЛ X. ЕКСКЛЯВСТРАЦІЯ	204
РОЗДІЛ XI. ПОКУТИ І ДИСЦИПЛІНАРНІ САНКЦІЇ	205
1. Братня пересторога	206
2. Батьківське напоумлення і накладення покут	206
3. Дисциплінарні санкції	207

РОЗДІЛ XII. ВІДПУЩЕННЯ З ЧИНУ ПОЗАСУДОВИМ

ШЛЯХОМ	209
1. Добровільний вихід з Чину.....	209
2. Відпущення на підставі самого права (<i>ipso iure</i>).....	211
3. Відпущення з необхідності на підставі виконуваного уряду (<i>ex officio</i>).....	211
4. Відпущення шляхом декрету (<i>per decretum</i>)	213
а) Відпущення декретом Ченця з тимчасовою професією.....	214
б) Відпущення декретом Ченця з довічною професією.....	215
5. Правові наслідки відпущення з Чину	217

РОЗДІЛ XIII. ПОВТОРНЕ ПРИЙНЯТТЯ ДО ЧИНУ

ЧАСТИНА III

КАПІТУЛИ

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ НОРМИ ЩОДО КАПІТУЛ

1. Велика капітула	220
2. Проведення Великої капітули	221
3. Органи Великої капітули	222
4. Вибори на Великій капітулі.....	223
5. Постуляція.....	227
6. Постанови Капітул	228
7. Дотримання таємниці про справи Капітули	229

РОЗДІЛ II. ГЕНЕРАЛЬНА КАПІТУЛА

1. Учасники	231
2. Звіти	232
3. Вибори Протоархимандрита і його Радників.....	232
4. Постанови	234

РОЗДІЛ III. ПРОВІНЦІЙНА КАПІТУЛА.....

1. Скликання Провінційної капітули.....	236
2. Учасники	236
3. Вибори делегатів на Провінційну капітулу.....	237
4. Звіти	238
5. Вибори Протоігумена, його Радників та делегатів на Генеральну капітулу	239
6. Постанови	242

РОЗДІЛ IV. МОНАСТИРСЬКА КАПІТУЛА

ЧАСТИНА IV

ІЄРАРХІЯ ТА ІНШІ УРЯДИ 246

Загальні правила для всіх урядів 246

РОЗДІЛ I. ІЄРАРХІЯ В ЧИНІ 248

1. Ієрархи і Вищі Настоятелі..... 248

2. Рада Настоятеля 250

3. Протоархимандрит..... 252

4. Рада Протоархимандрита 259

5. Головна Управа 261

6. Протоігумен 261

7. Рада Протоігумена 266

8. Провінційна Управа 268

**РОЗДІЛ II. УРЯДИ, ЯКІ НАДАЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ
ПРИЗНАЧЕННЯ АБО СИЛОЮ САМОГО ПРАВА 269**1. Спільні правила щодо урядів,
які надаються через призначення..... 270

2. Настоятель Монастиря 272

3. Рада Ігумена..... 277

4. Намісник Резиденції або місійного Осідку 278

5. Адмонітор..... 279

6. Вчитель новиків 280

7. Ректор Осідку студій та його Рада 283

8. Постійний Духівник Осідку студій. Постійні сповідники
Новіціату та Осідку студій..... 285

9. Керівник студій і Викладачі..... 286

10. Економ..... 288

а) Головний Економ..... 290

б) Провінційний Економ..... 290

в) Економ Монастиря..... 291

г) Економ Осідку студій 291

11. Секретар..... 292

а) Головний Секретар..... 293

б) Провінційний Секретар 294

в) Секретар Монастиря..... 295

г) Секретар Осідку студій 296

12. Інші служіння у Монастирі..... 296

ЧАСТИНА V

ТЕРИТОРІАЛЬНА СТРУКТУРА ЧИНУ..... 298**РОЗДІЛ I. ЮРИДИЧНЕ ОКРЕСЛЕННЯ 298**

РОЗДІЛ II. ПРОВІНЦІЇ	299
РОЗДІЛ III. ЧЕРНЕЧІ ОСІДКИ	302
1. Головний осідок.....	302
2. Провінційний осідок.....	303
3. Спільні правила для інших Чернечих осідків.....	303
4. Монастир	307
5. Резиденція	308
6. Місійний Осідок	309
7. Осідок новіціяту	309
8. Осідок студій	310
9. Інші василіянські структури	312

ЧАСТИНА VI

АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ	314
---	-----

РОЗДІЛ I. АДМІНІСТРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ	314
---	-----

1. Державне визнання	315
2. Адміністративне координування	316
3. Бюджет	316

РОЗДІЛ II. ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ	318
---	-----

1. Координування економічного управління	318
2. Роль Великої капітули	319
3. Роль Настоятеля.....	319
4. Взаємодоповнюваність і розмежування функцій Настоятеля та Економа	320

РОЗДІЛ III. ПРАВИЛА ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	321
---	-----

1. Загальні правила	321
2. Роздавання милостині	322
3. Майно	322
4. Пожертви вірних.....	323
5. Давність	324
6. Побожні неавтономні фундації	326
7. Довірене майно.....	327

ДОДАТКИ	329
----------------------	-----

Додаток до вступної частини	331
Додаток до Частини I	333
Додаток до Частини II	347
Додаток до Частини III.....	351

СТАТУТ ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ СВЯТОГО ЙОСАФАТА

ІСТОРІЯ - ПРАВИЛА - СТАТУТ - ДОДАТКИ

Підписано до друку 21.04.2010. Формат 70х100/32. Папір
офс. Офс. друк. Гарнітура Minion Pro. Зам. № 137

Видавець і виготовлювач Видавничо-виробниче
підприємство «Місіонер». 80300, м. Жовква, Львівська
обл., вул. Василянська, 8. Свідомство суб'єкта видавничої
справи серія ДК № 2507 від 25.05.2006 р.

redakzia@missioner.com.ua

www.missioner.com.ua